BODY PUNK

En afhandling om mandlige kropbyggere og kroppens betydninger i lyset af anti-doping kampagner

Kevin Holger Mogensen
FILL/PAES/RUC 2011

torso
hoved
ryg
mellemgulv
ben
ansigt
overarm
korpus

INDHOLD

ET FORORD 7

TORSO

KAPITEL 1 11

Den dopede krop i samfund, idræt og sundhed 11

Indledning 11

Baggrund 12

Kroppen i idræt, sundhed og samfund 15

Dopingproblemet bliver til… 17

Afhandlingens analytiske fokus på krop og kropbygger 29

HOVED

KAPITEL 2 39

Bricolage – en forskningsposition mellem oplevelse og indlevelse 39

Afhandlingens forskningsmetodologiske positionering 39

Fænomenologi, livsverden, subjektivitet og oplevelse 45

Bricolage er ikke triangulering 47

RYG

KAPITEL 3 53

Kulturelle repræsentationer af identitet og ideologi 53
Afhandlingens kultursociologiske perspektiv 53
Kultur og identitet 53
'Culture as the whole way of life' – Arven fra Raymond Williams 55
Kulturanalysens bestemmelse af forholdet mellem dominans og undertrykkelse 57
Betydningsskabende praksisser 61
Stereotypificering og kategorisering som betydningsskabende praksis 62
Punk subkultur som et eksempel på social og symbolsk forstyrrelse 65
Ideologi, hegemoni, mytologi – inspirationen fra Barthes 70
Om semiologi, tekstlæsning og billedanalyse 72
Barthes aflæsning af myten 75

MELLEMGULV

KAPITEL 4 ..... **81**

Jagten er gået ind 81
… på bodybuilderne 81
Postkortene 82
Plakaterne 87
Bodybuilderen 90
Bodybuilderens krop 94
Jagten på svaghed 97

BEN

KAPITEL 5 ..... **103**

Bodybuilding, maskulinitet og krop 103
Et forskningsreview 103
Kropspraksisser indenfor fitness- og bodybuildingkulturer 104
Dopingpraksisser og den dopede krop 109
Den maskuline krop som stedet for kontrol, magt og modstand 116
Mænds kroppe som redskab til maskulinitet 119
Kropsstereotyper 122
Kroppens dobbelte natur 126

KAPITEL 6 130

Feltarbejde, erfaringer og informanter i fitnesscentret 130
Scene#1 fra et fitnesscenter 130
Metodiske overvejelser og begrundelser for produktion og selektion af undersøgelsens empiri 131
Undersøgelsens udformning 134
Undersøgelsens udvælgelse af informanter 137
Feltarbejdets udfordring med at skabe kontakt til informanter 138
Feltarbejdet i et Københavnsk fitnesscenter 143
Scene#2 fra et fitnesscenter 145

ANSIGT

KAPITEL 7 150

Til kroppen selv 150
Afhandlingens krop-fænomenologiske perspektiv 150
Fænomenologisk epistemologi og metode 152
Kroppens fænomenologi 154
Egenkroppen 155

Kropsskema og kropsbillede 156

KAPITEL 8 160

Mand og mand imellem – kropbygger og forsker interviews 160

Interviewundersøgelsens hvad, hvorfor og hvordan 160

Kontekstualisering af interviewsituationerne 166

Interviewenes etablering 167

Den levede krop som erfaring og erkendelsesperspektiv – en metodologisk refleksion 169

Kroppens oplevelse som erkendelse – forskersubjektivitet og identifikation 171

Interviewsituationernes produktion af viden ud fra forskerkroppens interaktion med undersøgelsens informanter 172

OVERARM

KAPITEL 9 180

Kropbyggernes selvfremstilling 180

Tre analyseskridt: kategorisering, kondensering og fortolkning 180

En præsentation af kropbyggerne 182

Dan 183

Jens 186

Henrik 189

Nik 191

Chris 194

KAPITEL 10 198

Kropbyggernes forhold til kroppen 198
En tematisk analyse af mandlige kropbyggeres forhold til kroppen 198
Kroppen som objekt og subjekt 200

KAPITEL 11 ..... **208**

Kropbyggernes sociale relationer 208
En tematisk analyse af mandlige kropbyggeres relation til andre personer 208

KORPUS

KAPITEL 12 ..... **232**

Krop og kropbyggers modstand og skønhed 232
Kroppen som forstyrrelse af sociale relationer, grænser 232
Kropbyggeren som forstyrrelse – sundhed, maskulinitet og seksualitet 239
Kroppen i spejlet og fitnesscentret 243
Monstre, nisser og punkere 246

EFTERORD **248**
2003-2011 248

English summary 250
BODYPUNK - A Treatise on male body builders and the meaning of the body in the shadow of an Anti Doping Campaign 250

Litteratur 258

Et forord

Høje herrer i akademiet!

De viser mig den ære at opfordre mig til at indsende en rapport til akademiet om mit tidligere liv som abe.

I den forstand kan jeg desværre ikke efterkomme opfordringen. Næsten fem år skiller mig fra abeheden, en periode som måske nok er kort målt på kalenderen, men som er uendelig lang at galopere igennem sådan som jeg har gjort, nu og da ledsaget af fortræffelige mennesker, råd, bifald og orkestermusik, men i grunden alene, for al ledsagelse holdt sig, for at blive i billedet, langt fra barrieren. Denne bedrift ville havde været umulig hvis jeg egensindigt havde holdt fast i min oprindelse, i erindringerne fra ungdommen.

(Franz Kafka)

torso
hoved
ryg
mellemgulv
ben
ansigt
overarm
korpus

Kapitel 1

Den dopede krop i samfund, idræt og sundhed

Indledning

Doping er en samfundsmæssig problemstilling og blandt idrætspolitiske organisationer, statslige styrelser og folkesundhedsindsatser er der interesse for at opnå viden om, hvordan man kan forebygge udbredelsen og anvendelsen af doping. Sportsudøveren der ikke anvender præstationsfremmende midler repræsenterer en samfundsmæssig forestilling om det gode samfund, den gode borger og den sunde krop. I det perspektiv er doping et alvorligt problem, fordi doping viser sig som en forstyrrelse af etablerede kulturelle forestillinger og samfundets sociale orden.

Denne afhandling undersøger hvordan doping som et samfundsmæssigt fænomen, der er formet af politiske diskurser og forestillinger om sundhed, på samme tid forholder sig til og former opfattelsen af den dopede krop.

Afhandlingens fokus er en dobbelt interesse i at undersøge, hvordan krop og kropbygger kommer til at virke som en forstyrrelse i både subjektiv og kulturel forstand.

Baggrund

I 2003 modtog jeg midler fra Kulturministeriets Idrætsforskningsudvalg (KIF) til et forskningsprojekt, der havde til formål at undersøge de samfundsmæssige perspektiver af unge mænds brug af anabolske steroider i motions- og fitnesscentre. Til det projekt modtog jeg endvidere støtte fra Sygekassernes Helsefond (SH) og det formede en interesse i at undersøge unge mænds sundheds- og risikoopfattelser i relation til brugen af anabolske steroider. Anti Doping Danmarks Oplysningsudvalg (ADD) har også støttet projektet økonomisk og bidrager samlet set med et ønske om, at projektet kan bidrage med viden om mænds steroidbrug[1] i motions- og fitnesscentrene, der kan anvendes i oplysning og uddannelsessammenhæng, og dermed tjene som en del af den forebyggende indsats rettet mod steroidbrug.

Disse midler blev afrapporteret i 2004 i rapporten *Unge mænds brug af doping. Risiko, sundhed, identitet,* der tematiserer unges risikopraksisser i lyset af samfundets hastige udvikling, og kobler unges risikooplevelse til betydningen af risiko, tryghed og sikkerhed.[2]

---

[1] Bülow Keld Dorte & Thomas Hahn, I alt 119 ud af 571 Praktiserende Læger havde inden for det seneste år haft patienter, der oplyste om eller var mistænkt for brug af dopingmidler. Inden for det seneste år havde 182 patienter oplyst om eller var mistænkt af lægen for at bruge AAS, GH, EPO eller andre dopingmidler, heraf var 180 (99%) mænd, og 156 (86%) var mellem 20 år og 40 år. I alt 125 (69%) patienter havde oplyst om brug af dopingmidler, for 123 patienters vedkommende (98%) drejede det sig om brug af AAS. Ni patienter (7%) oplyste om brug af GH, ingen angav brug af EPO. I alt 127 (70%) af patienterne havde bivirkninger; hos 87 (49%) af patienterne var bivirkningerne årsag til kontakt til PL. Konklusion: Brug af dopingmidler er hyppig blandt patienter i almen praksis. Det drejer sig hovedsagelig om AAS, mens brug af GH og EPO er væsentlig mindre hyppig. Forbruget forekommer især blandt mænd under 40 år. Brug af AAS er hyppigt forbundet med dermatologiske og psykiske bivirkninger. Brug af AAS bør desuden overvejes ved uafklarede muskuloskeletale, kardiovaskulære eller seksuelle symptomer og ved fund af gynækomasti og leverfunktionspåvirkning.

[2] Mogensen 2004

Fra at være opfattet som sportens eksklusive problem bliver doping i højere grad opfattet som et samfundsproblem, hvilket kan aflæses af den politiske bevågenhed denne problematik med tiden har fået. I Kulturministeriets hvidbog om doping i Danmark[3] anbefales en målrettet og systematisk indsats overfor doping og dens udbredelse. Hvidbogens undersøgelsesresultater viste at doping var hyppigst udbredt blandt motionister i motions- og fitnesscentre og kun et marginalt problem blandt eliteidrætsudøvere og indenfor de traditionelle foreningsbaserede idrætter. Kulturministeren gennemfører efterfølgende en dopinglovgivning og anvender tillige som en del af det politiske argument hensynet til folkesundheden sammen med hensynet til at børn og unge ikke smittes af negative rollemodeller, samt ikke mindst hensynet til sportens ethos og fairplay.[4]

I et risikoforebyggelsesperspektiv ønsker det politiske flertal bag dopinglovgivningen primært at forhindre dopingpraksisser og parallelt at udvikle viden om de grupper, der er i risiko for at udvikle dopingpraksisser. Unge mænd udgør en sådan målgruppe på grund af deres overrepræsentation i forhold til såkaldt risikoadfærd (risikable livsstilspraksisser) som fx. rygning, rusmiddelbrug og anvendelsen af narkotiske stoffer.

"Men det största problemet ur ett hälsoperspektiv är inte elitidrottarnes konsumption; den är kontrollerad och målinriktad. Det nya är att anabole steroider i ökande utsträkning konsumeras av vanliga motionsidrottare, fåfänga muskelbyggare och människor, i huvudsak män, utan något som helst interesse för sport eller ens den egna kroppen. Anabole steroider har för manga blivit en drog bland andra, och som andra droger tas den i ökande utsträkning tilsammans med andra droger, inklusive alkohol.."[5]

---

[3] Kulturministeriets hvidbog, Doping i Danmark 1999

[4] Jf. afhandlingens Appendiks, hvor Kulturministerens politiske taler vedrørende doping er medtaget, samt Loven om doping gengivet.

[5] Anti doping kategoriserer dopingrisiko, som værende relateret til om brugen af doping er kontrolleret eller ukontrolleret. Senest har slutpapiret fra Åke Andrén_Sandberg, (Nordic Conference on Steroids Abuse 2007) konkluderet at

En undersøgelse viser, at målgruppetænkningen i forhold til ungdommens risikopraksisser er præget af en maskulinisering af risiko og sådan en essentialisering af kønnet adfærd er med til at forvride opfattelsen af, hvad der er risikabelt og acceptabelt i forhold til sundhed. Det er samtidigt et problem, at mange forebyggelsesindsatser ikke reflekterer dette forhold.[6]

En tredje undersøgelse omhandler udfordringen omkring forebyggelsen af unge mandlige trafikanters trafikrisiko og søger gennem unge trafikanters egne opfattelser af risiko i forbindelse med bilkørsel, at finde frem til de subjektive og kulturelle oplevelser og erfaringer, der bidrager til risikopraksissen. Konklusionen er, at de unge trafikanter i stor udstrækning lader deres erfaringer forme deres hverdagspraksisser i trafikken, og at de unge trafikanter ikke handler risikabelt som følge af en mangel på viden om trafiksikkerhed og risiko, men som et tilvalg af en række positivt vurderet personlige og sociale konsekvenser ved den pågældende risikohandling, der er kendetegnet ved at fokusere på situationens her og nu kontekst.[7]

Fælles for de ovennævnte publikationer om unge mænds risiko har været en intention om at fremstille et bruger og deltagerorienteret perspektiv på hverdagslige risikopraksisser, som disse udtrykker sig i og gennem unge mænds motiver og rationaler. En ambition har været, at undersøge grænserne for viden og ikke på forhånd konkludere, at unge mænds risikopraksisser skyldes deres mangel på viden og fornuft.

Denne forskningsmæssige interesse betyder på den anden side ikke, at jeg kynisk og ironisk tager afstand fra alle risikoforebyggende indsatser eller til enhver tid romantisk ønsker at fremhæve unge mænds fantastiske kreativitet ud i risikoeksperimenter. Undersøgelserne har det tilfælles, at de forsøger at

---

forfængelige bodybuilderes kan betragtes som det største problem i relation til misbruget af steroider. *www.idrotsforum.org 2008-01-23*

[6] Mogensen 2006

[7] Mogensen 2002

være kritiske overfor det, man kan kalde for forebyggelsestænkningens ikke-reflekterede forestilling om risikokommunikationens sunde fornuft og berettigelse. Ud fra et hverdagslivsperspektiv på køn, krop og risiko mener jeg det er vigtigt, at sundhedsfremmende indsatser skal forsøge at medtænke de komplekse hverdagslige sammenhænge menneskers risikohandlinger indgår i. Det betoner vigtigheden af at forstå de konkrete 'risikopraksissers' subjektive, sociale og ikke mindst kulturelle aspekter, hvis hensigten er at skabe forankring og forandring.

Kroppen i idræt, sundhed og samfund

Kroppen i idræt og sundhed er to beslægtede felter, som denne afhandlings fokus lægger sig tæt op af. Mellemgaard beskriver i sin bog om sundhedsoplysning og naturidealer, hvordan kroppen på én gang er natur, fordi kroppen fungerer som betingelse for os mennesker. Vi er udleveret til kroppen som et vilkår, men at kroppen også er kultur, fordi kroppen altid er formet af vores levevis. Vi mennesker kommunikerer ved hjælp af kroppen og kroppen er aktiv i den sociale distinktion. Kroppen i sundhed bliver en vanskelig størrelse i og med at kroppen kan være sund uden at signalere sundhed. Det er banalt, men sandt at det er muligt at se 'syg' ud uden at være syg. Lige som det er muligt at være syg uden at det kan ses.

Canguilhem og Gadamer har to ensartede beskrivelser af sundhed, som en tilstand, hvor man glemmer, at man er sund og vigtigere opnår en tilstand af ubevidsthed om kroppen. Mellemgaard fremhæver at dette er et interessant paradoks, da sundhedsoplysningen har haft præcist det modsatte til formål, nemlig at opdyrke en konstant opmærksomhed mod kroppen og sundheden.[8]

[8] Mellemgaard 2001:15

Kroppen i idræt, motion og helse er historisk set blevet tildelt en opmærksomhed og bevidsthed også som en del af en maskuliniseringspraksis. En mand bliver først en rigtig mand, når han ser ud som en mand. Håret, skægget, kroppens form og mandens beklædning er alle betydningsfulde elementer i denne betydningspraksis. I antikken og romersk tidsalder var kroppen et direkte udtryk for sundhed, skønhed og magt, og blev dyrket som sådan af udvalgte atleter og herremænd. Den bevidste og systematiske dyrkelse af kroppen er således ingenlunde nogen ny opdagelse. Gymnastikken blev omkring det forrige århundredeskifte gjort til et redskab i den fysiske træning og opdragelse af folket. Ikke mindst som en rekruttering til og vitalisering af folket til den nationale og kollektive kampgejst. Gymnastikken var en del af den fysiske træning, der forberedte en borger til at blive soldat.[9]

De folkelige nationalistiske bevægelsers nytte af at styrke kroppens sundhed gennem gymnastiske øvelser afspejlede sig i individets glæde ved yde sit bidrag til nationen. Som en del af massen oplever individet en styrke og et fællesskab, som har det til fælles: At dyrke kroppen. Folkets sundhed er nationens sundhed. Nu er idrættens krop eller rettere sportens konkurrenceprægede krop total tilpasset disciplinernes specialiserede krav. Mange moderne sportskroppe er ikke længere klassiske og smukke. De bryder med symmetrier, balance og proportioner til fordel for præstation, funktionalitet og effektivitet.

Den historiske sportskrop var en fritidskrop. Nu er sportens krop formet af det industrielle samfund og af det arbejde, det er nødvendigt at udføre for at kunne lykkes på individuelle vilkår i konkurrence med andre professionelle sportsfolk. Sportens krop skal kunne præstere og sundhedens krop skal samtidigt være smuk og se sund ud – en æstetisk krop.

Thomas Johansson[10] fremstiller den historiske baggrund for opkomsten af bodybuilding og fitness og fremhæver to indflydelsesrige strømninger, der har

[9] Kayser Nielsen 1997

[10] Johansson 1997

formet kropskulturer i den vestlige verden – asketismen og hedonismen – dvs. kropsdyrkelse som henholdsvis et middel til frelse og lystopfyldelse. En underliggende strømning omkring århundredeskiftes kropsdyrkelse var den fascistiske forherligelse af styrke og kraft, som Hans Bonde[11] har fremhævet, som en del af det ideologiske grundlag for også de danske gymnastikbevægelser f.eks. Niels Bukh, hvor ønsket var at modvirke det moderne livs skadelige påvirkninger i form af feminisering og urbanisering af den unge danske mand fra landet. Derfor kobles der indenfor gymnastikbevægelsens politiske ideologi også til et mandelighedsideal, hvor manden skal være stærk og hård.[12] Kroppen bliver et udtryk for status og distinktion på en ny måde som følge af samfundets udvikling og de traditionelle klassestrukturers opbrud.[13]

Dopingproblemet bliver til…

I forlængelse af afhandlingens præsentation vil jeg beskrive hvordan steroidbrug blandt medlemmer i motions- og fitnesscentre er blevet fokus for en målrettet kampagne og samtidig en selvstændig begrundelse for at opretholde en streng statslig kontrol med motions- og fitnesscentrene. Det er en tentativ læsning af tilblivelsesbetingelserne for at steroidbrug blandt bodybuildere bliver det afskrækkende billede på afvigelse og dermed en arketypisk definition af doping som problem.

Det er altså doping som kontekst for afhandlingens undersøgelse af steroidbrugende mandlige bodybuildere og deres krop – som kropbyggerne oplever kroppen, det er intentionen at belyse her – som en del af en

[11] Bonde 1991

[12] Johansson 1997:30

[13] Frykman & Löfgren 1985:70

erkendelse af kroppens dobbelthed. De kulturelle repræsentationer af kropbyggerne og deres kroppe trækker på fremherskende diskurser om sundhed og den sunde krop, som identificerbare og evidente egenskaber indskrevet i kroppens form og overflade. Den sunde krop er en kommunikativ praksis, der på èn gang bærer ønsket om objektivitet og entydighed såvel som fleksibilitet og distinktion.

Den amerikanske socialantropolog Mary Douglas betegner skidt, som et stof der er uden for grænsen og derfor på det forkerte sted, og anvender dette som et billede på forurening. Et billede der også kan anvendes på fænomenet doping som en forurening af sport og sundhed.

"If we can abstract pathogenicity and hygiene from our notion of dirt, we are left with the old definition of dirt as matter out of place. This is a very suggestive approach. It implies two conditions: a set of ordered relations and a contravention of that order. Dirt, then, is never a unique isolated event. Where there is dirt there is system. Dirt is the by-product of systematic ordering and classification of matter, in so far as ordering involves rejecting inappropriate elements. This idea of dirt takes us straight into the field of symbolism and promises a link-up with more obviously symbolic systems of purity."[14]

Afhandlingen ønsker at anvende kampen mod doping, som et eksempel på hvordan staten tænker og fremmer en særlig sundhedsforståelse gennem forebyggelsen af og kampagnen mod udbredelsen af særlige typer af risici hos specifikke grupper af befolkningen.[15]

Dét der gør doping interessant og relevant at undersøge i en social og kulturel forskningsmæssig kontekst er, at doping som fænomen kobler begreber om sundhed og sport sammen med spørgsmålet om hvilke definitioner og selektioner af risiko, samfundet vælger at benytte for at beskytte borgerne og idrætsudøvernes sundhed.

---

[14] Douglas 1966:35-9

[15] Jf. Appendiks. Kulturminister Brian Mikkelsens taler omhandlende doping.

Kroppen er den centrale kobling mellem statslige og samfundsmæssige forestillinger om det gode liv, som kroppe i balance, der ikke udøver handlinger med negative konsekvenser for sundhed.

Under overskriften den patologiske normalitet ønsker Marie Østergaard at problematisere normalitetsbegrebets anvendelse og oversættelse til normaliseringspraksis. Østergaard identificerer en samfundsmæssig udvikling og fremskridt, hvor samfundet er blevet 'frigjort' fra religiøse normsæt, og i stedet erstattet med et biologisk normbegreb, hvis eneste kvalitative variabel er 'legemets overlevelse'.[16] Spørgsmålet er, hvad der sker med subjektet og kroppens moralske status?

"..hvordan bliver det muligt at sammenkoble biologiens fremskridtsteori med samfundsvidenskabens iagttagelse af samfundet som ét kollektivt legeme og således muliggøre resolutte udryddelsesprojekter af sociale afvigelser ved henvisning til en sammenhæng mellem det politiske gode samfund og den fysiologiske sunde krop?"[17]

Kroppen er også central i sportens forestilling om den sublime præstation, der overskrider grænserne for, hvad man troede var menneskeligt muligt, som vi kender det fra dyrkelsen af rekorden og rekordholderen indenfor olympisk idræt og professionel sport. Højere, hurtigere, længere hedder det olympiske motto. Et tilsvarende motto i moderne sundhedsindsatser kunne være hurtigere diagnose, bedre prognose, længere levetid. I sporten er den individuelle overskridelse af middelmådigheden i præstationen absolut positiv – i sundhed er den individuelle overskridelse af gennemsnitligheden i praksis absolut negativ. I sporten er logikken som kult og rite – overskridelse – og i sundhed er logikken som totem og tabu – bevarelse.

Idrætssociologen Henning Eichberg beskriver i sin artikel 'Doping og demokratiets krop' en række af de forhold, der i relation til doping berører

[16] Østergaard 2005

[17] Østergaard 2005:156

samfundets indretning og de problemstillinger der vedrører samfundets tredeling i stat, marked og civilsamfund og borgernes rettigheder: frihed, lighed og broderskab.

"*Demokratiets krop bevæger sig i et mere komplekst spændingsfelt: mellem frihed til præstation (der åbner for markedets tilbud), sundhed og sikkerhed (som staten prøver at værne om) og selvregulering i fællesskab. ... frihed, sundhed og fællesskab... har altid været truet af, at det tredje, det civile samfund blev glemt, mens man prøvede at søge balance og alliance mellem (markedets) friheds- og (statens) ligheds- og sikkerhedsbestræbelser. ... Fri doping i den fri selvbestemmelses navn er liberalismens bud. Det er tesen – og den står på toppen af den kropspolitiske dagsorden. Sportiv moralisering, kontrol og straf er en antitese - men ikke den eneste. For demokratiets kraft ligger i det civile samfund – netop i dette spørgsmål, der berører det enkelte menneskes krop og dens relation til andre."*[18]

Sundhed adskiller sig i forhold til doping ikke væsens forskelligt fra andre typer af risikovurderinger. Sundhedsstyrelsen og lægemiddelstyrelsen anlægger vurderinger af lægemidler på det danske marked. For det første er man interesseret i, om lægemidlerne virker og efterfølgende, om lægemidlerne virker efter hensigten dvs. i forhold til forskellige behandlingsformer og patientgrupper samt kortlægning af eventuelle bivirkninger. På den baggrund anbefaler lægemiddelstyrelsen/den praktiserende læge en standard kur – en anbefaling af lægemidlets koncentration og dosering i relation til behandlingen.

Når lægemidler ikke anvendes til deres ordinerede formål som del af sygdomsbehandling og samtidig anvendes uden medicinsk kontrol, er der tale om en illegitim anvendelse af lægemidlet – der er tale om et misbrug af lægemidler, ikke nødvendigvis doping.

Faren ved misbrug af lægemidler er, at der ingen medicinsk ekspertise er koblet til anvendelsen, dosseringen og kontrollen heraf, hvilket medfører at de

[18] Eichberg 1999:12

oprindelige medicinske vurderinger af bivirkninger og risici ikke længere er retningsgivende for brugen. Lægemidlet har overskredet grænsen og er ikke længere godkendt, dvs. det er lægemiddelanvendelsen, der ikke længere er godkendt og er blevet til en misbrugspraksis. Sundhedsrisiko knytter sig altså til en overskridelse af den oprindelig fastlagte anvendelse af lægemidlet. Det er sundhedssystemet og den medicinske praksis, der udgør autoriteten og definitionen af rammerne for den sociale orden i forhold til den mangfoldighed af kulturelle praksisser, der omfatter brugen af lægemidler.

Misbruget af lægemidler bliver efterfølgende et indsatsområde for regulering gennem lovgivning og kampagne, når sundhedsmyndighederne opfatter misbruget af lægemidler som et problem og trussel mod folkesundheden. Her foretager sundhedsmyndighederne en differentieret og segmenteret vurdering af de forskellige former for misbrug af lægemidler, der eksisterer fx mellem skolebørns misbrug af hovedpinepiller, praktiserende lægers misbrug af nervemedicin og mandlige bodybuilderes misbrug af steroider. Det er de mulige risici ved brugen af steroider udenfor klinikkens medicinske kontrol, der gør, at steroiders tilgængelighed bliver reguleret, og at bodybuildere bliver målgruppe for risikoforebyggende kampagner, der ønsker at informere om sundhedsrisici og forebygge misbrug.

Det er i betydningen lægens middel, at lægemidler er legitime og derfor mister lægemidlet sin status i det øjeblik, lægen ikke har ordineret det. Det bliver kvaksalveri. Doping er i forhold til sundhed et spørgsmål om brug og misbrug af lægemidler med dertilhørende risici for skadelige effekter, og det er ikke sundhedssystemet, der definerer, hvad der er doping.

Identifikationen og definitionen af doping som fænomen kan lokaliseres i sportens historie som et sæt af metoder, der fremmer sportsudøvernes præstationer, og det er ligefrem muligt at beskrive dopingteknologiernes historiske udvikling. Indenfor sportens verden og i forbindelse med konkurrence på højeste niveau, har der eksisteret en række indlysende

rationaler for at forbedre præstationsevnen og sikre sig en fordel i forhold til konkurrenterne. Idræts og dopingforskeren Verner Møller mener ligefrem, at rationalet om at kunne overskride grænsen og fremme præstationen er en logik iboende sportens kultur, og at dette udgør dét man kan kalde for sportens ånd eller ethos.[19]

I forbindelse med sportens tidlige erfaringer med doping sker der en række ulykkelige dødsfald blandt sportsudøvere, og det viser sig efterfølgende, at de har været medicineret/dopet. Man begynder herefter politisk at regulere brugen af medicin indenfor sport med udgangspunkt i at sikre sportsudøvernes sundhed.

Det er dog først en del år senere, at doping bliver en fast integreret del af det danske sprog, i daglig tale: 'tror du han er dopet?', i mediernes sportsdækning: dopingskandalen – 'de er alle dopet'; sportsudøverens vokabular: 'jeg er aldrig testet positiv', og i politiske diskurser: 'for at redde sporten fra doping må vi skærpe kontrollen og sanktionerne'.

Det er muligt at differentiere perspektivet på doping yderligere. Doping kan i streng forstand siges at være et fænomen, der er relateret til idrættens og sportens verden og ønsket om præstationsfremme. En første afgrænsning kunne derfor være at fokusere ensidigt på doping som sådan. Det er dog muligt at forstå doping som en form for præstationsfremme, der foregår andre steder end på sportsarenaer.

Farmaceuten og forskeren Claus Møldrup har beskrevet udviklingen af anvendelsen af forskellige former for medicin og teknologi, der på den ene eller den anden vis forstærker nogle af menneskets 'svage sider', og derved gør det lettere for det enkelte menneske at leve og præstere i hverdagen. Møldrup foreslår at vi kalder den form for medicinsk anvendelse for 'medicinsk forstærket normalitet': *"Det klinisk raske individs brug af lægemidler til at*

[19] Møller 2005

forstærke/forbedre normale menneskelige konditioner"[20] og konkluderer endvidere, at dette allerede er en udbredt og anerkendt praksis i samfundet – i modsætning til i sportens verden. I samfundet er det er muligt og tilladt at forbedre sine fysiske og psykiske kompetencer medicinsk, og det foregår hele tiden. Sociologen A.S. Sørensen har i forlængelse af Møldrups begreb foreslået, at rusmiddelbrug i nogen sammenhænge kan forstås som en form for 'medicineret socialitet', altså rusmidler, der gør det lettere mennesker at præstere og leve op til forestillinger om social adfærd.[21]

Indtil nu er der blevet præsenteret tre argumenter mod anvendelsen af præstationsfremmende lægemidler omfattede af dopinglovgivningen: forsvaret for sportens særlige værdi, beskyttelsen af idrætsudøverens individuelle sundhed, samt hensynet til befolkningens sundhed.

Daværende kulturminister Brian Mikkelsen bragte alle tre argumenter i brug, som vicepræsident i den internationale anti-doping organisation (WADA) og som del af en national konservativ kulturkamp. Sporten skulle reddes og idrættens positive rollemodeller forblive ubesmittede af den globale plage, doping truede med at blive. Under Mikkelsens tid som kulturminister og med en anden konservativ som justitsminister, Lene Espersen gennemføres og revideres dopinglovgivningen således, at strafferammen blev udvidet til 2 år for dopingkriminalitet. Det politiske ønske var at skærpe straf og sanktioner for at gøre det klart, at regeringen så med alvor på udbredelsen af doping, og at vise sammenhængen mellem samfund og sportens verden.[22]

---

[20] Møldrup 1999:20

[21] Sørensen 2005:50-1 I øjeblikket føres der en debat om anvendelsen af hjernedoping, altså brugen af lægemidler der gør os bedre til at udføre vores arbejde. I forbindelse med eksamener i uddannelsessystemet har medicinering også været oppe at vende og givetvis vedblive med at dele vandene.

[22] Jf. Appendiks. Lov om doping.

Samtidig tilføres ekstra økonomiske midler og beføjelser til det nationale antidopingagentur, Anti Doping Danmark (ADD), der derfor øger antallet af dopingkontroller i og uden for eliteidrætsmiljøer. Af særlig interesse for denne afhandling er her den kontrolvirksomhed, der foregår indenfor motions- og fitnesscentre, der har indgået frivillige aftaler om årlige kontrolbesøg med ADD.

Som en kombination af øget konkurrence om markedsandele på fitness og motionsområdet, samt et landsdækkende forsøg med 'motion på recept' blev anti doping politik mere almindelig. Historisk set har fitnessmarkedet været præget af mange små og lokale centre med få undtagelser, men nye fitnesskæder åbnede centre på stribe i landets store byer; Fitness.dk, S.A.T.S., Hard Work, Fitness World som de mest kendte. De store kæder har råd til at indgå aftaler om dopingkontrol med ADD, og samtidigt bruger de kontrollen til at rense ud i medlemsskarens uønskede personer.

Dopingkontrollen var sammen med uddannede instruktører betingelsen for, at praktiserende læger kunne ordinere motion på recept i fitnesscentret til patienter med forhøjet risiko for livsstilssygdomme (KRAM faktorer). Altså et øget økonomisk incitament. I 2004 var der ingen positive dopingtest indenfor den etablerede konkurrenceidræt i Danmark, til gengæld fandt man en del positive tilfælde i forbindelse med dopingkontrolbesøg i motions- og fitnesscentre. Antallet af test er 20 gange højere indenfor konkurrenceidræt end i motions- og fitnesscentre.[23]

Umiddelbart vil konklusionen så være at kontrollen virker afskrækkende indenfor idræt, og at de mange test betyder at idrætten i Danmark er ren. Dermed er dopingproblemet lokaliseret udenfor elitesporten, som en del af bredde og motionsidrætten, og her virker dopingkontrollerne jo. Dopingkontrollen fanger her en del tilfælde, hvor forskellige former for

[23] Jf. Appendiks. Dansk Idrætsforbunds pressemeddelelse om dopingsager i 2010.

muskelopbyggende stoffer er anvendt fx anabole androgyne steroider (AAS), som er opført på dopinglisten og stoffets ødelæggende virkning sammenlignes af ADDs medicinere med heroin. ASS er ved misbrug et meget skadeligt lægemiddel.

I organiseret sport udtrækkes en række atleter til dopingkontrol vilkårligt. Samtidigt foretages 'out of competition tests' med en lang række internationale atleter for at gøre det sværere at gemme sig væk under perioder med evt. anvendelse af præstationsfremmende midler. Hertil anvender atleterne 'where abouts' skemaer, der udførligt redegøre for hvor og hvornår pågældende atlet er og kan kontaktes. Det var en unøjagtighed omkring ophold, tid og sted, der var med til at fælde den danske cykelrytter Michael Rasmussen under Tour de France 2007, da han havde oplyst at han var i Mexico, men blev set i Spanien.[24]

Nede i fitnesscentret er det anderledes for Fru Hansen og hendes nabo. Her har medlemmerne skrevet under på, at de ikke vil anvende præstationsfremmende midler uagtet om de har en intention om at ville stille op i konkurrence. Når ADD kontrollanten møder op, skal man lade sig underkaste kontrol, hvis ikke man gør det, bliver det automatisk til en dopingdom og sanktion i form af 2 års udelukkelse fra deltagelse i al sport og idræt – også firmaidræt. Medlemskabet af fitnesscentret bliver naturligvis også annulleret. Men foregår kontrollen i Fitnesscentret efter samme strenge procedure som i forbindelse med eliteidræt? Nej, er svaret!

På et meget væsentligt punkt er der et 'brud' på kontrolproceduren og det er spørgsmålet om udvælgelse. Når kontrollanten ankommer til et fitnesscentre for at udføre kontrollen (i praksis to), så er det på et tidspunkt planlagt af fitnesscenteret i samarbejde med ADD. De ved ikke hvilke medlemmer der

[24] Jf. Verner Møllers kritik af Anti Doping institutionernes problem med at beskytte og ligestille sportsudøvere juridisk med udgangspunkt i den danske cykelrytter Michael Rasmussens case.

faktisk vil være til stede – på den måde er udvælgelsen tilfældig – men i praksis har det vist sig, at kontrollanterne på stedet udpeger og udvælger, hvem der skal kontrolleres. Og det mener jeg er betydningsfuldt. Ifølge mine oplysninger udvælger dopingkontrollanterne fitnessmedlemmer på baggrund af køn, kroppens størrelse og form - for ikke at sige stil.

Dopingkontrollanterne har fundet en måde at afkode og identificerer kroppe, der bærer spor efter anvendelsen af anabole androgyne steroider, og det er med til at sikre at andelen af positive dopingtest i motions- og fitnesscentre er så høj. Det er vigtigt at noterer sig, at dopingkontrollens succes i motions- og fitnesscentrene sker ved at fravælge kontrollen af en lang række andre præstationsfremmende lægemidler som fx virker slankende, opkvikkende, udholdenhedsfremmende etc., der samtidigt ville kræve en anden segmentering af målgruppe for dopingkontrollen samt andre testprocedurer.[25]

Denne pointe understreges af den kampagne der kører og har kørt i landets motions- og fitnesscentre. Her har man fra ADD side valgt at fokusere på det dopingmisbrug, der foregår blandt unge mænd, der styrketræner og anvender forskellige former for muskelopbyggende lægemidler i arbejdet med at skabe en stor og muskuløs krop. Kampagnens plakattekst lyder 'Jagten er gået ind i landets motions- og fitnesscentre' og billedsiden viser en række velkendte rum i et træningscenter tomme for andre mennesker end billedet af en mandlig bodybuilder i badebukser, der forsøger at skjule sig for os, der ser på plakaten.[26]

Kontrollen og kampagnen der indfanger og udpeger bodybuilderen viser sin berettigelse ved at holde sporten ren dvs. motionscentret fri for bodybuildere og samtidigt identificeres den livsstil og risikoprofil – symboliseret og

[25] Jf. Appendiks. Dansk Idrætsforbunds pressemeddelelse om dopingsager i 2010, hvor dopingkontrollanternes metode netop fremhæves som årsag til det høje antal af dopingsager i motions- og fitnesscentrene.

[26] Jf. Afhandlingens analyse af denne kampagnes billedside i kapitel 4

inkarneret ved bodybuilderen – der udgør en sundhedsmæssig trussel for befolkningens sundhed. Kampagner forstærker modsætningen mellem sundhed og risiko og forstærker identiteten blandt de mennesker, der allerede deler de værdier og normer kampagnen fremstiller. Spørgsmålet er om denne kampagne overhoved har intention om at være risikoforebyggende eller konkret sundhedsfremmende for de mennesker, der har et misbrug af lægemidler og doping – i og udenfor sportens verden. Eller om denne og andre lignende kampagner kan undgå stigmatisering og eksklusion af de mennesker, der burde hjælpes?

Inden for forebyggelsesindsatser tages der ikke absolut afstand fra brugen af stigmatisering som et effektivt redskab, hvis det får den effekt, at målgruppen ændrer adfærd.

"Omvendt er det ikke sikkert, at stigmatisering altid er noget man helt bør undgå. Stigmatisering bliver i nogle tilfælde brugt som et effektivt værktøj i bestræbelserne på at få folk til at ændre adfærd. … Forebyggelsesindsatser, som igangsættes selvom de stigmatiserende effekter er tydelige, kan i nogle tilfælde forsvares med, at det er formålet at inkludere dem, der bliver udsat for stigmatisering igen i sidste ende – når de vel at mærke har ændret adfærd. Selvom stigmatisering ikke er formålet i sig selv, kan stigmatisering ses som et nødvendigt midlertidigt onde, der kan være med til at føre til adfærdsændringer." [27]

Inden for sundhedsfremmeforskningen har stigmatiseringsbegrebet fået en del opmærksomhed, og sundhedsfremmeforskerne Tones & Green er for eksempel noget mere kritisk overfor begrebet i deres håndbog om sundhedsfremme. Tones & Green identificerer stigma, som en særlig betydningsfuld effekt af socialt pres på individuel sundhed og dermed en væsentlig barriere, der kan forhindre mennesker i at søge hjælp til sundhedsproblemer. Pointen i en bredere sundhedsfremmeforståelse er således spørgsmålet om, hvorledes borgeren og patienten kan hjælpes til at

[27] Stigmatisering 2008:18-9

indtage en mere 'empowered' position, og om stigmatisering kan bidrage dertil eller ej?[28]

Frem for blot at vedblive med at rekruttere 'sunde mennesker' til 'sunde livsstile' kunne hensynet til den enkelte sportsudøvers, motionist eller bodybuilders sundhed faktisk veje tungere. Umiddelbart virker individets sundhed til at være underordnet sportens kulturelle værdi og folkesundhedens generelle interesser, og det er muligvis en pointe i forhold til sundhedskampagners mulighed for at påvirke menneskers hverdagslige risikopraksisser.

"But even if their (sociologernes) role is relegated to being merely another 'claims-maker', this must include not only exposing under-reaction (apathy, denial and indifference) but making the comparisons that could expose over-reaction (exaggeration, hysteria, prejudice and panic). These 'reactions' may be compared to the perceptual realm occupied by the sociology of risk: assessing not the risk itself nor its management, but the ways it is perceived. Even if there is no question of physical danger (death, infliction of pain, financial loss), the drawing and reinforcement of moral boundaries is as similar as Mary Douglas's comparison between physical and moral pollution. People's perceptions of the relative seriousness of so many different social problems cannot be easily shifted the reason is that cognition itself is socially controlled. And the cognitions that matter here are carried by the mass media. This is why moral panics are condensed political struggles to control the means of cultural reproduction. Studying them is easy and a lot of fun. It also allows us to identify and conceptualize the lines of power in any society, the ways we are manipulated into taking some things too seriously and other things not seriously enough."[29]

Afhandlingen forsøger at vise, at der indenfor anti-doping indsatser eksisterer en fremherskende forestilling om bodybuilderen som en inkarnation af den kriminelle og sociale afviger.

---

[28] Tones & Green 2004:86-7

[29] Cohen 2004

Denne forestilling ønsker afhandlingen at undersøge og koble til et andet erkendelsesperspektiv, der tager udgangspunkt i bodybuilderens kropspraksisser. Derfor ønsker denne afhandling at fokusere på bodybuilderens krop, som bodybuilderens selv-forhold og sociale relationer. Pointen er at sætte parentes omkring [doping] og se nærmere på kropbyggernes fortællinger om praksis, for ikke at tage den negative identifikation med ind i analysen og gøre den til en præmis, der øger risikoen for at foretage en cirkelslutning.

Først når vi har indtaget kropbyggernes perspektiv og forståelse af hverdagspraksisser, kan vi udlede, hvad det betyder for kropbyggere at bygge krop. Kropbyggerne fremstiller kroppe, der på engang har både en subjektiv mening og en kulturel betydning, der udtrykker sig igennem kropbyggernes forskellige sociale relationer. Kropbyggerkroppens sociale mulighedsbetingelser betinges af forestillingen om, at sundhed er kodet ind i kroppens livsstil og kan aflæses.

Derfor er doping interessant som fænomen, fordi doping udfordrer forestillinger om, hvordan en ideel krop og et forbilledlig menneske skal se ud og være. [Bodybuilder]kroppen udfordrer forestillinger om sundhed, fællesskab, æstetik og maskulinitet – kroppen *er* i praksis både normativ antropologi og sociologi.

Afhandlingens analytiske fokus på krop og kropbygger

Afhandlingens første analytiske perspektiv omhandler, hvordan man gennem undersøgelsen af kulturelle fællesskaber og samfundsopfattelser af 'forurening' og skidt, risiko og fare kan se hvilke sociale systemer og kategorier, der opretholdes gennem bevogtningen og forsvaret af (symbolske) grænser. I afhandlingen er det idræt og sundhed (anti-doping), der som symbolske

systemer er fokus på. Med inspiration fra blandt andet Howard Beckers studier af sociale afvigelser ønsker denne analyse ikke at tage sit forskningsobjekt for givet og ser derfor doping og steroidbrug (afvigelse) som et relationelt og kontekstafhængigt fænomen, der bliver skabt i sociale definitionsprocesser. Fokus er her de interaktions- og kontrolprocesser, som bidrager til at skabe sociale afvigere/dopingmisbrugere. Forskerens opmærksomhed bør være på fænomenets flertydige karakter og dets konstante forandring, for ikke at objektivere et bestemt myndighedsperspektiv på fænomenet som følge af et uafklaret analytisk ståsted.[30] Et sociologisk-antropologisk perspektiv på den sociale funktion af identifikation af grænser for den sociale orden og selektionen af fare og usikkerhed. For ikke at reducere forskningsinteressen til kun at omhandle brugen af doping, har afhandlingen fokus på brugeren af doping og den sammenhæng doping indgår i. Derfor vil afhandlingens analyse sætte [parentes] om [doping] for at kunne beskrive de mandlige kropbyggeres praksisser. Dét der står udenfor parentes er mænd, der bygger krop, og udfordringen bliver at undersøge kroppens betydning for kropbyggerens praksis.

Afhandlingens anden analyse interesserer sig for den kulturelle repræsentation og fremstilling af kropbyggerens krop i Anti Doping Danmarks kampagne mod steroidbrug. Analysen søger at skabe en bevidstgørelse om den mytologiske forførelse i fremstillingen af kropbyggerens krop og dets underliggende betydninger. Myten er hos Barthes et stjålet sprog, der lukrerer på en anden betydning, som den småborgerlige kultur, med alle dens sociale og æstetiske prætentioner, stjæler betydning fra andre kulturelle udtryk.[31] Analysen undersøger mytologiseringen af bodybuilderens krop og stereotypificeringen af den mandlige bodybuilder[33] i ANTI Dopin Danmark

[30] Becker 2005:11-2

[31] Barthes 1992

[33] Hall 1997; Dyer 1997

kampagnens billedlige fremstilling. En fremstilling, der trækker på forestillingen om noget smukt, noget sandt og noget naturligt sundt med andre ord en mytologisering af sundhed og anti-doping, som indebærer eksklusionen af det, der ikke er sundt symboliseret ved bodybuilderkroppen. En repræsentation der samtidigt viser, hvordan fremherskende og magtfulde opfattelser af den ideelle krop og identitet bliver anvendt i kategoriseringen og identificeringen af den dopede krop. Den dopede krop er det fænomen, som gennem en dobbeltbevægelse analyseres og læses som en repræsentation af centrale kulturelle og sociale opfattelser af normer og værdier i relation til sundhed. Intentionen er at gennemføre en analyse af statslige og samfundsmæssige repræsentationer af sundhed gennem sundhedspolitikker og sundhedskampagner med muligheden for at kritisere og problematisere disse. Analysen af kampagnens billedmæssige repræsentation af dopingproblemet læses symptomatisk og karakteristisk for statens og samfundets kamp mod kulturel og social uorden. Analysen viser også hen til subjektets mulighedsbetingelser og sociale positioneringer, når anti-doping diskursen – den moralske panik – raser.

Efter at have vist hvordan samfundsmæssige forhold og sociale processer fremstiller doping, krop, bodybuilder gennem kategorisering og mytologisering, vender afhandlingen blikket mod fænomenet selv. I afhandlingens tredje analyseperspektiv får udforskningen af kropbyggernes kropslighed og kroppens væsen forrang. Således søges en åben beskrivelse af fænomenet dvs. 'kroppen selv', som kroppen den fremstår når vi 'ser' og 'lytter' til den, som en direkte oplevelsesbeskrivelse uden determinants eller kausalitet[34]. Perspektivet omfavner kroppen i praksis, som den viser sig, og ser på hvordan kroppen tillægges betydning. Kroppen som kropsliggjort selv er selvets medieret fremstilling. Det betyder at kroppen er en privilegeret adgang til viden om og indsigt i menneskers handlinger. Kropbyggernes krop, som

[34] Kvale 1997:62

kropbyggerne selv fremstiller og fortæller om den, er en nødvendig korrektion af den negative repræsentation af bodybuilderen, som idræt og sundhed markedsfører. Den fænomenologiske beskrivelse vil undersøge hvordan mandlige kropbyggere artikulerer deres kropslige erfaringer og kroppens tale dvs. kroppens artikulering hos kropbyggere. Gennem kvalitative forskningsinterviews opnås adgang til kropbyggernes livsverden, som en primær oplevelse af verden[35], og det giver mulighed for at fremhæve det, der hidtidigt har været fraværende i analyser af doping og bodybuilding, nemlig de stemmer, der stammer fra kroppene selv[36]

Montage og repræsentation

Montage er en præsentationsform – en teknik, der bryder med ideen om det naturlige 1:1 forhold mellem repræsentation og virkelighed. Montagen er en konstruktion, men som sådan ikke mere fiktiv end andre præsentationsformer om end åbenlyst og tydeligt sammenklippet. Det er netop denne kvalitet – der frem for at skjule virkelighedens sammensatte og tilfældige natur – kan åbne op for en erkendelse af de forskellige og modsatrettede betydninger, der er knyttet til sociale praksisser. Det betyder, at en fremstilling af kulturelle praksisser, der er usammenhængende og hullet ikke er et udtryk for manglende orden og systematik i forskningens metodologi, men derimod en tilstræbt kvalitet ved fremstillingen af det kulturelle fænomen, som en grundlæggende antagelse om virkelighedens sammensatte og modsætningsfyldte karakter – som kaos.[37]

Afhandlingen kan aflæses som en repræsentation, der ikke påberåber sig en absolut sandhedsværdi eller korrespondance mellem fænomen, sprog og

[35] Kvale 1997:63; Merleau-Ponty 1962:ii-iii

[36] Nettleton and Watson 1998:11

[37] Alvesson and Sköldberg 2005:172-4

virkelighed. Afhandlingen er sat op, som en montage af kropbyggeres erfaringer med kroppen. Med fokus på kropbyggernes kropsliggørelse, der krydsklipper til en social og kulturel fremstilling af denne kropsliggørelse. Fænomenet beskrives fra forskellige perspektiver og med forskellige materialer og udtryksformer for at understrege kropsliggørelsens ufuldstændige karakter.

Montagen understøttes af afhandlingens inddeling, der anvender kropsdele som betegnelser for afhandlingens forskellige elementer, og som understreger spørgsmålet om, hvad der skal til for at udgøre en krop? Om det er en kropbygger eller en afhandling er her underordnet, så længe den er kropsliggjort.

Afhandlingens krop

En kommentar skal knyttes til afhandlingens struktur og intention om at repræsentere afhandlingens undersøgelse af kropbyggeren som social og kulturel forstyrrelse, samt ikke mindst kroppen som forstyrrelse. Afhandlingens struktur og opbygning forsøger at understøtte det analytiske blik på krop.

Rækkefølgen af afhandlingens kapitler er ikke valgt for at skabe kaos, og jeg er bevidst omkring muligheden for at diskutere om de enkelte kapitler ved deres placering, har deres optimale funktion. Afhandlingens udseende er begrundet af et ønske om at komme i gang med analysen, så hurtigt som muligt for derved at få identificeret den sociale indignation, der er koblet til den kulturelle repræsentation af kropbyggerne som sociale afvigere.

Denne beslutning har samtidigt medført, at kapitler som review og metode, der traditionelt er placeret tidligt i en afhandling, i dette tilfælde er placeret efter afhandlingens første teoretiske afsnit og analyse som en naturlig del af undersøgelsen af kropbyggernes subjektivitet og kropslighed. Præsentationen

af den anvendte teori kobles til hver af de specifikke analyser og syntetiseres til sidst i afhandlingens korpus.

Intentionen har været at nedtone betydningen af rækkefølgen af – og hierarkiet mellem – afhandlingens to analyser af henholdsvis kropbyggernes repræsentation og kroppens artikulering. Afhandlingen ønsker at skabe opmærksomhed omkring 'måden', hvorpå kropbyggernes krop gøres til et problem, men ikke mindre, hvordan kropbyggerne oplever og udtrykker deres kroppe. Afhandlingens lineære struktur og præsentationsform, de nummererede kapitler 1, 2, 3, er derfor ikke den vigtigste organisering. Det er derimod ønsket om, at opbygningen skal spejle afhandlingens to forskellige, men samtidige blik på henholdsvis den kulturelle repræsentation af kropbyggerne i samfundet, samt den subjektive oplevelse af kroppen hos kropbyggerne. Altså både et 'udefra og ind', samt 'indefra og ud' perspektiv.

Afhandlingens første del udgøres af: **torso**, **hoved**, **ryg** og **mellemgulv**, og afhandlingens anden del udgøres af: **ben**, **ansigt**, **overarm** og **korpus.**

Sidst forsøger afhandlingen at sætte enkeltdelene sammen i et korpus. Et korpus, der refererer til afhandlingens sammensatte og forskelligartede karakter, og som 'punk body', udtrykker modstand mod at blive en alt for let tilpasset og genkendelig del af genren.

Torso er afhandlingens afgrænsede og beskårede fokus.

Hoved er afhandlingens meta-teoretiske position og refleksion.

Ryg er afhandlingens teoretiske perspektiv på betydningerne af visuelle repræsentationer af den mandlige kropbygger og som ønsker at aflæse de kulturelle repræsentationers bagvedliggende sociale og kulturelle værdier som udtryk for særligt udbredte ideologiske opfattelser af krop, køn, seksualitet, sundhed, doping og mandlige bodybuildere.

Mellemgulv er afhandlingens analyse af en antidopingkampagne udformet af Anti Doping Danmark til fitnesscentre, der tager udgangspunkt i en række

billeder, der alle har en mandlig kropbygger, som en del af motivet, og som præsenterer kropbyggeren afklædt og tæt på gulvet.

Ben er afhandlingens vej til feltet og viden om feltet, som kontekst for afhandlingens produktion af empiri og viden om krop og kropbyggere.

Ansigt er afhandlingens teoretiske perspektiv på kroppen som et fænomen, der skal ses i det rette lys for at kunne erkendes, og som samtidig ønsker at forstå kropbyggernes subjektive handlepraksisser og erfaringer.

Overarm er afhandlingens analyse af kropbygger og krop i lyset af kropbyggernes artikulation og præsentation af forholdet til kroppen og kropbyggernes sociale relationer.

Korpus er afhandlingens diskussion og konklusion, der samler trådene og sammentænker afhandlingens forskellige elementer for at producere og formulere afhandlingens indsigter og videnproduktion.

Appendiks er afhandlingens bilagssektion.

torso
hoved
ryg
mellemgulv
ben
ansigt
overarm
korpus

Kapitel 2

Bricolage – en forskningsposition mellem oplevelse og indlevelse

Afhandlingens forskningsmetodologiske positionering

Dette kapitel har til formål at beskrive afhandlingens grundlæggende videnskabsteoretiske udgangspunkt og rammerne for afhandlingens videnproduktion. Gennem en refleksion af afhandlingens tilblivelse mellem forskningsfelt og forskningstraditioner, mellem forskningsparadigmer og forskningspositioner præsenteres afhandlingens forskningsdesign og dertil hørende metodiske refleksioner over sammenhængen mellem de anvendte teoretiske perspektiver og afhandlingens undersøgelsesfokus.

Denne undersøgelse vil kombinere forskellige metoder og teoretiske perspektiver i bestræbelserne på at undersøge forskningsproblemets sociale og kulturelle konstruktion. Afhandlingens undersøgelse vil inspireret af det metodologiske begreb om 'Bricolage' anvende forskellige metoder til, at producere viden om forskningsfeltet og afhandlingens genstand, og gennem denne perspektivering åbne forskningsfeltets mangfoldige

tolkningsmuligheder. Bricolage fordrer således en refleksiv anvendelse og kombination af multimetodologier. Jeg vil henholde mig til begrebet som en positiv beskrivelse af kombinationen af metoder, der gør det muligt at undersøge den sociale virkeligheds sammensatte natur ud fra de forhåndenværende kulturelle og symbolske artefakter[38]

Tilgangen omfatter den forståelse, at det er behovet for at løse et givent problem, der bestemmer hvilke metoder, der bedst anvendes og bricolage-metodologien kan på den vis beskrives som en pragmatisk, men refleksiv forskningstilgang der på én gang får sit kendetegn fra det situerede og kontekstualiserede problem. Faren ved en sådan tilgang ligger ligefor. Hvis undersøgelsen forbliver pragmatisk uden at reflektere og eksplicitere undersøgelsens præmisser og problemforståelser, kan undersøgelsen ikke siges at producere viden, der overskrider problemhorisonten. En sådan viden forudsætter den aktive og refleksive anvendelse af teori og metode i bestemmelsen af problemets udstrækning og karakter. Samtidig rejser anvendelsen af bricolage-metodologier spørgsmålet om, hvad der skal forstås som problem, samt hvordan problemet er blevet til, og hvorfor dette problem er interessant at undersøge. Der må som udgangspunkt for undersøgelsen eksistere en (eller flere) erkendelsesinteresse(r) forbundet med den pågældende problemstilling. I en given definition af problemet er det muligt implicit at aflæse undersøgelsens videnskabsteoretiske og metodologiske position og teoretiske perspektiv.

I og med afhandlingen ønsker at kombinere forskellige teoretiske traditioner i en multimetodologisk undersøgelse af doping, krop og køn, er det vanskeligt at beskrive afhandlingens videnskabelige position som en afgrænset og homogen position uden interne modsigelser. Derfor ønsker jeg ikke at fremstille en pseudo (enheds)videnskabelig position, der ophæver alle forskelle og modsætninger i afhandlingens videnskabelige udgangspunkt. Tværtimod

[38] Kincheloe 2001; Levi Strauss 1966

ønsker jeg at gøre det, der i en mere traditionel forstand kan anskues som en problematisk konstruktion til selve kvaliteten og styrken ved afhandlingens valgte metodologi.

Derfor giver det også mening at behandle de problemer, der knytter sig til at anvende teorier og metoder med forskellige antagelser og principper for produktion af viden, når de viser sig i afhandlingen.

Men først følger en kort redegørelse for afhandlingens videnskabelige perspektiver for at skabe plads til, at diskussionen af de forskellige teoriers implikationer i forbindelse med deres anvendelse kan finde sted ad hoc.[39]

Afhandlingens videnskabelige position kan bedst beskrives ved dens hermeneutiske antagelse om, at verden *ikke* kan beskrives som den er. Det videnskabende 'materiale' er allerede bevidsthedsformer, der er fortolket, og det betyder at forskningen bliver til via medierede fortolkninger og begreber. Samfundet som materialistisk fænomen kan dels læses gennem symptomallæsninger af kulturelle udtryk som afspejlinger af underliggende samfundsmæssige strukturer, men også som idealtypiske kulturelle træk, der former det sociale. Afhandlingens videnskabelige position bygger på en fænomenologisk forestilling om at folks erkendelse bygger på erfaring, hvor menneskets forestillinger er medskabere af den viden – meninger og intentioner, som folk konkret benytter i deres hverdag. I et opgør med den objektivistiske videnskabs afvisning af dagligsprog og hverdagserfaringer peger fænomenologien på nødvendigheden af at se sammenhængen mellem menneskers følelser og værdier, tanker og viden, samt erfaring og erkendelse.[40]

Som det fremgår af afhandlingens metodologiske udgangspunkt opererer forskningen med en bricolage-tilgang, hvor forskningsmetodernes anvendelse skal tilpasses de undersøgte fænomener og tage udgangspunkt i det

[39] Fuglsang og Bitsch Olesen 2004

[40] Fuglsang og Bitsch Olesen 2004:29; Alvesson og Sköldberg 2005:80-4

forhåndenværende materiale, hvilket også betyder at forskerens position og rolle (selv) har stor indflydelse på undersøgelsen, perceptionen og interpretationen af det givne fænomen. Dette kapitel vil vise videnproduktionens betingelser og samtidigt virke som en introduktion til det udforskede fænomens livsverden.

Afhandlingens videnproduktion positionerer sig indenfor det kvalitative forskningsparadigme med en særlig opmærksomhed på, hvordan mennesket opfatter sine handlinger og sociale virkelighed. Afhandlingen vægter en refleksiv empirisk tilgang og teoretisk oplyst analyse af problemet, der på forskellig vis opererer med en forståelse af viden om virkeligheden som en altid medieret og situeret størrelse. Sproget er ikke en 100 % afspejling af den virkelige verden, og 100 % sand viden kan ikke opnås gennem anvendelsen af vandtætte forskningsmetodologier og ufejlbarlige undersøgelsesteknikker og analysemetoder. Forestillingen om, at det er muligt at beskrive verden præcis – som den er – overlades til naturvidenskabens forestilling om at sikker og uforanderlig viden om verden kan opnås gennem observation, registrering og kvantificering af naturens yde fremtræden.

Fænomenologien søger at nå til en erkendelse af tingene selv og er blandt andet udformet som en reaktion på den fremvoksende adfærdspsykologi, der totaliserer subjektets handlinger uden indsigt i den subjektiveret mening med handlingerne – altså det menneskelige perspektiv. Fænomenologien interesserer sig for menneskets livsverden og nærmer sig derved også hermeneutikken. Hermeneutikken opererer med at der ikke findes nogen mening uden tolkning, og nyere mere kritiske hermeneutiske positioner fastholder også umuligheden af at nå til en endelig og sand tolkning af en given tekst/virkelighed. Fænomenologiens reduktion af det unikke til det generelle kan minde om Hermeneutikkens betoning af del/helhed forholdets betydning for tolkningen af et givent fænomen. En mere radikal omvending af tolkningens mulighed for at læse det sande væsen ud af fænomenet findes i poststrukturalismen, hvor fænomenets tekstlige betydning og status afhænger

af dets placering inden eller uden for de magtfulde virkelighedsdefinerende diskurser. Virkeligheden læses her som en tekst samtidigt med, at også visuelle repræsentationer og billedlige gengivelser af fænomener læses semiotisk for deres måde at skabe betydning på.

Mik-Meyer og Järvinen skriver om kvalitative metoder i et konstruktivistisk perspektiv, at det ikke er muligt, at adskille konstruktivisme fra fænomenologi og hermeneutik på en absolut måde. De fastholder at den centrale forskel, de to positioner imellem, knytter an til opfattelsen af selve analyseobjektet. Konstruktivistisk antages analyseobjektet at være et flydende, ustabilt og flertydigt fænomen, der formes i mødet med forskeren. Modsat antages analyseobjektet i fænomenologien at være en mere eller mindre stabil størrelse, der processuelt forstået kan forandre sig over tid.[41]

Afhandlingen ønsker således både at søge ind i verden og se hvordan kropbyggernes livsverden opfattes, hvilket ikke er ensbetydende med, at det er en entydig og modsigelsesfri beskrivelse, der søges. Samtidigt fastholder afhandlingen en nødvendighed af at forstå analyseobjektets flertydige og ustabile karakter ved at fokusere på forskerens medproduktion af analysens genstand dvs. sundhed, doping, krop og kropbygger gennem de forskellige metodiske valg og ikke mindst teoretiske forforståelser.[42]

Hermeneutik, tolkning, mening og indlevelse

Ifølge Ehn/Löfgrens udgave af kulturanalysen er mening en relation mellem menneske og ting. En kulturanalytisk teknik kan være 'at gøre sig uforstående'. At forstå indebærer at kunne svare på spørgsmålet om 'hvorfor?' Mening er ikke lig med årsag eller hensigt. Kulturel mening er de betydninger som

[41] Mik-Meyer og Järvinen 2005:9

[42] Mik-Meyer og Järvinen 2005:10

mennesker selv kollektivt tildeler virkeligheden eller dybere liggende betydninger der er ubevidste dele af sproget. Det er en nysgerrighed på: 'Hvad dette betyder?' - en undersøgelse af menneskets hensigt og motiv og ydre årsager og funktioner i en samfundsmæssig betydning. Det gælder om at skabe 'andre måder at se' en ganske velkendt virkelighed på[43] jf. strategien: 'making the familiar strange'.

Et hverdagsperspektiv kan løftes til et højere abstraktionsniveau. Informanter verbaliserer kategorier og værdier i egne kulturer.[44] Tolkning indebærer en kultursyntese som en systematisk beskrivelse af menneskers handlen og tænkning, og analysen plukker 'ting' fra hinanden, adskiller enkeltdele og elementer i det sociale og kulturelle og går fra dele til nye helheder. Bevægelsen frilægger analyserede detaljer og vekselspillet mellem dem, og som en hermeneutisk undersøgelse af de sociale grænser bevæger opmærksomheden sig fra 'helhed til del' og fra 'del til helhed' rettes opmærksomheden mod fænomenets indre linjer. Forskeren må forsøge at skabe modeller, som forklarer eller skaber forståelse for detaljens indre sammenhæng. Tolkning betyder slet og ret, at se noget som noget andet eller det samme. Tolkning – tyder tegn, angiver betydning og frilægger mening. At oversætte sprog er ikke det samme som at 'oversætte kultur' og der findes ingen alment vedtagne procedurer for at 'oversætte' fra en kultur til en anden, for hvis mening er det da som frilægges? [46]

Her kan der opereres med to meningsperspektiver: 1. undersøger hvordan mennesker bevidst klassificerer deres verden. Her anlægges tolkningen på de begreber, værdier og synssæt som de selv giver udtryk for gennem at fastholde et aktørorienteret perspektiv med den ambition, at se virkeligheden 'med andres øjne'. 2. undersøger/tager menneskers egne forestillinger som

[43] Ehn og Löfgren 1982:99

[44] Ehn og Löfgren 1982:100

[46] Ehn og Löfgren 1982:96

fundament for mere langtrækkende /vidtgående tolkninger. Her betragtes virkeligheden som en stadigt pågående kommunikation, hvor 'tingen taler', ord og gester har undermeninger, handlinger og symboler er mangetydige, og målet er at overskride 'den sunde fornuft'. F.eks. er det her muligt at tolke Tour de France (som Barthes) eller interessen for langdistanceløb og Marathon som henholdsvis sprog – et helteepos – og det at løbe som idræt; skuespil; handel; hobby; overgangsrite; 80'er fænomen etc. Marathon er mere end blot løb. Det er 'kropsliggørelsen af centrale eksistentielle temaer' og kulturelle fænomener kan lige som Marathon tolkes ved at tænke i lignelser; bruge billedsprog; eller betragte alt som symboler.[47]

Fænomenologi, livsverden, subjektivitet og oplevelse

Mellem teoretiske forestillinger om systemets undertrykkelse af subjektet og den empiriske undersøgelser af sociale og kulturelle praksisser og fænomener, ønsker en fænomenologisk inspireret forskning, at analysere menneskets erfaringer i hverdagslivet. Fænomenologiens udgangspunkt er den konkrete, sansede, hverdag og livsverden, som den gennem levede erfaringer og intentionelle forestillinger kommer til udtryk. Husserls fænomenologi fokuserer på den fænomenologiske verden og den virkelige (objektive og naturvidenskabelige) verden er sat i parentes og ladt udenfor. Denne fænomenologiske reduktion indebærer en bevidst abstraktion fra de reelle eksisterende objekter og fokuserer på ideernes verden, som en måde at overkomme subjekt-objekt problematikken på. De intentionelle objekter er hverken subjektive eller objektive, men har en alternativ status som 'det levede'.[48]

---

[47] Ehn og Löfgren 1982:101

[48] Alvesson and Sköldberg 2005:36-7

I fænomenologien er det vigtigt ikke at distancere sig for langt fra det sanselige og konkrete, når det generelle tilnærmes. Det generelle er altid indlejret i det konkrete og det er derfor vigtigt ikke at miste forbindelsen med den konkrete erfaring, når generelle begreber skabes.[49] Erfaring skal i den sammenhæng forstås som indlejret i og formet af individets begrebslige verden og den skiftende historiske horisont, det som Husserl kaldte en livsverden. Livsverden er den verden vi lever i til hverdag og livsverden favner udover forskellige objekter også andre mennesker – andre selv.[50]

Betoningen af det individuelle i fænomenologien balancerer den kritiske teoris generelle skepticisme og kombinationen af disse to tilgange til forskning kan hjælpe til at fastholde et fokus på udviklingen af kvalitativ viden – uden at reducere denne viden til en teoretisk abstraktion eller en isoleret empirisk forekomst.

Ifølge Kvale kan fænomenologien ses som en aktiv del af en kvalitativ forskningsinteresse i at forstå de sociale fænomener ud fra aktørernes egne perspektiver og beskriver verden, således som den opleves af interviewpersonerne (informanterne), og med den væsentlige betoning, at den afgørende virkelighed er, hvad mennesker opfatter den som.[51] Menneskets livsverden og handlinger bliver sammen med menneskets bevidsthed og oplevelse fænomenologiens genstandsfelt, og den ønsker at belyse, hvad der fremtræder, og hvorledes det fremtræder. Fænomenologien forsøger at overskride de umiddelbart oplevede betydninger med henblik på at artikulere det prærefleksive niveau af levede betydninger og gøre det usynlige synligt.[52]

---

[49] Alvesson and Sköldberg 2005:37

[50] Alvesson and Sköldberg 2005:38

[51] Kvale 1997:61

[52] Kvale 1997:61

Den fænomenologiske metodes åbne beskrivelse kan bedst illustreres gennem en række metaforer, som f.eks. 'til tingene selv', 'se og lytte', 'holde øjnene åbne', 'ikke tænke, men se'. Ifølge Merleau-Ponty drejer det sig om at beskrive det givne så præcist og fuldstændigt som muligt, ved at beskrive – ikke forklare eller analysere.[53] Fænomenologien er et forsøg på en direkte oplevelsesbeskrivelse uden nogen overvejelser om oprindelsen eller årsagen til en given oplevelse. Tilsvarende skal den fænomenologiske reduktion suspendere domme over oplevelsesindholdet og sætte parentes om 'common sense' og videnskabelig forforståelse om fænomenerne. Denne reduktion indebærer ikke fraværet af forudsætninger, men har til formål at skabe forudsætningen for en kritisk analyse af egne forudsætninger.[54]

Livsverden står i modsætning til videnskabernes verden og er den verden, som mødes i dagligdagen og foreligger i en direkte og umiddelbar oplevelse, uafhængig af og førend alle forklaringer. Kvale mener, at det kvalitative interview kan forstås som en virkeliggørelse af Merleau-Pontys program for en fænomenologisk videnskab med udgangspunkt i den primære oplevelse af verden.[55]

Bricolage er ikke triangulering

Afhandlingens to analyseperspektiver er et forsøg på engang at indfange det generelle i den kulturelle praksis og det specifikke i subjektets situation. Afhandlingens vidensperspektiver omfatter således forskellige aspekter og dimensioner af det undersøgte fænomen, og anlægger to forskellige strategier for at producere viden og erkendelse om fænomenet. Hvor den

[53] Merleau-Ponty 1996

[54] Kvale 1997:62-3

[55] Kvale 1997:63

fænomenologiske analyse gennem reduktion forsøger at skrælle de kulturelle kodninger og forestillinger af fænomenets fremstilling, så fænomenet fremtræder rent og usmykket, så ønsker analysen af den kulturelle repræsentation at vise, hvordan denne fremstilling netop hænger sammen med fremherskende forestillinger om krop, kultur og identitet. Begge strategier kan i min tolkning af Alvesson og Sköldberg kaldes for afsløringsteknikker eller en mistænksomhedens hermeneutik[56], og kropbygger og krop gøres hvert sted til omdrejningspunktet for produktionen af mening henholdsvis subjektiv og kulturel.[57]

Afhandlingens undersøgelse kan ses som et multiperspektivistisk kulturstudie, hvor forskellige tekstlige og kritiske strategier anvendes i tolkningen, kritikken og dekonstruktionen af givne kulturelle fremstillinger.[58] I anvendelsen af socialkonstruktionistiske, hermeneutiske og fænomenologiske perspektiver kombineret med en flerhed af empiriske metoder fremstår en sådan multi-metodologi, som en bricolage.

Forskeren er en konstruktør, en videnbygger, der på ingen måde kan sammenlignes med landmåleren. Det giver ingen mening at overtage begrebet om triangulering fra matematikken og gøre trianguleringen af metoder til en selvstændig kvalitet ved humanistisk og samfundsvidenskabelige undersøgelser – hvilket menneskeligt og samfundsmæssigt forhold er at ligne med det givne forhold mellem vinklerne i en trekant, og hvordan kan en vinkels eksakte gradtal sige noget meningsfuldt om menneskelige og sociale forhold? Trianguleringen af målepunkter må rives ud af sin naturvidenskabelige forankring på en radikal og konsekvent måde, der forudsætter en erkendelse af de humanistiske videnskabers grundlæggende kvaliteter uden at konstruere en

[56] Alvesson and Sköldberg 2005:94-5

[57] Alvesson og Sköldberg medregner ikke eksplicit fænomenologien under mistænksomhedens hermeneutik.

[58] Kincheloe 2001:682

pseudovidenskabelig position, hvor der lefles for et umenneskeligt videnskabsideal. Trianguleringsbegrebet forvrænger forestillingen om hvilke kvaliteter kombinationen af metoder kan have, samtidigt med at det undertrykker betydningen af den erkendelse at forskeren arbejder indenfor en teoretisk ramme, der kan bestå af flere forskellige teoretiske perspektiver.

Kvale referere også til Richardsons kritik af ideen om triangulering – som en rigid, fastlagt, todimensionel trekant – et geometrisk begreb der tvivlsomt kan bruges til noget i forhold til ny kvalitativ metodologisk forskning, da det forudsætter antagelsen om et fast punkt eller objekt.

"Det centrale billede er snarere krystallet, der kombinerer symmetri og stof i en uendelig mangfoldighed af former, stoffer, forvandlinger, mangedimensionaliteter og indfaldsvinkler".[59]

Det betyder dog ikke, at det er uproduktivt at kombinere forskellige metoder, teknikker i forskellige situationer og med forskellige informanter og denne afhandling betjener sig således bevidst af muligheden for at perspektivere og positionere forskerens opmærksomhed i forhold til det undersøgte fænomen. Ikke for at fastholde fænomenet i en bestemt position, men som et forsøg på at beskrive fænomenets sammensathed og kompleksitet, som en foranderlig størrelse og form, der er formet af sociale, kulturelle og historiske forhold.

Forskeren som 'briculateur' forstår at kontekstualiseringen af analysen er afgørende for hvilken epistemologisk og ontologisk sensitivitet, der fremstilles, og forskeren som briculateur tager udgangspunkt i det foreliggende fænomen og dets kontekst i bestemmelsen af hvilke metoder, der kan anvendes og som er relevante.[60] Det betyder, at forskeren ikke går ud fra en given tradition eller en ortodoks bestemmelse af et givent fænomen. Det er således *oplevelsen* af et særligt fænomen, der er i fokus. Analysen kan med fordel betjene sig af en række forskydninger af perspektiv og position, der derved er med til at

[59] Richardson 1994 efter Kvale 1997:238

[60] Kincheloe 2001:688

producere fænomenets dimensionalitet – historisk, socialt, sprogligt og bevidsthedsmæssigt.

torso
hoved
ryg
mellemgulv
ben
ansigt
overarm
korpus

"Theory is allways a detour on
the way to something more
interesting"

Stuart Hall

Kapitel 3

Kulturelle repræsentationer af identitet og ideologi

Afhandlingens kultursociologiske perspektiv

Det har kendetegnet det tidlige arbejde i The Centre for Contemporary Cultural Studies (CCCS), at kritikken og udviklingen af begreberne om 'kultur' og 'identitet' gennem marxistisk inspirerede analyser har åbnet op for bredere forståelser af økonomiens og politikkens og praksis' kulturelle betydninger og indbyggede modsætninger. Stuart Hall er den person i CCCS, der mest vedholdende har taget spørgsmålet om kulturel identitet op til diskussion og undersøgelse, og han udpeger studiet af kulturelle repræsentationer og betydende praksisser som et centralt element i enhver kulturanalyse.

Kultur og identitet

I følge Stuart Hall er forbindelsen mellem repræsentation og kultur, at kultur enkelt formuleret handler om 'fælles meninger', og at sprog er det

privilegerede medium i hvilket mennesker 'forstår', producerer og udveksler mening. Sprog virker som et repræsentationelt system, hvor tegn og symboler, står for eller repræsenterer begreber, ideer og følelser. Det er en grundlæggende antagelse at repræsentation gennem sprog er helt central for de processer der skaber mening, og at sprog er et af medierne gennem hvilke tanker, ideer og følelser er repræsenteret i en kultur. [61]

I følge Hall er kultur 'fælles mening'. Denne forståelse ligger tæt på en udbredt opfattelse af kultur hvor: *"culture is used to refer to whatever is distinctive about the 'way of life' of a people, community, nation or social group"*[62] og som Hall kalder for den 'antropologiske definition af kultur'.[63] Denne definition af kultur har Hall allerede foregrebet i *Resistance through rituals,* der markerer et opgør med den borgerlige og nationale forståelse af kultur, der udelukkende rummer elementer af 'high culture'. Det er kendetegnende for Halls arbejde i *Resistance through rituals*, og fremad, at der her bliver præsenteret undersøgelser omhandlende populære og subkulturelle fænomener og grupperinger, der ikke kun fremhæver kulturernes kognitive mening, men også de kollektive, kropslige og materielle betydninger:

The 'culture' of a group or class, is the peculiar and distinctive 'way of life' of the group or class, the meanings, values and ideas embodied in institutions, in social relations, in systems of beliefs, in mores and customs, in the uses of objects and material life. Culture is the distinctive shapes in which this material and social organization of life expresses itself. A culture includes the 'maps of meaning' which make things intelligible to its members. These

---

[61] Hall 1997

[62] Hall 1997:2

[63] Hall refererer her til Raymond Williams's kulturtypologi, der ifølge Jones (2004:11) igen refererer til Williams's læsning af T.S.Eliots's *Notes Towards the Definition of Culture*, hvor Eliot ønsker at forstå kultur som noget mere end religion, som: 'the whole way of life of a people' (Eliot, 1948, p. 38). Det er altså Hall's inspiration fra Williams vi følger her og ikke en universel definition af den antropologiske disciplins begreb om kultur.

'maps of meaning' are not simply carried around in the head: they are objectivated in the patterns of social organization and relationship through which the individual becomes a 'social individual'. Culture is the way the social relations of a group are structured and shaped: but it is also the way those shapes are experienced, understood and interpreted.[64]

En gruppes kultur – meninger og værdier – kan undersøges gennem en gruppes sociale relationer og relationer til objekter, og kan give et billede af, hvordan gruppemedlemmer forstår disse ting. En kulturanalyse skal derfor forsøge at afdække den meningsstruktur 'the maps of meaning', der gør det muligt for medlemmer af gruppen, at blive det Hall kalder for 'a social individual'.[65]

'Culture as the whole way of life' – Arven fra Raymond Williams

Halls forståelse af 'culture as whole way of life' er ifølge Paul Jones bog om 'Raymond Williams's sociology' (2004-1-18) inspireret af Raymond Williams[66] kulturelle typologisering i "The analysis of Culture' i "The Long Revolution'.[67] Williams lancerede sine læsninger af 'kultur' i tre faser, hvor den første overskrift lyder 'culture is ordinary' og den anden 'working-class culture' og den sidste med inspiration fra Mannheim og Eliot, *'culture as whole way of life*'.

[64] Clark, Hall, Jefferson and Roberts 1976:10

[65] Dette viser hen til den lighed der findes mellem symbolsk interaktionisme og cultural studies i relation til begge traditioners interesse for at gøre sociale relationer til omdrejningspunktet for praktiske undersøgelser af samfund og kulturer. Forskelle og ligheder de to traditioner/positioner imellem vil blive diskuteret senere.

[66] Jenks 2005:108-9 fremhæver følgende tre mænd og deres tekster som triumviratet for Cultural Studies: Richard Hoggart: Uses of literacy (1985); Raymond Williams: Culture and Society (1963); og E.P. Thompson: The making of the English Working Class

[67] Jones 2004

Kort fortalt. så identificerer Williams tre forskellige kulturtypologier: den ideale; den dokumentariske og den sociale, der hver især har følgende definition af kultur. Den ideale: 'A state or process of human perfection; den dokumentariske: 'The body of intellectual and imaginative work in which, in a detailed way, human thought and experience are variously recorded'; og endelig den sociale: 'A description of a particular way of life, which expresses certain meanings and values not only in art and learning but also institutions and ordinary behavior'.[68]

I følge Jones, så vælger Hall og CCCS i deres arbejde at se bort fra muligheden af at udføre kritisk historisk kulturanalyse med udgangspunkt i den dokumentariske (litterære) forståelse af kultur og dens selektive traditioner, for på den måde at kunne reformulere definitionen af det sociale som et begreb om det, der er fælles uden at være ordinært (common) i en given kultur.[69]

Det CCCS og især Hall følgende interesserer sig for er relationen mellem kulturens 'ideale' og 'sociale' nivauer. CCCS's arbejde er præcist kendetegnede ved at undersøge det 'sociale' som *'The clarification of the meanings and values implicit and explicit in a particular way of life, a particular (popular) culture'*, og forbindes med *'The discovery and description in lives and works of those values which can be seen to compose a timeless order'*[70]

Williams lagde selv hovedvægten på det 'dokumentariske' niveau og muligheden for at udføre 'ideal og historisk kritik' gennem værkanalyser, der efterfølgende søger at relatere disse til de særlige traditioner og samfund, i hvilke de fremkom. Til gengæld havde Williams ingen metodologiske

[68] Jones 2004:17

[69] Jones 2004:23 beskriver Williams's model for kulturanalyse som omhandlende tre niveauer: the structure of feeling – lived culture (1) documentary/recorded culture (2), og selective tradition (3)

[70] Jones 2004:17

overvejelser i relation til, hvorledes analyser af 'ideale kulturer' kunne gennemføres.

Hvad angår analyser af det sociale nivau inkluderer Williams sociologiske analyser af 'ekstra-kulturelle' elementer: *organization of production, structure of the family, structure of institutions, characteristic forms of communication*. CCCS's kritik og videreudvikling af Williams's kulturanalyse kan tilskrives den metodologiske fokus på kultur, som den kultur, der udtrykker sig gennem elitære og højkulturelle litterære traditioner. Williams ønsker at finde håbet og muligheden for social forandring igennem traditionen, men CCCS og Hall ønsker at advare mod traditionens betydning for muligheden af social forandring. Det er en skillevej, hvor Hall og resten af CCCS betoner det talte og kropsliggjorte sprog – på gaden – overfor Williams' analyser af det skrevne og tænkte ords tradition og konvention – i bogen.

Der hvor Williams's teori er 'tavs' sætter Hall ind med sin teori om Repræsentation. Hall, der er inspireret i sin læsning af den franske samfundsteoretiker Michel Foucault, finder hos denne en metodologisk tilgang – henholdsvis genealogi og arkæologi – for undersøgelsen af forholdet mellem ideale diskursive repræsentationer af kulturel viden (historiske), og; sociale meninger og værdier udtrykt igennem konkrete praksisser (subjektive). Her bevæger vi os fra inspirationen fra Williams og frem til en beskrivelse af kultur i 'the circuit of culture' og Halls arbejde med kulturel identitet og repræsentation.

Kulturanalysens bestemmelse af forholdet mellem dominans og undertrykkelse

I CCCS's tidlige programerklæring definerer Clark, Hall, Jefferson and Roberts 'bestemmelsen af forholdene mellem dominans og undertrykkelse' som værende kulturanalysens vigtigste element. Interessen for kultur i sin singulære

form kan kun give et billede af de mest generelle og abstrakte former for kulturelle konfigurationer og må derfor vige for den konkrete og historiske interesse for kulturer – dominerende eller ej men altid i kamp med hinanden. Det sker ved at fastlægge relationen dem imellem og fokusere på, hvorledes den kulturelle dialektik produceres i processer af inkooperation og modstand, og de institutioner, der formidler og reproducerer kulturen i sin hegemoniske form. Tillad et lidt længere uddrag:

The dominant culture of a complex society is newer a homogeneous structure. It is layered, reflecting different interests within the dominant class (e.g. an aristocratic versus a bourgeois outlook), containing different traces from the past (e.g. religious ideas within a largely secular culture), as well as emergent elements in the present. Subordinate cultures will not always be in open conflict with it. They may, for long periods, coexist with it, negotiate the spaces and gaps in it, make inroads into it, 'warranting it from within'. However, though the nature of this struggle over culture can newer be reduced to a simple opposition, it is crucial to replace the notion of 'culture' with the more concrete, historical concept of 'cultures'; a redefinition which brings out bore clearly the fact that cultures always stand in relations of domination – and subordination – to one another, are always in some sense, in struggle with one another. The singular term, 'culture', can only indicate, in the most general and abstract way, the large cultural configurations at play in a society at any historical moment. We must move at once to the determining relationships of domination and subordination in which these configurations stand; to the processes of incorporation and resistance which define the cultural dialectic between them; and to the institutions which transmit and reproduce 'the culture' (i.e. the dominant culture) in its dominant or 'hegemonic' form.[72]

Hall ønskede nemlig på baggrund af den tidlige inspiration fra kulturalismen, at formulere et fremadrettet fokus – et manifest for Cultural Studies arbejde[73] – og finder heri Gramscis arbejde som det, der kommer tættest på at kunne understøtte studiet af kultur og ideologi.

[72] Resistance Through Rituals: 1976: 12-3

[73] Jenks 2005: 111

Dette begrebspar kultur/ideologi har mulighed for tilsammen at:

"*pose the problems consequent on trying to think both the specificity of different practices and the forms of the articulated unity they constitute. …they [culture/ideology] pose the question of the relation between the logic of thinking and the 'logic' of the historical process. They continue to hold out the promise of a properly materialist theory of culture*."[74]

Ifølge Chris Jenks[75] så er betegnelsen 'The Birmingham School' eller 'CCCS' misvisende i den forstand, at det leder én til at få det indtryk, at CCCS er en homogen og modsætningsløs teoretisk tradition og position, hvilket det langt fra er. Jenks citerer McGuigan for at fremhæve fire punkter, der viser 'forskelligheden' indenfor Cultural Studies:

1) de tidligste studier af ungdomskultur ekskluderede sammenligningen med piger; 2) det efterfølgende arbejde udviklede sig i meget forskellige retninger; 3) studierne af ungdomskultur og konsumption er kendetegnet ved at syntetisere forskellige teoretiske traditioner, men alle med en vis populistisk følelse. F.eks. skyldes det delvist indflydelsen fra 'American sociology of deviance theory' (anomie paradigm, labelling theory og naturalistic methodology); 4) CCCS ry for at udføre innovative ungdomskultur studier kan begrundes i dens distinkte kombination af sociologisk 'deviance' teori med 'neo-gramscian' hegemoni teori og Barthes semiologi. Resultatet blev, at arbejderklasse-subkulturers modstand blev 'læst' politisk som symbolske udfordringer af den dominerende kultur og ikke som tegn på en social patologi.[76]

Et eksempel på inspirationen fra Antonio Gramsci er dette tekstudsnit fra 'The Prison Notebooks', der beskriver sammenhængen mellem og udviklingen af populær kultur og politisk hegemoni:

---

[74] Hall 1981:36 *in* Jenks 2005:11

[75] Jenks 2005

[76] Jenks 2005:112

The more the cultural life of an individual is broad and well-grounded, the closer his opinions are to the truth, they can be accepted by everyone: the more numerous the individuals of broad and well-grounded culture, the more popular opinions approach to truth – that is to say contain the truth in an immature and imperfect form which can be developed till it reaches maturity and perfection. It follows from this that the truth must never be presented in a dogmatic and absolute form, as if it were mature and perfect. The truth, because it can spread, must be adapted to the historical and cultural conditions of the social group in which we want it to spread.[77]

Dick Hebdige, som netop inkarnerede den position indenfor CCCS, der arbejdede indenfor en Gramsci og Barthes inspireret teoretisk kontekst, har følgende udlægning af hegemoni i forlængelse af ideologi og magt:

The term hegemony refers to a situation in which a provisional alliance of certain social groups can exert 'total social authority' over other subordinate groups, not simply by coercion or by the direct imposition of ruling ideas, but by 'winning and shaping consent so that the power of the dominant classes appears both legitimate and natural'. Hegemony can only be maintained so long as the dominant classes 'succeed in framing all competing definitions within their range', so that subordinated groups are, if not controlled; then at least contained within an ideological space which does not seem at all 'ideological': which appears instead to be permanent and 'natural', to lie outside history, to be beyond particular interests.[78]

Inspirationen fra Gramsci forlades her, for at fortsætte med præsentationen af Hall's kulturanalyse, og afhandlingens analytiske fokus på den kulturelle produktion af bodybuildere som 'afvigende subjekter'.

[77] Gramsci 1971: 261

[78] Hebdige 1979:15-16 IN Jenks 2005:218

Betydningsskabende praksisser

Det er gennem den måde, hvorpå vi bruger ting, og hvad vi siger, tænker og føler om dem, altså hvordan vi repræsenterer dem, at ting gives mening. Med repræsentationer mener Hall:

"*In part we give objects, people and events meaning by the frameworks of interpretation which we bring to them in part, we give things meaning by how we use them, or integrate them into our everyday practices."*[79]

Repræsentation har i social forstand en politisk mening i form af at repræsentere politiske subjekters interesser. En anden mere nuancerende forståelse knytter repræsentationspraksisser og normer sammen og bliver brugt i massemediernes præsentation og billeder af specifikke sociale grupper. I denne betydning er repræsentation ikke ensbetydende med at kollektive eller individuelle interesser repræsenteres gennem det repræsenterede. En gruppe kan blive repræsenteret på en måde, der kan opfattes som en stereotypificering af denne. I en sådan kontekst vil 'repræsentationen' blive karakteriseret som en fejlrepræsentation: som en 'præsentation' eller konstruktion af identitet. Sådanne identitetskonstruktioner kan være tæt forbundet med spørgsmål om ideologi og magt og til de former for diskurs, der er impliceret i de processer, der skaber sådanne billeder. Derfor er konstruktionen af begreber i relation til temaer som køn, race og seksualitet et spørgsmål om repræsentation, såvel som når der er tale om diskurser om viden.[80]

[79] Hall 1997:3

[80] Key Concepts in Cultural Theory, 1999:339

Stereotypificering og kategorisering som betydningsskabende praksis

Dette afsnit præsenterer Halls teoretiske udvikling af begrebet om 'stereotyping', der som en helt grundlæggende betydningsdannende praksis'[81] kan knyttes an til analysen af den visuelle repræsentation af mandlige kropbyggere i Anti Doping Kampagnen.

Som et afsæt for at tale om 'stereotyping' introducerer Hall inspireret af Bachtins overvejelser over sprogets betydningsdannelse, begrebet om 'The other'[82] og knytter 'other' til 'difference' som en nødvendige forudsætning i forståelsen af mening, som et produkt af forskellen mellem deltagerne i en hver dialog, hvor 'Den anden' som 'samtalepartner' bliver essentiel for mening.[83]

Ved at udvikle forståelsen af 'forskellens' betydning til også at indeholde et antropologisk perspektiv, bliver det med inspiration fra Mary Douglas[84] endvidere muligt at se at:

"Culture depends on giving things meaning by asigning them to different positions within a classificatory system. The marking of 'difference' is thus the basis of that symbolic order which we call culture". [85]

Douglas forklarer, at det der virkelig kan forstyrre den kulturelle orden er, når ting dukker op i den forkerte kategori, eller når ting forfejler at passe ind i nogen som helst kategori, hvilket er baggrunden for at operere med binære

[81] Hall 1997:257-268

[82] Hall 1997:225-276

[83] Bachtin 2001; Barthes 2004

[84] Douglas 1966

[85] Hall 1997:236

modsætninger, der muliggør en skarp adskillelse mellem forskellige ting og deres kategorier, simpelthen deres klassifikation.[86]

I Halls udlægning af Douglas er symbolske grænser nødvendige, fordi de symbolske grænser holder kategorierne 'rene' og giver kulturerne deres unikke mening og identitet.

"What unsettles culture is 'matter out of place' – the breaking of our unwritten rules and codes. Dirt… as a matter out of place, becomes a sign of pollution, of symbolic boundaries being transgressed, of taboos broken. What we do with 'matter out of place' is to sweep it up, throw it out, restore the place to order, bring back the normal state of affairs".[87]

Denne type purifikationsproces kan genfindes indenfor mange andre sammenhænge, hvor kulturer ønsker at 'skille sig af med' fremmede og uønskede indtrængere, fastholder Hall med reference til Kristeva.[88]

I fortsættelsen følger Hall op på forbindelsen mellem 'stereotyping' og stigmatisering, og han forbinder på fineste vis det sproglige og det kulturelle med det sociale system og de negative konsekvenser af at opretholde et givent socialt systems symbolske grænser. Hall citerer Babcock for en oplysende indsigt. [89]

"Marking 'difference' leads us, symbolically, to close ranks, shore up culture and to stigmatize and expel anything which is defined as impure, abnormal. However, paradoxically, it also makes 'difference' powerful, strangely attractive precisely because it is forbidden, taboo, threatening to cultural order. Thus, 'what is socially peripheral is often symbolically centred".[90]

---

[86] Douglas 1966

[87] Hall 1997:236

[88] Kristeva 1982

[89] Babcock 1978:32

[90] Hall 1997:237

Pointen Hall uddrager af Babcock er ment til at udvikle undersøgelsen af den raciale repræsentations regime og stereotypens position og funktion i repræsentationens politiske strategier, men kan godt overføres til at beskrive andre sociale og kulturelle forhold. Blikket for at dét, der er i periferien socialt ofte bliver en central symbolsk størrelse indenfor en given kulturel orden, kan også overføres til denne afhandlings interesse for, hvordan Anti Doping Kampagnens visuelle repræsentation af en mandlig bodybuilder kan komme til at udtrykke noget meget mere generelt omkring sundhed, krop, maskulinitet og seksualitet – end det der først fanger øjet.

Richard Dyer argumenterer for at vigtigheden af, at skelne mellem 'typing' og 'stereotyping'.[91] I det at vi (mennesker) altid anvender typificeringer[92], når vi skaber mening af vores omverden, og de mennesker vi møder. F.eks. kategoriseres mennesker ud fra de roller, de kan tilskrives, ud fra deres personligheder, og på den måde kan vi positionere mennesker. Derfor virker sådanne typificeringer som hverdagslige kategoriseringer, der identificerer og fastholder det kendte og det foranderlige.[93] Stereotyper tager på den anden side fat i disse generaliserede træk og overdriver og forenkler dem. Samtidig med at stereotyper fikserer de selv samme træk, der udgør det karakteristiske ved deres 'type' og gør dem statiske gennem reduktionen af det karakteristiske til hele personligheden – stereotypen.

"The first point is – stereotyping reduces, essentializes, naturalizes and fixes 'difference'. Another feature of stereotyping is its practice of 'closure' and exclusion. It symbolically fixes boundaries, and excludes everything which does not belong. The third point is that stereotyping tends to occur where there are gross inequalities of power."[94]

---

[91] Dyer 1977

[92] Hall 1997:257 tilskriver anvendelse af begrebet 'typificering' til sociologen og fænomenologen Alfred Schutz

[93] Hall 1997:257

[94] Hall 1997:258

Ifølge Hall, virker stereotyper gennem: (1) at reducere, essentialisere, naturalisere og fiksere "forskelle"; (2) ved at ekskludere og opretholde symbolske grænser; (3) og stereotyper er kendetegnet ved at forekomme, hvor der er store uligheder i magt. Hall kobler brugen af stereotyper til måden, hvorpå vi ser (på) andre. Skabelsen af 'otherness' dvs. andethed som den betydningsfulde forskel og processer af 'othering' bør, ifølge Michael Pickering betragtes som stereotypens tvillingebegreb og ses i sammenhæng med de samme kulturelle og psykologiske processer.[95]

Punk subkultur som et eksempel på social og symbolsk forstyrrelse

Det er identifikationen af en særlig kulturel – og socialvidenskabelig – stereotypi om *'ungdom-som-forstyrrelse'* og *'ungdom som sjov'*, der er målet her, og jeg vil følgende tage udgangspunkt i den britiske forsker i ungdoms- og populærkultur Dick Hebdige' klassiske analyse af Punk.[96]

Gennem en grov 'genealogi' sætter Hebdige 'ungdomsproblemet' ind i et historisk perspektiv og konkluderer på et forholdsvis overordnet niveau, at:

"*Spectacular youth cultures convert the fact of being under surveillance into the pleasure of being watched*".[97]

Hebdige peger på to kilder, der har haft betydning for, at ungdom som kategori og fænomen er blevet betragtet som et problem, dels en kulturel og politisk diskurs, dels en social videnskabelig interesse for hvorledes ungdommen udtrykte sig f.eks. *'resisting by rituals', 'breaking bottles and breaking rules.'* For Hebdige er denne form for regelbrud et udtryk for, at ubemidlede

[95] Pickering 2001

[96] Hebdige 1988 ; 1983/1979

[97] Hebdige 1988:8

og arbejdsløse unge tyr til den eneste form for magt, de har til rådighed. Nemlig magten til som ung, at være utilpasset. Ved at ty til symbolsk og konkret vold, bliver de unge til en trussel. Her har vi et andet perspektiv på fremstillingen af moralske panikker, folkedjævle og subkulturer, der fokuserer på, hvorledes unge under strukturelt pres og overvågning fremstiller [displays] sig selv som en social trussel.[98]

When disaffected adolescents from the inner city, more particularly when disaffected, inner city unemployed adolescents resort to symbolic and actual violence, they are playing with the only power at their disposal: the power to discomfit. The power, that is, to pose – to pose a threat. Far from abandoning good sense, they are acting in accordance with a logic which is manifest – that as a condition of their entry into the adult domain, the field of public debate, the place where real things really happen, they must first challenge the symbolic order which guarantees their subordination by nominating them "children", "youngsters", "young folk", "kids".[99]

Hebdige hævder, at unge er underordnet en social og symbolsk orden, der fastholder, at børn og unge ikke umiddelbart tilhører det voksne felt, og derfor skal denne symbolske orden udfordres først – eller rettere – så længe denne symbolske orden er intakt vil unge – ikke voksne – altid virke som en trussel på det symbolske og sociale felts orden. Men det er for Hebdige vigtigt at skelne mellem de to typer af vold, unge kan finde anvendelse for – den symbolske og den konkrete. Samtidigt advarer Hebdige imod, at stereotype billeder af *'ungdomsproblemet'* ødelægger billedet af andre kulturelle modstandsformer blandt unge. F.eks. nævner Hebdige, at der er en tendens til at billeder – og andre repræsentationer – af punkere og skinheads bliver opfattet som værende visuelt interessante og uproblematiske, men politisk og ideologisk mistænkelige, hvilket fører til en adskillelse af kultur og politik, der

[98] Jf. begrebet om moralsk panik: Cohen 1972; Thompson 1998

[99] Hebdige 1988

ifølge Hebdige blandt andet fører til en manglende anerkendelse af disse ungdomskulturers modstandsformer.

"…the media representation of the riots – issues concerning the marginalisation and scapegoating of black youth, the sources and uses of stereotypical images of the "youth problem" – are so self-evidently serious that they sometimes threaten to obscure the significance of other forms of cultural resistance amongst youth. Pictures of punks and mods and skinheads, for instance, are commonly regarded, even amongst many documentary practioners, as unproblematic, or as distractions from the real issues: visually interesting, but ideologically suspect. The subcultures themselves are dismissed on the grounds that they are sexist/racist/brutalised/narcissistic/commodified/incorporated:"commercial" not "political"."[100]

Denne sammensmeltning mellem ungdom og forstyrrelse og videre mellem ungdom og maskulinitet skaber en opmærksomhed og dobbelt interesse for at undersøge, hvordan kulturelle repræsentationer af ungdom og maskulinitet, som sociale forstyrrelser knytter sig til kulturelle forestillinger om unge mænd som en risiko og udsat for risiko. Hebdige vender sig dernæst mod kroppen og fokuserer på ungdomskulturens anvendelse af kroppen som et tegnsystem, der blandt andet udtrykker ungdommens (eneste) magt gennem dekorationen og fremhævelsen af kroppen som et værdsat objekt.

"The swear word made flesh: 'youth culture' as sign-system centres on the body – on appearance, posture, dress. If teenagers possess little else, they at least own their own bodies. If power can be exercised nowhere else, it can at least be exercised here the body can be decorated, and enhanced like a cherished object."[101]

Som Hebdige siger, er det som om, at ungdomskultur – som bandeord – er blevet til kød og blod.

---

[100] Hebdige 1988:19

[101] Hebdige 1988:31

Ved denne gennemgang af Dick Hebdiges undersøgelse af britisk punkkultur tegner der en række interessante perspektiver for indeværende undersøgelse af unge mandlige bodybuilderes brug af steroider, samt ikke mindst de kulturelle repræsentationer og stereotyper, der fremstilles af dem.

Udover at fremstille en teori om ungdomskulturens visuelle udtryk og kropsudsmykninger kan ses som modstandspraksisser, så fremanalyserer Hebdige en række forskellige kulturelle fremstillinger af ungdom og sporer ophavet til disse fremstillinger og deres konkrete praksisser. Vigtig er Hebdiges pointe angående sammenhængen mellem ungdomskulturernes magtanvendelse og deres betydningstilskrivning. Afgørende for forståelsen af ungdomskulturer er det, at de altid er underlagt et asymmetrisk magtforhold, som erkendelsesmæssigt kan aflæses gennem tilskrivningen af problematiske egenskaber – *som moralsk fordærv og social forstyrrelse* – til ungdomskulturerne på den ene side og på den anden side afvisningen af sådanne ungdomskulturers fordringer på virkelighedsbeskrivelser som følge af, at børn og unge ikke er fuldgyldige og myndige subjekter, og derfor kun har begrænset indflydelse på politiske spørgsmål. Her er det også lettere at løse problemet med ungdomskulturerne, når man ved, at de gennemgår denne svære og problematiske fase for derefter at blive voksne og fornuftige!

Vigtigheden af at forstå ungdomskulturer og andre umyndige sociale gruppers kulturelle udtryk – kollektive som individuelle – som politiske modstandspraksisser, der fokuserer på elementer af indflydelse og kontrol er grundlæggende hos Hebdige. Samtidig åbner Hebdige op for en række diskussioner af konstruktionen af køn i relation til ungdom, og betydningen af ungdommens kontrol med kroppen for deres (subjektive) oplevelse af magt og kulturelle kommunikation af modstand.

Elementer der alle er interessante for at diskutere om bodybuilding som subkultur/ungdomskultur[102] kan forstås som en politisk og kulturel modstandsform.[103]

Medierne registrerer ikke alene modstanden, men anbringer 'modstandsudtrykket' indenfor den herskende forståelsesramme og de unge mennesker, der vælger at befolke en ungdomskultur sættes *tilbage på plads*, alt imens medierne præsenterer 'de unge', underlægges de unge også den 'sunde fornuft'. Det er på denne vis at den opbrudte orden repareres og subkulturen indoptages som et underholdende skuespil indenfor den dominerende mytologi, hvorfra den delvis stammer: som skræmme- og fjendebillede og som Andethed.[104]

Stanley Cohens analyse af 'folk devils' er et godt eksempel på en forståelse af, hvorledes sådanne skræmmebilleder produceres gennem mediernes reaktion på forestående trussel. Men denne tilgang kommer ifølge Hebdige til at tillægge en entydig determinerende funktion, der overser den ofte meget modsætningsfulde behandling af subkulturerne, der ofte gør dem på engang mere og mindre eksotiske end de faktisk er. Ifølge Hebdige vil man være bedre tjent med at anvende Barthes begreb om *'identifikationen'*, der som en af 7 retoriske stilarter karakteriserer småborgeren som en person, der er ude af stand til at forestille sig det Andet, da det Andet er en skandale, der truer hans eksistens.[105]

---

[102] Bjurström 1997

[103] Hebdige 1983

[104] Hebdige 1983:86

[105] Hebdige 1983:89

Punken og andre subkulturer viser med størst tydelighed, hvordan den anarkiske fremgangsmåde – bricolagen – forsøger at nedbryde og reorganisere betydninger gennem 'foruroligelser og misdannelser'.[106]

F.eks. blev skinheads brug af støvler, seler og det plyssede hår kun anset for passende og dermed meningsfuld, fordi 'objekterne' kommunikerede de ønskede kvaliteter: hårdhed, mandighed, og proletariskhed. Stilen som betydningspraksis[107] dvs. de symbolske objekter bliver dermed gjort til enhed med gruppens liv, situation, erfaringer og forhold.[108]

Ideologi, hegemoni, mytologi – inspirationen fra Barthes

Med reference til den franske semiotiker Roland Barthes læsninger af samfundets strukturer[109] opfatter Hebdige hverdagslivet som besat med betydninger, der på engang er mere snigende og mere systematisk organiseret. Ud fra den grundopfattelse, at 'myten er en form for tale' undersøges, det sædvanligvis skjulte sæt af regler, koder og

[106] Hebdige 1983:97-9 Hebdige benævner punkens tre former for dans – pogo, pose og robot - der alle som en var karakteriseret ved at være uden fysisk kontakt og den mindste grad af socialitet. Men dansen 'pose', med sin sære interaktion mellem en kliche moderigtig attitude og den tilhørende turistfotografiske kodakmoment har en overfladisk lighed med bodybuilderens posering. Dansens imaginære fotograf er udskiftet med motionscentrets spejle og 'pose' dansens ironi med bodybuilderkroppens ensidige bevægelser, der minder mere om 'pogo' dansens hidsige temposkift – op og ned – frem og tilbage.

[107] Jf. Tekstens polysemi og det talende subjekts position i teksten Hebdige 1983:107

[108] Hebdige 1983:103

[109] Barthes 1996

konventioner, gennem hvilke bestemte sociale gruppers betydninger fremstilles som universelle og 'naturgivne' for hele samfundet.[110]

Når vi overskrider *'ideologien-i-almindelighed'* og ser på, hvordan specifikke *ideologier* fungerer, hvordan nogle bliver dominerende og andre marginale, opdager vi således, at det ideologiske område i de udviklede vestlige demokratier på ingen måder er neutralt. For at vende tilbage til de *'konnotative'* koder, som Stuart Hall henviste til, kan vi se at disse *'kort over betydning'* bliver utrolig betydningsfulde, fordi de til stadighed indrettes efter de retningslinjer, der udstikkes af de dominerende diskurser om virkeligheden, de *dominerende* ideologier. De tenderer således mod at repræsentere de dominerende samfundsgruppers interesser, hvor utydeligt og modsætningsfyldt det end foregår.[111]

Begrebet *hegemoni* henviser til den situation, hvor en midlertidig alliance mellem bestemte grupper kan udøve *'total social suverænitet'* over andre, underordnede grupper, ikke ved simpel tvang eller ved direkte diktat af de herskende forestillinger, men ved at *'opnå og udforme konsensus, så de dominerende klassers magt fremtræder som både legitim og naturlig'*. Hegemoniet kan kun fastholdes i det omfang, at alle konkurrerende opfattelser kan indplaceres i den eksisterende orden, således at underordnede grupper kan holdes indenfor et ideologisk univers, der slet ikke synes *'ideologisk'*, men i stedet fremstår permanent og *'naturligt'* udenfor historien og den enkeltes interesser.[112]

Ifølge Barthes er det på den måde at *mytologien* udøver sin grundlæggende naturaliserings- og normaliserings-funktion.

---

[110] Hebdige 1983:15-6

[111] Hebdige 1983:20-1

[112] Hebdige 1983:21-2; Hall et al 1977

Om semiologi, tekstlæsning og billedanalyse

Barthes analyse tager sit udgangspunkt i en række refleksioner over myter der fremkommer i den franske dagligdagstilværelse. Det kunne være en avisartikel, en film, en udstilling eller et fotografi. Barthes oplevede det han kalder for en 'utålmodighed' med det 'naturlige'.

"… i vor nutids diskurs blev Naturen og Historien hele tiden sammenblandet med hinanden, og jeg ville gerne i 'det der siger sig selv' gribe fat i det ideologiske misbrug som efter min mening fjælede sig bagved"[113]

Ifølge Barthes skal myten, som en rammende karakteristik af disse falske selvfølgeligheder, nødvendigvis forstås som et sprog. Denne forståelse af myten som sprog åbner op for den mere videnskabelige bestemmelse af myten og dens udtryk, indhold og tegn – myten som et semiologisk system af anden grad.

Det primære semiologiske system forstår et tegn som foreningen af tegnets udtrykside (signifiant) og dets indholdside (signifié). Saussure undersøgte de tegn som tilhørte objektsproget, hvor en stol er en stol og en riffel er en riffel dvs. at udtrykssiden er trivielt forbundet med indholdssiden. Barthes videreudvikler opmærksomheden på de tilfælde, hvor tegnet forskydes og bliver udtrykside i et andet tegn f.eks. rosen, der foræres til kæresten og derved kan repræsentere (min) kærlighed og derved er mere end blot en rose. Det grundlæggende for Barthes – og her bliver Barthes inspiration for Hall eksplicit – er det sekundære semiologiske systems 'signifiant' dvs. et fokus på 'signifikationen', af hvordan tegn betyder, og det er denne opmærksomhed på tegnets merbetydning dvs. konnotation frem for denotation, som er interessant for denne afhandling ønske om at læse Anti Doping kampagnens billeder.[114]

---

[113] Barthes 1996:24 Forord til 1957 udgaven af Mytologier

[114] Jensen, 1996:9-11 Forord til Mytologier

Barker knytter Barthes analyse til traditionen fra Cultural Studies: *"Where connotations have become naturalized as hegemonic, that is, accepted as 'normal' and 'natural', they act as conceptual maps of meaning by which to make sense of the world. These are myths. Though myths are social constructions, they may appear to be pre-given universal truths embedded in common sense. Myth is thus akin to the concept of ideology, which is argued, works at the level of connotation."*[115]

Barthes udvikler i sit senere arbejde sin forståelse af tegnets flertydighed, dets polysemi, hvilket får Hall[116] til at trække en linje fra Bachtin over Volsinov og dermed argumenterer for *"All understanding is dialogic in character"* og tegn har ingen fikseret mening. Dette fremhæver den forståelse, "*that meaning was the outcome of politics and the play of power."*[117]

Stuart Hall foreslår anvendelse af begrebet om 'artikulation' – som en parallel til Barthes begreb om analogi – til at forstå de aspekter af det sociale liv fx identiteter, nation, samfund, som vi ser som en enhed og måske endda som universelle, kan tænkes som repræsentationer af midlertidig stabilitet eller tilfældig afgørelse af mening. I følge Hall er:

"An articulation is thus the form of the connection that 'can' make a unity of two different elements, under certain conditions. It is the linkage which is not necessary, determined, absolute and essential for all time. …The so called 'unity' of a discourse is really the articulation of different, distinct elements which can be rearticulated in different ways because they have no necessary 'belongingness'. The 'unity' which matters is a linkage between the articulated discourse and the social forces with which it can, under certain historical conditions, but need not necessarily, be connected."[118]

---

[115] Barker 2000:69

[116] Morley and Chen 1996

[117] Barker 2000:69

[118] Barker 2000:83

Halls arbejde med at udvikle en teori om kulturelle repræsentationer bygger i vid udstrækning på Barthes banebrydende analyser af mytens form og betydning og udgør en vigtig del af traditionen for Cultural Studies, som tager udgangspunkt i en forståelse af kultur som sprog og billeder som tekst, hvilket tydeligt fremgår af de mange spændende analyser af populær visuel kultur.

Stuart Hall slår til lyd for en konstuktionistisk teori om repræsentation, der foreslår en kompleks og medierede relation mellem ting i verden, vores begreber i tænkning og sprog.[119] Hall refererer til Barthes fremgangsmåde som et spørgsmål om at læse meningen ud af begivenheden fx en fribrydningskamp frem for at spørge, hvem der vandt.

I Hall og Barthes vokabular er denotation det primære, basale, deskriptive niveau, hvor der er udpræget konsensus omkring, hvad meningen er - 'the encoding of meaning'.[120] Konnotation fungerer på et andet niveau, som 'the decoding of signifiers' ved at benytte konventionelle, begrebslige, klassifikationer af 'tegnets betydning' aflæses dets mening ind i en bredere kulturel tematik og anden ordens 'kode' – et specifikt og kontekstuelt sprog. Som Hall reformulerer Barthes indsigt, er denne anden ordens analyse mere betydningsfuld:

"Here we are beginning to interpret the completed signs in terms of the wider realms of social ideology – the general beliefs, conceptual frameworks and value systems of society. This level of signification, Barthes suggests, is more 'general, global and diffuse…'. It deals with 'fragments of an ideology… These signifieds have a very close communication with culture, knowledge, history and it is through them, so to speak, that the environmental world [of the culture] invades the system [of representation][121]

---

[119] Hall 1997:35

[120] Hall 1981

[121] Hall 1997:38-9

Ved at undersøge, hvordan repræsentationen finder sted gennem to separate men forbundne processer, først gennem billedets elementer (signifiers) og begreber (signifieds) forenes et tegn med et simpel 'denoteret' budskab. Dernæst ved at hele dette budskab eller tegn kobles til et andet set af 'signifieds' (begreber), bredere, ideologiske tematikker. Den første fuldendte mening fungerer som en ny 'signifier' i den anden fase af repræsentationsprocessen, og når den linkes til et bredere tema (af læseren/mytologen), åbenbares et mere udviklet og ideologisk rammesat budskab eller mening.[122]

Barthes aflæsning af myten

Afhandlingens inspiration fra Barthes starter med ønsket om at undersøge en særlig fremstilling af virkeligheden som naturlig – og dermed sand og god – selv om den er produceret diskursivt og historisk. Barthes undersøger myten, som fremstillingen af en bestemt diskurs eller fortælling, der ved autoritet og status fremstiller en bestemt beskrivelse af verden som sand ved at gøre den til myte. Et greb der skjuler de ideologiske og politiske antagelser bagved beskrivelsen eller udtrykket. Et udtryk der – som et hvert sprog eller en hver tale – kan analyseres gennem forholdet mellem udtryk – indhold – tegn.

Et eksempel fra Barthes er hans aflæsning af "I fribrydningens verden", hvor han kalder fribrydernes overdrevne gester for 'et storladent sprog om den rene skuen af overdrivelse'.

"Når hvert eneste tegn i fribrydning er præget af en total klarhed, så er det fordi alt skal forstås med det samme. Så snart modstanderne er gået i ringen, har tilskuerne opfattet rollernes fordeling. Ligesom i oldtidsteatret udtrykker hver enkelt fysisk type hinsides enhver tvivl hvilken rolle der er tildelt bryderen. Den fede og laskede halvtredsårige Thauvin, hvis

[122] Hall 1997:38-9

kønsløse hæslighed uvægerligt fremkalder feminine tilnavne, udstråler fra sin krop alle lumpenhedens kendemærker, for det er hans funktion at optræde som det der i den klassiske udlægning heder 'skurken' (et nøgleord ved enhver brydekamp) med alt, hvad der ligger heri af modbydeligt, og alle hans handlinger skal være i overensstemmelse med det klæbrige der er over hans fremtoning."[123]

"Det er altså bryderens krop der er den første nøgle til kampen. Lige fra første færd er jeg vidende om at Thauvins handlinger, hans snyderi, hans grusomhed, hans fejhed ikke vil svigte det første indtryk jeg har fået af hans lumpenhed."[124]

De optrædende kroppe udgør ifølge Barthes et slags grundlæggende tegn som rummer kimen til hele kampens forløb, hvor skurkens rolle er fysisk motiveret – den kvindagtige skiderik.[125]

Brydernes kamp har den funktion for tilskuerne, at de i få øjeblikke *"kan lukke op for naturen, den rene handling som skiller det gode fra det onde og afslører billedet af en savnet letfattelig retfærdighed"*.[126]

Det er således både en nødvendig opmærksomhed og metode, som Barthes fremstiller igennem sine kritiske analyser af, hvorledes kulturelle og æstetiske tegn fremtræder. Ifølge Barthes er myten altid mindst delvist motiveret. Den betydning, som myten udfolder må være forbundet med primærtegnets betydning for, at vi overhovedet kan forstå, hvad myten ønsker at meddele os. Mytens logik fordrer en forbindelse til det tegn den lukrerer på (stjæler fra), der består i kraft af en 'analogi'. Analogien muliggøres ved at mange fænomener er polysemantiske – kan have flere betydninger – og deri består

[123] Barthes 1996:31

[124] Barthes 1996:32

[125] Barthes 1996:32

[126] Barthes 1996:41

muligheden for gennem analogien at binde to fænomener sammen ved deres fælles træk – og dermed muligheden for at mytologisere.[127]

Barthes vægter analysen af 'signifikationen' og den aktive – kulturelle og historiske – produktion af betydning og er kun lidet interesseret i at afdække sprogets semantik og 'mening'. Denne afhandling ønsker med inspiration fra Roland Barthes, Stuart Hall og Dick Hebdige at undersøge, hvordan kropbyggerne og kroppen kommer til at betyde.[128]

Dette gøres ved, at afhandlingen på den ene side teoretisk inddrager Stuart Hall og Dick Hebdige' undersøgelser af kulturelle repræsentationer og identitetens stereotypificering i udviklingen af Barthes' analyse af mytens ideologi.[129]

[127] Jensen 1996:18-9 forord til Mytologier

[128] Jensen 1996:20 Forord til Mytologier

[129] Barker 2000:68-72

torso
hoved
ryg
mellemgulv
ben
ansigt
overarm
korpus

Kapitel 4

Jagten er gået ind

… på bodybuilderne

Gennem de sidste mange år er der sket en stigende interesse for at reklamere for bestemte livsstile og livsførelser, der forbindes med særlige positive værdier. Inden for sundhedsoplysningen er det almindeligt at anbefale gode veje til bedre sundhed, hvis ikke der er tale om sundhedsskadelige forhold eller praksisser, som samfundet ønsker at forebygge for at holde befolkningen sunde og raske. Inden for risikoforebyggelse er kampagner et kendt og værdsat redskab til at udbrede kendskabet til bestemte risikoforhold for derved at ændre individers forudsætninger for at handle i overensstemmelse med sundhedsmyndighedernes ekspertviden. Vi kender fra forbrugerrettede reklamer billedet af et sæt hvide tænder, der holdes rene, hvide og sunde ved hjælp af tandpastaproduktet – en kampagne, der skal få os til at købe tandpastaproduktet.

En anden type kampagne er den, der skal få borgere til at undlade en bestemt type handling, fx. når sundhedsmyndighederne vurderer, at overdreven alkoholindtagelse er en sundhedsskadelig praksis og et samfundsmæssigt problem.

Et sådan problem for folkesundheden er den illegale anvendelse af anabolske steroider, som er en form for doping, der efterligner det mandlige

kønshormon, Testosteron. Et præparat der anvendes, når der er brug for hurtig og effektiv sårheling på hospitalets akutmodtagelse, men som også har fundet udbredelse blandt en bredere del af befolkningen, der hurtigt og effektivt ønsker at få en større og mere muskuløs krop.

Postkortene

Anti Doping Danmark indledte en kampagne mod udbredelsen af anabole steroider i motions- og fitnesscentre i Danmark vinteren 2003-2004. Kampagnen bestod primært af en billedserie, der trykt som postkort blev delt rundt på caféer i København og ophængt som plakater i de fitnesscentre, der har indgået aftaler om dopingkontrol med ADD.

Billedserien består i alt af 6 billeder, hvoraf fire er trykt som postkort og 2 er trykt som plakater. De fire postkort viser forskellige dele af et motionscenter, der virker som et ældre et af slagsen med pastelgule og lyseblå vægge samt parketgulv af træ. Hvert postkort viser forskellige udsnit af træningslokalet, hvor træningsredskaber/maskiner, bænke, håndvægte, vægtskiver og stænger, spejle, opslagstavler, stuepalme, vægur og skraldebøtte udgør inventaret.

Billederne virker gammeldags i deres farvetoning og træningslokalet ligeså, uden nogen form for moderne avanceret træningsudstyr. Træningscentreret er affolket og fremstår som et levn fra en svunden tid - som et sted hvor tiden står stille, og der ingen udvikling finder sted. Stemningen er en smule distanceret og vores blik passerer gennem lokalet for at finde det egentlige motiv, der ikke er centreret, men forskudt som et billede, hvor man skal finde frem til fem fejl eller mangler. Hvad er der galt?

På hvert af billederne er der en person tilstede. Det er en mand, men vi er i tvivl om, hvem han er, og hvordan han ser ud, for det er ikke muligt at se hans ansigt. Han maskeres, som en der ikke vil vise, hvem han er. På det første billede (jf. figur 1) står manden afklædt på nær et par små underbukser eller badebukser bag en søjle. Vi kan se hans ene øje og han ser hen imod os. han står og spænder sine muskler og får kroppen til at virke større, samtidig med at han - se det ud til - gemmer sig bag søjlen. Er det en leg?

Figur 1 Anti Doping Danmark kampagne postkort #1

Ved siden af manden står der en træningsbænk og et stativ, der holder en vægtstang med to store vægtskiver på. På gulvet ved siden af bænken ligger et hvidt håndklæde, og der står også en flaske kildevand af den slags, man køber. Det kan se ud som om, at den næsten nøgne og muskuløse mand er blevet afbrudt i sin træning, eller det han var i gang med og har forladt træningsbænken for at stille sig bag en stolpe i træningslokalet.

Mandens krop er meget muskuløs, og musklerne er spændte. Det man kan se af kroppen er glinsende af creme eller olie, og mandens hår er blondt og kortklippet. Manden har bare tæer og altså ingen sko på – selvom han måske har trænet med store vægte. Han må få ret beskidte fødder. Det hvide håndklæde at kastet på gulvet måske som symbol på overgivelse.

Det andet billede gentager tema og motiv med en variation. Her står manden

Figur 2 Anti Doping Danmark kampagne postkort #2

– det ligner den samme mand, men i to forskellige størrelser – bag en stuepalme tæt op af den lyseblå væg. På uret på væggen ved siden af og over hans hovedet er klokken 20 minutter i 3. Det er vanskeligt at se, hvem manden er, men han står på en måde, så hans ene knæ og lår samt albue og arm bliver skudt lidt frem fra skjulet bag planten, som for at sige: 'her er jeg' eller 'se mig', selvom han ser ud til at gemme sig. Uret på væggen er symbol på tiden der går – på tiden der er inde

På det tredje og fjerde billede sidder to andre mænd på hug bag en skraldebøtte placeret i et hjørne af træningslokalet ved siden af stativer med en masse løse vægtskiver og stænger – frie vægte.

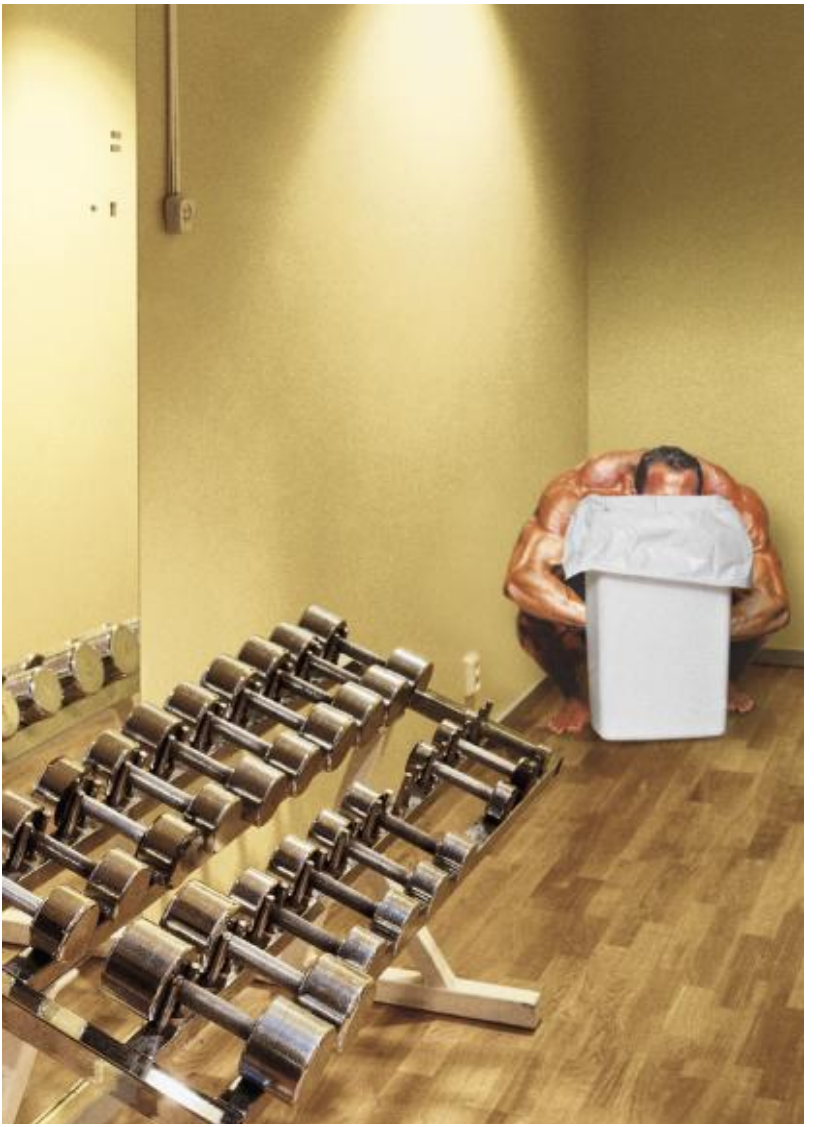

Figur 3 Anti Doping Danmark kampagne postkort #3

De to mænd ligner i kropsform manden fra før. Meget muskuløse, afklædte næsten nøgne, solbrune og glinsende kroppe. På det ene af billederne dukker

manden hovedet så langt ned, at ryggen næsten er synlig. Den anden mand har et godt tag i skraldebøttens kant og presser kroppen sammen bag den. Skraldebøtten er hvid med en hvid affaldspose stikkende op og instinktivt håber man på, at skraldespanden er tom og ikke fyldt med affald. Affaldsspanden symboliserer det ubrugelige og det overflødige – det der skal smides ud.

Figur 4 Anti Doping Danmark kampagne postkort #4

Plakaterne

De to plakater er lidt anderledes. På den ene plakat sidder en mand i en identisk position, som manden fra før bag skraldebøtten, men nu udenfor i regnvejr på en brostensbelagt gade. Den næsten nøgne mand sidder bag en grøn metalskraldespand udenfor i regnvejr. Billedet er ledsaget af en tekst. 'Jagten i landets fitnesscentre er begyndt'. Underteksten siger: 'læs mere på

Figur 5 Anti Doping kampagne plakat #1

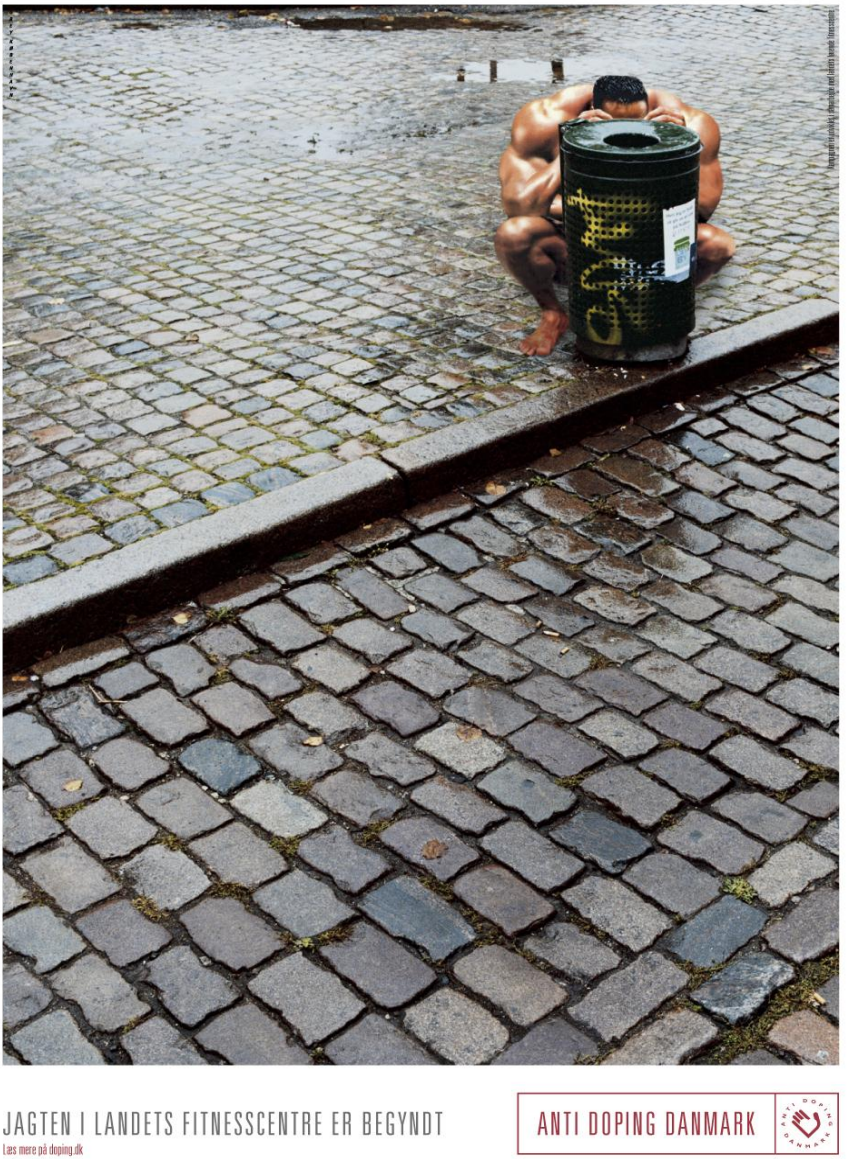

doping.dk' og plakatens afsender og logo står nede i højre hjørne 'Anti Doping Danmark'. Teksten er skrevet med rødt på hvid baggrund og logoet er

tillige rødt. Udformet som en åben hånd, hvor fingrene og tommeltotten udgør hver deres del af et hjerte – som en abstrakt parafrase af Picassos berømte fredsdue. Hjertet er omgrænset af 'antidopingdanmark' placeret i en cirkel. Bodybuilderen er skyllet ud med vandet og sat på gaden som en hjemløs

Teksten er den samme på den anden plakat, men her er scenen flyttet til et flisebelagt omklædningsrum i træningscentret. I omklædningsrummet er

Figur 6 Anti Doping Danmark kampagne plakat #2

væggene hvide, bænken grå og lidt slidt og skabene, der kan aflåses er henholdsvis lyseblå og brun-røde og lidt gammeldags. Igen har vi en mand siddende bag en skraldebøtte, men her ser mandens krop endnu mere grotesk ud, som den er klemt sammen og mast ned bag en lille bitte plastikbøtte, som ikke engang et børnehavebarn ville forsøge at gemme sig bag. Omklædningsrummet er tomt og forladt undtagen af manden, der sidder på hug bag bøtten. Et af skabenes døre står åben, men der er ikke noget at se derinde. Ikke noget tøj, ingen ting. – NO PLACE TO GO som symbol på at bodybuilderen er isoleret og lukket inde.

Bodybuilderen

Bodybuilderen i kampagnen fremstilles uvirkelig og usamtidig. Farverne understreger dette og billedernes collageagtige karakter, låner inspiration fra Richard Hamiltons kendte 'popart' collage, hvor en bodybuilder står centralt løftende på en kæmpestor 'lollipop' – slikkepind – som en ironisk kommentar til det britiske samfunds fascination af alt der er storladent og amerikansk XL.

Bodybuilderen på billedet virker fejlplaceret – også layoutmæssigt – for bodybuilderen hører ikke hjemme i det viste billede af træningslokalet, som endda er noget slidt og gammelt. Når bodybuilderen ikke passer ind her, hvor hører han så hjemme? I hvert fald ikke i et moderne fitnesscenter. Men hvor ved vi det fra, det er ikke til at se på kampagnebilledet, hvordan et nutidigt og moderne fitnesscenter ser ud.

Billedet behøver ikke at vise det, for plakaten hænger i fitnesscentret og der kan man ved selvsyn se, hvordan rigtige medlemmer af fitnesscenter ser ud. Hvis ikke kan man se på en af de plakater, der reklamere for en stor dansk fitnesskæde S.A.T.S.

På to plakater ser man her billedet af to yngre personer – en mand og en kvinde. Begge er atletiske og slanke i kropsbygningen hun med en kæk

Figur 7 SATS kampagne billede #1

hestehale og han med tætklippet mørkt hår. Begge har tøj på, der understreger deres bygning, men samtidigt tillader dem at arbejde hårdt. De sidder begge på en træningsbænk og drejer deres krop mod os med hovedet lidt til siden. De ser ret på os og smiler lidt indforstået og en anelse flirtende. Billederne er ledsaget af en tekst. Wilhelm 73 år. Bevar følelsen... S.A.T.S. og Dagmar 62 år.

Figur 8 SATS kampagne billede #2

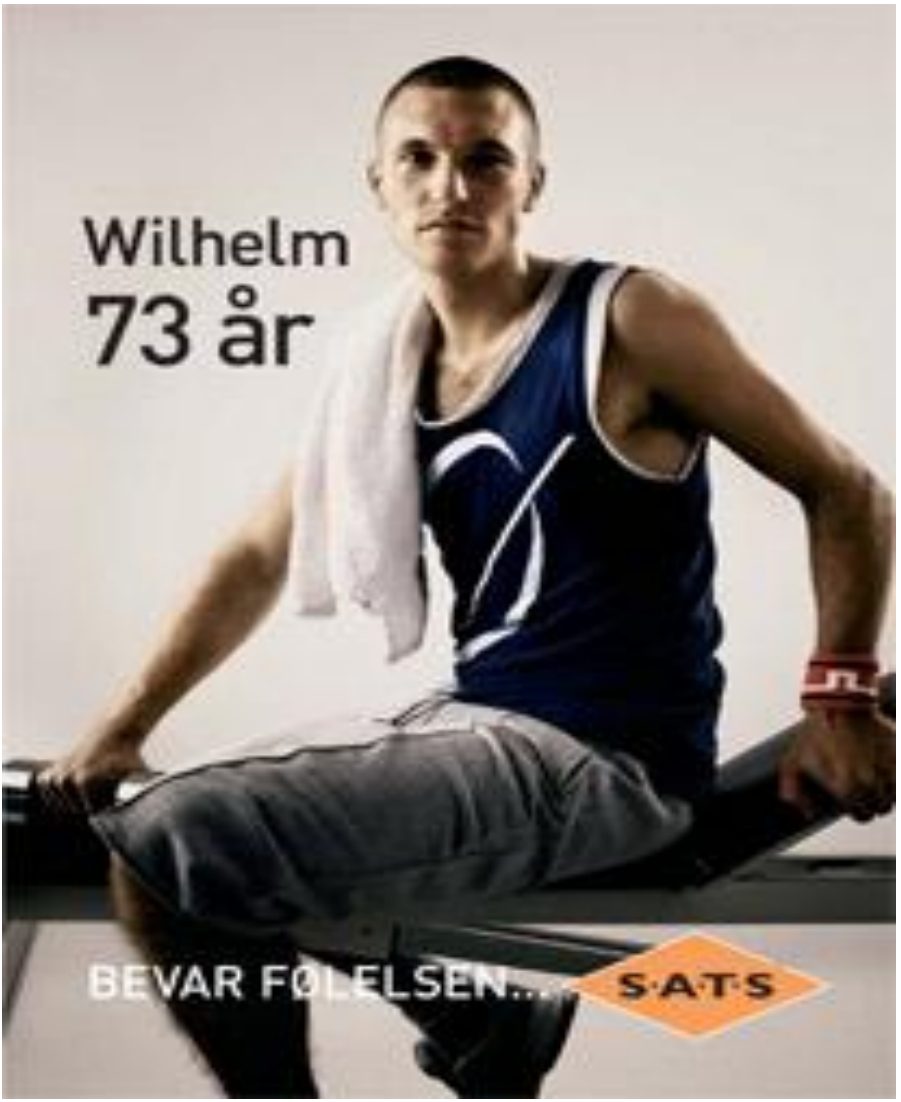

Bevar følelsen... S.A.T.S. Vi forstår med andre ord, at S.A.T.S. forsøger at sælge os billedet af ungdommelighed – en krop der ikke ældes eller påvirkes af tiden. En krop der er i kontrol. Det kropsideal S.A.T.S. promoverer, er en slank og muskeltonede krop. En sund og aerob krop, der er formet af pilates, aerobic og stepmaskinen eller bodybike, crosstrainer og løbebånd.

S.A.T.S. sælger følelsen af ungdom og sundhed, som resultatet af fitnesskroppens anstrengelser. En fleksibel og højtydende krop, der står i stærk kontrast til gengivelsen af bodybuilderkroppen ovenfor, som kommer til at fremstå statisk, overspændt og lukket.

Manden og kvinden i S.A.T.S. reklamen ser os begge i øjnene og udfordrer os til at fastholde blikket og begæret i modsætning til bodybuilderne i ADD kampagnen, der ikke ser os i øjnene, men gemmer sig. Ingen alder, intet navn og ingen identitet.

Når man har opholdt sig nogen tid i motions og fitnesscentre, så kan det undre, at bodybuilderen i kampagnen ikke har noget tøj på ud over badebukser. Bodybuilderne fremstår karikerede og tegneserieagtige, hvilket ikke fremmer realismen. Men hvad vil kampagnen fortælle med sine billeder? Billedteksten fortæller os at jagten er gået ind, men hvilken jagt?

Er det en rævejagt, en boligjagt eller jagten på den eneste ene? Det der jages findes i landets fitnesscentre, og det er Anti Doping Danmark, der jager. Er det jagten på doping, der er gået ind, men hvad har det med bodybuilderen på billedet at gøre? Kan det have noget med logoet at gøre, hvad danner Anti Doping Danmark ring omkring, måske står bodybuilderen udenfor ringen, men hvad betyder hånden/hjertet så. Dét som er i kernen af Anti Doping Danmark udgør hjertet og er centralt – det modsatte af doping. Og hånden er en del af hjertet, som er en del af anti doping, og som rækkes frem eller vinker den? Anti doping er måske sportens redningskrans, en beskyttelse af sportens inderste værdi, hvor der gives hånd på, at spillet foregår efter aftale og regler og vindes og tabes med samme sind, med fair play og afsluttes med et håndtryk. Er logoet en invitation om at deltage i anti doping indsatsen, og hvad udtrykker kampagnebillederne så?

En lukket hånd eller en pegende finger, der udstiller det, der er udenfor cirklen og udenfor sportens fællesskab. Men hvad har sport og fitness med hinanden at gøre?

Doping er et brud på sportens inderste værdi, men logoet er ikke en del af billedet, men netop en afgrænsning og en indramning af billedet af bodybuilderen i træningslokalet.

Læst fra toppen af indeholder billederne en række symbolske betydninger – Håndklædet er kastet i ringen. Det er hvidt og signalerer overgivelse. Tiden er kommet og uret på væggen fortæller, at nu er jagten gået i gang. Bodybuilderen er lige til at krølle sammen og smide ud, som noget overflødigt, ubrugeligt skrald uden værdi og nytte, som overvægt. Ikke bare smidt ud, men også sat på gaden alene, skyllet og renset ud af systemet og ingen steder at gemme sig, ingen steder at tage hen. Alene og isoleret er bodybuilderen jaget vildt og det på grund af doping, skal vi forstå Men man kan ikke se dopingmidler på billederne. Man kan se bodybuilderens enorme og muskuløse krop.

Bodybuilderens krop

Billederne fortæller os, at bodybuilderne er jaget vildt på grund af deres kroppe, og den måde kroppen ser ud på. Er det kun bodybuildere i underbukser, som Jagten er gået ind på? Er der nogen, der vil hjælpe bodybuilderne, når de har fået øje på dem, eller vil bodybuilderne blive straffet?

Billederne udstiller og straffer bodybuilderen på grund af deres kroppes udseende og fravigelse fra det slanke kropslige ideal. Bodybuilderne er sat i gabestokken som straf for at have en anderledes krop og for at vise, hvad der sker, når man overskrider grænserne for social orden og normalitet. Bodybuilderne er et trafiksignal, der lyser rødt og kommunikerer til alle, der ser billedet, at det er forbudt at se sådan ud. Underforstået – det er virkeligt underforstået – at de praksisser, der har ført til denne krop er forbudte og uønskede, specielt når de er forbundet med anvendelsen af steroider. Har

kampagnen til formål at hjælpe bodybuildere til en anden krop og et ændret syn på træning og anvendelsen af steroider, eller er bodybuilderne midlet rettere end målet for denne kampagne?

Den åbne hånd i ADDs logo er ikke rettet mod bodybuilderne på billedet, men tværtimod rettet indad, som et selvtilstrækkeligt klap på skulderen for godt udført arbejde. Den hånd bodybuilderen ser, er ikke fremstrakt og et tilbud om hjælp – den hånd bodybuilderen mærker er en svidende lussing og en pegende finger, der ikke indbyder til dialog. ADD ønsker at få bodybuilderne til at skide i bukserne af skræk.

Bodybuilderen er sat i en underordnet position og er nødt til at se op på os. Samtidigt kan bodybuilderen ikke se direkte på os, men vender ansigtet til siden og har øjnene slået ned – helt modsat det ikonografiske billede af en totalt afklædt Arnold Schwarzenegger, der poserer for øjnene af tre meget mindre sorte drenge, demonstrerer hans fysiske overlegenhed, mens hans øjne stirre op mod himlen uden grænser.[130]

Rikke Schubart beskriver indtoget af stålhelten, hvor Arnold Schwarzenegger bliver prototypen på en stålhelt, hvor kroppen bliver den vigtigste kvalitet, for det handler om ydre og stil. Arnolds krop som en kampmaskine bliver en filmisk karakter, der er perfekt til at spille rollen som inhuman, fascistoid cyborg.[131]

ADD kampagnen ønsker netop at afmontere den kulturelle tilbedelse af den muskuløse mandlige krop, hvor muskularitet er set som indbegrebet af maskulinitet og magt – den naturlige, opnåede og falliske magt.[132]

---

[130] Dyer 1982:63-4

[131] Schubart 2002:210-1

[132] Dyer 1982:68

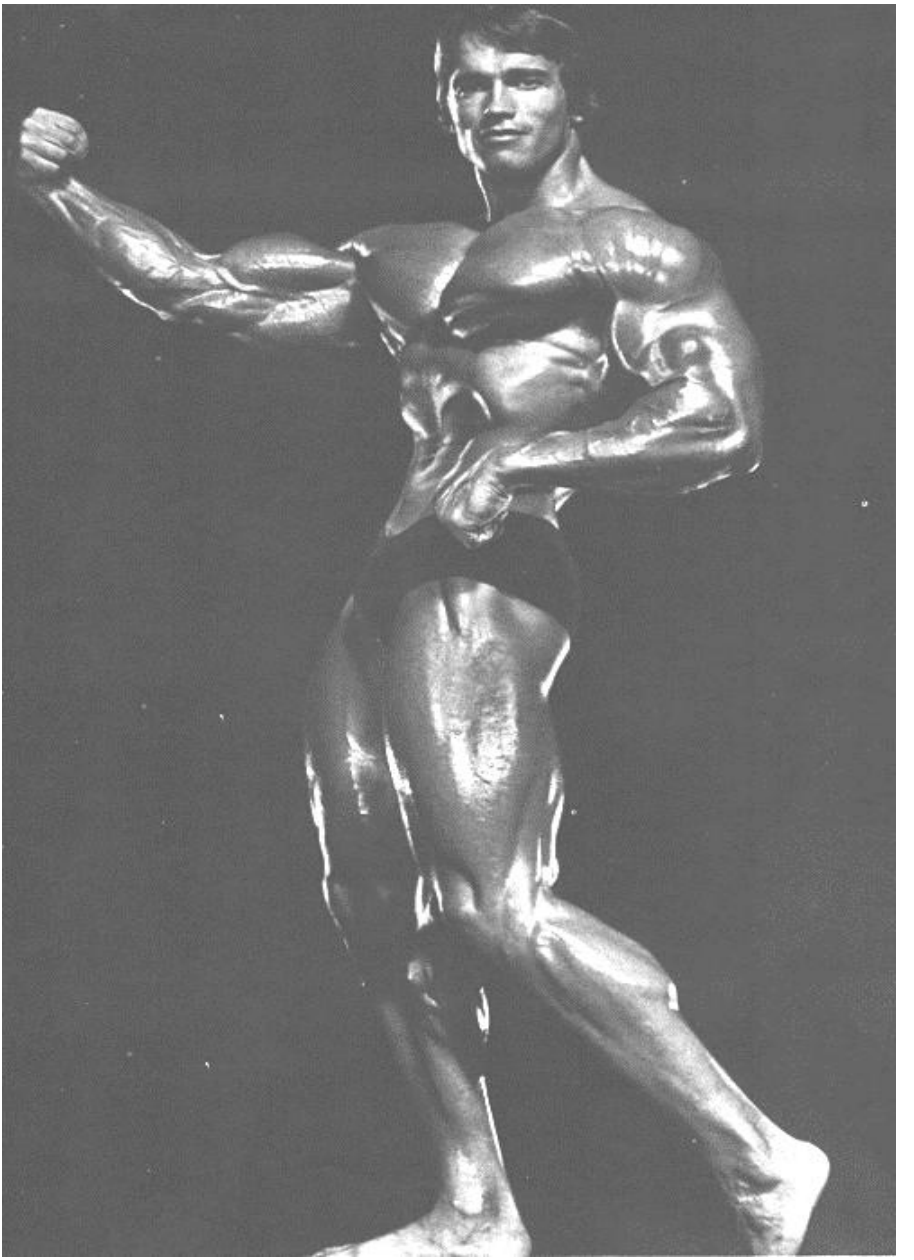

Figur 9 The great Arnold

Niels Kayser Nielsen (1997) beskriver kroppens udvikling op gennem 80'erne

og 90'erne og fremhæver bodybuilderkroppen som en krop, der handler om volume og overflade og finder den overgrotesk og udsmykket. Bodybuilder kroppen hylder idealet om 'Big is beautyful', hvor det nye fremherskende kropsideal er den hårde og kontrolleret krop. Det nye kropsideal lyder: 'less is more'.

Vi forstår, at tiden er løbet fra bodybuilderens krop, som fremstår som en 'low tech body' uden postmoderne omstillingsparathed og fleksibilitet. En stivnet kliche på en magtfuld mand. Det er det budskab, ADD kampagnen formår at sende. ADD essentialiserer en bestemt kropsform og koder den med kriminalitet, social afvigelse underordnet maskulin status og et for længst forladt skønhedsideal. Idealet er ikke en hårdt arbejdende krop, men en højt forbrændende krop.

Jagten på svaghed

Der er noget vigtigt i at jagten går ind – for vi (mennesker) slår altid ned på en eller form for svaghed – noget der let kan identificeres som en svaghed indenfor den kulturelle ramme – og jagten fortæller os, at vi leder efter en form for svaghed hos disse bodybuildere.

Det er bodybuilderens svaghed, der direkte legitimerer vores blik på dem – vores interesse i at fange dem og straffe dem for bodybuildernes udstillede og åbenlyse svaghed. Det er indlysende, at kampagnen legitimeres af en politisk interesse i at forebygge udbredelsen af doping – men hvorfor er det så bodybuilderen, der anvendes som billede på en dopingsynder?

Bodybuilderens billede og bodybuilderens kropslige fremtoning bliver dels latterliggjort og ironisk iscenesat som en grotesk person, der ikke hører hjemme i en moderne virkelighed, men snarere i et cirkus. Samtidigt er der noget meget stort, stærkt og truende over en bodybuilderkrop – en række træk, der fremhæver en iboende fare og trussel ved tilstedeværelsen af

kroppen. Hvordan overskrider bodybuilderkroppen grænsen til det accepterede og bliver derved både magtfuld og en risiko?

Som en maskulin udfordring truer bodybuilderkroppen med at sætte krop bag ordene eller udsagnet – truer med at indtage og fylde rummet op med krop, og derved at ensrette og hierarkisere magtforholdene i rummet. Ironi får ikke kroppen til at flytte sig fra døråbningen og bodybuilderkroppen kan få enhver kontorskriver af en akademiker til at føle sig fysisk mindreværdig og underordnet. Den rene relation mellem kroppe som fysiske fænomener i et rum foreskriver denne opfattelse.

Dette kan være en anden grund til at kampagnen tvinger bodybuilderen i knæ ved hjælp af 'Photoshop' billedredigering og placerer bodybuilderen i en position, hvor bodybuilderen ser op til os – og vi kan se ned på ham.

Men det er ikke billedets eneste betydning. Der er mere til konstruktionen af bodybuilderen som en svag person, der må jages. Fremstillingen af bodybuilderens nøgne krop iført badebukser udstiller/splitter kroppens maskuline og feminine komponenter. Bodybuildere træner jo ikke deres muskuløse kroppe i badebukser til hverdag, men fremstilles sådan og det skaber en krop, der som andre nøgne kroppe er formet af et begær eller en forestilling om, hvem der begærer en sådan krop. Dels feminiseres bodybuilderkroppen som et objekt for maskulint begær og i samme bevægelse problematiseres dette begær, da begæret gøres til en bestemt relation mellem mænd – et homoseksuelt begær. Ansvaret for dette begær må bære den person, der udløser det – fristeren – den person, der udstiller sin krop og er skyld i at andre får lyst.

Billedet fremstiller bodybuilderen, som en person uden social status ved at indskrive traditionelle underordnede kategorier/identiteter i bodybuilderens subjektivitet og samtidigt betone fraværet af hegemoniske identitetskomponenter.

Derfor kan jagten gå ind på tre former for svaghed eller forskelle, som den produceres i fremherskende forestillinger om køn, seksualitet og alder.

I landets fitnesscentre er jagten gået ind, fortæller teksten og billedet udpeger i et tomt rum målet for denne jagt. Uden tekst og uden afsender står billedet alene og viser en voksen mand, der leger gemmeleg for os der ser på billedet. Hvem er vi? Kampagneplakaten er målrettet og placeret i fitnesscentre rundt om i landet, så beskueren, der ser ned på bodybuilderen er alle medlemmerne i motionscentret. Vi kan se, at bodybuilderen ingen plads har her eller andre steder – bodybuilderen har ingen fremtid i fitnesscentret eller andre steder i samfundet. Af teksten forstår vi, at det er fordi bodybuilderne er forbundet med doping – af billedet får vi et meget mere modsætningsfuldt indtryk, at det skyldes den afklædte krop, kroppens form og dens skamfulde betydning, ikke mindst kropbyggerens impotente seksualitet, der kun kan modtage og ikke afgive.

Som Barthes udtrykker det, så er det største forræderi, forræderiet overfor den maskuline seksualitet – en mand, der er kvindagtig.

torso
hoved
ryg
mellemgulv
ben
ansigt
overarm
korpus

Kapitel 5

Bodybuilding, maskulinitet og krop

Et forskningsreview

Litteraturen om krop og sundhed; fitness; og bodybuilding – men også krop og køn; idræt; doping – er omfattende og den afspejler en stor diversitet i de anvendte teoretiske perspektiver på kroppraksisser, der eksisterer her indenfor. Det er derfor også vanskeligt at gengive et enkelt og klart overblik over den viden, der findes indenfor dette felt, da videnfeltet er sammensat og etableret af flere forskellige forskningstraditioner. Studier der overlappende fokuserer på de samme fænomener: krop, sundhed, fitness og bodybuilding, men som har forskellige og modsatrettede interesser som deres udgangspunkt, og som derfor også beskriver fænomenerne på forskellig vis.

Formålet med denne afhandlings review er således at vise nogle eksempler på den viden, der findes indenfor feltet, som kan tjene som diskussionspartnere i udviklingen af afhandlingens undersøgelse af mandlige kropbyggeres opfattelse af kroppen og på samme tid markere og afgrænse afhandlingens interessefokus. Reviewet sætter så at sige en standard for afhandlingens arbejde, der samtidig implicit udtrykker afhandlingens ambition om at producere ny og overskridende viden og erkendelse.

Kropspraksisser indenfor fitness- og bodybuildingkulturer

Ens for de studier der udgør omdrejningspunktet for min 'læsning' af feltet er, at de alle er baseret på kultursociologiske og etnografiske tilgange til studiet af fænomenet 'bodybuilding' – men de fastholder hver deres særlige teoretiske udgangspunkt og erkendelsesinteresse.

I en oversigtsartikel omhandlende maskulinitet og mænds sundhed beskriver den amerikanske forsker Don Sabo en række af de største sundhedstrusler for mænd. Sidestillet med aktuelle problemer som indtagelse af alkohol, rejsningsproblemer, selvmord, prostatacancer og vold bliver brugen af Anabolske Steroider anslået til i 1997 at være udbredt blandt 5-10 % af den mandlige ungdom og omkring 2,5 % af den kvindelige ungdom i USA svarende til omkring 375.000 mandlige og 175.000 kvindelige unge. En række bivirkninger som bumser, leversygdomme, depression, forhøjet aggression og skrumpetestikler knytter an til en ligeså forhøjet risiko for ulovligt rusmiddel indtagelse og alkoholbrug, såvel som udviklingen af patologiske spiseforstyrrelser og selvmord. Det er almindeligt at portrættere brugen af anabole steroider blandt unge som mestendels et problem blandt mandlige atleter, men nyere undersøgelser viser at 40 % er ikke sportsudøvere og 29 % er kvinder. Glassner, Messner & Sabo fremhæver det som et væsentligt karakteristika, at bodybuildere ofte sætter deres personlige helbred på spil i forfølgelsen af ideal maskulinitet. Her viser Kleins studie, at bodybuilding skal forstås som en subkultur, med en særlig forbindelse mellem steroidbrug, (over)træning og muskularitet, hvor maskulinitet er identisk med muskler og bodybuilding skal forstås på baggrund af det fremtrædende psykosociale 'drive' for at være stor og kraftfuld/magtfuld, der viser sig hos bodybuildere.

Den amerikanske sportssociolog Klein undersøger i sit studie en gruppe elitebodybuildere i et af de mest velrenommerede træningscentre i USA. Klein selv, definerer 'bodybuilding as a subculture of hyperbole', men fastholder at

det er muligt at forstå subkultur i en positiv og progressiv forstand, som en lille og marginal gruppe, der driver en samfundsudvikling i en positiv retning – og ikke kun som en afvigende og tendentiel kriminel gruppe. Klein ser bodybuilding, som et udtryk for mænds psykologiske og fysiologiske mindreværdskomplekser og kalder bodybuildere for 'Litle big men'. Klein har beskrevet og dokumenteret et omfattende og komplekst indblik i de små mænds sociale og kulturelle verden.

Den svenske kultursociolog Johansson vælger i sit studie at fokusere på udviklingen af fitnesskultur i Sverige og betydningerne af 'Den skulpturerade kroppen' for unge kvinder og mænd, der træner i fitnesscenter. Johansson konkluderer at fitnesscentret tilbyder unge mænd og kvinder nye måder at udtrykke kønnet identiteter på, som en direkte konsekvens af mulighederne for at bearbejde kroppen.

Min faste tro är att gymmet spelar en vigtig roll i såväl vidmakthållendet av traditionelle könsidentiteter som i uppkomsten av nya identitetspositoner. En studie av denna kultur bidrar också till att tydliggöra relationen mellan kropp och kön; hur gränser dras mellan det manliga och det kvinnliga och hur kroppen på olicka sätt sätter ramerne för det symboliska och semiotiska spelet med könsidentiter.[133]

Johansson vil ikke som Klein, konkludere at denne optagethed med kroppen er et udtryk for singulære individuelle psykologiske mangler, men tilskriver kroppens ændrede sociale og kulturelle betydninger en sammenhæng med samfundets historiske udvikling.

Den britiske sociolog Monaghan har som sit udgangspunkt valgt at fokusere på brugen af ulovlige medicinske midler blandt mandlige bodybuildere og dørmænd i Wales og anlægger i forlængelse heraf et subkulturelt perspektiv, der i modsætning til Klein er defineret negativt jf. kriminalitet og stofmisbrug. Mognahan finder ikke, at disse mænds stofbrug er udtryk for manglende viden

[133] Johansson 1997:11

og en ekstrem risikovillighed, men ser bodybuilderne som rationelle og reflekterede dagligdagseksperter udi fysiologisk og farmaceutisk videnskab.

Following Beck (1992:59) it appears that steroid using bodybuilders' social perception of risk – and indeed their construction of hazards more generally – are dependent in scientific rationality, even where it systematically disavows and criticizes science.[134]

Monaghan vender forholdet mellem ekspert og lægmand om og konkluderer, at den reflekterede kropsspraksis, som fx steroidbrug er en del af – viser vigtigheden af at inddrage menneskelige agenters subjektive opfattelser og hverdagspraksisser i analysen af hverdagslivsfænomener.

"Bodybuilding, perhaps more so than any other athletic pursuit, is a sociocultural environment which normalizes the use (as opposed to abuse) of steroids and steroid accessory drugs (jf. Bloor et al. 1998). In striving to create the perfect body (Monaghan 1999a), controlled and carefully planned drug-taking is, for many muscle enthusiasts, a legitimate means for attaining a subculturally prescribed goal. In this respect, bodybuilders question, if not openly challenge, medical pronouncements on the uses and dangers of 'physique-enhancing drugs."[135]

Johansson gør det derimod eksplicit, at han ikke vil tematiserer tilstedeværelsen af doping jf. steroider i fitnesscentret – det er ikke hans projekt, men han konstaterer, at stofferne er udbredt og anvendt i fitnessmiljøet og spiller en rolle.

Klein beskriver derimod indgående tilstedeværelsen af steroider jf. drugs i bodybuildingmiljøet og giver også en mere indgående beskrivelse af steroidernes sociale og kulturelle betydning. Dels tematiserer Klein den økonomiske betydning af steroidernes tilstedeværelse i form af bodybuildernes behov for ulovlige stoffer til at bygge deres kroppe. Det skaber et sort marked, hvor de økonomiske transaktioner gør nogle bodybuildere meget rige og

[134] Monaghan 1999:3

[135] Monaghan 1999:2

andre meget fattige. Klein kobler i sin undersøgelse behovet for stoffer med behovet for penge og en særlig udbredt – men ikke anerkendt – praksis blandt bodybuildere, kendt som 'husling'. Husling er udvekslingen af (homo)seksuelle ydelser for betaling. Et forhold Klein finder, udgør en af bodybuildingkulturens paradoksale modsætninger i opfattelsen af hvad der er en legitim og ideal maskulin praksis.

Et andet paradoks Klein finder, er den iboende modsætning i bodybuildernes ønske om at bygge den mest fantastiske og imponerende muskuløse krop, samtidigt med at metoderne og teknikkerne, der anvendes – ikke mindst stofferne – nedbryder og ødelægger den samme krop. Et konsekvent valg af livsstil, der ultimativt kan fører til absolut destruktion. Klein kobler ikke selv direkte sin undersøgelse til spørgsmål om sundhed og risiko, da det i Kleins optik handler om at forstå en særlig subkulturel kropspraksis i sammenhæng med bestemte forestillinger om ideal maskulinitet. Hos Klein er bodybuilderne tragiske ofre for deres higen efter en mere sikker mandlighed. Tragisk fordi usikkerheden flytter med og ind i kroppen, der komisk udstiller bodybuilderens tegneseriemaskulinitet.

Monaghan (og Johansson) finder i modsætning til Klein ingen grund til at udpege bodybuilderen som en truet maskulinitet, men fremhæver bodybuilderens steroidbrug som en del af en refleksiv hverdagslivspraksis, der samtidig udtrykker en (sub)kulturel modstand med særlige autoritære vidensformer.

"Sociologist, in paying only cursory attention to the use of drugs among bodybuilders, typically dismisses the activity as symptomatic of gender inadequacy and masculinity-in-crisis within the larger society (jf. Klein 1993; 1995). Unfortunately such work plays down the significance of 'risk-taking' as an active process of choosing as life unfolds: a becoming-other and a resistance to discourse i.e. an 'authoritative' body of knowledge."[136]

[136] Monaghan 1999:4

Hvor Monaghan betoner modstanden i en mere reaktiv form, så vender Johansson blikket imod kroppens ændrede brug og betydning som et kulturelt og socialt redskab for konstruktionen af nye og overskridende kønsidentiteter. Hvor kroppen ikke kun skal forstås som et værn mod magt, men også et magtfuldt redskab i skabelsen af nye muligheder for meningsfulde subjektive praksisser. Johansson refererer fx til Sassatellis berømte studie af fitnesskultur.

Fitness culture, keep fit culture as a set of situated body practices, that is, practices taking place within specific institutions where these values are not just reproduced but translated and, to some extent, filtered. One such institution is indeed the fitness gym.[137]

Fremkomsten af fitnesskroppen og et udbredt ideal om at gøre kroppen hård er nu blevet et fælles anliggende for mænd og kvinder, hvilket ifølge Johansson betyder at forestillingerne om, hvad der er maskulint og feminint er under forandring i samfundet og at disse forestillinger med kroppen som udgangspunkt, nærmer sig hinanden. Johansson er opmærksom på, at tilstedeværelsen af kropsidealer figurerende i diskurser om sundhed, skønhed og fitness kan udgøre en stor og kraftig påvirkning af unge mennesker, når de er mest sårbare – og i gang med at etablere deres kønnede identitet(er). Ikke desto mindre fremhæver Johansson fitnesscentrets mulighed for at producere nye kønnede identiteter i kraft af det, man med Foucault kan kalde for fitnesscentrets 'heterotopiske' funktion. Heterotopia bruges som en betegnelse for steder, der muliggør og producerer forskellighed – anden-identiteter. Det der gør heterotopia til et spændende begreb er, at Foucault i sin analyse modstiller heterotopia med utopia – ikke-steder – og som eksempel fremhæver spejlet som et sted, der ikke er. Et sted uden rum.[138] Fitnesscentret kan ses som et sted for produktionen af – anden – identiteter, der grundlæggende giver bodybuildere (og andre) muligheden for at betjene sig af

[137] Sassatelli 1999

[138] Foucault 1967

spejlets utopiske perspektiv for ikke at se sig selv som de andre[139], og samtidig se og blive et med sig selv – en på engang magtfuld og sårbar teknologi, der åbner op for uendelighedsperspektivet.

Derfor er Johanssons opfattelse af fitnesscentre meget mere positiv end en f.eks. Adornoinspireret læsning, der vil fremhæve fitnesscentrets lighedstræk med fabrikkens masseproduktion af kopi-kroppe (produkter), som menneskets tab af subjektivitet og overgivelse til den standardiserede masse. Som samfundsmæssigt tab af en kritisk evne til at formulere spørgsmålet om den 'kulturelle' værdi af fitness – som andet end økonomi – og derfor som et tegn på civilisationens (man-kind) krise og overgivelse til 'kulturindustrien.[141]

Dopingpraksisser og den dopede krop

Den danske sociolog og idrætsforsker Inge Kryger Pedersen[142] har undersøgt fænomenet doping igennem en række studier andet kortlagt udbredelsen af doping i og udenfor idræt, samt gennemført et kvalitativt observations- og interviewstudie af mandlige steroidbrugende bodybuildere. Kryger Pedersens arbejde omkring doping er kendetegnende ved at have forskellige perspektiver, i form af ønsket om at forklare doping sociologisk ud fra en tese om samfundets stigende medikalisering,[143] begrunde anti-dopingarbejdet som et idrætssociologisk forsvar for idrætten, som et fristed for samfundets

[139] I modsætning til den grundlæggende etiske fordring, der genfindes i fx Paul Ricoeur, 'jeg selv, som en anden'

[141] Fx Adorno og Horkheimer, Oplysningens dialektik 1994

[142] Inge Kryger Pedersen var med til at udarbejde Hvidbogen om doping i Danmark for Kulturministeriet (1999) og stod sammen med Jørn Benjaminsen for gennemførelsen af de statistiske undersøgelser af dopingbrugens udbredelse indenfor forskellige idrætsgrene, aktiviteter og miljøer.

[143] Kryger Pedersen 2003

påvirkning[144], samt fænomenologisk at forstå dopingbrugeres vilje til at eksperimentere med deres kroppe.[145]

Som udgangspunkt finder Kryger Pedersen, at det er rimeligt og fornuftigt at sætte ind overfor udbredelsen af doping, og at samfundet skal prioriterer anti-doping indsatser ud fra et hensyn til idrættens værdier, individets og befolkningens sundhed. [146] Kryger Pedersens forsvar for en dopingfri sport skal forstås som en frihed fra markedsmekanismer, magt og kønskampe og en frihed til selvbeherskelse og selvkontrol gennem perfektioneringen af fysiske præstationer. Inden for idræt finder KP, at det er muligt at forklare dopingfænomenets fremkomst som en del af samfundets modernitet og stigende krav om refleksivitet, samt medikalisering.[147] Men siger KP, *"medikaliseringstesen kan ikke i det specifikke tilfælde motion og fitness forklare hvorfor nogle – og ikke andre – er villige til at eksperimentere med midlerne"*[148] Det skyldes ifølge KP, at en sådan teoretiseren ikke medtager kroppens subjektive dimensioner og kroppen i sit perspektiv. Her refererer KP blandt andre til

---

[144] Kryger Pedersen 2003

[145] Kryger Pedersen 2004:63-80

[146] Blandt andet i direkte opposition til den svenske filosof C. Tamburinis forslag om liberalisering af dopinglovgivning ud fra et argument om at doping udjævner den sociale og kulturelle ulighed i sport (www.idrottsforum.org). På dansk grund har det været filosoffen Thomas Søbirk, der har forsvaret dopingbrugen som middel til at øge sundhed og lighed, og blandt andet fremført en kritik af argumentet om at idrætsudøveren som fungerer som en særlig rollemodel for børn og unge. Søbirk har ageret diskussionspartner for Kryger Pedersen i onlinetidsskriftet Turbolens – no dope – no hope.

[147] Sandahl 2006:14-7) *Dopingfrågan I historisk belysning*, hvor doping anskues som et produkt af moderne idræt og ikke som et fænomen der står udenfor idræt. Sandahl fremhæver tre distinkte momenter i idrættens udvikling der har bidraget til fremkomsten af doping: 1. idrættens rationalisering gennem sportificering; 2. idrættens politisering gennem totalisering; og 3. idrættens markedstilpasning gennem intensitivering

[148] Kryger Pedersen 2003:34

Monaghan, der også mener, at brugen af præstationsfremmende midler skal undersøges i specifikke og konkrete sammenhænge for at undgå generaliseringer.

"…drug taking among bodybuilders – similar to risk more generally – is a much under-researched topic. On a conceptual or formal level, this inevitably means that 'discourses on risk, consumption and the reflexive body… continue to be pitched, for the most part, at the level of broad claims and sweeping generalization with little concern for empirical detail…"In Franks (1991) words, current work fails to theorize 'from the body up'."[149]

For 'den dopede krop' lever også udenfor rationelle beslutninger og kroppens 'tavse viden', biologiske og sociale perspektiv bør derfor inddrages, når forståelser af dopingpraksiser tilstræbes. Både Monaghan og Kryger Pedersen fastholder nødvendigheden af at vende sig mod kroppen i en fænomenologisk inspireret indlevelse for at komme til en forståelse af kropslige perfektioneringseksperters anvendelse af androgene anabole steroider (AAS). Kroppen må udgøre omdrejningspunktet for en analyse af dopingpraksis, som blandt andre sociologerne Waskul og Vannini gør sig til talsmænd for med henvisning til Fænomenologiens ophavsmand Husserl.

"Using E. Husserl ideas, Waskul states that, Husserl identified the body as a zero-point of orientation – a centre for all knowledge and experience; a primordial point of reference: the body inhabits and moves, not in abstract, but in concrete necessarily embodied and privilege ontological, spatial and temporal presence of the here and now."[150]

For en kort stund forlader vi 'kroppen' for at se nærmere på nogle af de forståelser af doping og den dopede krop, litteraturen tilbyder. Bloor et al 1998 fremhæver bodybuildernes dopingbrug som en parallel til andre former

[149] Monaghan 1999:4; Williams and Bendelow 1998:104

[150] Waskul and Vannini 2006:8

for rusmiddel og medicinanvendelse.[151] Her er den kalkulerede og instrumentale steroidbrug en slags selv-eksperimentering.

"Like 1960s 'heads', bodybuilders take steroids for instrumental, rather than expressive reasons; the end of steroid taking is not the experience itself, but the body beautiful, or the body powerful, or even the body healthful, achieved through a complex and plotted interaction of training, diet and chemical regimens."…the bodybuilder scans the mirror, not just in gratification, but also as a scientific scrutineer: the adage 'your body is a temple' is being replaced with 'your body is a laboratory'. This self-experimentation has no final and triumphal end."[152]

Ifølge Bloor et al udgør det komplekse samspil mellem træning, diæt og medicinsk regime forudsætningen for at opnå en smuk, magtfuld og endda sund krop, hvilket betyder at steroidbrug i sig selv ingen værdi har. Det er noget paradoksalt i og med, at Klein mener, at der er overvældende beviser for steroidbrugens sundhedsskadelige risiko, men at dette ikke får konsekvens for bodybuildernes praksis. Tværtimod fremstår brugen som et 'statement' om, at bodybuilderne ønsker at leve sådan.

Bodybuilders supporting the fundamental tenets of their subcultures expose themselves to the claim that they are locked in a warped logic where muscle accruement is prioritized over self-preservation. Klein focuses on this and states 'steroids are injurious to health' (Klein 1995:107). 'One would think in the face of such overwhelming evidence of health risks associated with steroid use that bodybuilders would increasingly shun their use, but such is

[151] Jf. Willis undersøgelse af rusmiddelbrugen blandt 'Heads' og 'Hippies', samt Beckers undersøgelse af brugen af hash blandt professionelle jazzmusikere i Chicago. Såvel Willis anligger et brugerperspektiv på rusmiddelanvendelse og finder den både funktionel og symbolsk. Samtidig foreslår Becker at rusmiddelbrugens skal forstås som en læreprocess, hvor mening og funktion først forenes, når nybegynderen har opnået ekspertens rutinerede og erfarne forståelse af rusmiddelpraksissen.

[152] Bloor et al. 1998:40

not the case' (Klein 1995:109) – it is a type of statement that implies 'that is how we want to live' (Beck 1992:58)"[153]

I et reflekteret, sen-moderne perspektiv viser bodybuildernes kendskab til steroidanvendelsens mulige sundhedsrisiko, at de skelner mellem brug og misbrug. Hvor forskellige konsekvenser bliver accepteret på grundlag af viden – og ikke mangel på samme.

Many bodybuilders demonstrate an understanding of possible health risks attendant on steroid use or rather the' hazardous' practice of steroid abuse; excessive or indiscriminate steroid-taking, or steroid taking in the absence of a proper training regime (jf. Bloor et al 1998:28). .. The adverse consequences may be tolerated out of preference rather than ignorance!"[154]

Dette forhold hæfter Kryger Pedersen sig også ved og fremhæver hvordan forskellen på, om man er nybegynder eller ekspert i forhold til steroidanvendelse spiller sammen med den måde, bodybuilderen praktiserer træning, diæt og steroider. Eksperten ved, hvordan man søger viden og eksperimenterer på den baggrund med kroppen, hvorimod nybegynderen ikke kender sin vej rundt og skyder i blinde.[155] Samtidigt bruger bodybuilderne kategoriseringen af den kompetente steroidbrug i relation til eksternaliseringen af den farlige og usunde, kriminelle og misbrugsagtige steroidbrug, typisk i form af umådeholden forbrug og blandings(mis)brug.[156] KP fremhæver det som en karakteristik ved kropslige perfektioneringseksperter, at *"kroppen støder på grænser ved hyppig og intens fysisk træning"*[157] og at det er igennem KPE'ernes træning-, kost- og medicineringsregimer bliver synligt, hvorledes

[153] Monaghan 1999:19-20

[154] Monaghan 1999:21

[155] Monaghan 1999

[156] Kryger Pedersen 2004:71; Mogensen 2004

[157] Kryger Pedersen 2004:63

steroidbrugerne lever med og mod deres kroppe. Eksemplerne KP fremhæver, omhandler den initiale motivation, der lidt diffus for mange kan siges at være ønsket om at komme i lidt bedre form, men som hurtigt udvikler sig til en form for besættelse eller total livsstil omkring det nye kropsprojekt.[158] Således fremhæver steroidbrugerne i KP's undersøgelse, at det er udseendet, altså ønsket om at få en større og mere muskuløs krop, der er begrundelsen for at styrketræne, men når bodybuilderne føler sig udfordret til at begrunde deres anvendelse af steroider bliver der let tale om en retfærdiggørelse af deres almene sunde livsstil og afholdenhed fra rusmidler som tobak og alkohol og fedtrigmad – til forskel fra den almindelige dansker.[159]

Ønsket om at skabe den perfekte krop gennem selv-kontrol og styrke kan risikere at ende med at projektet bliver en sygelig krop. Hvor kropsbillede udvikler sig i en negativ og mangelfuld retning. Samtidig mener KP at bodybuilderens maskulinitetsprojekt, forstået som en praksis der har til hensigt at tilintetgøre en maskulin usikkerhed paradoksalt kan få den konsekvens, at bodybuilderens indtag af det mandlige kønshormon transformeres til det kvindelige kønshormon og resulterer i at bodybuilderen kan udvikle kvindelige bryster. Dette fremhæves af KP som et eksempel på, hvordan kroppen yder modstand i form af bivirkninger, og hvordan helsemotiverede kropspraksisser kan knytte an til patologisk adfærd, når kroppen formes gennem magtfulde teknikker.[160]

KP ender op med at konkludere, at den enkelte steroidbruger konstruerer sin egen erfaring og viden uafhængig af samfundsmæssige institutioner og at den konkrete kropsformning er præget af en høj grad af selvkontrol. Men her bliver KP uklar i sin analyse, for her gøres kropslige perfektioneringseksperter til det centrale fænomen (og ikke kategori), der definerer kropslige

[158] Kryger Pedersen 2004:69

[159] Kryger Pedersen 2004:72; Mogensen 2004

[160]Kryger Pedersen 2004:74-5

perfektioneringseksperter som autonome, socialiserede og forhandlingsorienterede individer i modsætning til modstandsbaserede, individualiserede og undertrykte subjekter – og her er jeg uenig med KPs analyse.[161] Eller rettere så virker det uklart, hvorledes den teoretiske læsning af kropslige perfektioneringseksperter resulterer i en fremhævning af friheden uden at medtænke implikationen af kroppens modstand overfor selv-identitetens selv-kontrolprojekt, rent faktisk kan lade sig gøre. Ikke desto mindre fastholder Kryger Pedersen den indsigt, at kroppen lever et liv udenfor rationelle beslutninger på trods af steroidbrugernes tilegnede viden, og at det kræver inddragelsen af kropsliggjorte selv, at få øje på mere kødlige og følelsesmæssige dimensioner af disse kropspraksisser. Ikke mindst opmærksomheden omkring hvorfor nogle kroppe er 'ufleksible' lige meget, hvor reflekteret det kropsliggjorte selv er.[162]

Kryger Pedersen mener, at mænd og kvinder generelt former deres kroppe forskelligt og at forskellige kropteknologier, derfor tilbyder sig henholdsvis til mænd og kvinder. Grundlæggende finder KP, at mænd og kvinder anvender medicin for at afhjælpe forskellige mangelsituationer, fx hvor manden opfatter sig som lille (steroider) eller pivet (smertestillende), og kvinden stor (slankemidler) eller hysterisk (hormoner).[163]

I ønsket om at tilnærme sig situationens rum og de bodybuildede kroppe fraskriver KP – lidt paradoksalt – kroppen kønnede betydninger. Køn opretholdes som en generel forskel mellem ideelle kroppe. Mere kritisk er det muligt at se produktionen af begær, som et aktiv element i opretholdelse af disse sociale hierarkier for derigennem at nå til en forståelse af, hvorfor nogle mænd vælge at styrketræne og anvende steroider, og hvordan sociale og

[161] Kryger Pedersen 2004:75

[162] Kryger Pedersen 2004:75

[163] Kryger Pedersen 2004:76

kulturelle forhold påvirker disse mænd til at træne deres kroppe på bestemte måder samtidig med, at det udvikler deres deltagelse i bodybuildingpraksisser.

Den maskuline krop som stedet for kontrol, magt og modstand

I modsætning til Kryger Pedersens betoning af kropsbilledet og skønhedsidealets betydning som motivation for mandlige bodybuilderes styrketræning og steroidpraksisser, er der en række forskere, der ønsker at fokusere på selve formålet med bodybuilderens kropspraksis. Hvor Kryger Pedersen viser, hvorledes kroppen til tider undslipper bodybuilderens disciplinerende og kontrollerende træningsregimer, så forstår den danske idéhistoriker Lars Henrik Schmidt bodybuildingens reduktion af kroppen til et materiale for bodybuilderens vilje som bodybuildingkulturens grundlæggende betydning.

"I bodybuilding reduceres kroppen til et materiale, som man kan forme under viljen imod 'naturen'. Det er en absolut beherskelse af kroppen som naturmateriale... Bodybuilding er på den ene side en ekstrem kropsdyrkelse og på den anden side en kropsbeherskelse. Den [bodybuilding] orienterer sig om kroppen, men behandler kroppen som noget fremmed, der skal reageres af viljen."[164]

Kroppen bliver på engang stedet for dyrkelsen af en bestemt sandhed og en bestemt magt, der for bodybuilderen handler om at gøre kroppen fremmed for at kunne manipulere den. Kropsdyrkelsen står i relation til kropsbilledet, men hvor Kryger Pedersen gør bodybuildernes ønske om at ændre kroppens

[164] Schmidt 2000:32-3

størrelse til et udtryk for en bestemt maskulin kulturs ideale kropsbillede, så gør Schmidt og den svenske sociolog Lindquist, bodybuilding til et spørgsmål om vilje og kontrol.

"Lägg märke till den inåtvända stirrande blicken hos dem som befinner sig i pausen mellem seten. Det är bakom den blicken det händer. Man kan inte öve kroppen utan att öve viljan. När man i kroppen anstränger viljan måste denna avlastas från andra kontrolluppgifter. Body building går inte ut på så mycket krop som möjligt utan så mycket vilja som möjligt. Det är kontrollen det gäller. Så här ser min vilja ut när den har blivit kropp."[165]

Den engelske sociolog Tony Jefferson har en noget anden opfattelse af bodybuilding, og den fremkommer som en del af hans undersøgelse af maskulinitet i forbindelse med hans studie af, hvordan lille Mike Tyson bliver til store 'Iron' Mike Tyson, sværvægtsmester i boksning. I modsætning til Klein finder Jefferson, at angst – og ikke usikkerhed – er årsagen til at 'svage drenge', som lille Mike bliver til 'store kroppe' og 'hårde mænd', og understreger at egenskaben – at være en hård mand – kan tilhøre såvel kroppen som bevidstheden: *"In order to define masculinity it all comes down to the ability to risk the body in action"*.[166] Det er interessant, at Jefferson således fremhæver kropslige risikopraksisser som en grundlæggende maskulin egenskab[167], men konsekvensen heraf bliver også den, at bodybuildere ikke ser ud til at (ville) risikere noget som helst. Bodybuildere (af)spejler en slags 'hypermaskulinitet', og i Jeffersons øjne er det en overfladisk form for maskulinitet, der minder om Johansson og ikke mindst Kleins beskrivelse – men ikke konsekvens – af bodybuilding som maskulinitet.[168]

---

[165] Lindquist 1988

[166] Jefferson 1998

[167] Jf. Mogensen K. 2002; 2004; 2006; 2009; 2011(in press) for undersøgelser af kulturelle risikoopfattelser i relation til sociale praksissammenhænge, hverdagslivsperspektiver og subjektiv mening: fx unge mænds: bilkørsel, dopingbrug og brug af rusmidler, samt børns bevægelser i trafikken.

[168] Klein 1993; Johansson 2001

Spørgsmålet er, om Jefferson fejltolker bodybuildernes maskulinitetspraksis ved ikke at inddrage den sociale kontekst og betydningen af spejlrelationen, som en kulturel repræsentation af selvet, og om Schmidts fremhævning af viljens kraft og betydning i bodybuilding dermed kan siges at være en del af bodybuilderens maskulinitetspraksis?

Jefferson kan måske overtales til at se, at bodybuilderne er i en konstant potentiel fare for at miste kontrollen med kroppen, træningen, kosten og medicinen – og dermed sig selv – som en risikopraksis, der er et udtryk for maskulinitet. Viljen til krop burde også hos Jefferson kunne anerkendes som en maskulinitetspraksis, men tilstedeværelsen af spejlet og mændenes ønske om at se godt ud blokerer for at Jefferson kan dele denne indsigt, der således kommer til at operere indenfor en dikotomisk forståelse af køn, hvor det maskuline er det agerende, og det feminine er det modtagende køn. Mænd, der spejler sig, er i en sådan hegemonisk og idealiseret forstand ikke 'rigtige' mænd.[169] På den måde opstiller Jefferson altså en absolut modsætning mellem (elitesports)mænd, der vil præstere (performance) og bodybuildere der vil præsentere (appearence).

Schmidt er som nævnt uenig i, at bodybuilding har noget med skønhed at gøre, og han kan godt se sporten i bodybuilding, men her fremhæves bodybuildingens nytteløse praksis, som en parodi på samfundets formålsløshed – som en krop, der ikke producerer, men produceres.

[169] Jf. Johnsen 2000 som viser hvorledes mandlige fængselsindsatte bliver nødt til at maskulinisere deres styrketræningspraksis, så deres arbejde med at forme kroppen ikke ses som et udtryk for at åbne op for homoerotiske relationer. Den umiddelbare beskyttelse og sikkerhed i en stærk, stor og hård krop kan pludselig forsvinde, når opfattelsen af kroppen indenfor fængslet ændrer sig. Bodybuilderens overlevelsesstrategi bliver således vanskeliggjort og det skaber en konstant balanceproces, med det mål at forsøge at opretholde det der anses for at være en normal maskulin identitet. En krævende og modsætningsfuld praksis i en ekstrem og marginal social sammenhæng.

Sporten i bodybuilding ligger i resultatforbedringen, og konkurrencen består i at vurdere den ene træningsindsats mod den anden. Bodybuilding har intet med skønhedskonkurrence at gøre. Det er egentlig ikke et bestemt skønhedsideal, men et beherskelsesideal, som driver værket. Gennem den trimmede krop demonstrerer man en uhyre viljestyrke og målrettet indsats til ingen verdens nytte; men hensigten er denne demonstration, denne parodi på et samfunds kropsbillede. Den opbyggede krop er en parodi på et samfund, som ikke har brug for kræfter i klassisk forstand og dermed en parodi på vareproduktionen og den teknologiske produktionsproces, idet den opbyggede krop er et resultat af arbejdet ved maskiner helt distanceret fra naturen og naturlige og industrielle gøremål.[170]

Jefferson og Schmidt er således enige i, at der er tale om, at bodybuilding som kulturel praksis henholdsvis bodybuildere, som kulturel identitet, på engang er en parodi på samfundets kropsbillede og på mænds maskulinitet. Måske som et krisetegn, men nok en tendens, derved at samfundet ikke længere kan producere varer med forskellig værdi og kroppe ikke kan skabe (køns)forskelle gennem risikopraksisser.

Mænds kroppe som redskab til maskulinitet

Den ovenfor førte diskussion mellem Jefferson og Schmidt antyder, at der nogle steder er et overlap mellem betydningen af social klassebaggrund, arbejde og krop (intersektionalitet) for konstruktionen af maskulinitet gennem bodybuilding. Historisk set har definitioner af mandlighed netop opereret med essentialiseringen af maskulinitet som specifikke måder at bruge kroppen på i manuelt arbejde og i sport. Fx har den australske maskulinitetsforsker Connell tidligt i sit arbejde udviklet en forståelse af denne sammenhæng mellem arbejde og maskulinitet.

[170] Schmidt 2000:33

"The way that certain kinds of manual work are seen as properly masculine, and being able to do them as confirming masculinity, have been well mapped out by Tolson and by Willis. Being tough, able to keep up heavy labour over a long period or to exert sudden force in lifting or shifting, is essential in laboring jobs and is obviously closely linked to the sense of bodily force in masculinity."[171]

Connell finder også, at bodybuilding er en modsigelsesfuld praksis, derved at bodybuildere ikke undertrykker deres affektion, og derved bliver den narcissistiske optagethed af egne kroppe for åbenlys, på en måde, der ikke fremhæver handlingen (bodybuilding). For bodybuildingpraksis kan godt som tungt manuelt arbejde forbindes med udviklingen af kropslig styrke som en komponent i dette maskulinitetsudtryk, men kan ikke stå alene.

"Bodybuilding is some kind of logical extreme, and it is interesting that this more than the others is popularly seen as slightly ludicrous. I think this is for two reasons. Though it is flesh developed, it is flesh unused, unskillful. And it is a rather to naked revelation of the narcissism in men's preoccupation with their bodies, which contradicts other elements in the hegemonic ideal of masculinity (suppression of affect, doing rather than being)."[172]

Gennem sin interesse for at undersøge, hvorledes maskulinitet udfoldes gennem hegemoniske repræsentationer og forestillinger af 'true masculinity' og 'Iron men' finder Connell frem til kroppens væsentlige betydning for konstruktionen af maskulinitet. Med udgangspunkt i sportens verden, som et privilegeret sted for distributionen af forestillinger og repræsentationer af ideal maskulinitet, undersøger Connell kroppens betydning for maskulinitet.

"What is learned by constant informal practice, and taught by formal coaching, is for each sport a combination of force and skill. Force, meaning the irresistible occupation of space; skill, meaning the ability to operate on space or the objects in it (including other bodies). The

[171] Connell 1983:22

[172] Connell 1983:20

combination of the two (force and skill) is a power, the capacity to achieve ends even if opposed by others"[173]

I forhold til sport er det kombinationen af mandens evne til at indtage et rum og den samtidige evne til at håndtere rummet, objekter og andre kroppe heri, der har (potentiel og virkelig) magt til at opnå mål, selv med modstand og konkurrence fra andre kroppe. Connell fremhæver endvidere betydningen af den følelsesmæssige oplevelse mænd har i forbindelse med kroppens præstation – selvom følelsen ikke nødvendigvis omfatter en sammenhængende oplevelse af 'skill' og 'force', så kan oplevelsen alligevel godt være 'competitive'.

Connell definerer på denne måde hvad det vil sige at være en voksen mand: *"To be an adult male is distinctly to occupy space, to have a physical presence in the world".*

Ifølge Connell[174] er en voksen mand kendetegnet ved at 'optage rum' og at have en fysisk tilstedeværelse i verden. En forståelse der nødvendigvis må nuanceres og udvides med forståelsen af, hvordan social og kulturel status tilskrives mænd (og kvinder) symbolsk for ikke at blive en overforsimplet reduktion af maskulinitet, men den diskussion vil jeg ikke udvikle her. Derimod vil jeg pege på parallellen mellem bodybuilderes ønske om at forme en bestemt krop(størrelse), og deres kroppes indtagelse af rum. For kan det være så enkelt, som at bodybuildere ønsker social status og maskulinitet repræsenteret ved en stor krop, der kan indtage og dominerer et rum ved den potentielle demonstration af fysisk kraft?

Flere af forskerne i dette kapitel har fremhævet, hvorledes de sociale og kulturelle strukturer er under forandring, samfundet transformeres og det påvirker forestillinger om, hvad mandlighed er. Et muligt resultat heraf er, at det der lignede en sikker vej til social status og kulturel anerkendelse for

[173] Connell 1983:18-9:

[174] Connell 1983

mandlige bodybuildere, nu mere er en blindgyde og risiko for den ufleksible krop, som Kryger Pedersen fremhævede det.

Forestillinger om, hvad der er farligt og risikabelt knytter sig i forhold til sundhed og fitness til en bestemt repræsentation af kroppen. Den hårde, men fleksible krop er blevet et ideal for det moderne menneske, hvorimod en stor, og ufleksibel krop er blevet et symbol på usundhed og risiko. Bodybuilderkroppen er blevet en negativ krops- og maskulinitetsstereotyp. Potentielt kan bodybuilderkroppens anses som værende 'avant garde', men i dagligdags betydning er bodybuilderen blot afvigende og marginaliseret.

Kropsstereotyper

Fremstillingen af kulturelle kropsopfattelser og ideale kroppe bliver på en meget magtfuld måde vævet sammen med individualiseringen og ansvarliggørelsen af det personlige ansvar for sundhed.

"The body and "personal responsibility" for health is, I believe, the symbolic terrain upon which the desire for control and the display of control is enacted" [175]

Kroppen som det symbolske område hvor begæret efter kontrol og fremvisningen af kontrol udøves er blevet udvidet og intensiveret gennem de kulturelle værdier, som sundhed nu til dags er blevet eksponent for. Det personlige ansvar i den bredeste betydning udtrykker sig nu helt centralt og grundlæggende gennem krop og sundhed – med kroppen som synliggørelsen (og sygeliggørelse) af den personlige sundhed. Crawford tilskriver fitness – som den særlige kobling af krop og sundhed – det post-moderne selvs nye og ideale fremtrædelsesform, hvor kroppen er blevet kulturens primære objekt.

[175] Crawford 1984:291

"The body is a cultural object. As our most immediate natural symbol it provides us with a powerful medium through which we interpret and give expression to our individual and social experience. "Human nature", the category of the inevitable (and often the desirable), finds its truth in the body. We live within a nature/culture opposition and the "natural body" confirms our place within a more "authentic" order. It is a vital foundation upon which behavior and values are predicated. Conversely, as a symbol of nature the body must be contained and transformed by culture. We invest the body with culture, thereby distinguishing ourselves from the rest of nature. Moreover, our biological being, always mediated by culture, delimits many of our most important social roles. It defines us in relation to others in kindship, sex, agegroups, and larger social units such as race or caste. Bodily states are key markers in which are invested the social definitions of the self – not only regarding role, but normality and abnormality, inclusion and exclusion, domination and subordination."[176]

Crawford peger på det forhold, at identificeringen af det normale, ønskede og ideale også indeholder forestillingen om det abnorme, uønskede og undertrykte – i dette tilfælde forestillinger om den ekskluderede og sygeliggjorte krop. Kroppen som symbol kommer derved til at blive en stereotyp på en bestemt maskulin identitet. Den amerikanske maskulinitetsforsker Michael Kimmel fremhæver, hvordan det er muligt at se en tendens i udviklingen af mænds optagethed med særlige muskuløse kropsbilleder, der dels adskiller sig fra stereotype forestillinger om den homoseksuelle macho bodybuilder samt behovet for at adskille sig fra kvinder og en mere traditionel 'breadwinner' maskulin identitet, der har vist sig udfordret.

"Men are quite preoccupied with body images and maintain an idealized image of the perfect body type to which they aspire: "the muscular mesomorph". Not only do men see themselves in terms of perceived distance from the mesomorphic ideal, but: 1) replacement of stereotype – stigmatizing of gay men as sissy – new stereotype – the gay macho body builder; 2) women

[176] Crawford 1984:275

entering the public, [?] lifestyles, leads to a "muscular backlash" as a process of differentiation (from femininity; women) body images; 3) increased body awareness among men due to the decrease in men's drawing identity from "breadwinner" in consumer/capitalist society and perceives their bodies as reflecting their (new) roles as autonomous consumer"[177]

Fremstillingen af ideale kropsbilleder, såvel som fraværet af andre typer af kropsbilleder i medierne kan tiltrække vores opmærksomhed på den store betydning, fremstillingen af socialt afvig har i vores samfund, og at kroppen kan fungere som en nøgle for forståelsen heraf. Som Huggins der har undersøgt den diskursive konstruktion af heroinmisbrugerens krop i amerikanske og britiske medier, der viser:

"How the discursive themes of such representations are central to the phenomenological construction of addiction and the addict. ..Representations of the body of the addict act as a conceptual horizon for the perceived social significance of drug use and addiction, while at the same time public discourses inform the production of new representations and discursive construction, and back again. Magnifying the centrality of the symbolic and representational form."[178]

Også imod repræsentationens magtanvendelse, men ofte som en del af hverdagslivets praksis kan modstand forekomme og udtrykke sig gennem og bag om kroppen.

"I do not think it is a romanization to suggest that in our individual attempts to achieve self-control and release there is often an element of resistance. Resistance occurs when cultural

---

[177] Jf. Mishkind et al 1987:16. Echto-morphic body (tynd); endo-morphic body (almindelig); meso-morphic body (muskuløs); hyper-meso-morphic body (over-muskuløs). Disse kropstyper sættes indenfor psykiatrien ofte I relation til forskellige patologiske forstyrrelser relateret til kost og krop.

[178] Vannini and Waskul 2006:10

mandates and the concrete experiences they represent are perceived as injurious or as obstacles to wellbeing and an effort is made to do something about them."[179]

Men det er jo muligt at samfundet slet ikke kan se, hvorledes den maskuline bodybuilder allerede bebor fremtiden og kan betragtes som vores tids 'avant garde', som krop 'en garde'. Monaghan mener i hvert fald, at det er i dette perspektiv at bodybuilderes kroppe skal læses, som billeder på sundhed, hvor ingen billeder er mere virkelige end andre, bodybuildere er blot før deres tid.

"… Bodybuilders are able to make recourse to the significance of the exercised and dieted body within our visually-oriented culture. Indeed if an instrumental conception of health has been supersede by a representational one, and the image of health has become more real than the 'real' thing it references, then drug-using bodybuilders may be considered 'fit for post-modern self-hood'"[180]

Mellem avant garde og normalitet pendler bodybuilderens krop og maskulinitet. For som den danske film og kønsforsker Rikke Schubart i en analyse af Arnold Schwarzeneggers krop alter ego Terminator siger[181], så er: *"Den facsinerende-frastødende cyborg den perfekte metafor for Arnold, hvis kød er bygget af anabolske steroider og Nautilusudstyr, hvis krop er formet efter Mr. Universe standard, og hvis identitet er modelleret efter idealer som Cæsar og Napoleon.*

Ingen hindring standser Arnold, ingen grænse begrænser ham, intet angreb trænger gennem hans panser. han er lige så konstrueret og 'uvirkelig' som sit cyborg-alter ego."[182]

Når denne krop, i al sin ekstreme udfoldelse og latterlige fremtoning, alligevel begæres, så er det ifølge Schubart, "*fordi den dyrker fantasien om den utopiske maskulinitet."* [183]

---

[179] Crawford 1984:304

[180] Monaghan 1998 et al; Glassner 1990:227

[181] Schubart 2002

[182] Schubart 2002:203

Den utopiske maskuline identitet og paradokse bodybuilderkrop er netop hvad Paul Willis[184] identificerer, når han konstaterer, at nutidens unge mænd, træner deres 'six packs' og at unge mænd ikke længere arbejder *med* deres kroppe, men *på* deres kroppe. Disse mænd har transformeret deres måde at arbejde på, som et svar på samfundets forandrede krav, og har fundet en ny måde at producere en maskulin arbejderidentitet på, der stadig involverer kroppen som en central agent.

Kroppens dobbelte natur

Ovenfor viser Robert Crawford hvorledes krop og sundhed er blevet vævet sammen og skaber vanskeligheden i at se, hvad der er krop og hvad der er sundhed. Crawford refererer til den amerikanske antropolog Mary Douglas begreb om 'The two bodies', der analyserer, hvor naturen ender og kulturen begynder. Dvs. hvor kroppen som natur begynder og kroppen som kultur ender.[185]

Mary Douglas knytter i sit perspektiv kropsopfattelsen tæt sammen med samfundsopfattelsen og viser igennem sit arbejde, hvordan samfund og kulturelle fællesskaber tabuiserer forskellige kropsdele og kropspraksisser for derigennem at regulere den sociale orden. Douglas er interesseret i, at vise hvordan arkaiske forestillinger om Tabu harmonerer med nyere og mere moderne forestillinger om forurening, samt at begge begreber er tæt forbundet til en forestilling om risiko, som er mere end blot en 'naturlig' biologisk

[183] Schubart 2002:211

[184] Willis 2000

[185] Crawford 1984:276

størrelse, og som netop altid indeholder en forestilling om ideale kulturelle værdier indenfor en specifik afgrænset social enhed.[186]

"The social body constrains the way the physical body is perceived. The physical experience of the body, always modified by the social categories through which it is known, sustains a particular view of society. There is a continual exchange of meanings between the two kinds of bodily experience so that each reinforces the categories of the other. As a result of this interaction the body itself is a highly restricted medium of expression."[187]

Kroppen som en fysisk og biologisk størrelse er i Douglas forståelse altid i interaktion med den sociale krop, og som et resultat heraf er kroppen altid et meget reguleret udtryksmiddel. Som Crawford refererer, er en af Douglas pointer den: "*At en hvilken som helst gruppe der føler, at deres identitet er truet vil udvide antallet af kontroller der regulerer gruppens sociale grænser*…" Kroppen bliver bogstaveligt talt lukket for andre uønskede sociale grupper og på den vis bliver trusler forsøgt neutraliseret. Som et eksempel herpå er det muligt at se sundhedsmoral som en middelklasse moral, hvor forbud mod rygning, usund diæt, og risikofuld seksuel praksis er udtryk for en borgerlig ansvarlighed og respektfuldhed.[188]

Forbuddene repræsenterer således en herskende og udbredt social forestilling om, hvad der er moralsk i orden. I tilfældet sundhed er det netop kroppen, der derved kommer i centrum for en kamp om, hvad der er sundt, og hvad der er risikofyldt. Crawford og Douglas' pointe er at forstå sundhed og krop som en natur, der er oplyst og påvirket af sociale og kulturelle kræfter og opfattelser. Med andre ord er det muligt at lære noget om et given samfunds sociale og kulturelle indretning ved at undersøge forestillinger om og repræsentationer af krop, sundhed og risiko.

---

[186] Douglas 1970

[187] Douglas 1970:65

[188] Crawford 1984 note 10:306

Kapitel 6

Feltarbejde, erfaringer og informanter i fitnesscentret

Scene#1 fra et fitnesscenter

Efter at havde truffet aftaler med den ledende medarbejder og informeret fitnesscentret om min tilstedeværelse/undersøgelse oprinder den første dag i feltet, som medlem af fitnesscentret. Jeg havde på forhånd en plan om at få dækket centrets forskellige åbningstider og hverdag/weekend, for at danne mig et indtryk af hvilke type medlemmer der trænede på de forskellige tidspunkter.

Første dag er gået med at prøve de forskellige maskiner af, samt gå og snuse, lytte og observere, hvordan andre medlemmer bærer sig ad med at træne. Indimellem trækker jeg mig væk fra maskinerne for at skabe lidt afstand mellem mig og de fitnesstrænende, da det let kan blive meget tæt og en anelse akavet at stå og stirrer på en af de store drenge, der løfter hundredvis af kg jern. Et godt sted fandt jeg i receptionen, hvorfra det var muligt at se, hvordan medlemmerne ankommer og forlader centeret, hvor lang tid de træner, med hvem og om de benytter VIP eller den folkelige omklædning. Feltdagbogen med observationer og notater skal også passes, som en vigtig del af registreringen og vidensproduktionen, men det var sværere at finde et sted at

skrive i en lille notesbog uden, at jeg oplevede, at det ville give for meget opmærksomhed. 'After all', så forsøgte jeg jo at blende ind. Toilettet blev mit naturlige refugium, og første gang jeg fortrækker mig dertil, står jeg i kø uden for det optagede toilet. Jeg har ikke oplevede nogle særlige eller betydningsfulde hændelser eller mødt nogle 'interessante personer', det var mere et udtryk for, at jeg som en god forsker nu var i gang, og derfor så småt begyndt at nedfælde de indtryk - store og små - der måtte være. Mere eller mindre systematisk. Mit håb var, at jeg i løbet af feltarbejdet også kunne få kontakt til nogle gode informanter, der havde erfaringer med anabole steroider.

Døren åbner sig pludselig og ud farer en mand i en tætsiddende undertrøje og muskelsvulmende overkrop, tatoveringer på den solbrændte hud og tung guldkæde om halsen. Han nærmest stepper ud af døren for ikke at sidde fast med de brede skuldre, og han kikker bare på mig, som om jeg var ingenting. Jeg husker, at jeg blev forskrækket over at være så tæt på en 'rigtig' bodybuilder, at vi næsten rørte ved hinanden. Det var jo mit første rigtige møde med forskningsgenstanden – den steroidbrugende bodybuilder.

Når alt kommer til alt, så ved jeg ikke, hvem det mandlige fitnessmedlem er, men alle mine personlige fordomme og videnskabelige forforståelser af undersøgelsens genstand blev i det øjeblik materialiseret for øjnene af mig. I det øjeblik blev problemet doping til fænomenet kropbygger.

Metodiske overvejelser og begrundelser for produktion og selektion af undersøgelsens empiri

Undersøgelsens primære empiri består af et feltstudie i et større københavnsk fitnesscenter kombineret med en række interviews med mandlige kropbyggere, der alle bruger eller tidligere har brugt anabolske steroider.

Interviewundersøgelsen med mandlige kropbyggere har til formål at beskrive og forstå de sociale fænomener ud fra aktørernes egne perspektiver og oplevelser af verden med det helt afgørende fokus på at den afgørende virkelighed er, hvad mennesker opfatter som virkeligt.[189] Derfor suspenderer udforskningen af kropbyggernes forhold til doping og krop, vurderingen af oplevelsesindholdets eksistens, eller som Howard Becker og andre afvigelsessociologer, der forsøger at undgå et bestemt myndighedsperspektiv og definition af et givent fænomen, så vil den fænomenologiske tilgang sætte parentes om (common sense) og den (videnskabelige forudviden) for at søge en mere fordomsfri beskrivelse af fænomenernes væsen.[190]

Her syner det som om at hermeneutik, konstruktivisme og fænomenologi bliver uforenelige positioner, men Kvale pointerer at den fænomenologiske reduktion ikke indebærer et absolut fravær af forudsætninger, men snarere en kritisk analyse af egne forudsætninger, hvorved fænomenologien nærmer sig hermeneutikkens kritiske anvendelse af fordomme og forforståelser.[191]

Afhandlingens videnskabelige position og metodologiske grundlag afspejler præcist ønsket om at være kritisk og reflekteret omkring forskerens forudsætninger og forforståelser i produktionen af fænomenet og mere synligt vise repræsentationens problematikker frem.[192] Derved fremstår afhandlingens epistemologiske og metodologiske position som en bricolage, der forener teorier og metoder på en måde der skaber indsigt og overblik i problemets karakter, og reflekterer metodernes styrker og begrænsninger i forhold til afhandlingens fokus.

---

[189] Kvale 1997:61

[190] Jf. Howard Becker, der citerer Huges for den metodiske pointe, at afvigelse kan spores i relationen til andre. Hvilket fører til en begrundelse for at tilrettelægge afhandlingens undersøgelse og analyse på en måde der netop bringer relationen mellem kropbygger og krop, kropbygger og samfund i fokus.

[191] Kvale 1997:63

[192] Jf. Kapitel 8

En grundliggende udfordring er at holde de forskellige begrebslige niveauer adskilt, således at de teoretiske perspektiver og metodologiske implikationer aktivt medtænkes, begrundes og afgrænses.

Feltarbejdet fungerer som en forberedelse af interviews og som en tilnærmelse af kulturen og praksisserne i fitnesscentret. Hvor interviews har til formål at nå til forståelse af kropbyggernes livsverden gennem indlevelse og tolkning, så er feltarbejdet kendetegnet ved at søge erkendelse af kropbyggerpraksis og rutiner i motions- og fitnesscentret gennem oplevelse og deltagelse.[193] Hensigten er gennem positioneret oplevelse og reflekteret distancering og 'selvobjektivering', at frembringe en gengivelse af, hvordan det kan være at træne i et motions- og fitnesscenter, altså en mulig og rimelig beskrivelse af vægttræning, som en kropbygger kan opleve det.[194]

Derudover gennemførte jeg i projektets indledende fase et antal ekspertinterview med det formål at få del i den etablerede viden indenfor feltet. En mindre telefoninterviewundersøgelse gennemførtes tillige med medlemmer af et større københavnsk fitnesscenter, der blev rekrutteret direkte ved indgangen til et andet konkurrerende fitnesscenter, samt en rundspørge om holdningen til anvendelse af doping blandt yngre mænd i 20'erne med en mere eller mindre veltrænet overkrop på en strand nord for København.[195]

---

[193] Warming 2005:145ff

[194] Warming 2005:158

[195] Denne del af empirien indgår ikke i afhandlingen, da det har været ønsket at fokusere specifikt på betydningen af anvendelsen af steroider og ikke blot kendskabet eller holdningen til udbredelsen af steroider blandt 'tilfældige' unge mænd. Dette var konsekvensen efterfølgende forsøget på at afdække 'feltet' på en mere økonomisk vis og erkendelsen af, at afhandlingens problem er af en sådan karakter, at det netop kræver en meget specifik og intensiv investering af tid, nærvær og sociale relationer for at åbne feltet op. Selvom at disse interviews med unge mænd ikke indgår aktivt i afhandlingens analyse af fænomenet kropbygger og steroider, så informerer disse interviews metodiske begrænsning afhandlingens undersøgelseskvalitet.

Undersøgelsens feltarbejde havde til formål at give mig kendskab til feltet på første hånd. Erfaringer der kunne hjælpe mig videre i forskningsprocessen. Feltarbejdet har til funktion at åbne feltet op og skabe adgang til viden i feltet. Den viden undersøgelsen er interesseret i, er steroidbrugende kropbyggere og deres oplevelser, forståelser, opfattelser af krop, kropbygning og steroider. Derfor har det været feltarbejdets primære formål at skabe adgang til kropbyggere, der ville deltage som informanter i undersøgelsen og specifikt deltage i interviewundersøgelsen.

Undersøgelsens udformning

Som beskrevet tidligere, så var der en række ydre forhold, der indvirkede på udformningen af undersøgelsen og dens design. Problematikken omkring doping havde hidtil været belyst som et moderne forhold ved konkurrenceidræt og elitesportspræstationer, men ikke som et element i motions og fitnessaktiviteter. Ved at fokusere på doping som et på engang specifikt kulturelt fænomen og bredere social anlagt praksis løftes problemet ud af sine vante forståelser. Derfor fokuseres der på steroidbrug som del af kropsbyggende praksisser.

Det forhold at undersøgelsen som sin intention vil belyse dopingproblematikken bredest muligt og ikke kun som et problem indenfor idræt (og sundhed) betyder også, at undersøgelsen har valgt ikke at fokusere på konkurrencebodybuilding, hvor man historisk har set har allerflest tilfælde af dopingbrug eller på rockergrupper, fængselsindsatte eller dørmænd.

Derfor blev feltarbejdet også udført i et almindeligt motions- og fitnesscenter, tilknyttet en landsdækkende fitnesskæde, der havde indgået aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark (ADD). Aftalen indebærer at

---

Undersøgelsen har jo netop fundet frem til mandlige steroidbrugere og fået produceret ny viden om sammenhængen mellem steroider, krop og mænd.

fitnesscentrenes medlemmer kontraktligt forpligter sig til at lade sig teste af ADD kontrollanter. Fitnesscentrets medlemmer er også underlagt de samme sanktioner som gælder indenfor motions- og konkurrenceidræt, foruden selvfølgelig straffelovgivningen. En del af fitnesscentrets aftale med ADD omhandler også deltagelsen i ADDs kampagne rettet mod motionsdoping ved at udstille 'posters' og 'flyers' i fitnesscentrets indgang og omklædningsområder. Det er klart, at ved at henlægge feltarbejde til et 'site' der er så gennemreguleret og kontrolleret bliver 'adgangen' til viden og informanter meget vanskelig.[196]

Pointen var derved metodisk at undgå, at reproducere forestillingen om steroidbrug som socialt og patologisk afvig eller umoralsk og kriminel adfærd. Det betyder samtidigt, at det bliver sværere at beskrive steroidbrug som en del af en afgrænset og sammenhængende social enheds hverdagsliv, hvor den subkulturelle gruppes tilblivelse følges. Identifikationen af den betydningsfulde handling følger ikke af en overfladisk sammenhæng i stil, men af en modsætningsfuld relation til en betydende (social) handling. Den forskelssættende handling eller den handling der betyder forskelligt afhængigt af kulturelt medlemskab, krop og køn. Dette kan ses som en større interesse for det kulturelt almindelige – mainstream – frem for den eksotiske eller originale – subkultur.

På engang er formålet at sige noget specifikt om, hvordan mandlige kropbyggere opfatter deres krop og samtidig fokusere på det forhold at kroppen i det moderne samfund har fået tillagt enorm stor social og kulturel

[196] jf. Monaghan, Klein og Barland der hver især udførte studier af bodybuilding indenfor mere afgrænsede og lukkede kulturelle fællesskaber, hvor træningscentret indretning og medlemmernes homogenitet giver anderledes gode rammer omkring produktionen af krop gennem steroider – og som derved lettere har kunnet producere viden om den subkulturelle brug af steroider blandt bodybuildere. Johansson berører i sit studie af 'gymkultur', tilstedeværelsen af steroider i en regibemærkning, men har grundlæggende fokus på 'gymkultur', som produktionen af nye kropslige transformationer, der overskrider det bestående.

betydning. Ved at fokusere på kropbyggere imellem mainstream og subkultur håber jeg at kunne fremstille kropbyggernes mulighedsbetingelser og de sociale relationer, der former dem – ikke mindst de kulturelle repræsentationer, der omtaler og fremstiller 'bodybuilderkrop' og 'steroidbrug' på særlige magtfulde måder.

Gevinsten skulle gerne være en videnfrembringelse, der ikke *kun* forholder sig til en afgrænset social og kulturel organisering, men får en større gennemslagskraft ved at tjene som identifikationer af samfundsmæssige processer og deres institutionelle forankringer samt subjektive tilegnelser. Derudover kan dette fokus give et specifikt videnbidrag indenfor det forebyggende sundhedsarbejde i relation til doping ved at stille skarpt på. hvad kropbyggere selv opfatter de gør, når de bygger krop. Foruden at vise hvordan 'anti-dopingkampagner' producerer og forstærker sociale dynamikker frem for at rekruttere 'steroidbrugere' til ny sundhedsadfærd. Kampagner undertrykker og forflytter 'problemet' væk fra synsfeltet og gør kontakten til målgruppen for kampagnen endnu vanskeligere. Faktisk virker kampagnen mere som en moralsk regulering og social kontrol af alle de medlemmer af fitness- og motionscentrene, der ikke vil kunne finde på at anvende steroider. Inspirationskilden er den britiske 'Cultural Studies' tradition, mere specifikt 'Centre for Contemporary Cultural Studies' (CCCS) ved Birmingham Universitet, der gennem 'interdisciplinære' undersøgelser fokuserer på relationerne mellem 'kultur' og 'magt' – 'Praktikker', 'institutioner' og 'klassifikationssystemer' som de viser sig gennem og indlejres i en gruppes særlige værdier, opfattelser, kompetencer, hverdagsrutiner og adfærdslige former af opførelse.[197]

[197] Barker 1996

Undersøgelsens udvælgelse af informanter

Undersøgelsens informanter blev udvalgt udfra om de i regi af bodybuilding og træning i motions- og fitnesscentre havde gjort sig erfaringer med anvendelsen af anabole androgyne steroider. Det viste sig at være et svært opfyldeligt kriterie i og med, at så få mandlige kropbyggere faktisk anvender steroider, hvilket samtidigt vanskeliggøres af det forhold at steroidbrug er forbudt ved lov og dermed gjort til genstand for kriminalisering. Specifikt i motionscentre med aftaler med ADD, bredere indenfor konkurrenceidræt og sport, samt ikke mindst i samfundet generelt ved at dopinglovgivningen er indoptaget under lov om brug af narkotiske stoffer. Med andre ord, så er forskning indenfor sådanne områder vanskeliggjort af den problematik, at informanter kan risikerer' afsløring' og straf, hvis deres 'kriminelle' praksis opdages af de forkerte.

En central overvejelse i forbindelse med gennemførelsen af undersøgelsen handlede om at forsøge at afdække en mainstream kulturel strømning blandt mænd der styrke- og vægttræner, der pegede hen imod nye betydninger af kropsarbejdet. Det er samtidig et perspektiv der fravælger tre potentielle grupper af steroidbrugere fra undersøgelsen:

1. eliteidrætsudøvere

2. konkurrencebodybuildere

3. kriminelle rockergrupperinger

Baggrunden herfor er, at forsøge at stille skarpt på almindelige unge mænd, der ikke udmærker sig ved at være professionelle idrætsudøvere; 'hard core' bodybuildere eller kriminelle subkulturelle grupperinger. Der er stærke formodninger om (og forskellige undersøgelser støtter dette), at 'konkurrencesituationen' i de kulturelle 'settings' disse grupper indgår i, i sig selv kan producere sociale forventninger om at indtage særlige positioner,

hvor kroppen skal kunne toppræstere på måder, vi i udgangspunkt hurtigt vil beskrive som normalitetsafvigende.

Denne fravælgelse gør også undersøgelsen langt vanskeligere at gennemføre, da de 'selvfølgelige' steder for produktion af steroidbrug ikke længere er relevant. Og den snævre interesse forsøger at finde de rette informanter i den store mængde af medlemmer af motions- og fitnesscentre.

Feltarbejdets udfordring med at skabe kontakt til informanter

Feltarbejdet fungerer i analytisk sammenhæng, som et sæt af erfaringer og oplevelser med kulturen i motions- og fitnesscentret, der tjener som baggrundsviden i arbejdet med at analysere og tolke de kvalitative interview med kropbyggere.

Dels som en generel indsigt/observation i feltet, der hjælper med til at fokusere på kropbyggernes specifikke fortællinger. Mine oplevelser med træning i fitnesscentret 'stemmer' min reception af kropbyggernes historier om krop og træning. Desuden fungerer selve interviewsituationen som et minifeltarbejde, hvor erfaringer, sansninger og oplevelser i mødet – on the inter-view site – bidrager aktivt til tolkningsarbejdet.

To interviews blev fravalgt i forhold til den endelige analyse på grund af: interviewrummets indvirkning på lydoptagelsens kvalitet; informanternes tidligere deltagelse i forskningsinterview; den sociale relation mellem forsker og informant.

De to interviews blev foretaget i offentlige rum, med mange andre mennesker tilstede, da jeg ikke havde overbevist dem om, at det ville være bedre for interviewet, at det foregik under mere private og hjemvante forhold. Informanterne følte sig tilsyneladende godt tilpas på en populær lokal café og

havde i udgangspunkt ingen problemer med at tale om brugen af doping i form af steroider. Oplevelsen af interviewet var ikke desto mindre rastløst og uroligt, og det var svært at etablere en god kontakt under interviewet – ikke mindst for forskeren. Dette diskvalificerer ikke interviewet som empiri, men påvirker interviewets kvalitet.

Det andet forhold omkring interviewets karakter omhandlede rekrutteringen af de pågældende to informanter, som var foregået gennem en fælles bekendt. Jeg havde på RUCs HUMBAS uddannelse gæstevejledt en projektgruppe, der skrev om unge mænds brug af anabole steroider, og derigennem skabt mulighed for at anvende projektgruppens kontakt til to unge mænd, der anvender anabole steroider. Og jeg tror under et, at interviewene med de to informanter understreger problematikken omkring 'easy access – hard outcome'. Dels en pointe omkring validiteten af interviews gennem gentagne gange at stille de samme spørgsmål til informanterne for at sikre, at de svar der bliver givet er konsistente.

Den sidste først. De to informanter havde 2 måneder forinden deltaget i et interview omhandlende de samme temaer, de samme spørgsmål og måske endda læst den færdige projektrapport. Med andre ord var de to informanter sporet ind på hvilke historier jeg søgte viden om samtidigt med, at de kunne føle sig udfordret af at skulle holde sammen på deres historie for at skabe minimale afvigelser i deres fortællinger om steroidanvendelse, hvilket hænger sammen med den første pointe om 'easy access'.

I og med at informanterne og jeg deler socialt netværk – i det tilfælde et perifert men alligevel betydningsfuld social relation. Jeg er vejleder for deres x-kæreste/veninde. Det skaber en opmærksomhed på, hvordan informanterne fremstiller sig i forhold til netop denne relation.

Konsekvensen er to-foldig. I interviewsituationen formes relationen mellem intimitet og afstand på grund af muligheden for at anvende kendskabet til hinanden aktivt, hvilket bliver endnu vanskeligere i forbindelse med analysen

af interviews, da indsigten og kendskabet til informanternes liv væver sig ind egne personlige oplevelser og sociale relationer, der gør det vanskeligt at analysere på interviews, da man kommer til at skulle arbejde med sig selv som producent af betydning. Det gør man altid som forsker. Men vanskeligheden ved at adskille sig fra feltet og skabe afstand til forskningsgenstanden stiger med den sociale relations intimitet.[198]

Konsekvensen er, at de to informanter nok indgår i materialet, som afrapporteringsrapporten bygger sin analyse på, men jeg har fravalgt de to interviews i min afhandling.[199]

Tilsvarende er min indledende og brede afsøgning af feltet, samt mine forskellige kontakter ikke medtaget. Afhandlingens område og afgrænsning har som sit primære fokus mandlige kropbyggere, der anvender steroider, og

[198] Der er på den anden side også en fare i, at forskeren er afkoblet feltet og så at sige kun kommer til at kradse i overfladen af de for undersøgelsen centrale fænomener. I forbindelse med feltarbejdet opstod der en forskningsmæssig frustration over ikke at få adgang til feltet. Det førte til mange revurderinger og nyorienteringer imod alternative metodiske indgange for at opnå den altafgørende adgang til viden i feltet. Dels frustreret over den langsomhed hvormed undersøgelsen skred frem, dels presset af at afrapporteringen af undersøgelsens resultater skulle være færdig 12 måneder efter at midlerne til forskningen var bevilliget, søgte jeg efter en genvej. Jeg gennemførte en række telefoninterviews med unge mandlige medlemmer af et fitnesscenter, som jeg havde rekrutteret i forhallen til fitnesscenter; og jeg gennemførte en række interviews med unge mænd i bar overkrop på Bellevue Strand. Der er ikke noget galt med disse interviews. De tæller i den forstand, at jeg kan skrive, at jeg har talt med så mange unge 'almindelige' mænd om deres holdning og kendskab til doping/steroider i motions- og fitnesscentre. Disse interviews gav resultat, men de producerede ingen viden om og indsigt i hvad krop og steroider betyder for en kropbygger, der bygger krop ved hjælp af steroider. Af disse mange interviews med almindelige unge mænd kunne rapporten konkluderer, at almindelige unge mænd kender til doping/steroider, men almindelige unge mænd bruger ikke selv doping/steroider. Puha – for så ville de jo ikke være almindelige. Denne afhandling adskiller sig markant og kvalitativt herfra ved at have en grundlæggende interesse i at producere ny viden om betydningen af, at kropbyggere bygger krop.

[199] For en beskrivelse af det samlede empiriske materiale henvises til Mogensen 2004

afhandlingen privilegerer, derfor den empiri, der er produceret i direkte relation til de kvalitative interviews med kropbyggerne.[200]

Observationer i forbindelse med feltarbejde og interviews er desuden produktive i forbindelse med analysen.

Anti Doping Danmarks kampagne: Jagten er gået ind i motions- og fitnesscentre, består af en række plakater og postkort; samt World Anti Doping Agency's kampagne 'the spirit of sport' 6 forskellige posters, indgår i afhandlingen som dokumentation for en særlig fremtrædende måde at tale om sport og doping på, samtidigt med at fremstillingen af sportsfolk og bodybuildere fremstår som klare eksempler på kulturelle repræsentationer af idealitet og kriminalitet.[201]

Undersøgelsens metode og fremgangsmåde blev til på baggrund af ønsket om at besvare undersøgelsens grundlæggende forskningsspørgsmål[202] og afspejler dermed undersøgelsens specifikke perspektiv og fokus på forskningsfeltet.[203]

Undersøgelsens metode har til formål at kunne producere empiri, der gennem analyse og tolkning kan producere ny viden i forskningsfeltet gennem besvarelsen af forskningsspørgsmålene.

Derved får viden om feltet som en orientering i feltets rumlige indretning, status, positioner og diskurser – karakter af en første metodisk produktion af empiri. En art skrivebordsforskning.

To perspektiver stod frem på baggrund af læsningen af feltet: en kultursociologisk interesse i at beskrive fænomenet 'motionsdoping' blandt

[200] Undladt er telefonsamtaler, uformelle samtaler, internetfora, mailkorrespondance, ekspertinterviews, sekundære gatekeepers etc.

[201] Jf. kapitel 4 For gengivelse og analyse af kampagne plakater og postkort

[202] Jf. kapitel 1 Indledning

[203] Jf. kapitel 5 Review af forskning indenfor feltet

mandlige medlemmer af motions- og fitnesscentre i lyset af en række samfundsmæssige institutioners indsats for at forebygge og forbyde anvendelsen af doping i idræt, sport og motion; en subjekt orienteret og aktørorienteret interesse i at beskrive og analysere mandlige kropbyggeres egne forståelser af krop, risiko og sundhed i forbindelse med brugen af anabole androgyne steroider.

Det næste metodiske skridt i undersøgelsen efter at havde orienteret sig indenfor forskningsfeltet var, at gå til feltet og komme i feltet. Udvælgelse af 'site' for feltarbejdet og typen af feltmetodik hænger snævert sammen med undersøgelsens forskningsinteresse og spørgsmål.

I og med, at aktørperspektivet står centralt i undersøgelsen blev det klart, at feltarbejdet skulle finde sted i et fitnesscenter. Formålet var dobbelt. Dels ønskede jeg at gøre mig bekendt med den kultur, der findes i og det liv der udspiller sig blandt medlemmerne i et motions- og fitnesscenter; dels ville jeg gerne forsøge at gentage den type feltarbejde, som andre forskere før mig har udført i lignende studier.[204] Samt ikke mindst derigennem, at skabe adgang til bodybuildernes verden og steroidpraksisser gennem etableringen af kontakter til medlemmer af motions- og fitnesscentret. Personer, der gennem deres privilegerede medlemskab af den studerede kultur kunne formidle adgang til kropbyggeres sociale og kulturelle fællesskab. Jeg søgte efter nøgleinformanter.[205]

I forbindelse med feltarbejdet, men ikke kun som resultat af feltarbejdet, fandt jeg en række åbninger ind i feltet og fik også skabt en række gode kontakter til nøgleinformanter med godt kendskab til og netværk indenfor motions- og fitnessverden.

[204] Jf. Klein 1997; Johansson 1997; Barland 1997; Monaghan 2001

[205] jf. Becker 2005

Gennem forskningskollegaer fandt jeg frem til to nøgleinformanter, som efter indledende samtaler og uformelle interviews indvilliger i at rekruttere informanter til undersøgelsens primære del: den kvalitative interviewundersøgelse. Begge nøgleinformanter etablerede kontakt til 4 mandlige kropbyggere (8 i alt), der anvender eller har anvendt steroider i forbindelse med deres træning i motions- og fitnesscentre.

Derudover fik jeg kontakt til yderligere to mænd, der havde erfaring med brugen af steroider fra deres deltagelse i et projekt på HUMBAS, hvor jeg var vejleder.

Sidst opsøgte jeg en mandlig kropbygger udenfor motions -og fitnesscentret alene på grund af hans størrelse og med det formål at rekruttere deltagere til interviewundersøgelsen.

Dertil skal lægges at feltarbejdet også udstrakte sig til udforskning af internetfora, hvor www.motiononline.dk og www.bodyhouse.dk begge gav spændende og udbytterige indblik i, hvordan steroider anvendes og tales om i motions- og fitnesskredse. I tillæg gennemførte jeg to interviews dels en bruger og en administrator af www.bodyhouse.dk som følge af at jeg forsøgte at rekruttere informanter til undersøgelsen via en 'efterlysning' på dette site.[206]

Feltarbejdet i et Københavnsk fitnesscenter

Etnografier, der lægger vægt på førsteperson erfaringer gennem kombinationen af deltagerobservationer og interviews, tillader forskeren at gå ud over interviewforklaringer og giver på sin vis et bedre grundlag for at analysere det givne fænomen.[207] Kritisk teoretisk oplyst etnografisk og

[206] Jf. Appendiks. Mailinterview med administratoren og indehaveren af www.bodyhouse.dk

[207] Alvesson and Sköldberg 2005:139

kvalitativ forskning har ofte fokus på og fremhæver de undertrykkende og fastholdende kulturelle aspekter, og har fokus på uretfærdighed og kontrol. Denne tilgang karakteriseres ved at anvende en defamiliariseringsteknik, som en tolkningsstrategi, der forsøger at undgå etablerede tankemønstre og fremhæve det ikke-naturlige eller fremmede ved det undersøgte fænomen.[208]

Den valgte forskningstilgang kan beskrives som en variant af en mere traditionel etnografisk tilgang, hvor målet er at foretage rimeligt kvalificerede tolkninger af en mere begrænset mængde empirisk materiale. En sådan metodologisk strategi, forstået som en intensiv kritisk tolkning, søger at foretage en tæt læsning af det empiriske materiale. Pointen er, at forskeren gennem interviews og observationer har opnået en kvalificeret forståelse af den kontekst, det givne fænomen fremtræder i, og kombineret med et sofistikeret teoriapparat guider denne forståelse valget af empirisk fokus.[209]

Feltarbejdet giver mulighed for at trække på oplevelsen, når indlevelsen og beskrivelsen ikke dækker indtrykket. I forhold til interviewundersøgelsen betyder det, at informanternes referencer til træning, center og maskiner får en større klangbund hos forskeren og dermed resonans. Som forsker giver feltarbejdet et indblik i livet i et fitnesscenter, der aktivt inddrager kroppen og forskerens subjektivitet i det sociale rum. Viden der aktiveres i mødet med informanternes fortællinger om kropbygning og giver krop, rum og tidsmæssig fornemmelse for fortællingens historie.[210] De beskrevne individualiserede erfaringer med træning generaliseres gennem mine oplevelser og erfaringer. Jeg ved med andre ord, hvad der bliver talt om, og det giver et anderledes grundlag for at spørge til det, forskeren ikke forstår, men har oplevet og derfor gerne vil vide noget om. Her ligger der naturligvis en fare i at forskeren ved bedre og overbestemmer fænomenet teoretisk. Grundliggende er det dog

[208] Alvesson and Sköldberg 2005:140

[209] Alvesson and Sköldberg 2005:141

[210] Delamont 2002:46-52

en styrke ved feltarbejdet, at det giver mulighed for at anvende kroppen som udgangspunkt for en oplevelse og sansning af det rum som kropbyggerne udtrykker sig i.

I forbindelse med analyserne af kropbyggernes fortællinger om krop og træning, har forskeren også mulighed for at trække på den viden og erfaring, der er opstået i forbindelse med feltarbejdet og observationerne i forbindelse med gennemførelse af interviewene. Flere af interviewene blev foretaget i privat regi – hjemme hos – hvilket giver et indblik i kropbyggerens hjem. Feltarbejdet udgør således en vigtig del af analysen og materialet og forsøges inddraget, hvor det kan tjene til at kvalificere forståelser af feltet, fænomenet og problemet – ikke mindst som grundlag for refleksion over betydningen af forskerbias og forskersubjektivitet i produktionen af viden.[211]

Scene#2 fra et fitnesscenter

Det skifter umærkeligt. Pludselig sidder jeg ikke længere og kigger ufokuseret rundt i centret, på de andre medlemmer, mens jeg trækker i maskinernes vægtstænger. Maskinerne er heller ikke længere bare hårde og ugæstfrie bunker af jern, som jeg hurtigst muligt skal slippe væk fra igen. Og spejlet, spejlet er blevet min trofaste ven, der aldrig skjuler noget for mig, og altid viser, hvor jeg skal arbejde hårdere på kroppen og belønner min indsats ved at vise, at kroppen bliver større, og konturen ændrer sig.

Hvordan skete det, og hvordan lærte jeg at træne og løfte rigtigt. Med den rigtige teknik, den korrekt udførte bevægelse, der isolerer musklerne, så de arbejder intensivt og maksimalt?

En dag opdager jeg pludselig det fænomen, der kaldes 'Pump'. Jeg står og deltager i træningsrotation med to yngre mænd, som jeg har fået lov til at

[211] Jf. Kapitel 7

træne med. Vi løfter mange kilo jern, flere gange isoleret for underarmsmusklerne. Da jeg er færdig, føles det som om at underarmen er ved at briste, musklen udvider sig og kan ikke få plads nok af huden og musklen er totalt spændt og tung, statisk og hård. Al spændstighed er forsvundet og kun musklen er tilbage. 'Pump' er en belønning for, at jeg har udført øvelsen korrekt og med den rette intensitet og 'pump' er synonym med at træningen virker, der er effekt.

Jeg er ikke ved at blive en bodybuilder, men fitnesscentret og vægttræningen har installeret en ny opmærksomhed i mig, i min krop. En bevidsthed og et blik, der inden jeg skal ned og træne i fitnesscentret, får mig til at måle min krops muskler i spejlet. Konstant under træningen og ikke mindst i pauserne mellem øvelserne finder blikket min krops spejlbillede og føler på musklerne. Er der effekt – kan I også se, at jeg vokser? – kan I se, hvor stor jeg er?

torso
hoved
ryg
mellemgulv
ben
ansigt
overarm
korpus

”Det er ikke videnskaben, der gør én til revolutionær, det er indignationen. Videnskaben kommer bagefter i et forsøg på at udfylde og bestemme den tomme protest.”

Maurice Merleau-Ponty

Kapitel 7

Til kroppen selv

Afhandlingens krop-fænomenologiske perspektiv

Den franske filosof Maurice Merleau-Ponty tilhører en strømning indenfor fransk filosofi, der sammenkæder fænomenologi, eksistensfilosofi og dialektik, hvor Merleau-Ponty udvikler en fænomenologi, der tager udgangspunkt i en teori om perceptionen[212] med inspiration fra Husserl, Hegel og Sartre, hvori Merleau-Ponty betoner betydningen af kropsligheden, sproget og historien i et opgør med idealismen.[213]

Merleau-Ponty[214] fremhæver som det centrale i sin tænkning, at det er kroppens sansning af verden, der er det centrale i den mening, som dannes i menneskets livsverden.[215] Intentionalitet skal derfor forstås som kropslig sansning af verden. Merleau-Pontys tænkning er karakteriseret ved en dobbelt

[212] Merleau-Ponty 1994

[213] Opslag fænomenologi og Maurice Merleau-Ponty i Politikens Filosofi Leksikon red. Poul Lübcke, 1.udgave, 13. oplag, 1998, København, s.149 og 293-4; samt Merleau-Ponty, Maurice IN The Oxford Companion to Philosophy (EDT.) Ted Honderich, Oxford University Press, p.554

[214] Rendtorff 2005:277-309

[215] Rendtorff 2005:284

bestræbelse. Dels, at søge tilbage til det umiddelbart givne, det som er umiddelbart eller allerede givet i sansningen forud for menneskets bevidste, reflekterede forhold til verden. Sansningen eller perceptionen er menneskets grundlæggende tilgang til den verden, vi allerede er i, gennem hele menneskets kropslighed. Merleau-Ponty fastholder spændingen mellem på den ene side en betoning af umiddelbarheden dvs. perceptionen og kropsligheden og på den anden side en betoning af sproget og historien som formidlingssammenhænge.

Meningen skabes i samspillet mellem krop og verden, hvor kroppen er nøglen til menneskets perspektiv på verdens mening på grund af den grundlæggende tillid til sanseoplevelser mennesket lever med. Merleau-Ponty understreger at bevidstheden er kropslig, og at menneskets virkelighed er en kropslig virkelighed. Bevidstheden er ikke udenfor kroppen, men en integreret del af den kropslige erfaring af verden.[216]

Merleau-Ponty søger gennem sin filosofiske undersøgelse, at finde frem til svaret på det grundlæggende spørgsmål om, hvad det konkrete eller virkelige er. Merleau-Pontys filosofi betoner på en radikal vis den verden af fortrolighed, som mennesket kropsligt lever i og forudsætter med hele sin eksistens. Men fokuserer også på den formidlingssammenhæng, der radikalt overskrider menneskets perspektiv, og derved kan skabe en verden af afstand og fremmedhed.

Merleau-Ponty argumenterer for, at en persons opfattelse af verden er en tovejs proces, hvor både person og verden på forskellig vis giver mening til den anden. Her skal verden, forstås som et landskab af erfaringer i hvilket 'jeget' finder sig selv. Merleau-Ponty transformerer Descartes berygtede 'Cogito ergo sum' – Jeg tænker, derfor eksisterer jeg – til et: Jeg kan, derfor

[216] Rendtorff 2005:285

eksister jeg. Ethvert forsøg på at konstituere verden som en vidensgenstand er altid afledt i relation til den i kroppen lokaliserede primære adgang til verden.

Merleau-Pontys tidlige formulering af begrebet om kroppen var bundet til en metafysisk dualisme, som Merleau-Ponty oprindelig havde til hensigt at overskride. Derfor introducerer Merleau-Ponty i sit sene arbejde begrebet om 'kød' i et forsøg på at udforske betydningen af måden, hvorpå mennesket er indfanget i det, der er synligt og usynligt. Derfor står begrebet om 'kød' ikke i modsætning til hverken 'bevidsthed' eller 'verden', og kød præsenteres følgende som et fysisk element på linje med vand og luft. [217]

Fænomenologisk epistemologi og metode

Fænomenologiens erfaringsbaserede og kontekstafhængige tilgang adskiller sig radikalt fra den naturvidenskabelige empiriopfattelse ved at fokusere på erfaringens kvalitative elementer uden at reducere dem til kvantitative generaliseringer.[218] Fænomenologien bevæger sig, ud over modsætningen mellem relativisme og objektivisme, og fastholder en sammenhæng mellem historie, krop og frihed er universel, på trods af de konkrete erfaringsuniversers forskellighed.[219] Den fænomenologiske metode anvendes til at forstå de forskellige dimensioner af menneskets væren, og fænomenologien understreger, at menneskets eksistens går forud for dets essens. Det betyder samtidigt, at ingen objektiverende samfundsvidenskabelige kategorier såsom struktur og system kan indfange menneskets livsverden.[220]

[217] Merleau-Ponty The Visible and the Invisible IN Rendtorf 2005

[218] Rendtorff 2005:285

[219] Rendtorff 2005:287

[220] Rendtorff 2005:287-8

Den fænomenologiske metode er også et opgør med den samfundsvidenskabelige antihumanisme, der afviser kategorier som frihed og ansvar som meningsløse ideologiske begreber. Det er et opgør med fremmedgørelse og tingsliggørelse af den menneskelige livsverden. Menneskets sociale erfaring er netop kendetegnet ved dets historiske, umiddelbare og kropslige perspektiver.[221]

Fænomenologiens udgangspunkt er at forstå mennesket ud fra den oplevede livsverden og derved komme om bagved system- og strukturbeskrivelser for at lokalisere den ontologiske forudsætning for, at der overhovedet kan findes sådanne kategorier. Dette fører til en beskrivelse af menneskets eksistentielle frihed, der står i modsætning til den essens, som mennesket har fået tildelt i et givent samfund. Mennesket er det væsen, som forholder sig til sig selv igennem dets intentionalitet og skaben af mening i verden, i spændingen mellem selvvalg, angst og kvalme, erfaring, projekt og handling. Fænomenologien er på den vis et forsvar for, at den menneskelige subjektivitet ikke kan reduceres til det sociale.[222]

Den sene Husserl bidrager til det sociales ontologi ved, at hævde at den transcendentale subjektivitet altid allerede er intersubjektiv, således at andre mennesker og socialiteten altid er forudsat i livsverdenens erfaringsgrundlag.[223]

Merleau-Ponty mener, at mennesket skal forstås som en syntese mellem frihed og situation. Intersubjektiviteten udtrykkes i den fælles sansede verden, hvor friheden ikke skal forstås som et brud med tilhørsforholdet til en fælles, social og intersubjektiv verden. Friheden forstås af Merleau-Ponty, som en del af menneskets kropslige enhed med verden og situation.[224]

---

[221] Rendtorff 2005:290

[222] Rendtorff 2005:288

[223] Rendtorff 2005:288

[224] Rendtorff 2005:290

Intersubjektivitet bliver i Merleau-Pontys tænkning, erfaringen af det andet menneske som et møde i en fælles, kropslig verden. Objektivering af den anden som en ting bliver mulig, når mennesket allerede forudsætter det fælles perspektiv i det personlige, før-refleksive, anonyme erfaringssfære. Individets kropslige erfaringsfelt forudsætter således det andet menneskes eksistens som en lignende kropslig inkarneret erfaring.[225]

Den intersubjektive forforståelse er fænomenologiens grundlag for validitet og sandhed. Fænomenologien bygger på en primær kropslig erkendelsesform — som Merleau-Ponty kalder det prærefleksive 'cogito', som transcenderer nuet i den traditionelle kognitive bevidsthed. Fænomenologien vil derfor som metode gøre brug af hele vores kognitive system — altså hele kroppen — som en primær, men prærefleksiv tilgang til erkendelse, i modsætning til den rationelle og objektive erkendelse, som er sekundær og tillært.[226]

Som en konsekvens heraf kan forskeren fænomenologisk set ikke undgå, at gøre sig til en del af den betydningshorisont forskeren ønsker at beskrive, og de metodiske redskaber bliver oplevelse og nærhed, refleksion og distance.[227]

Kroppens fænomenologi

Efter at havde introduceret til Merleau-Pontys teoretiske og metodologiske position er det tid til at gå lidt tættere på hans teori om kroppen og hans centrale begreber om egenkroppen, kropsskemaet, kropsbilledet og kropsrummet.

For at forstå meningsdannelsen i den sociale virkelighed, må mennesket/forskeren ifølge Merleau-Ponty være grundlæggende bevidst om

[225] Rendtorff 2005:292

[226] Olesen 2002:32

[227] Rendtorff 2005:298

menneskets kropslige enhed med verden. Den operative intentionalitet ud fra forestillingen om en kropslig enhed med verden, hvor menneskets livsform dannes ud fra menneskets kropslighed.

"Jeg er ikke foran min krop, jeg er i min krop, eller rettere jeg er min krop". [228]

Udsagnet udgør en radikal kritik af den traditionelle fremhævelse af fornuften frem for følelsen og kroppen, en fornuft der ikke kan fange de kropslige dimensioner ved menneskers livsverden og livserfaring. Mennesket skal forstås som en kropslig enhed med verden og en operativ intentionalitet dvs. en handlende vilje og frihed, der bliver til i samspillet mellem kroppe i en fælles verden.

I dette perspektiv skal kroppen ifølge Merleau-Ponty ikke forstås som en objektiv anatomisk og fysiologisk konstruktion. Den fænomenologiske krop, der betinger meningsdannelsen i den sociale verden skal snarere forstås som en knude af mening, en kunstnerisk intentionalitet, hvor verden får mening igennem kroppens perspektiv og synsvinkel på virkeligheden. Den sociale verdens kropslighed er ikke statisk. Kroppen er ikke først og fremmest spændingen mellem tid og rum. Mennesket er ikke uden for sin krop, men erfaringen af verden dannes i kroppens intime samspil med tingene og de andre kroppe i det sociale rum – i kropsrummet.[229]

Egenkroppen

For Merleau-Ponty er subjektet frem for alt 'egenkroppen'. Kroppen er for Merleau-Ponty det inkarnerede subjekt, som vi aldrig kan fjerne os fra. Egenkroppen er et tvetydigt og ekspressivt individuelt fænomen, som har sin helt egen måde at handle og bevæge sig på. Egenkroppen er på engang

[228] Merleau-Ponty 1945:174; Rendtorff 2005:298

[229] Rendtorff 2005:299

dynamisk og grænseoverskridende. Hos Merleau-Ponty har kroppen en primær status i forhold til sproget, og han hævder, at kroppen giver mening til tingene, kulturen og sproget. Vi træder på verden med vore fødder og ser den med vore øjne, dermed er vi kropsligt forankrede i den allerede givne verden; det fænomenale intersubjektive felt, hvor kroppen på en gang er både objekt og subjekt.[230]

Egenkroppen både ser og bliver set via synet på en gang. Ifølge Merleau-Ponty er der ingen rumlig grænse mellem den seende krop og den sete verden, fordi kroppens egen synlighed forlænges ud i verden. Krop og verden krydser ind over hinanden i synet og bliver hermed intersubjektivt, før subjektiv og før objektivt og dermed prærefleksivt. Krop og rum glider med andre ord over i hinanden. Det er blikket, der som krop, bliver intentionelt rettet.[231]

Kropsskema og kropsbillede

For Merleau-Ponty er mening givet i kroppen som et færdighedscentrum. Kropsskemaet er stort set 'ubevidst' for os, men er alligevel den referenceramme, vi fungerer ud fra og i verden på. Kropsskemaet referer til det 'indre' billede, vi har om egen krop og dens muligheder, altså kan vore intuitive handlemønstre henføres til kropsskemaet.[232]

Kropsskemaet udvikles primært i barndommen og betegnes som en vanetilegnelse, en systematisk indlæring, hvor den intuitive viden, vi har om vores krops handlemuligheder, integreres og automatiseres. Læring bygges ind i kroppen gennem det prærefleksive cogitos kropslige intentionalitet og væren. Kropsskemaet opdateres således løbende gennem hele livet. Det skal forstås

[230] Olesen 2002:34

[231] Olesen 2002:37

[232] Olesen 2002:35

sådan, at de til enhver alder tilhørende kropslige muligheder og egenskaber løbende integreres i kropsskemaet. For Merleau-Ponty er bevidsthed ikke i udgangspunktet et: Jeg tænker, men et: Jeg kan, kroppen kan. Jeg kan ikke være i verdenen uden krop. Selvet er også kropsligt, den reflekterede bevidsthed kan som en del af kroppen fortælle mig, at det er min krop.[233]

Kroppen har en såkaldt fysisk grænse, huden, som kroppen ikke overholder i dens interaktion med rummet. Kroppens grænse er vores eksistensgrænse. Merleau-Ponty mener, at uden det prærefleksive cogitos væren i verdenen ville der ikke være noget rum og tid for kroppen og selvet at være i. Alt hvad jeg i min kropslige væren oplever - er jeg kropsligt udstrakt til. Møder mit blik en andens blik - er de to subjekter udstrakt til hinanden, uden fysisk at røre hinanden. Vi kender alle til udtrykket, at nogen kommer ind i — eller direkte invaderer mit 'private rum'. Kroppens grænse er 'plastisk' og afhænger af det kropslige subjekts åbenhed mod væren i verden.[234]

Når kroppen fungerer via kropsskemaet og det prærefleksive 'cogito', er kroppen handlende væren i verden. Denne handlende væren i verden gør, at kroppen selv kan overskride sig selv ud i verden — i det intersubjektive felt og rummet — og denne - handlende væren er nødvendig for, at det prærefleksive 'cogito' kan gå ind i et dialektisk forhold til omverdenen i det intersubjektive felt i situationen.[235]

Kropsskemaet spiller en vigtig rolle i at styre kroppens bevægelser og stilling, og kropsskemaet skaber subjektive betingelser for perception. Kropskema bliver af Shaun Gallagher defineret som et system af processer, der konstant

[233] Olesen2002:35

[234] Olesen 2002:36

[235] Olesen 2002:37

regulerer stilling og bevægelse – sensomotoriske processer, som virker uden refleksiv indsats eller nødvendigheden af perceptuel overvågning. [236]

Begrebet om kropsbilledet bidrager til at besvare det første spørgsmål om kroppens tilsynekomst i det perceptuelle felt, mens begrebet om kropsskemaet bidrager til at besvare spørgsmålet om, hvordan kroppen former det perceptuelle felt. Hvis disse termer og begreber opklares på rette måde, åbner de for en vej til at udlægge den rolle, kropslighed spiller i strukturering af bevidsthed. Fænomenologisk refleksion siger os, at der er en forskel mellem at indtage en intentionel holdning til ens egen krop – at have en perception af, en overbevisning om eller en emotionel holdning til ens krop – *og* at have en kapacitet til at bevæge sig eller at eksistere i ens kropshandling. Begreberne om kropsbillede og kropsskema svarer til denne fænomenologiske forskel.[237]

Vanskeligheder med informationsbearbejdning, perception og andre kognitive funktioner kan med Merleau–Pontys begreber, forstås som vanskeligheder med at danne et realistisk og velfungerende kropsskema. Kropsbillede går udover kropsskemaet og omfatter sansninger, følelser og begreber om kroppen. Kropsbilledet kan defineres som et undertiden bevidst system af perceptioner, holdninger og overbevisninger angående ens egen krop.[238]

I denne forståelse er kropsbilledet et kompleks sæt af tilstande, hvor objektet er ens egen krop. Det kan være en persons perception af sin egen krop, f.eks. den stilling man står i, eller om man fryser eller sveder. Kropsbilledet indbefatter også en begrebsmæssig forståelse af kroppen, herunder den enkeltes viden om kroppen og dens funktion i almindelighed. Den

[236] Moltke 2006

[237] Gallagher 2000:4

[238] Gallagher 2000

begrebsmæssige forståelse af kroppen, kan komme til udtryk i sprog: 'jeg er sund', eller 'jeg danser'. [239]

Kropsskemaet er et system af processer, som konstant regulerer stilling og bevægelse - sensomotoriske processer, som virker uden refleksiv indsats eller nødvendigheden af perceptuel overvågning. Kropsbillede og kropsskema interagerer og er i høj grad koordinerede i sammenhæng med intentionel handling og sociale, kontekstualiserede situationer. En begrebsmæssig distinktion er ikke desto mindre nyttig netop for at forstå den komplekse dynamik i kropslig bevægelse og oplevelse. I studier af kropsbilledet skelnes der mellem tre slags intentionelle elementer[240]: (a) subjektets *perceptuelle* oplevelse af hans/hendes egen krop kropsperception; (b) subjektets *begrebsmæssige* forståelse indbefattet folke- og/eller videnskabelig viden af kroppen i almindelighed; og (c) subjektets *emotionelle* holdning til hans/hendes egen krop.

Det er derfor en opfordring at studier bør nærme sig kroppen som det mest umiddelbare og nære terræn for udspillelse af sociale sandheder og modsætninger og som 'locus' for personlig og social trods, kreativitet og kamp.[241]

[239] Moltke 2006:16

[240] Gallagher 2000:5

[241] Alzaga 2003:20

Kapitel 8

Mand og mand imellem – kropbygger og forsker interviews

Interviewundersøgelsens hvad, hvorfor og hvordan

Interviewundersøgelsen ønsker at belyse unge mænds anvendelse af anabolske steroider i relation til bodybuildingpraksisser i motion- og fitnesscentre. På baggrund af offentlige institutioners problematisering af brugen af ulovlige, sundhedsskadelige, præstationsfremmende lægemidler vil interviewundersøgelsen søge indsigt i steroidbrugernes kulturelle forståelser af doping og deres sammenhæng med kropslig praksis og rutiner i træningscentret. Interviewundersøgelsens indhold er således fokuseringen på de mandlige bodybuilderes subjektive, sociale og kulturelle opfattelser og praksisser vedrørende krop, træning, steroider, sundhed, risiko og maskulinitet, som de tillægges mening i et 'insider' perspektiv.[242]

[242] Becker 2005

Det giver samtidig begrundelsen for feltarbejdet i motions- og fitnesscentret, der hjælper til at udvikle forskerens viden om og forforståelse af det undersøgte fænomen. Oplevelsen af hvor abstrakte forskerens ellers meget konkrete begreber og spørgsmål i virkeligheden er, kommer tydeligt frem i mødet med den 'fremmede kultur', og det er i den forstand, at det gamle gode antropologiske råd kommer til sin ret: 'make the strange familiar and the familiar strange'.[243] Tilegnelsen af andre kulturers rutiner og praksisser tager tid, og ligeså gør udviklingen af forståelse.

Feltarbejdets berettigelse rækker langt ud over den praktiske nytte, den tilføjer også en ekstra dimension til undersøgelsen – den kropslige og sanselige (jf. forrige kapitel om feltarbejdets observationer og afsnittet om kroppen i interviewsituationen).

Formålet med interviewundersøgelsen er hovedsagligt at producere empirisk viden om de mandlige steroidbrugeres erfaringer med steroider, og interviewene er i udgangspunkt eksplorerende og åbne. Interviewene introducerer et spørgsmål og område, der skal undersøges, og forfølger de interviewedes svar i afsøgningen af ny viden og perspektiver på temaet.[244]

Interviewundersøgelsens fokus på fremstillingen af ny empirisk viden gør ikke undersøgelsen ateoretisk. Placeringen og fokuseringen af interviewundersøgelsen er foretaget på baggrund af viden om genstandsfeltet og forskellige teoretiske perspektiver på fænomenet, men teorierne anvendes ikke som hypoteser, der skal be- eller afkræftes. Interviewene skal heller ikke efterprøve implikationerne af en bestemt teori.

Interviewundersøgelsens design er påvirket af en række forhold, der har været med til at forme den endelige undersøgelse. De indledende refleksioner over fænomenet, der ønskes belyst, afgrænsninger og selektioner i forhold til hvilke

[243] Delamont 2002

[244] Kvale 1997:105

interviewpersoner, der ønskes inddraget og spørgsmål om tid, mulighed og tilfældighed influerer, så undersøgelsens endelige design er et udtryk for en pragmatisk position mellem systematisk refleksion og virkelighedens kontingens.

Formålet for interviewundersøgelsen er at producere viden om mandlige bodybuilderes oplevelser og erfaringer med steroidanvendelse, og det betyder, at et helt afgørende udvælgelseskriterium for interviewundersøgelsen er 'erfaringen med steroider'. Ikke kendskabet eller holdningen til steroider, men netop den levede erfaring med brugen af steroider. Det betyder samtidigt, at undersøgelsens behov for interviewpersoner opfyldes derved, at der er tale om interviewpersoner med erfaringer fra steroidbrug. Formålet med interviewundersøgelsen er at forstå 'verden', som den opleves af mennesker, der har anvendt steroider på et eller andet tidspunkt, og derfor giver det ikke nogen mening at opstille et kvantitativt mål for, hvor mange interviewpersoner undersøgelsen skal medtage, for det er kvaliteten 'steroiderfaring', der er afgørende for undersøgelsens størrelse.[245]

I interviewundersøgelsen med de mandlige kropbyggere ønskede jeg, at fokuserer på deres følelser, oplevelser og erfaringer i forbindelse med deres kroppraksis og anvendelse af steroider. Dette er interviewundersøgelsens 'hvad'. Undersøgelsens og dermed interviewenes formål er at få belyst fænomenet steroidbrug blandt mandlige kropbyggere og konkret at få indsigt i kropbyggernes opfattelse af verden, interviewundersøgelsens 'hvorfor'. Interviewundersøgelsens 'hvordan' er dens teknik og metode, og er rundet af

[245] Det kan diskuteres hvornår undersøgelsen har nok steroidbrugere med og her er der mere tale om at sikre sig at materialet er mættet, således at der ikke skabes mere eller anden viden af at tilføre nye interviewpersoner, hvorved faren for at få for mange interviewpersoner med i undersøgelsen bliver påfaldende eller aldrig at blive færdig – problemet med tid. I undersøgelsens tilfælde viser pragmatikken sig som en kombination af hensynet til at skabe sammenhæng mellem feltarbejde, interviews og analyse, således at de ikke kommer på for lang afstand af hinanden, og en idé om at 6-10 interviews ville være passende.

en prioritering af at interviewenes samtalesituation opererer indenfor en løsere interviewstruktur, der betoner hensynet til dynamikken i det interrelationelle forhold mellem interviewer og interviewperson. For derved at understøtte interviewpersonens spontane og livlige beskrivelser af undersøgelsens fænomen – som det tager sig ud fra interviewpersonens perspektiv. Nok styret, men ikke determineret af interviewerens på forhånd teoretiserede begrebsligheder.

Flere etiske overvejelser er påtrængende i forbindelse med en interviewundersøgelse af denne karakter, og jeg vil i det følgende skitsere nogle af de konkrete etiske problemstillinger og undersøgelsens håndtering heraf.

Følgende Immanuel Kants berømte moralske imperativ og dets centrale placering i Helsinki-erklæringen om menneskerettigheder, må videnskaben aldrig betjene sig af (forsøgs)personer, kun som middel til viden, men de skal altid også behandles som et mål i sig selv – som menneske.[246] Derfor skal undersøgelser også tilrettelægges med hensyn til at forbedre den menneskelige situation, der udforskes.[247]

Dette søges opfyldt med denne undersøgelse på to forskellige måder. Dels ved at det fænomen, der belyses gennem undersøgelsen har et forebyggelses og sundhedsfremmende perspektiv, der om end indirekte ønskes styrket. For det andet ved, at tilvejebringe viden om mandlige steroidbrugere, der kan skabe en nuancering af et i nogen grad stereotypt og stigmatiserende billede af mandlige steroidbrugere. En viden der forhåbningsvis kan bane vejen for bedre sundhedsfremmende indsatser overfor disse mænd på trods af den ulovlige karakter af deres praksis. Det er klart, at hensynet til den enkelte kropbygger

[246] Jf. Immanuel Kant 1993:54 [1785] Grundlæggelse af moralens metafysik, Hans Reitzels Forlag, København: "Handl kun efter den maksime, om hvilken du tillige kan ville, at den bliver en almen lov"

[247] Kvale 1997:117

ikke må glemmes til fordel for udviklingen af viden om gruppen af kropbyggere.[248]

Den ulovlige karakter af de mandlige kropbyggeres steroidbrug skaber naturligt en skærpet opmærksomhed på spørgsmålet om interviewpersonernes krav på fortrolighed, og fra undersøgelsens start er interviewpersonerne blevet anonymiseret og konsekvenserne af analysen reflekteret, således at analysen ikke skader undersøgelsens frivillige deltagere.

I forbindelsen med gennemførelsen af interviewene er det interviewpersonerne, der bestemmer på hvilken måde, interviewets forskellige temaer er blevet talt om, og i den konkrete situation har forskeren ansvaret for at vise hensyn til interviewpersonens verdensopfattelser og selvforståelser. At varetage den høflige distance, men alligevel delvist intime samtalesituation kan bringe interviewperson og interviewer tæt på en terapeutisk relation, og det er i sær vigtigt efterfølgende i analysen heraf ikke at 'udnytte' den spontant opståede situation til at 'forstå' hele personen. I behandlingen af interviewet og i oversættelsen af tale til tekst, er det derfor vigtigt at være loyal overfor interviewpersonens udtrykte mening i situationen.

I forbindelse med analysen er det en etisk overvejelse, hvor dybtgående og kritisk et interview kan analyseres, og en ofte anvendt mulighed for at operere med en mere processuel udgave af 'informeret samtykke' afleveres analyserne tilbage til interviewpersonerne for at høre dem om deres oplevelse af udsagnenes tolkninger. Som valideringsteknik har denne procedure en bestemt forestilling om, hvad et udsagn er, og hvem det tilhører. Udsagnet er så at sige

[248] Indenfor metodeteorien om det kvalitative livsverdensinterview tillægges interviewet den kvalitet, at det åbner muligheden for at interviewpersonen under særlige gunstige forhold kan udtrykke og reflektere over følelsesmæssige og sociale, oplevelser og erfaringer, hvis erkendelsesmæssige perspektiver kan have en transformativ karakter. En sammenhæng mellem social 'empowerment' og psykologisk bevidstgørelse, der kan være det positive udbytte af en dialog mellem to mennesker. Jf. Jette Fog 1994 Med samtalen som udgangspunkt

subjektets udsagn – et udsagn der er blevet til i en social interaktion. Mere socialkonstruktivistiske videnskabelige positioner vil derimod mene, at udsagnet tilhører en bestemt diskurs, og først der bliver subjektivt. I udgangspunkt er det dog en god regel at behandle interviewpersonerne og deres udsagn med respekt og forståelse for den situation, den er fremkommet i, hvilket også implicerer nødvendigheden af at reflektere den magtasymmetri, der er til stede i en hvilken som helst interviewsituation det være sig i form af forventninger og følelser til en bestemt autoritet eller et hierarki.[249]

I forbindelse med rapporteringen – afhandlingen – er det ligeledes vigtigt at medtænke konsekvenserne af den publicerede afhandling for de interviewede og derfor er fortrolighed et vigtigt element. Det er også vigtigt at den rapporterede viden er sikker og verificeret, hvilket fører tilbage til betydningen af at bringe interviewet, transskriptionen og analysen tilbage til interviewpersonerne og ud til forskerfællesskabet, som to forskellige måder at understøtte undersøgelsen på.

Forskerens rolle og position i forskningsfeltet er et meget vigtigt forhold, der spiller afgørende ind på kvaliteten af forskningsundersøgelsens viden. Dels skal forskeren være garant for kvaliteten af den videnskabelige viden der produceres gennem en undersøgelse, men forskeren indgår også på forskellig vis og med forskellige roller i relationer til undersøgelsens informanter – ikke mindst i interviewundersøgelser. Som forsker kan man skulle agere som advokat og ven, hvilket stiller krav til behandlingen af den viden, man som forsker får stillet til rådighed af interviewpersonen – bliver det én betroet eller bekendt som en hemmelighed, kan den viden så benyttes? Samtidig er der spørgsmålet om forskningens uafhængighed af politiske og økonomiske interesser også kaldet sponsorer og deltagere.[250] I den sidste er det risikoen får at blive 'mikrofonholder' eller 'indfødt' og i den første er det problematikken

[249] Delamont 2002

[250] Kvale 1997:122-3

omkring, hvordan et hensyn til sponsoren kan få forskeren til at se bort fra bestemte resultater, der udgør en fare for sponsoren. Forskeren må tage sig i agt for at overtage et på forhånd givet perspektiv på fænomenet begrundet i dets politiske betydning, hvilket ikke mindst er en relevant betragtning i forhold til denne afhandlings undersøgelse af doping.

Kontekstualisering af interviewsituationerne

For at tydeliggøre relationen mellem interviewsituationen som kontekst for analysen af interviewene ønsker jeg i en lidt mere uddybet form, at præsentere betydningen af den sociale interaktion mellem interviewpersonerne og intervieweren for tolkningen af kropbyggernes udsagn og ikke mindst de metodologiske konsekvenser af de enkelte interviews specifikke tilblivelsesvilkår.

Jeg ønsker at fremdrage en række interviewsituationer der illustrere interviewenes generelle form og indhold, men også som et eksempel på hvorledes specifikke interaktioner former interviewets produktion af viden på overraskende og berigende – men også begrænsende – vis.

Selvom alle interviewene i udgangspunkt fulgte den samme interviewguide, så var der i praksis tale om meget forskellige interviews, hvilket til dels skyldes interviewenes åbne form. Forskellen udtrykte sig på forskellig vis og skyldes en kombination af interviewpersonernes forskellige personlighed, interviewets forskellige kontekster, samt ikke mindst interaktionen og dynamikken i mellem interviewer og interviewperson.

Interviewenes etablering

Alle interviewene startede med en briefing af interviewpersonen, der bliver præsenteret for interviewundersøgelsens fokus og formål, hvorefter interviewet undersøger interviewpersonernes personlige og sociale baggrund, dog med et par undtagelser.

Interviewet med Chris starter med en meget lang briefing fra mødestedet på Hovedbanegården og til interviewstedet, en café ved Halmtorvet, hvilket i praksis betød at interviewet havde været i gang i et godt stykke tid, da båndoptageren bliver tændt. Fra det første spørgsmål om Chris' baggrund, bevæger interviewet sig hurtigt direkte over i spørgsmålet om træning, krop og steroider.

I interviewet med Nik, bliver det ligeledes tydeligt, at det ikke er første gang, at vi taler sammen. Interviewet er det andet interview med Nik og blev foranlediget af, at det første interview ikke kom med på båndoptagelsen, og jeg bad derfor om et forsøg til. Drilleriet i starten af interviewet er også et udtryk for, at vi har siddet og talt sammen før, og at jeg kender Nik's historie, hvilket til tider i interviewet skaber den lidt underlige situation, at jeg stiller spørgsmål, jeg godt kender svaret på, og som Nik ved, at jeg kender hans svar på. Ikke desto mindre er det et nyt interview, der denne gang foregår hjemme hos Nik.

Interviewene med Jens og Dan forløber mere forventeligt med en rolig introduktion til interviewets tema og med intervieweren som en mere aktiv spørger, hvilket er almindeligt, når relationen mellem interviewer og interviewperson skal etableres i starten af et interview. Begge interviewpersoner svarer for det meste med meget korte sætninger og Jens bliver i løbet af interviewet mere og mere utålmodig med mig og mine spørgsmål, som på den anden side bliver længere og længere i forsøget på at få Jens til at åbne op for mere personlige beskrivelser.

Interviewet med Dan kan karakteriseres ved en næsten ufattelig mængde korte og enkle spørgsmål, der lidt i stil med interviewet med Jens har til formål at få interviewet til at flyde og producere righoldige personlige beskrivelser. En omstændighed omkring interviewet, der foregik hjemme hos Dan, er dog ikke i tilstrækkelig grad reflekteret, og det er det forhold, at Dans kæreste 'deltog' i interviewet.

De mange spørgsmål og den tid det tager mig at introducere undersøgelsens hovedinteresse afspejler den ambivalens, der opstår hos en interviewer, der ikke ved hvordan han skal stille det spørgsmål, han gerne vil have svar på, når Dans kæreste sidder med på en lytter. Den intimitet og fortrolighed mellem interviewer og interviewperson, som et interview bygger på blev i udgangspunkt udskiftet med en anden form for kontrakt mellem interviewpersonen og interviewpersonens kæreste. Konsekvensen blev en oplevelse af at være taget som gidsel og en følelse af at være ude af stand til at finde ud af om de udsagn, jeg lagde ører til var intenderet mig alene, eller om den egentlige modtager sad bag mig i stuen.

Interviewet med Henrik foregik også hjemme i hans lejlighed, og det havde et uventet og noget atypisk forløb i forhold til, at jeg havde forventet at det skulle blive en kamp at trække information ud af ham. Det var slet ikke tilfældet. Tværtimod, så fortalte Henrik en lang og detaljeret fortælling allerede på det første spørgsmål. En ubrudt og flydende historie, der medtog Henriks baggrund og nuværende situation, forholdet til træning, krop og steroider, kun opfordret af mine nik og ja – næsten som et livshistorisk narrativ.

Pointen med de her fremstillede eksempler er at vise, hvordan de enkelte interviews etablerer forskellige relationer mellem interviewperson og interviewer som et resultat af hvert interviews

unikke interviewsituation, hvilket samtidig kommer til udtryk i dynamikken mellem interviewer og interviewperson.

I næste afsnit vil jeg reflektere over interviewenes fremkomstbetingelser og den viden, der produceres i selve interviewsituationen som et resultat af interaktionen mellem interviewer og interviewperson. Mellem forskerkroppen og kropbyggerkroppen som en fælles krop af forskningsmateriale.

Den levede krop som erfaring og erkendelsesperspektiv – en metodologisk refleksion

Dette afsnit vil reflektere hvordan den konkrete interviewsituation, mødet mellem interviewer og interviewperson og interviewet som en social og kropsliggjort relation, får betydning for afhandlingens videnproduktion. Udgangspunktet er kroppen som adgang til verden, og hensigten er at synliggøre, hvordan (forsker)kroppen involveres i og opnår specifik betydning for forskningsinterviewet.

Den norske forsker Gunn Engelsrud[251] har i forbindelse med en undersøgelse af subjektive erfaringer af sundhed undersøgt, hvordan den kvalitative forsker aktivt kan benytte kroppens erfaring som erkendelsesperspektiv. Engelsruds pointe, inspireret af Merleau-Ponty, er at informantens kropslige måde, at være og tale på engang er subjektiv og intersubjektiv og dermed i princippet tilgængelig for forskeren selv og for andre.[252]

Kort fortalt anvender Engelsrud en konkret oplevelse med en informant fra en interviewsituation som eksempel på, hvordan forskerens og informantens

[251] Engelsrud 2005

[252] Engelsrud 2005:270

kropslige reaktioner og udtryk bliver betydningsfuld i arbejdet med at forstå informantens historie. Engelsrud oplever, at informanten blotter sig i interviewsituationen og viser en sårbarhed, som Engelsrud ikke kan finde ud af at håndtere i situationen på anden vis end at holde samtalen i gang, så informanten 'ledes videre'. Engelsrud reflekterer i nævnte artikel over muligheden for at opnå større indsigt og viden om informanten, hvis hun som forsker havde vovet at fastholde oplevelsen af sårbarhed frem for at forsøge at undgå den vanskelige følelse.[253]

Derfor konkluderer Engelsrud også, at forskeren har mulighed for at producere større indsigt i interviewpersonens verden ved at udvide den verden til også at indeholde forskeren selv.

"What emerges is how a body of research material is not limited to the interview text, but involves experiences in the researcher's body based on the communication with the informant's lived body. The material becomes vast when more of what I notice and sense is included"[254]

Forskerens egen levede krop er et nødvendigt forhold i opnåelsen af det erfarede materiale og samtidig en aktiv bidragsyder i formationen af materialet. Engelsruds 'afsløring' af hvorledes levede kroppe i en interviewsituation bliver en vigtig præmis for forståelsen af den konkrete videnskabelse kan, hvis det gøres eksplicit, udgøre opdrejningspunktet for både diskussion og udvikling af analyse.

Her anvendes denne efter-refleksion til at forstå baggrunden for afhandlingens konkrete tolkninger mere end at påbegynde en (ny) analyse.

---

[253] Engelsrud 2005:274

[254] Engelsrud 2005:281

Kroppens oplevelse som erkendelse – forskersubjektivitet og identifikation

I forbindelse med interviewene med kropbyggerne oplevede jeg flere gange, at blive brugt som eksempel på, hvordan en almindelig og utrænet dansk mand ser ud. Min krop fungerede i disse situationer som det konkrete og materielle modbillede til kropbyggerne selv og deres veltrænede kroppe. Forskerkroppen som den anden krop i interviewsituationen tilbød sig så at sige som kontrast og som et spejl, der kunne vise forskellen på kropbyggerne og andre almindelige dødelige. I situationen foregik det henkastet og høfligt, men efterfølgende er det gået op for mig, at identifikationen af min krop som værende ordinær nok havde en lidt større betydning og indflydelse på mig, end jeg først har villet erkende.

Problemet med den manglende erkendelse handler for mig at se også om manglende anerkendelse. I forbindelse med undersøgelsen har jeg utallige gange været i fitnesscentret, trænet, spejlet og sammenlignet mig med de andre mænd. Det var en del af erfaringen, at denne 'tagen mål' er en del af feltets rationale og oplevelsen af at blive målt og vejet er i fitnesscentret simpelthen en fysisk og materiel erfaring. Den akademiske verden er ikke et sted, hvor der bliver målt og vejet mindre, men en af de centrale muskler, der bliver målt her er usynlig.

I mødet med kropbyggerne store og muskuløse kroppe blev jeg på ny mindet om kropslige ydmygelser og en spinkel drengs ønske om at få store muskler for at undgå at blive drillet. Og det overraskede mig, hvordan den følelse, som en konstant påmindelse formede et direktiv til kroppen om at gro beskyttelsesskjold, der kunne holde den intimiderende kropslige trussel fra kropbyggernes kroppe på afstand.[255]

[255] Jeg er i godt selskab her. Både Tony Jefferson og Thomas Johansson trækker på mindet om (et billede af) dem selv som dreng, med tarzanflexende overarm, storsmilende iført underbukser i et 'Kodak moment', som udgangspunkt for deres

Jeg føler mig stadig kropslig underlegen. Jeg er stadig bange.

Engelsrud vil sige, at det er vigtigt at holde fast i følelsen og oplevelsen af angst og sårbarhed for at gøre oplevelsen til genstand for en refleksion over den måde, angsten kommer til at forme interaktionen med kropbyggerne i interviewsituationen.

Som en mere generel refleksion kan denne usikkerhed til nogle tider spores i interviewene som interviewerens distance. En kølig, høflig, formel endda teoretisk afstand, der forsøger at kontrollere interaktionen med interviewpersonen, og som på en række punkter er bange for at føle med kropbyggerne og lade sig berøre. Som når empatien bliver en teknik og den subjektive interesse bliver påtaget med det resultat, at teorien ender med at forføre forskerens opmærksomhed.

Til afslutning vil jeg trække et par eksempler frem, der viser, hvordan forskerkroppens ønske om at kontrollere usikkerheden og holde angsten på afstand kommer til at betjene sig af en række intellektuelle greb – en række teoretiske forståelser af kropbyggerne og deres kroppraksis.

Interviewsituationernes produktion af viden ud fra forskerkroppens interaktion med undersøgelsens informanter

I interviewet med kropbyggeren Chris bliver en gennemgående oplevelse, at Chris velvilligt og gerne fortæller sin historie til mig. En historie som konstant forholder sig oppositionelt til en diskurs om kropbyggere som uforstandige, muskelmænd, der ikke evner at benytte deres intellekt. Chris fortælling

---

arbejde med mænd og muskler. Sam Fussel fremhæver netop ønsket om at danne et kropsligt panser som værn mod storbyen New Yorks påtrængenhed, som motivationen for hans bodybuilderkarriere.

fremstår meget reflekteret, og Chris deltagelse i interviewet er præget af åbenhed. Interviewets karakter tager form herefter, og identifikationen med Chris er forholdsvis ligefrem på grund af hans reflektionsniveau, der gør det nemt at fastholde et teoretisk blik på kropbygning som om, der ikke sad en interviewperson frem foran mig. Interviewet med Chris viser med al tydelighed, hvor meget pres der er på Chris for at fremstå reflekteret, velbegrundet og i balance, men at dette hos Chris udgør en stor udfordring og trussel mod den reflekterede fortælling, som udgør kernen i Chris' interview. Chris stærke fokus på at fortælle en reflekteret historie gør, at intervieweren i situationen bliver tryg i og med, at sproget og relationen i interviewet kommer til at dreje sig om den rationelle beskrivelse og argumentation. Det gør den akademiske rationalitet og baggrund til en kulturelt eftertragtet kvalitet, det medfører interviewerens identifikation med interviewpersonen. Det fornuftige bliver installeret i samtalen som en fælles diskurs, der uheldigvis til dels skjuler den kamp, der foregår mellem de forskellige beskrivelser af virkeligheden, som Chris betjener sig af. Betoningen af rationalitet fik den betydning at perspektivet på følelser og ambivalenser til dels blev undgået eller maskeret uden at intervieweren i situationen opdager det. Det var for let som interviewer at indtage den privilegerede uddannelsesmæssige position, der blev tilbudt af interviewpersonen.

I interviewet med Dan var dette en vanskeligere øvelse, da intervieweren forsøgte at holde interviewet på et generelt plan kombineret med meget konkrete spørgsmål, der i endog meget lang tid fastholder et fokus på Dans baggrundshistorie. Vanskeligheden bestod i, at interviewet foregik hjemme hos Dan og hans kæreste – og de havde aftalt at interviewet sagtens kunne foregå med begges tilstedeværelse. I praksis betød det, at interviewet forsøgte at fokusere på Dan og eliminerer kærestens bias, hvilket dog ikke helt lykkedes. Kærestens tilstedeværelse betød, at jeg ikke turde stille intime, personlige og farlige spørgsmål til Dan om hans steroidbrug på grund af et hensyn til og opmærksomhed på, hvordan kæresten ville opfatte mine

spørgsmål, og hvordan Dan ville svare på et intimt og delikat spørgsmål og betydningen af, at Dan naturligvis ønskede at svare på måder, der ikke destabiliserede relationen til kæresten.

Den viden som interviewsituationen producerer er, at steroidbrug og kropbygning for Dan er en dagligdags og stort set uproblematisk aktivitet, der på den ene side har involveret hans praktiserende læge, og som også foregår åbent og synligt i forhold til hans parforhold. Helt modsat en af interviewerens forforståelser af steroidbrug som en tabuiseret subkulturel praksis, der foregå i det skjulte og dybest set grunder i et mindreværd og udtrykkes skamfuldt.

Interviewet er illustrativt på det sæt, at det viser, hvorledes intervieweren fuldstændig overraskes over informationen om, at Dan er gået af steroiderne for at stifte familie. Kæresten er nemlig gravid, hvilket er lykkeligt, men i situationen ikke så lidt af et chok for mig. Den enkle og uproblematiske måde Dan beskriver beslutningen og omstændighederne på stod i klar kontrast til, hvad jeg havde forestillet mig. Dans brug af steroider har ikke forsaget varige skader på hans forplantningsevne, for så var kæresten ikke blevet gravid. En enkel og klar logik der viser, hvordan steroidbrugen er en hverdagslig integreret og reflekteret aktivitet.

Interviewet med Henrik integrerer elementer af begge de før omtale interviews. Dels en udtalt åbenhed omkring brugen af steroider på et mere reflekteret niveau og samtidigt en konkret demonstration af, hvordan kropbygger og steroidbruger verden kommer til udtryk i hverdagen. Henrik virkede umiddelbart ikke til at havde nogle bindinger i forhold til at fortælle om kropbygning og steroidbrug. Henrik fortalte gerne meget udførligt og detaljeret omkring personlige og baggrundsmæssige forhold, og eksemplarisk sker der det, at Henrik får besøg midt i interviewet.

Efter at Henrik veltimet har introduceret sit kælenavn for mig – DR. S. – og proklameret, at han gerne rådgiver unge mænd, der gerne vil have store

muskler, men at han ikke vil handle med anabole steroider, ringer det på døren. To mænd i starten af 30'erne kommer ind i entreen og efter lidt snak frem og til bage, bliver der henter noget (piller) fra et skab i køkkenet, og der bliver udvekslet penge. Hvad pokker sker der her?

Da vi genoptager interviewet fortæller Henrik, at det ikke var steroider, han solgte, men derimod Viagra, som han har skaffet gennem en god ven, der er laborant på et sygehus.

Kropbygning og steroidbrug udgør en gråzonepraksis og ovenstående eksempel viser, hvorledes steroidbrugere på differentieret vis kommer i tæt forbindelse med det illegale marked for forbudte lægemidler og kriminelle miljøer. Ved en tilfældighed oplever jeg den hårfine grænse mellem det velkendte træningsmiljø på den ene side, og den totalt fremmede og meget overraskende verden, som Henrik også bebor.

Som det sidste eksempel kan interviewet med Jens og ikke mindst interviewsituationen fortælle noget om den måde kost, træning og steroider hænger sammen på for en kropbygger. Interviewet med Jens foregår kort efter at Jens har trænet efter arbejde, og derfor også hurtigst muligt skal have noget at spise. Da mikrobølgeovnens ur ringer, må vi derfor pause interviewet, så Jens kan hente sin mad, men Jens insisterer på, at vi kører videre med interviewet, mens han spiser en kyllingeret med grøntsager.

Meget konkret og magtpåliggende bestemmer kropbygningens rationalitet interviewsituationens interaktion mellem interviewer og interviewperson. Den daglige rutine og systematik kan ikke fraviges, og måltidets indtagelse kommunikerer en utålmodig accept af interviewerens tilstedeværelse – som et billede på hvordan, Jens i sin hverdag er fokuseret på kroppens trænings og kostregime.

Når indlevelsen ikke rækker kan oplevelsen levere et erkendelsesmæssigt perspektiv, der åbner for nye forståelser af det fænomen forskningen ønsker at lære mere om, og ud fra situationen foretage en refleksion over forskerens

positionering i feltet og identificering med informanterne, som en betingelse for produktionen af viden.[256]

Helt konkret bliver intervieweren/forskerens krop en mulig adgang til informanternes verden ikke mindst i de tilfælde, hvor de mandlige kropbyggere ikke kan lade være med at aflæse forskerkroppen, som et udtryk for manglende indsigt, kundskab og kapital ud i kropbygningen. En positionering, der i flere af interviewsituationerne bliver modarbejdet af forskerens indtagelse af en teoretisk oplyst position eller rettere – kroppen underløber og afslører forskerens kropslige kompetence ud i kropbygning, hvilket til dels kun er problematisk, hvis forholdet mellem krop og erkendelse i situationen ikke reflekteres.

[256] Jf. Warming 2005 og Engelsrud 2005

torso
hoved
ryg
mellemgulv
ben
ansigt
overarm
korpus

Kapitel 9

Kropbyggernes selvfremstilling

Tre analyseskridt: kategorisering, kondensering og fortolkning

De teoretiske perspektiver, der føder denne afhandling lægger op til på forskellig vis at analysere, konstruere og konfigurere undersøgelsens empiriske materiale. Denne analyse vil fokusere på kropbyggernes subjektive fremstilling af kroppen. Analysen vender sig mod kroppen som et objektivt fænomen i kropbyggerens selvfremstilling og sociale relationer, hvorved kroppen bliver gjort til det centrale fænomen – hvilket er oplagt og indlysende.

Enhver forsker må angive, hvilke regler eller hvilken teori forskeren følger i sin analyse.[257] Det interessante og betydningsfulde ved denne tilsyneladende banale betragtning er understregningen af, at det altid er på ny, at den anvendte metode og analytiske fremgangsmåde lægges frem til eftersyn.

Analysens materiale er de semistrukturede, kvalitative forskningsinterview med mandlige kropbyggere, der tematisk omhandlede kropbyggernes erfaringer med kropsbygning, forhold til kroppen og opfattelser af sundhed og

[257] Ehn og Löfgren 1982:96

risiko i forbindelse med steroidanvendelse. Materialet anvendes på en sådan måde, at læsningen og tolkningen af kropbyggerinterviewene forsøger at komme til 'tingene selv'[258], således at kropbygger og krop er de to privilegerede fænomener.

Figur 10 Analyseproces fra kategorisering til fortolkning

	Kategorisering	Kondensering	Fortolkning
Fokus	Kroppen /Fænomen Kropbyggernes sociale relationer	Kroppens udtryk /Mening Kropbyggernes sociale relationer	Fortolknings-kontekst Kroppen og kropbyggernes sociale relationers udtryk og mening ud fra interviewet som helhed og teori
Udsagn	Dekon-tekstualisering	Præcisering	Rekontekstualisering
Tekst	Reducering	Reducering	Udvidelse
Sprog	Dagligdags	Dagligdags	Teoretisk

Analysens forskellige processelementer kan opstilles skematisk for derved at give et overblik over den analytiske behandling og oversættelse af interviewets transskription til fremstillingen af de tekster, der udgør afhandlingens analyse.

Kropbyggerens krop er det fænomen, som vi ikke kan forstå, men som analysen forsøger at nærme sig ved at åbne øjne for, spidse øre, føle og smage på. Det kropbyggeren fortæller om kroppen. Det er både kroppen i sig selv og kroppen, som den fremstilles, der stilles skarpt på. Derved bliver det både

[258] Peer F. Bundgårds indledning til Husserl 1997:7

kroppen *i* kropbyggerens selv-forhold og kroppen *i* kropbyggerens sociale relationer, der udgør analysens omdrejningspunkter.[259]

En præsentation af kropbyggerne

Præsentationen af kropbyggerne skal fungere som en første præsentation af informanterne i undersøgelsen og deres historier. For hver af informanterne gengives den historiske udvikling af træning og steroidanvendelse og informanternes grundliggende livssituation. Præsentationen giver en baggrundsviden om hver af informanterne, der har til formål at kontekstualisere og indramme analysen af kropbyggernes forhold til kroppen. Der er ikke tale om en mini livshistorisk analyse, men en form for kondensering af interviewmaterialet, der fokuserer på informanternes dopinghistorie og vejen ind i steroidbrug, og som samtidig har ønsket at fastholde kropbyggernes karakteristiske, sproglige formuleringer og noget af den kropslige, fysiske og sociale interaktion fra interviewsituationen.[260]

Dopinghistorien er genfortalt på en måde, så hver og en af kropbyggerne fremstår som et selvstændigt individ, der adskiller sig fra de andre informanter i undersøgelsen – ikke mindst i måden, de er til stede i fortællingen på. Det har præsentationen forsøgt at vise ved at lade gengivelsen fokusere på konkrete, faktuelle hændelser og samtidig fastholde informanternes - i mine øjne - karakteristiske sproglige formuleringer.

Overordnet set ønsker analysen altså at fokusere på kropbyggernes forhold til deres egne kroppe. Derved har interviewmaterialet gennemgået en række

[259] Selvom det er interviewene med kropbyggerne, der udgør den centrale del af det empiriske materiale, så anvendes forskerens erfaringer, oplevelser, sansninger i feltet, som en fysisk stemmegaffel for kropbyggernes tale om 'krop'. Jf. Ehn og Löfgrens 1982 forståelse af tolkning og analyse

[260] For en refleksion af selve interviewsituationens interaktion jf. kapitel 8

forskellige transformationer fra oplevet og deltagende intersubjektive samtaler i konkrete social situerede kontekster over transskriberede interviewudskrifter, hvor kronologi og interviewguide har været styrende, til tematiserede og kondenserede tekstblokke, og endelig den anvendte 'tekst', hvor informanternes 'tale' står som udtryk for, hvordan kropbyggerne hver i sær relaterer sig til deres kroppe.

Dan

Dan åbner hoveddøren og byder mig indenfor i villaens entre. En lille hund kommer bjæffende, løbende imod mig og på trods af dens ringe størrelse, trækker jeg mig instinktivt et skridt tilbage. Dan griner og skynder sig at lukke døren for hunden. Ude i entreen kommer Dans kæreste for at hente hunden.

Dan arbejder som stilladsarbejder, og før det arbejdede han i Københavns Lufthavn med Catering. Dan har været i militæret og efter sin værnepligt tog han en sergent uddannelse og havde efterfølgende i to år job som sergent i hæren.

Dan kommer oprindeligt fra Nordjylland i nærheden af Aalborg og han blev indkaldt til værnepligt på Sjælsmark kaserne efter, at han havde færdiggjort en HTX uddannelse. Dan løb sur i sit arbejde som sergent og søgte ud i lufthavnen efter et par års ansættelse i hæren. Efter yderligere et par års ansættelse som cateringmedarbejder ønskede Dan at få fri i weekenderne. Der var skifteholdsarbejde i lufthavnen. Dan ønskede sig et mere almindeligt arbejde og nogle kammerater anbefalede ham at søge job som stilladsarbejder, der var gode penge at tjene og samtidigt kunne Dan holde weekenden fri.

Arbejdet med stilladser er akkordlønnet og meget hårdt. Dan arbejder 37 timer om ugen, men arbejdet er sæsonbetonet og der er mest at lave i sommerperioden. Dan tjener 30-40.000 kr. om måneden før skat.

Som stilladsarbejder er der rigeligt arbejde og ofte meget overarbejde, hvis man vil have det. Arbejdet med at sætte stilladser op aflønnes pr. del og den tid, det har taget. Jo hurtigere og jo flere elementer stilladset består af, jo bedre betaling får det hold af arbejderne, der arbejder sammen på stilladset. Dan er tilfreds med skiftet fra lufthavnen til stilladset, for han er steget i løn samtidigt med, at han har fået en mere almindelig arbejdstid uden aften- og weekendarbejde. Det betyder at han kan være mere sammen med sin kæreste.

Da han læste HTX var Dan lidt træt af skolen, men nu vil Dan godt læse til Ingeniør, hvis ikke lige han var vant til at tjene så mange penge. Dan har ikke råd til at gå i skole med udgifter til hus, bil og familie på vej. Men Dan forestiller sig ikke, at han skal være stilladsarbejder for al tid, men vælger at se tiden an.

Dan var en lidt genert dreng i folkeskolen, sådan én der sad og drak the. Han var ikke den, der sagde meget eller holdt lange foredrag for andre i timerne, selvom han godt kunne finde ud af at råbe op i frikvarterne. Dan bliver rød i hovedet, når han står foran andre og taler, men det ændrer sig, da han kommer på sergentskole. Dan blev opfordret af sin kaptajn til at søge ind på sergentskolen.

Først er Dan nervøs for at skulle undervise, men han lærer sidenhen at undervise og være afslappet, når han står overfor mange mennesker ad gangen.

Det var også i militæret, at Dan fandt sammen med en gruppe rekrutter om at styrketræne. På kasernen var træningslokalet altid åbent og Dan begyndte at træne hver aften sammen med nogle kammerater, der havde den samme interesse for at træne krop og muskler. De har masser af tid og ikke så meget andet at tage sig til.

Inde i militæret føler Dan sig godt tilpas, også når han træner sammen med de andre nede i træningslokalet. Der var ikke så mange, der var kæmpestore, det var mest voksne mænd, der trænede sammen. Slet ikke som tilbage i det lille

motionscenter i bowlingcentret, hvor Dan følte sig som en lille dreng og uvelkommen.

Det var her, at Dan første gang prøvede noget doping. Dan møder en kammerat i hæren, som også er nysgerrig på at prøve 'et eller andet', der kan få udviklingen af muskler til at gå hurtigere, og de har begge to lyst til 'det'. Dan og hans kammerat har trænet i et stykke tid og er blevet enige om at prøve 'det' – ikke i store mængder, og der er ingen problemer med at skaffe 'den slags ting'. Dan snakker med nogle kammerater fra Jylland og igennem dem køber han noget Testosteron. Ikke særligt meget, men nok til at det virker, fortæller Dan.

Som regel siger man, at stilladsarbejderne er de værste i håndværksbranchen – nogle rigtige bøllemagere. Dem er der ingen, der skal op og slås med ude på arbejdspladserne, for det er jo tit de store drenge. Men det er ikke altid størrelsen er nok. Man kan godt være kæmpestor og have styrketrænet og taget en masse doping uden at kunne bruge musklerne til at slæbe eller flytte rundt på ting, fortæller Dan.

I starten var det fascinationen af muskler, der skubbede Dan i gang med bodybuilding og fascinationen voksede i trit med, at han kunne mærke, at der skete noget. Det var ikke meget, men der kom lidt mere spænd i kroppen og Dan kunne lige se det i spejlet, når han var på vej ned for at træne.

Dan ville have nogle stoffer, der var 'stille og rolige' første gang, men de virkede rigtigt, rigtigt godt på ham. Han tænkte overhoved ikke på bivirkninger ved brugen, og Dan fortæller, at han havde hørt, at stofferne var meget slemmere i gamle dage, end de er nu. Når Dan ser sig selv vokse, bliver han rigtigt glad. Han får selvtillid af at blive stor og ved at kunne løfte mere vægt. Det er på en eller anden måde meget mandligt at være større og stærkere, og det kan han godt lide, fortæller Dan.

Nu er Dan helt stoppet med at tage muskelopbyggende præparater, selvom han stadig træner. Dan fortæller, at årsagen er, at han og kæresten gerne vil

have et barn. Dans kæreste er nu blevet gravid og nu er Dan sikker på, at 'det ikke var helt ødelagt dernede', for man har jo hørt om, at det kan skade 'lidt'. Det var Dans kæreste, der overtalte ham til at stoppe, og de er blevet enige om, at det skal være for altid. Tidligere har lysten været der til måske at starte op igen efter graviditeten, men Dan har slet ikke lyst mere. Dan mener ikke, at der overhoved kan måles nogle bivirkninger af hans steroidbrug på hans krop, og hans egen læge giver ham ret – der er ikke noget at se på hans levertal, fortæller Dan.

Jens

Jens er i gang med at støvsuge og holde rent, da jeg ringer på døren. Ude i køkkenet kører mikroovnen for fuld kraft og der lugter af kylling. Jens er lige kommet hjem fra træningen i fitnesscentret og kører lige en tur med støvsugeren, mens han tilbereder et 'efter træningsmåltid'.

Jens er 29 år og er uddannet blikkenslager fra København NV. Jens har altid arbejdet med et eller andet: DJ, blomster og grønt, købmandsforretning, avisbud, Netto osv. Jens arbejder for at tjene sine egne penge, og han fortæller, at han indtil nu aldrig har været arbejdsløs. Hvis man vil have noget her i livet, så må man spare – og spare op, for man får ikke noget foræret, fortæller Jens. Jens har en lejlighed, en bil og en motorcykel, og så er det rigtig dyrt, at dyrke fitness som sport.

Jens træner 4-6 gange om ugen i fitnesscentret, som regel lige efter arbejde kl. 15 og altid med en træningskammerat. I de 12 år Jens har trænet, har han kun skiftet træningspartner 2-3 gange. Jens har trænet med sin storebror, en barndomskammerat og nu med en anden kammerat fra gamle dage. I de år Jens har trænet, har han med mellemrum skiftet træningscenter for at finde ny inspiration, og Jens har trænet forskellige steder som Brøndby, Østerbro, Vesterbro, Nørrebro og Islands Brygge.

Det er vigtigt, at Jens' træningspartner har de samme mål som han, for det gavner jo ikke, at det kun er én, der gider gå og hænge og snakke. Det handler om at presse sig selv, for man kan ikke forvente at resultaterne kommer af sig selv. Det kræver hårdt arbejde, og at man forsøger at studere lidt, fortæller Jens.

Da Jens som 17 årig dyrkede Kickboxing, vejede han 56 kg, men startede i sommerpausen med at gå til styrketræning. Det blev et mål i sig selv for Jens at tage på i vægt, og det første år øgede han sin vægt med 15 kg. Jens fortæller, at han ønskede at ændre sin krops udseende, fordi han var meget tynd og undervægtig.

Da Jens er 19 år oplever han, at træningen ikke udvikler ham længere, og han ser at nogle ældre bekendte, som 'gør det' får store fremskridt. Jens oplever at være gået i stå og ønsker, at der skal 'ske noget'. Han tager en genvej i form af anabole steroider og oplever det som spændende og som et kæmpe kick, der gør ham høj.

De seneste 5 år har Jens levet sundt. Han drikker ikke, ryger ikke, tager ikke stoffer og går ikke i byen. Jens træner regelmæssigt og spiser sundt. Ingen kager, ingen slik og ingen sodavand. Jens er meget optaget af at spise rigtigt og på de rette tidspunkter. I løbet af en dag spiser Jens 8-10-12 måltider og efter endt træning er det typisk rå grøntsager, kartofler, pasta, ris, med tørstegt kylling eller oksekød på menuen. For Jens er rutinen meget vigtig og i dagligdagen spiser han morgenmad kl. 6, et mellemmåltid kl. 9, frokost kl. 11, et mellemmåltid kl. 13 og kl.15 lige inden træning. Efter træning spiser Jens et proteintilskud og et måltid derhjemme efterfulgt af endnu et proteintilskud. Nogle dage spiser Jens også et sent aftenmåltid. I løbet af dagen spiser Jens desuden frugt og i alt 3 protein kosttilskud foruden et antal proteinbare.

Jens fortæller ved at dyrke styrketræning bestemmer man selv, hvor meget karakter man har, og hvor ofte man træner. Jens træner mellem 4-6 gange om ugen og han ser på sin krop – måler den og vejer den – for at se, om der er

fremgang. Det er det visuelle, det kommer an på, men jo længere tid man har trænet, jo mindre fremgang får man, hvis ikke man ændrer sin træning og giver kroppen nogle chok. Man går i stampe, og det er den klassiske fejl, det ved alle, siger Jens.

Jens træner ikke for, at andre skal synes om det, selvom der er mange folk, der tror, 'at man styrketræner for, at andre skal synes, at man ser godt ud'. For Jens handler det om det velvære, han får ud af at være i form. Da Jens prøvede anabole steroider var det fordi, at han var gået i stampe, og det var faktisk hårdt arbejde og hårdt for kroppen. Jens fortæller, at han ikke tror, at hans krop er blevet så medtaget af steroidbrugen i og med, at han var så ung, da han prøvede det, og fordi han ikke gentagende gange har gjort det siden.

Jens fortæller, at han oplevede at den øgede mængde hormoner i hans krop gav ham en følelse, der ikke var til at slå ned. En form for narkomani, hvor man bliver afhængig af det, hvis ikke man er vågen. Men mere vil have mere og Jens mener at det sker for mange, at de kommer ud i et overforbrug eller faktisk misbrug af anabole steroider. Jens havde ikke selv nogen bivirkninger eller humørsvingninger, som han oplevede andre få. Han var temmelig meget sig selv udover, at han tog 20 kg på og blev tyk, og det var i sig selv en ret voldsom oplevelse som en ung mand, fortæller Jens.

Da Jens for anden gang er startet på at tage anabole steroider, beslutter han sig for at ikke at gennemføre kuren og stopper brugen af anabole steroider. Det voldsomme vægttab der kommer efter endt steroidkur medfører en psykisk nedtur og selvom, at Jens synes, at det giver en fed fornemmelse at være på, så synes Jens, at han ved for lidt om, hvad der sker, når han tager anabole steroider til, at han har lyst til at fortsætte.

Henrik

Henrik er 40 år gammel og arbejder til dagligt med intern IT planlægning i en stor IT virksomhed. Ifølge Henrik, så tror flere af hans kollegaer, at han er en rocker, fordi han går i t-shirt, har store overarme, tatoveringer og kører motorcykel, men Henrik oplever ikke sig selv som en bandit. Tværtimod så er Henrik, måske nok højtråbende, men også en social og imødekommende fyr. Henrik bruger meget tid nede i træningscentret, og er der mange gange om ugen, og han kan godt lide at gå og snakke med folk, når han er nede at træne. Henrik opholder sig mere nede i træningscentret end hjemme hos kæresten eller 'konen', og 'det er ligesom at have et arbejde', fortæller Henrik.

Sådan har det været i mange år, for Henrik startede med at styrketræne, da han var 18 år. Henrik var med egne ord 'en lille lort', da han startede med at træne, og han vejede kun 50 kg – også fordi han oprindeligt dyrkede boksesport. Efter at han havde styrketrænet i nogle år begyndte Henrik som 24 årig, at tage anabole steroider, hvorefter han tog 15 kg på. Henrik fortæller, hvordan han nogle år senere møder en kvindelig sygeplejerske/laborant, som han bliver kæreste med, og som stiller krav til Henrik om at sætte sig ind i de ting, han fylder sig med for ikke at komme til skade. Sygeplejersken lærer Henrik, hvordan injektioner foretages korrekt, således at der ikke opstår infektioner. Det er der mange andre, der gerne vil lære at gøre rigtigt, og de kommer derfor til Doktor S, som Henrik omtaler sig selv, for at få hjælp.

I en alder af 30 år finder Henrik sig selv indlagt på hospitalets hjerteafdeling med hjerteflimmer, og selvom det ikke relateres til Henriks anvendelse af anabole steroider, så bliver han nervøs, dog uden at stoppe med træningen og steroidanvendelsen. Det er først, da Henriks nye kæreste stiller det ultimatum, at han skal vælge i mellem forholdet til hende eller træningsmakkeren, at Henrik stopper med at bruge anabole steroider. I 1½ år træner Henrik ikke og han går fra at træne 10-12 timer om ugen til overhovedet ikke at røre sig, og taber derved 15 kg muskler. Men Henrik har svært ved at holde sig væk fra

træningen, og han begynder lige så stille at træne igen i et lille center og modtager hurtigt et tilbud om at købe noget, der kan hjælpe ham på vej – igen. Henrik er nu 10 kg større og en kæreste mindre.

Henrik er ikke blevet gift eller har fået børn, men det tager han, som det kommer. Han ønsker ikke at have nogen at stå til ansvar overfor. Ikke at han har en dødsdrift, han er bare lidt ligeglad, fortæller Henrik.

For at effekten af træningen og de anabole steroider skal være så god som muligt, er det vigtigt at alle elementer er på plads: hvilen, træningen, maden og 'det gælder om at have et godt liv, mens man kører en steroidkur, for ellers passer tingene ikke sammen', fortæller Henrik. Hvis musklerne ikke når at slappe af, og de altid er spændte, så når de ikke at vokse. Henrik mener, at det kræver en videnskabelig indstilling at gøre det rigtigt, men det er også vanskeligt, fordi det er forskelligt, hvordan stoffer virker individuelt.

Henrik fortæller at allerede inden, han påbegynder en steroidkur, så vokser han. Psykisk er han helt på toppen, og Henrik går og glæder sig og tænker på, at nu sker der noget. Han har næsten ingen skader, og træningen kører rigtigt godt. Efter at havde taget 15 kg på efter sin første tur, så kommer sommerferien, og det bliver tid til at tage på stranden. Når det er 30 grader varmt, har man ikke lyst til at gå ned i centret og træne, og Henrik fortæller, at han i løbet af sommeren taber alle de kilo, han har taget på. Henrik er ved 'zero' igen og kan starte forfra. Og nu kan det ikke gå for stærkt.

Men der er ikke noget, der hedder, 'jeg gør det bare lige denne her gang'. For Henrik fortæller, at man bliver afhængig af det. Det virker godt, og man får der det godt psykisk, fordi man vokser. Man ser stor ud, og man bliver også stærkere og har det bare rigtigt godt. Henrik fortæller, at alle disse positive oplevelser opvejer de negative ting, der kan være ved at bruge anabole steroider. Man kan få bumser, og på længere sigt kan det skade de indre organer: hjerte, nyre og lever, fortæller Henrik.

Henrik fortæller, at han passer på ikke at tage for meget testosteron, og at han skifter mellem mildere og stærkere stoffer for ikke, at få for meget testosteron i kroppen, så der pludselig kan danne sig knuder i brysterne. Det er vigtigt hele tiden at være opmærksom på sin krop, fortæller Henrik, for han vil ikke rende rundt og have konstant hovedpine og bumser på hele kroppen. Slet ikke kvindebryster, bare fordi han vil have store overarme. Ifølge Henrik, så er der mange af de unge nu om dage, der ikke kan vente med at se 'effekt', og som ender med at få opereret fedtkirtlerne i brysterne væk, og som har en krop fuld af ar efter akne og bumser.

Henrik fortæller, at det kræver omtanke og viden at gøre det rigtigt, og at få kroppen til at vokse på den ordentlige måde. Som Henrik fortæller, så hjælper det ikke at tage en sprøjte eller ti piller inden, at man går i byen for at feste – det får man ikke større muskler af.

Nik

Nik er 25 år, og han er flyttet til København fra Nordjylland for et par år siden. Nik har gået på Handelsskole og læst Informatik i 2½ år på Universitetet, men hoppede af forskellige grunde fra uddannelsen, og søgte arbejde i København gennem en af hans venner. Nu arbejder Nick som fitnessinstruktør i et stort københavnsk fitnesscenter, og han træner gerne 5-6 gange om ugen. Dog ikke i øjeblikket, da han er blevet skadet i skulderen, hvilket betyder, at Nik ikke har kunnet træne ordentligt den seneste tid. Fitness er hans arbejde, men fitness er også hans hobby. En hobby som Nik er udtalt utilfreds med ikke at kunne dyrke mere intensivt.

Nik startede med at styrketræne for at få flere muskler og for at se pænere ud. Det handlede om at komme til at ligne Arnold Schwarzenegger, men også om at få et øget velvære og om at blive stærkere. Nu er Niks ideal om at få en krop ligesom Arnolds langt væk.

Han har været skadet i 4 år, men han ved ikke, hvordan han har fået skaden. Det kan være en forkert bevægelse eller et løft i hverdagen, der kan havde forårsaget skaden i Niks skulder. Men det kan også være bivirkningerne af de 'ting' Nik har taget for at blive større og stærkere – og det er måske mest oplagt, fortæller Nik.

Nik har været til en del læger med sin skade, men han har ingen tiltro til dem længere, for Niks egen læge er en 'klaphat', der mente, at det var en overbelastningsskade. Det mente Nik ikke at det var og henviser til sine erfaringer og viden som Fitnessinstruktør. Senere får Nik dog en anden læge til at se på skaden, og han giver Nik ret og sætter en ny række undersøgelser i gang.

Problemet med skulderskader er, når man er bodybuilder, at den meste træning må stoppe, da skulderen bruges i næsten al træning af overkroppen. Al træning lige på nær af benene bliver umulig, og 'som mand er det ikke det mest interessante, at træne ben', fortæller Nik.

Nik trænede i en del år før, at han begyndte på at anabole steroider. I starten da Nik begyndte at træne, opfattede Nik det som 'taberagtigt' at tage sådan nogle stoffer, 'for det er jo pissefarligt', men i takt med at Nik får mere og mere erfaring med at træne og får mere og mere viden, stiger hans lyst til også at prøve anabole steroider. I Niks øjne er mange af de stoffer, der er tilgængelige, 'vidunderlige sager, der saft susene kan gøre underværker'.

Da Nik som 20 årig beslutter sig for at prøve det af, sker det sammen med en kammerat, som også synes at det kunne være sjovt at forsøge sig med anabole steroider. Niks kammerat kendte én, hos hvem de hentede stofferne. Det var ikke så svært, for der er jo altid nogen, der kender nogen. Eller også kan man få fat i stofferne gennem Militæret eller Rockerne.

Nik fortæller, at på grund af at han har arbejdet i så mange år indenfor fitnessbranchen og selv har dyrket styrketræning, er det muligt for ham lige med det samme at se på folk, om de har taget anabole steroider. Ifølge Nik er

det almindeligt at se unge til dagligt i motionscentrene, der fylder sig med stoffer og som bliver kæmpestore og rigtigt pumpede at se på. Men der er mange, der glemmer at spise ordentligt og tage deres supplerende kosttilskud, når de har nået den størrelse og vægt, de ønsker sig – og så rasler det hele af igen.

Nik hører ofte om nogen, som lige har prøvet noget, de har fået af en kammerat, og så har de fået de vildeste bivirkninger, eller også så virkede stofferne rigtigt godt første gang, men anden gang de vil prøve, sker der ingen ting. Nik sammenligner det med at være en narkoman, som konsekvent hele tiden skal bruge mere og mere for at få den ønskede effekt. Efter det første kick skal der større mængder og hårdere stoffer til, fortæller Nik.

Nik fortæller om den steroidkur, han var på, og at den kun var på en fjerdedel af det som anses for at være en 'normalkur' blandt folk i motions- og fitnessverden. Niks krop reagerede 'sindssygt godt' på de anabole steroider, og han havde ikke brug for at tage større doser for at få det til at virke. Ifølge Nik er det også derfor, at han ingen bivirkninger har haft. Bivirkningerne hænger også sammen med, hvilken person du er. Det er almindeligt forekommende at folk, der bruger anabole steroider udvikler irritation, raseri og aggressivitet, og det bliver yderligere forstærket, hvis man drikker alkohol samtidigt, fortæller Nik. Nik har ikke kunne mærke noget af den slags overhovedet, og Nik fortæller, at det også er fordi, at han er en meget stille person, der tog en meget lille kur.

Selvom at Nik højst sandsynligt blev skadet efter sine eksperimenter med anabole steroider, så er det ikke noget, han fortryder at havde gjort. Nik mener, at 'det skal jo prøves'. Anabole steroider er for eksempel ikke lige så farlige stoffer som Ecstasy eller Coke eller Speed. De stoffer påvirker dit hoved. Hvis andre mennesker har lov til at prøve sådanne stoffer, så skal han 'fandeme også have lov til at prøve dem her', fortæller Nik.

Nik har ikke det fjerneste imod, at folk tager anabole steroider, så længe de ikke stiller op til konkurrencer i bodybuilding, men han bryder sig ikke om folk, der sælger steroider, fortæller han og kalder sig selv 'dobbeltmoralsk'. Nik kan ikke drømme om selv at sælge anabole steroider pga. faren for, at nogen kan komme til skade på grund af ham. Nik vil ikke have det på sin samvittighed, at hans bedste kammerat kom til at sidde i kørestol på grund af nogle stoffer, han havde solgt ham – det ville ikke være til at leve med, fortæller Nik.

Chris

Chris er 25 år og fra Nordsjælland og arbejder til dagligt som telemarketingkoordinator i København. Chris fortæller, at det hele startede meget pudsigt med, at han dyrkede atletik som ung, og i forbindelse med vintertræningen blev introduceret til styrketræning. En form for træning, som Chris hurtigt fandt interessant. Chris ændrer opfattelsen af sig selv i takt med at han tager muskelmasse på og bliver større og større. Samtidig bliver Chris vant til at have en vis størrelse og ønsker som andre idræts- og konkurrencemennesker at forbedre sig. En marathonløber ønsker at løbe så hurtigt som muligt, og en bodybuilder ønsker at ser bedre og bedre ud. På den måde er der ingen grænse for, hvornår stor er stor nok, fortæller Chris.

Efter at Chris har trænet i nogle år, er det ikke længere muligt for ham at sammenligne sig med andre folk, men kun med bodybuildere der er større end ham selv. Folk som Chris selv, der træner styrketræning og bodybuilding på et vis niveau, er alle optaget af at være størst og bedst. I disse omgangskredse er det almindeligt, at der bliver brugt ulovlige midler og anabole steroider, og det er let at komme ind i en dårlig spiral.

Chris er 15-16 år, da han først bliver opmærksom på eksistensen af præstationsfremmende midler, og som 17 årig køber han første gang selv

muskelfremmende lægemidler for at opnå hurtigere resultater. Chris har læst nogle bøger om kost og styrketræning, men er ellers helt grøn, da han første gang prøver anabole steroider, fortæller Chris.

Chris sammenligner mænds fokus på at forstørre kroppens volumen med anorektiske kvinders fokus på at mindske kroppens volumen og kalder det en form for megareksi. Det er en i kroppen indbygget præstationslogik, der ikke kan mættes. Chris mener ikke, at bodybuilding er farligt, men det kan misbruget af anabole steroider være. Steroidmisbrugerne er, ifølge Chris, de bodybuildere der tager overdrevne mængder af steroider og som blander steroider med andre former for lægemidler uden at vide nok om virkningerne. Chris har derfor holdt sig til den samme type af anabole steroider, de tre gange han har prøvet, og han indtager dem i kontrollerede mængder. Det betyder samtidigt, at Chris ikke er en del af den hårde kerne eller bodybuilderelite i træningscentret. Chris er en kompetent og erfaren bodybuilder, men han har aldrig ville deltage i konkurrencer og mange af de typer, der kommer i træningscentret, er nogle han ikke vil være sammen med til daglig – udenfor træningscentret.

Selvom Chris godt kan træne med de dygtigste bodybuildere i centret, så oplever han ikke, at han passer ind rent socialt og uddannelsesmæssigt. Det er en sjov balancegang, fortæller Chris, der er begyndt at træne med 'en hel normal Hr. Jensen', der ikke har den samme baggrund som Chris, men som har den nødvendige interesse og motivation for at træne mange timer om ugen.

Ifølge Chris kan steroidbrugere inddeles i to grupper, hvor den ene gruppe udgøres af de rigtig dygtige bodybuildere, der stiller op til konkurrencer, og som har styr på kosten. Den anden gruppe udgøres af fritidsbodybuildere, der bare synes det er sjovt. Typer som udsmidere eller bøller med store guldkæder om halsen. Og så er der dem, der gerne vil være en del af den ene eller anden gruppe af bodybuildere. Chris kunne godt være en af de dygtige bodybuildere,

men han har aldrig været interesseret i bøllerne. For ham har det altid været en fascination af kroppen, der har været i centrum for bodybuildingen og den spænding, der ligger i at forandre kroppens fysiske udseende.

Det var for at blive større, at Chris hoppede ud i eksperimentet med anabole steroider, og en del af motivationen var at komme til at ligne dem, han trænede sammen med i træningscentret, som var større end ham og samtidig føle sig som en del af den gruppe. Chris fortæller, at der på det tidspunkt i midten af 90'erne er meget få, der kendte til eller vidste noget om bivirkningerne ved brugen af anabole steroider og kombinationen af forskellige stoffer. Chris fortæller, at det var dem, der solgte de anabole steroider, som også gav råd og anvisninger på, hvor meget og hvornår stofferne skulle indtages. For Chris vedkommende blev mulige konsekvenser af steroidbrugen overskygget af hans interesse og motivation for at bygge sin krop i et større billede af sig selv.

Når Chris ser tilbage på den viden, der var tilgængelig den gang, så handler det meget om, at bivirkninger afhænger af, hvor store mængder man indtager. Ifølge Chris, så er mange af de studier, der viser alvorlige bivirkninger som impotens, fremkommet på baggrund af meget store mængder anabole steroider og flere gentagelser om året. Det er ikke studier af den lejlighedsvise steroidbrug, som finder sted nogle få gange i løbet af en bodybuildingkarriere og i meget mindre mængder. Det er skrækbilleder, der tager udgangspunkt i et misbrug af anabole steroider, som ikke er udbredt, fortæller Chris. Anvendelsen af anabole steroider er selvfølgeligt udbredt indenfor bodybuildingkredse, men for Chris er det vigtigt ikke at blive kategoriseret som en misbruger, og han mener også, at det er vigtigt at skelne mellem dem, der bruger og dem, der misbruger anabole steroider.

For Chris vedkommende er det altafgørende, at han kan fastholde sin tilknytning til arbejdslivet uden, at hans bodybuilderkrop forstyrrer hans succesmuligheder på karrierefronten. Chris fortæller, at han ikke kan tillade sig

at ligne et 'misfoster' på arbejde og derved risikere, at de folk han arbejder sammen med tolker hans kropslige udseende som et udtryk for en mindreværdig social og intelligensmæssig personlighed. Derfor vil Chris ikke bruge anabole steroider igen, men måske nok en anden form for muskelopbyggende stoffer.

Kapitel 10

Kropbyggernes forhold til kroppen

En tematisk analyse af mandlige kropbyggeres forhold til kroppen

Efter at have præsenteret de mandlige kropbyggeres historier om vægttræning, kost og steroider er det tid til, at se nærmere på nogle af de tværgående tematikker i disse fortællinger.

I det foregående har vi set et mønster i den måde, hvorpå kropbyggerne bliver engageret og integreret i kroppens projekt. De starter indledningsvis med at styrketræne for at ende med et træningsregime, der indeholder anvendelsen af forskellige ulovlige medicinske præparater herunder brugen af anabole steroider. Centralt i disse træningspraksisser er kroppen og kroppens udseende.

I det følgende vil vi se nærmere på, hvordan kropbyggernes subjektive opfattelser af krop, rum og risiko fremstilles i fortællingerne om bodybuilding og steroider.

Hvordan taler kropbyggerne om kroppen, og hvordan gør kropbyggerne krop? Analysens tematiseringer er fremkommet ved at lytte til kropbyggernes selvfremstillinger og er ved at foretage en række meningskondenseringer af de passager i teksten, hvor det centrale fænomen/forholde kroppen omtales. Derved tiltrækker kost, træning og steroider sig en særlig grad af opmærksomhed derved, at disse forhold knytter sig tæt til kropbyggernes kropspraksisser i motions- og fitnesscentrene.

Kropbyggernes selvfremstilling og forhold til kroppen som objekt og subjekt, udgør analysens første tematisering, og analysen understreger den dobbelte betydning kroppen får i kropbyggernes praksis. Det er analysens fænomenologiske inspiration fra Merleau-Ponty, der også leder denne tematisering i retning af undersøgelsen af Egenkroppen dvs. kroppen som levet liv og natur. Heroverfor står begrebet om kropsskemaet, der viser hen til den kropslige tilegnede kompetence, der muliggør kroppens ikke-refleksive bevægelse som tilnærmet naturligt udtryk.

Analysens næste tematik[261] fastholder interessen for kropbyggernes sociale relationer og relation til andre kroppe. Det er den offentlige, kommunikative og symbolske krop, der undersøges her, delvis inspireret af Merleau-Pontys begreber om kropsrum og kropsbillede. Gennem analysen af kropbyggernes beskrivelse af sociale rum og relationer fremstilles også en repræsentation af kropbyggernes krop i relation til betydningsfulde sociale institutioner som familien, arbejdspladsen, kærlighedslivet, vennerne og fitnesscentret. Hvor det var kroppen som objekt og subjekt, der var i fokus i den første del af analysen, er det nu kroppen som reel og ideel/imaginær.

[261] Jf. kapitel 11

Kroppen som objekt og subjekt

I kropbyggernes fortællinger om bodybuilding og steroider forklarer de mandlige kropbyggere, hvorfor de dyrker vægttræning, og hvad målet er for deres træning. Vægttræningen er teknikken og kroppen er omdrejningspunktet for kropbyggernes praksisser i motions- og fitnesscentret. Det er kroppen der trænes og formes, men kroppen er på samme tid også målet for træningen. Kroppen udgør på en og samme tid motivation og mulighed, mål og middel, og kroppen tillægges derigennem mange forskelligartede betydninger. Betydninger, der giver mening for kropbyggerne igennem deres kropspraksisser, ikke mindst kropbyggernes opfattelser af krop, træning, kost og steroider.

Kropbygningens rationalitet er et betydningsfuldt element, som kropbyggerne nødvendigvis må og skal forholde sig til – ellers vil hele projektet med at bygge krop blive meningsløst, hvilket med al tydelighed ikke er tilfældet. Kropbyggerne anstrenger sig for at opretholde kropbygningens meningsfuldhed dagligt gennem at vedligeholde de kropslige rutiner og praksisser, som udgør kropbygningens grundlæggende værdier og ethos.

Kropbyggerne udtrykker det grundlæggende forhold mellem dem selv og verden gennem deres kroppe, hvilket gør det interessant at følge kropbyggernes opfattelser og forståelser af deres egne kropslige praksisser – ikke mindst de betydningsskift, der sker omkring kropbyggernes tale om kroppen. Inkorporeret i kropbyggernes kropbygning er en skiftende betoning af kroppens rationalitet og mening. Et tilsyneladende vilkårligt skifte i synet på kroppen som et handlende og kommunikerende subjekt, men også som en manipulerbar og kontrollerbar genstand.

Som her, hvor Jens fortæller om, hvordan han vurderer resultatet af træningen på sin krop, og hvordan han sikrer at kroppen reagerer på træningen med det ønskede resultat.

*"**Jeg kigger på min krop** og jeg **måler den** og **vejer den**.. ser hvad jeg løfter. Man har jo altid gode perioder og dårlige perioder, så det er sådan lidt forskelligt, hvad jeg gør. Men det er **det visuelle**, det er det som regel.. For alle kan da godt se, at de er tynde eller tykke, slanke eller trænede. Altså der er selvfølgelig nogen småting. De små detaljer kan man jo ikke se. Men det kommer jo, det tager bare lang tid, det skal man være klar over, og jo længere tid man træner, jo mindre fremgang får man jo. Hvis ikke man ændrer sin kost, og hvis ikke man ændrer sin træning, hvis man ikke man **giver kroppen nogle chok,** løfter tungt, løfter lidt og [laver] meget forskellig træning, skifter hver 2.-3.-4. måned, så går man i stampe. Det er den klassiske fejl, det ved alle." (Interviewbilag/Jens)*

Jens skal for at få det bedste ud af sin træning chokere kroppen, så kroppen ikke vænner sig til belastningen og øvelserne, og derfor er han nødt til at iagttage, måle og veje sin krop, så selv de mindste tegn på fremskridt kan følges. Kroppen er for Jens, som et instrument, der kan og skal aflæses, for at afgøre om træningen har den ønskede effekt.

Kroppen er for Jens et meget håndgribeligt mål. Kroppen skal blive større og veje mere. Kroppens muskler skal blive tydeligere markeret og defineret. Kroppens fedtlag skal være mindst muligt og gerne usynligt og umærkeligt. Hvis ikke kropbyggerne hele tiden arbejder med deres krop og på deres krop, så kan der ske det, at alt arbejde er spildt og udviklingen standser – og det er kardinalsynden, ifølge Jens.

Men alt det hårde arbejde med at forme kroppen kan netop også være det forhold, der udløser behovet hos kropbyggerne for at finde nye teknologier til at drive udviklingen af kroppen fremad.

For kropbyggeren Nik handler det også om, hvordan kroppen reagerer på træningens stimuli. Eller rettere, ikke medfører de ønskede resultater.

*"Jeg synes bare ikke, at jeg kom nogen steder, men det har selvfølgelig også meget at sige, hvor gammel man er og sådan noget, hvor hurtigt ens **krop** den bliver moden nok til at begynde med at tage imod sådan noget, jeg har et meget højt stofskifte, så jeg har helt klart meget svært ved at tage både vægt på med hensyn til at spise sig stor, ikke også,*

muskelmasse ikke, så igen der er der også nogle faktorer, der spiller ind der ligesom også hindrer én i at nå éns ideal". (Interviewbilag/Nik)

Hvor Jens talte om, hvordan kroppen ustandseligt skal bombarderes og manipuleres for at give det ønskede resultat, så beskriver Nik, hvorledes kroppens alder og modenhed indvirker på den fysiologiske disposition for at udvikle en muskuløs krop. Hvor Jens betoner vigtigheden af at påvirke kroppen korrekt, så indskriver Nik betydningen af kroppens modtagelighed og parathed overfor de påvirkninger kropbyggerne påfører deres kroppe, som en naturlig og genetisk grænse for effekten af den fysiske træning.

Med andre ord, så kan man gøre nok så meget korrekt uden, at det får indflydelse, hvis kroppen ikke kan udvikle sig.

En anden af kropbyggerne, Chris, er også optaget af muligheden for at påvirke kroppens fysiske fremtoning. I udgangspunkt er det den manipulerbare krop, der interesserer Chris og motiverer hans engagement i vægttræning. Hos Chris er den plastiske og formbare krop et mål i sig selv, og kroppens påvirkelighed giver ham mulighed for at forme sin krop i sit eget ideelle billede.

"..jeg var mere fascineret af det fysiske aspekt i det [vægttræning], at man kunne ændre sin ***krop****, og at man kunne komme til at se sådan der ud, det synes jeg var spændende". (Interviewbilag/Chris)*

Kroppen er for Chris betydningsfuld på den måde, at den kan formes i den størrelse og form, som han ønsker. For at sikre kroppens fortsatte udvikling, er det oplagt for Chris at starte på en steroidkur. Pointen er, at kroppen skal presses til at udvikle sig mere og hurtigere, hvilket sikres gennem overdrivelse og overraskelse.

"Så jeg har selvfølgelig taget den kur her, og det foregår som sådan, at det er en typisk 8 ugers kur, hvor man tager en vis mængde af de forskellige præparater 2 til 3 gange om ugen, mit var så 2 gange om ugen, mandag og torsdag, og så kørte det ellers bare en cyklus med

forskellige mængder af de forskellige ting, så ***kroppen*** *ikke helt vænner sig." (Interviewbilag/Chris)*

Kroppen skal ikke nå at vænne sig til påvirkningen for gennem kombinationen af tung vægttræning og tung medicinering tvinges kroppen til at udvikle sig eksplosivt, så Chris bliver større. Hvor eksplosivt kroppen kan udvikle sig fortæller Chris her.

"I starten, der vejede jeg 85-87 kg. og sluttede omkring 97 kg i den periode, så det er en ordentlig vægtforøgning i forhold til den tidshorisont jeg havde til at tage vægt på. Efterfølgende, jamen, så stopper man brat op, og går tilbage til sit normale liv med sin normale ***krop****, sin normale færden rundt omkring i byen og andre ting." (Interviewbilag/Chris)*

Den menneskelige krop er en fantastisk organisme, der tilpasser sig de ydre påvirkninger og belastninger, som den udsættes for. Kropbyggerne har fundet ud af, hvordan man kan presse kroppen til det yderste for at fremme væksten.

Et andet interessant forhold som Chris omtaler, er den næsten mekaniske forståelse af kroppen, der som et urværk stilles frem og tilbage fra normaltid. Den tid, hvor Chris tager steroider, dyrker intensiv vægttræning og omhyggelig kostplanlægning samt får rigelig med hvile og restitution, er en særlig periode, der er kendetegnet ved ikke at være den normale situation. Det er en undtagelsestilstand langt fra det, man almindeligvis vil opfatte som et almindeligt hverdagsliv.

Det er en positiv periode, hvor kroppen i sig selv får en egen berettigelse og bliver det altomfattende omdrejningspunkt for Chris opmærksomhed og koncentration. Det er altopslugende at hellige sig det arbejde at få kroppen i den største og bedst mulige form. Det er en Time-Out i forhold til ydre sociale relationer og forhold, men en Time-In i forhold til Chris selvstændige kropsprojekt.

For Chris er det kroppens manipulerbarhed, der muliggør transformationen af kroppen som en genstand og et middel til at blive et mål i sig selv. Kroppen i sig selv kan kun, i form af at tjene som et billede på noget andet, tilfredsstille Chris' idealforestillinger. For hvad skal Chris stille op med en lille, svag krop, der ikke ligner ham selv? Chris har en krop, der kan.

Kropbyggernes forhold til deres kroppe er kendetegnet ved, at kropbyggernes lægger vægt på, at kroppen skal præstere, at kroppen kan vokse. Men kropbyggernes kroppe er tilsyneladende forskellige og mere eller mindre modne eller modtagelige overfor de påvirkninger, de udsættes for. Det er også vigtigt ikke at overdrive og respektere kroppens grænser.

Det er vigtigt, fortæller Dan, at vise hensyn til kroppen selvom, det handler om at nå sine mål.

"Jeg har aldrig brudt mig om at stikke mig selv, så lige så snart jeg faldt over noget rigtig godt i pilleform, så havde jeg lyst til at tage det, men havde også det i baghovedet, at det ikke var så sundt at tage. Så hellere skåne sin ***krop*** *lidt og så stikke sig selv, selvom at det ikke var sjovt." (Interviewbilag/Dan)*

Dan fortæller, at han har valgt at skåne kroppen ved at tage steroider gennem injektioner, frem for at spise steroider i tabletform. Selvom at han har fundet noget i pilleform, der virker godt og måske endda bedre. Hensynet til kroppens sundhed må siges at være minimalt i og med steroiders kendte skadevirkning, men Dan mener, at det er mere skadeligt at tage steroider i tabletform, da de skal optages gennem nyrerne. Dan skåner sin krop, men stikker sig selv, hvilket siger noget om det forhold, Dan har til sin krop. Kroppen er et instrument, en genstand, der kan manipuleres. Men det er Dan selv – ikke Dans krop – som Dan gerne vil undgå at stikke hul i.

Ikke desto mindre skåner Dan sin krop, som andre skåner deres overfrakke ved ikke at kogevaske, men håndvaske den.

Kroppen kan som manipulerbar genstand alligevel godt være svær at styre, og den unddrager sig total kontrol. Selv når ønsket er vækst, kan størrelsen blive et problem, fortæller Dan.

"Jeg har trænet meget ben på et tidspunkt, da havde jeg problemer med mine lår, (det var) svært at købe bukser, så nu træner jeg ikke så meget ben mere, det går jeg ikke så meget op i. Nu går jeg bare og holder ved lige, bare holder ***overkroppen*** *fri for fedt." (Interviewbilag/Dan)*

Dan oplever at det er svært at købe de bukser han ønsker at gå i på grund af, at hans lår er blevet for muskuløse og store, til at han kan passe dem. Oprindeligt ønskede Dan at hans krop skulle vokse, men herefter er han holdt op med at træne sine ben. Dan har tidligere trænet rigtigt meget, men karakteristisk for kropbyggernes syn på kroppen, så former og kontrollerer Dan sin krop som et fintunet instrument. Dan holder overkroppen fri for fedt ligesom en gartner holder havebedet fri for ukrudt, og viceværten holder fortovet fri for is og sne. De gør ikke rent, fordi der er beskidt. Nej, de holder rent, så der ikke kan blive beskidt.

Kroppen stiller sig frem og fremstilles på en og samme tid – som objekt og som subjekt. Kroppen kan tugtes, tvinges og disciplineres til at indtage sin rette fremtoning. Dan træner sin overkrop for at holde den muskuløs og fri for fedt. Dan taler om kroppen som en genstand, der er udenfor Dan selv, men som samtidigt er det helt præcise billede af, hvem og hvad Dan er.

Kroppen er i kropbyggernes praksisser mere end blot og bar genstand for kropbyggernes vilje. Kropbyggernes indsigt i kroppens natur er, ifølge Henrik, afgørende for at få den ideelle og ønskede krop ud af alle anstrengelserne. Henrik fortæller, at lige så vigtigt det er at vide noget om, hvordan man tager steroider, lige så vigtigt er det at vide, hvordan man, som kropbygger håndterer tiden efter steroidkuren. Ikke mindst er der ifølge Henrik grænser for, hvor tingsliggjort en krop kan blive uden at miste kroppens unikke evne til at passe sig til.

"Det er faktisk den vigtigste ting for én der virkelig tager de her ting. Det er at få det til at fungere efter man er færdig med kuren[steroider], man kan jo ikke køre hele tiden alligevel, det kan man ikke. Så ***kroppen*** *skal have sine pauser, for ellers lige pludselig, så bliver du simpelthen, du tager ikke imod det, så man bliver immun overfor det, altså,* ***kroppen*** *reagerer ikke på det mere, hvis man bare bliver ved med at køre hele året. Så man skal holde sine pauser, men så samtidig med det, så skal man, når man stopper sørge for ligesom at få* ***kroppen*** *til stadigvæk at følge med." (Interviewbilag/Henrik)*

Hvis ikke kropbyggeren respekterer kroppens behov for pauser, så risikerer kropbyggeren, at kroppen bliver immun og stopper med at respondere på de påvirkninger, kropbyggeren gennem vægttræning og steroidkuren påfører kroppen. Henrik taler om vigtigheden af, at kropbyggeren og kroppen er i en art indbyrdes forståelse eller symbiose, som forudsætter en opfattelse af kroppen som et agerende subjekt, der kommunikerer, og som det er vigtig for kropbyggeren at lytte til og forstå.

Mestringen af vægttræningens teknikker og metoder bliver kontrollerende og disciplinerende kropspraksisser, der fordrer en særlig opmærksomhed af kropbyggerne overfor kroppen. Kroppen skal både afkodes og indkodes i overensstemmelse med den rette holdning til kropsbygning for på sigt at give de ønskede resultater og virkninger – uden uønskede bivirkninger. Af Henriks udsagn fremgår det med stor tydelighed, at der er tale om en delikat proces, der kræver stor indsigt og dygtighed for at evne og mestre balancen mellem, hvornår kroppen skal beherskes, og hvornår kropbyggeren skal beherskes. En proces, der åbner op for en mangfoldighed af usikkerheder, når kroppens tegn og signaler skal tydes.

Henriks krop taler sit tydelige sprog.

"Det der skete med min ***krop*** *var, at den sagde den var vant til at være spændt i 24 timer i døgnet, fordi man trænede så meget. Jeg trænede 10-12 timer hver uge og meget og tungt. Så da* ***kroppen*** *lige pludselig siger, nu skal jeg ikke lave noget, så begyndte den bare sådan at falde sammen, ikke. Og så begyndte det at gøre ondt i musklerne, som lige pludselig ikke*

blev brugt, altså det skal man heller ikke, men det tænkte man jo ikke lige over dengang vel. Tænkte bare, nu stopper jeg." (Interviewbilag/Henrik)

Kroppen taler her bogstaveligt til Henrik og lader ham vide, at når man træner, så meget som han gør, så er det ikke er muligt at stoppe fra den ene dag til den anden. Kroppen har fundet sig en fast form og vænnet sig til belastningen, men går i chok over at afvænningen er total. Musklerne gør ondt både, når de er blevet brugt korrekt – men på en ny og intensiv vis, men også når de pludselig ikke bliver brugt så meget. Er det en god smerte eller en dårlig smerte? Bekræfter smerten i musklerne kroppens udvikling eller afvikling? Det er op til kropbyggeren at tolke kroppens tegn som enten i medspil eller modspil til kropbyggerens egne oplevelser og forestillinger af kroppen, som den burde se ud, og som den kan se ud.

Det er langt fra nogen enkel opgave, og det fremgår af kropbyggernes tale om kroppen. Det er meget modsætningsfyldt at arbejde med at forme kroppen som sig selv, alt imens, det er vigtigt at integrere synet af kroppen som objekt og differentiere kroppen som subjekt fra kropbyggerens kropsforestilling og kropsrationalitet.

Kapitel 11

Kropbyggernes sociale relationer

En tematisk analyse af mandlige kropbyggeres relation til andre personer

I det foregående afsnit analyserede vi kropbyggernes forhold til kroppen, som både objekt og subjekt. Vi så, hvorledes kroppen i udgangspunkt blev opfattet som en manipulerbar genstand, der samtidig ved sin mangel på absolut kontrol skaber en række usikkerheder hos kropbyggerne.

Kropbyggernes produktion af den muskuløse krop tager sig udefra set ud som en total livsstil og dagligdagspraksis, der omfatter alle væsentlige aspekter og dimensioner af det, vi almindeligvis forstår ved et menneskeligt liv. Den absolutte kontrol fremstår, som kropbyggernes ideelle forestilling om kroppen. Kropbyggere indgår i en række forskellige sociale relationer, hvori kroppen, som følge af den opmærksomhed og fokus den får, modtager en særlig betydningsfuld karakter.

Ved at se nærmere på, hvorledes kropbyggernes kroppe skifter betydning og tillægges forskellig mening alt afhængig af den konkrete sociale kontekst, kan vi analysere de sociale relationers indflydelse på kropbyggernes

kropspraksisser med henblik på, at forstå de strategier kropbyggerne anvender i sociale sammenhænge.

Når blikket skifter perspektiv, og kroppen ikke længere alene kan findes i spejlet, ændrer kroppen betydning – socialt set. Kropbyggerne har deres personlige syn på kroppen, og i de forskellige sociale rum, hvor kropbyggerne opholder sig, er der mulighed for at andre personer – andre kroppe – forholder sig til kropbyggernes kroppe på grundlæggende andre faconer.

Den usikkerhed, som vi fandt hos kropbyggerne i forhold til deres krop, åbner op for en form for sårbarhed i forhold til de sociale relationer, kroppen indgår i. Kroppen har i kropbyggernes selv-forhold betydning som den præcise grænse til andre og udtrykker dermed kropbyggernes grundlæggende forestilling og fremstilling af kroppen som selv. Det er en forestilling om, at kroppen gennem kontrol og disciplin indfrier forventningen om at kropbyggernes kroppe nøjagtigt viser, hvad de er – og hvem de er.

Kropbygning er mere end kropbyggernes forhold til krop og selv, det er også social praksis og relation. Kroppen opstår ikke i et socialt vakuum – selv om kropbyggernes fortællinger indimellem får et sådant præg – men bliver fremstillet i gennem en række konkrete sociale og kulturelle praksisser. Kropbygningens sociale praksis foregå i motions- og fitnesscentre og andre lokaliteter med mulighed for at træne vægt- og styrketræning.

'The gym' som det hedder på engelsk, er kropbyggernes hjemmebane og den primære sociale ramme for produktionen af kropbyggerens krop. Kropbyggerkulturen konfigurerer de sociale relationer indenfor rammen af motionscentreret og differentiere medlemmernes sociale fremstilling i relation til kropbygningens kulturelle værdier og sociale praksisser.

Ved at flytte blikket fra kropbyggernes 'uendelighedspunkt i spejlet' og fokusere på de sociale relationer kropbyggerne indgår i, ønsker jeg at stille skarpt på den betydning kroppen får i kropbyggernes sociale relationer – i og udenfor motionscentret.

Om kropbyggere fortæller Chris, at der er forskel på, hvordan de ser sig selv som tilhørende et fællesskab, og hvilken betydning kropbyggerne tillægger særlige billeder af sig selv, som det afgørende element i dette medlemskab.

"Det bliver noget med en social ting, hvis man ikke ***ser*** *ud som man gør, jamen så føler man ikke, at man passer ind det sted. Altså det er folk der ofte har lavt selvværd,* ***det syn*** *de har på dem selv rent fysisk, de* ***ser*** *på deres fysik, som – hvis fysikken er god så er selvværdet også godt, så føler de de passer ind i de rammer de endnu engang er i. Hvorimod, hvis fysikken ikke er der, så føler de ikke [at] de passer ind, og deres liv fungerer ikke og så fremdeles. Hvorimod vi andre, jamen altså i dag hvert fald, der er det lige så meget succes på karrierefronten, der er vigtig [for Chris]. Det gør ikke så meget at vægten hedder det ene eller det andet. Det er nogle andre ting, der er vigtige. Så er der dem som ikke ser karrieren som det vigtige, men nærmere* ***ser*** *selve det billede af dem selv, som det vigtigste i deres liv." (Interviewbilag/Chris)*

I relation til kropbyggernes træningspraksisser knytter, der sig et specifikt billede af kroppen, som en garant for et godt selvværd og et godt liv, hvor den store og muskuløse krop er ensbetydende med kropbyggernes succes og sociale tilhørsforhold. Hvis ikke kropbyggernes fysik og kropslige udseende er i orden, oplever kropbyggerne ikke, at de passer ind i kropbyggerkulturen og motionscentrets sociale fællesskab, fortæller Chris.

Det fremgår tydeligt, at kroppen har stor betydning for kropbyggernes oplevelse af at høre til og passe ind. Det viser sig også i den måde, hvorpå Chris betoner forskellen på om kropbyggere lader et specifikt billede af kroppen være det vigtigste i livet eller vælger, at lade kroppen være underordnet andre hensyn som f.eks. et hensyn til arbejdsliv, karriere og kollegaer.

I Chris' fortælling bliver det synligt, at kroppen på den ene side besidder potentialet til at åbne døre til ellers uopnåelige sociale og kulturelle fællesskaber. På den anden side bliver det lige så åbenlyst vanskeligt for kropbyggerne at undgå, at en række døre lukker sig på grund af den måde,

kroppens udseende tolkes på af andre personer i andre sociale sammenhænge. Derved former kroppen – med og mod intentionen – kropbyggernes muligheder for at indgå i vellykkede og positive sociale relationer.

Chris udtrykker i det følgende tekstklip, en nødvendig opmærksomhed på forholdet mellem kroppen og andre personers opfattelser af krop i sociale kontekster.

"Jeg vil sige i forhold til mit arbejde, hvad jeg laver i dag, og sådan nogen ting og sager, så kan jeg ikke tillade mig at komme til at ligne et misfoster på arbejdet, fordi at man desværre også laver det her link, det er der mange, der gør i mit arbejde, laver det her link mellem fysik og samarbejde med mig som person. Desværre [så] tolker folk mig som nærmest værende mindre intelligent, fordi jeg styrketræner kontra hvis jeg holder en vis størrelse." (Interviewbilag/Chris)

I forhold til arbejdsliv og karriere er det vigtigt for Chris, at han holder en bestemt størrelse og ikke bliver for stor. Faren derved er, at arbejdskollegaerne opfatter Chris som en mindre intelligent person, fordi han ser ud som et misfoster. En vanskabt person med dårlige sociale evner har svære ods på Chris arbejdsplads, og han vil derfor ikke tillade sig selv at komme i den situation. Det får den konsekvens at brugen af anabole steroider ikke længere er en reel mulighed for Chris, da en steroidkur vil få hans krop til at vokse eksplosivt og ud over den acceptable sociale grænse for, hvor stor hans krop må være for at høre ind under det normale. Arbejdet udgør en vigtig social sammenhæng for Chris, så den på alle andre måder højt værdsatte fritidsaktivitet og kropbygningsprojekt må indordne sig de kulturelle forestillinger og normer, der knytter sig til kroppen på hans arbejdsplads. Sådan forsøger Chris at undgå, at kroppens mangel på rette æstetiske kvalitet i den relation udgør en trussel mod Chris' selv-fremstilling som værende smuk og succesfuld. Tilskrivningen af en [mangel på] æstetisk kvalitet åbner op for den risiko, at kropbyggerkroppen i denne sociale kontekst konnoterer manglende intelligens og tankekraft – Et uarbejdsdygtigt misfoster.

Chris er spændt ud i mellem egne forestillinger om, at kroppens rette ideale proportioner nås gennem kropbygningspraksisser, og udenforstående personers forestillinger om, at overdreven kropbygning skaber afvigende kroppe. Derfor skal Chris [og andre kropbyggere] tænke på at balancere deres kropbygningspraksisser således, at kroppen fremstilles i den passende størrelse og i det rette lys. Hvilket er en modsætningsfuld opgave med tanke på kroppens plastiske, men ikke-refleksive karakter.

"Det er klart. Rent træningsmæssigt så tilhører jeg den sådan lidt mere hardcore gruppe, men det har også noget med at kunne forholde sig til dem, det er noget med også at kunne fungere sådan rent… sådan på samme niveau, sådan rent mentalt. Og der passer jeg nok bedre ind den anden vej, men er så heldig, at der kommer flere og flere centre, så de to typer centre nærmer sig hinanden, så der er alligevel lidt af hver i begge centre. Så man møder jo hurtigt nogle folk i nogen centre, som alligevel matcher én selv. Men nej, jeg passer nok sådan træningsmæssigt ind i hardcore efter 10 års træning, men rent socialt, verbalt, intelligensmæssigt og uddannelsesmæssigt, der passer jeg mere den anden vej. Så det kan godt være noget med en sjov balancegang, fordi mange af de her typer, er nogen typer, som jeg ikke vil gå med i min dagligdag." (Interviewbilag/Chris)

Chris er meget opmærksom på, hvordan han kan integrere sin interesse for kropbygning i hans hverdagsrutiner, og et af de elementer, der fremstår betydningsfuldt, er spørgsmålet om, hvordan Chris kan opretholde medlemskab af både kropbyggerkultur og arbejdsplads. I motionscentret er udfordringen for Chris at blive anerkendt som en hardcore kropbygger, der mestrer teknikken og har den rette indstilling til træningen uden derved at risikere at blive identificeret som en no-brain, steroidmisbruger. Her bliver relationen til træningsmakkeren særligt betydningsfuld, i og med at træningsmakkeren, der næsten er normal, kan hjælpe Chris til at udvikle en jævnbyrdig social relation på den ene side, og samtidigt udstille Chris' overlegne kropslige kompetencer på den anden side. Træningsmakkeren er god til at sparre med Chris, men relationen til træningsmakkeren giver Chris

en meget værdifuld mulighed for social fleksibilitet og tilpasningsevne, og Chris bliver på engang 'mainstream' og 'avant garde'.

"Hardcore, det kan kategoriseres på mange måder, fordi hardcore kan både være rent staturmæssigt, altså vægtmæssigt, men det kan også være i forhold til [motivationen] bag, og der kan du sagtens være en hel normal hr. Jensen nede fra naboen, som synes, at der er spændende at gå op i det med liv og sjæl, og bruger mange timer på det om ugen, men som ikke er 130 km. Så min [nuværende] træningsmakker, han er faktisk helt, stort set næsten normal. Han synes, at det er spændende og sjovt, og ser ikke ud af statur som jeg selv gør. Men, der er [en] god kemi, og han synes også det er sjovt at træne, og vi ligger selvfølgelig på samme niveau nogen steder, men andre steder gør vi slet, slet ikke. Men interessen er der, og det er det, der ligesom er båndet eller træningsmakkerskabet." (Interviewbilag/Chris)

Ifølge Chris, er hans træningsmakker så normal man kan være og samtidigt være 'hard core', og Chris spejler sig i træningsmakkerens normale krop. Træningsmakkeren er Chris' mulighed for at opretholde tilknytningen til den normale ende af kropskontinuiet, og samtidigt betone elementer fra den anden ende, hvor kropbyggernes kropsidealer hører til. Chris undgår at være fuldstændig opslugt af det subkulturelle kropbygger fællesskab ved at fastholde en træningsmakker, der ikke er 'hard core', mens han selv åbenlyst kan forfølge et kropsligt ideal hentet fra kropbyggernes subkulturelle kropspraksisser. Kroppen i træningen åbner op for flertydige sociale relationer, der bryder med forestillingen om den store, afvigende bodybuilderkrop, der stivner i et grotesk billede, som en kliché eller 'pastiche' på en stærk og entydig maskulin personlighed. Chris bearbejder den sociale relation, såvel som sin krop, for at kontrollere og differentiere det indtryk arbejdskollegaerne og træningsmakkeren modtager af Chris.

Jens oplever også, at andre personer gør sig fejlagtige forestillinger om hans motivation for at vægttræne og bygge krop. Jens lader os forstå, at han er ligeglad med, hvad andre tænker om ham og hans interesse for at forme kroppen.

*"For mig er det ikke et spørgsmål hvad andre synes, selv om det er mange der tror når man styrketræner, så er det fordi andre skal synes at man **ser** godt ud, eller man synes at det skal være store muskler." (Interviewbilag/Jens)*

De mennesker, som dels ikke forstår, hvorfor Jens dyrker sin krop, og som tager afstand fra kropbygningens sociale og æstetiske dimensioner, er ifølge Jens, de selvsamme mennesker, som ikke har forstået, at det er vigtigt at holde sig i form og leve sundt.

*"For mig er det jo et spørgsmål om – man åbner øjnene og **kigger** rundt – altså på samfundet, eller hvordan de [mennesker] lever og hvordan de spiser. Gå en tur på Strøget en sommerdag – jeg er skræmt fra vid og sans, når jeg ser hvordan folk **ser** ud – de er simpelthen så flommefede. (Interviewbilag/Jens)*

Jens står tilbage med en oplevelse af, at det offentlige rum er fuld af fede mennesker, der øjensynligt ikke ved noget som helst om, hvad en sund livsstil indebærer og kræver af indsats. På gaden materialiseres Jens' skræmmebillede og konkrete frygt for at miste kontrollen over kroppens udseende. Jens afkobler en generel kritik af kropbygning, vægttræning og steroidbrug ved at fastholde sin egen valgte livsstil som overlegen i en sundhedsmæssig forstand. Derved afbryder Jens den sociale relation til 'det danske flødeselskab' og de mennesker, der tillader sig at indlæse 'usundhed' og 'afvigelse' i hans krop. Jens tematiserer modsætningsforholdet mellem at opretholde forholdet til sin krop og forholdet til andre personer i hans hverdag, dog mere generelt end vi så hos Chris.

Derimod fremgår det af Jens fortælling, at relationen til træningsmakkeren er meget vigtig, som en relation, der både er med til at sikre en høj kvalitet af træningen i motions- og fitnesscentret, men som også er den måske vigtigste sociale relation for en kropbygger.

"Det er sådan lidt, man skal finde nogen, der passer til én, så man skulle gerne have nogenlunde de samme mål, fordi ellers så gavner det ikke. Det kan ikke nytte noget, at man har én der kun gider gå og hænge og snakke, man er nødt til også at have én der også vil

træne, ellers så sker der jo heller ikke noget, du skal jo presses hele tiden" (Interviewbilag/Jens)

Jens stiller store krav til, at hans træningsmakker skal passe til ham. Træningsmakkeren skal forstå, at det først og fremmest handler om at træne rigtigt og hele tiden flytte grænsen for at presse sig selv og sin krop mest muligt. Som træningsmakker til Jens kan man ikke sætte spørgsmålstegn ved kropbygningens iboende rationaler uden, at relationen dem imellem kommer i fare. For når al energi og fokus rettes mod kroppen – som en direkte afvisning af den generelle udbredelse af usunde kroppes foragt – har Jens brug for, at hans træningsmakker er til at stole på. Det er vigtigt, at Jens har tillid til sin træningsmakker, for relationen dem imellem er udpræget formet af intimitet og fortrolighed. En intimitet, to træningsmakkere udvikler i gensidigt arbejde med og på kroppen – mand og mand imellem.

Relationen til træningsmakkeren er meget vigtig, da træningsmakkeren i krop og person, skal kunne bekræfte kropbyggernes projekt for ikke at installere en unødvendig usikkerhed i kropbyggernes forhold til kroppen. Intimiteten opstår blandt andet som følge af det begær, kropbyggerne retter mod deres kroppe, og som fremstår som et uerotisk begær, der mere er båret af kropbygningens narcissistiske projekt end en seksuel tiltrækning. Hvem har Jens tillid til som træningsmakker, kan sondre mellem de meget modsætningsfyldte former for begær, der kan relatere sig til kropbyggernes relation til kroppen?

"Jeg har altid haft nogen at træne med, altid! Altså, jeg har faktisk kun trænet med 2-3 forskellige [personer]. Nogen har så stoppet på grund af skader, [og] så var jeg nødt til at finde en ny. Den ene var min storebror og den anden var en barndomskammerat, den tredje, er også en af mine kammerater fra tidlige dage, så [mine træningskammerater] er nogen jeg kender tæt på alle sammen." (Interviewbilag/Jens)

Jens har haft 3 træningspartnere på 12 år og de har enten været familie eller nære venner, hvilket må give Jens en stor tryghed og kontinuitet i træningen.

Jens går på arbejde hverdag, og så træner han rutinemæssigt 4-6 gange om ugen nede i træningscentret, og grundlæggende mener han ikke, at der skulle være nogen grund til, at han skal lade være med at træne. Hverken på grund af alder, eller hvis Jens får kæreste og børn, som han siger, så er det jo altid vigtigt at holde sig sund og i form.

"Der synes jeg at man – selvfølgelig kunne det være, at jeg var nødt til at nedsætte det i en periode – med da det er vigtigt at holde sig i gang og vigtigt at holde sig i form, så må det blive en del af ens liv, og hvis man gør det til det så er det ikke noget problem, det kan lykkes for andre, så kan det også lykkes for mig altså, der er nogen der lever i et træningscenter." (Interviewbilag/Jens)

Træningen er en meget betydningsfuld del af Jens liv, og kropbygning og kostplanlægning fylder meget i det dagligdagen. Hvis Jens en dag får familie, så må den accepterer at træning fylder meget i Jens liv – og at det skal den blive ved med. Værre er det jo ikke med Jens, der er plads til andre ting end træning.

Livet i træningscentret kan komme til at fylde meget i kropbyggernes bevidsthed, og et central spørgsmål omhandler kropbyggernes tilhørsforhold til det lokale og konkrete træningscenter og relationen til de andre medlemmer. Dan er en kropbygger, der startede i et lille motionscenter i provinsen, og han fortæller om sin oplevelse af at komme og træne der som en lille dreng.

"Det er noget helt andet dengang, det var kun de store drenge der gik deroppe og man følte sig gloet på, og man følte sig ikke velkommen. Sådan tror jeg mange, de har det med at komme i et center, der ikke er særlig stort og hvis man ikke er særlig stor selv. Herover i København, hvor der er så mange mennesker, der går folk ikke og glor på nogen overhovedet, altså på den måde. Det lille center jeg kom i, hvor alle kendte alle, og man kom ind som en lille dreng, der følte man sig ikke velkommen. Det var så fedt, at jeg trænede med en som kendte centret, og der selv var lidt stor."(Interviewbilag/Dan)

Dan fortæller om den oplevelse, at han bliver målt og vejet gennem andre kropbyggeres blik, og føler at han ikke rigtigt hører til centret med de mange

store kropbyggere. Til Dans held er hans ven stor og stærk, og det giver Dan muligheden for at opretholde medlemskabet af motionscentret ved træningskammeratens stedfortrædende og adgangsgivende kropstørrelse. Senere kommer Dan ind i militæret, og her får han lov til at træne med ligesindede og ligestillet mænd.

"Jeg trænede ikke så lang tid der, hvor jeg startede, for jeg kom ind i militæret, straks efter. Der kom jeg rigtig i gang, der var ikke en masse store, det var bare alle de voksne, der trænede, der var ikke nogen store nogen og der følte jeg mig godt tilpas. Og det var så også der jeg første gang prøvede noget doping." (Interviewbilag/Dan)

Det bekommer tydeligvis Dan bedre, at træne og bygge krop i en anden sammenhæng end det lille lokale motionscenter, hvor styrkeløftere, vægtløftere og bodybuildere skabte en helt anden atmosfære og ramme omkring vægttræningen end den, Dan finder i militæret. Som værnepligtig træner Dan sammen med andre voksne mænd og ikke motionscentrets store mænd, og Dan er blevet ved med at træne og forme sin krop i sammenhænge, der har betydet udviklingen af gode og trygge sociale relationer for Dan og hans venner.

"Det er hyggeligt, det er rigtigt hyggeligt. Det er faktisk der[i træningscenteret] man møder sine venner, og det er det samme som, at gå hen på café for andre. Det er rigtigt hyggeligt, man får sludret en masse, mere end det var i gamle dage, fordi det går meget mere på sludder i dag, nogen gange inden træning. Men det er hyggeligt. Det er sådan et mødested for os. Det vil det altid være." (Interviewbilag/Dan)

Dan benytter træningscenteret som et sted at hænge ud med vennerne og træningscentret er et centralt rum for Dans sociale relationer. Det er sted, hvor social afslapning og fysisk anspændelse går hånd i hånd. Betydningen af kropbygning har forandret sig for Dan og før gav det selvtillid, når han skulle i byen, men nu betyder det mere, at Dans lillebror beundrer ham.

"Det var også fordi man gik mere i byen dengang, og så gav det noget selvtillid. Altså min lillebror, har slet ikke fundet samme interesse som mig. Han er 2 år yngre end mig, og

sådan vil jeg nok se ud, hvis jeg aldrig havde trænet. Han er spinkel, helt spinkel, han vejer 65 kg. Og har samme højde som mig. Han er helt spinkel, han valgte bare en anden levevej, det var ikke interessant for ham åbenbart. Han ser meget op til mig. Men han er da tit blevet forulempet, ved at nogen skubber til ham eller et eller andet, hvorimod når jeg går i byen, der har der aldrig været nogen der sådan ville slås eller sådan noget, der er en vis respekt på den måde, så deraf får man selvfølgelig også noget selvtillid. Man ved, hvad man er." (Interviewbilag/Dan)

Den dobbelte respekt og anerkendelse Dan får gennem sin krop, er både lillebrorens og andre unge mænds i fest- og nattelivet. Lillebrorens respekterer Dan for at være den han er, og Dan ved hvem han er på grund af den selvtillid en stor, smuk og stærk krop giver. Dan tilskriver sin krop æren for hans gode relationer til vennerne, broren og kæresten.

Den krop, der har skabt de gode sociale relationer står nu for skud, som det forhold, der står imellem Dan og kærestens ønske om at stifte familie. For at udvikle nye og andre betydningsfulde sociale relationer mødes Dans krop af en række udfordringer og forventninger om at forandre sig. Kroppen skal, fra at have været garant for den sociale og kulturelle omnipotens, nu være både potent og biologisk reproduktiv for, at Dan kan indtræde i den nye og udvidet relation som mand med kone og børn.

"Dengang hun fik mig overtalt til at stoppe [med steroider], fordi vi skulle have børn, sagde jeg til hende, at jeg ville starte igen eller have måske en enkelt kur, når hun engang havde født. Men undervejs er vi så blevet enige om at jeg slet ikke har lyst til det alligevel, lysten er der ikke så meget mere, så det skulle gerne være for evigt nu. Selvom jeg mener at jeg overhovedet ingen bivirkninger har, der kan måles på min krop af det jeg har taget i de år. Jeg har været oppe hos lægen og fået taget nogle test for en 1/2 år siden, levertal er målt og sådan noget, der er ikke noget at måle overhovedet." (Interviewbilag/Dan)

Ønsket om at blive ved med at træne og mødes med vennerne er stadig til stede hos Dan, og han åbner endda op for muligheden for at begynde med steroider igen, hvis han ikke kan leve uden. Så langt er han gået med til at

smide pillerne væk, og det fortæller, at relationen til kæresten er meget vigtig for Dan – om end at det er modsætningsfuldt for Dan at se sine kammerater træne og anvende steroider, når han selv holder sig ren.

Lægen bliver her en måske overset, men ikke desto mindre betydningsfuld person for kropbyggerne, og specifikt for Dan i og med, at han ønsker at finde ud af, om han kan få børn, og om hvorvidt Dan har nogle skader på sin krop. Før så vi, at Dan kunne konstatere, at han ingen observerbare skadesvirkninger havde af sin mangeårige steroidbrug. Lægens test gav dog et andet billede.

"Jeg sagde det til ham [lægen] direkte. Jeg kunne godt tænke mig at få målt mine levertal osv. fordi jeg har taget det [steroider] i pilleform, og så ved jeg godt, så skal de igennem kroppen og så går det måske lidt mere ud over leveren. Så jeg skulle lige have målt mit levertal, og så fik jeg målt det, og så kunne han godt se, at de levertal var ikke så gode lige der. Det var så lige efter at jeg have taget nogen [steroider]. Han sagde så, kan du komme op igen, så tager vi testen igen, så er den helt normalt, sagde han. Så var jeg oppe igen, og ganske rigtigt, og så var jeg helt normal igen. Så det var bare lige mens jeg var på, ellers kunne han ikke måle noget overhovedet." (Interviewbilag/Dan)

Lægen undersøger Dan og finder, at han har forhøjet levertal, og tager testen igen. Herefter er den normaliseret. Men en interessant ting ved Dans fortælling om lægebesøget er, at han fremhæver lægens positive personlighed, der samtidig ikke fremstår fordømmende eller moraliserende, men tværtimod hjælpsom. I en sådan grad at lægen har tilbudt Dan at udskrive steroider på recept.

"Det jeg [lægen] kan skaffe dig er ikke ret meget. Det ville han godt hjælpe mig med, han vidste jo bare at det kun var til træning, men han vidste jo godt jeg nok skulle have mere end det han kunne give. Han må ikke udlevere så meget, men han var meget hjælpsom ellers. Jeg har aldrig fået noget fra andre læger. Men han var meget god." (Interviewbilag/Dan)

Lægen hjælper ved sin håndtering af Dans steroidbrug til at opretholde Dans selv-billede og sociale relation. Dan bliver ikke behandlet som en misbruger, men som en myndig person med krav på en professionel og korrekt lægeetisk opførsel. Lægen er nemlig god nok, og han udfordrer ikke Dans forestillinger om kropbygning og steroider. Lægen forstår og hjælper.

Dan føler sig godt modtaget af sin læge og finder måske derfor også, at det er uproblematisk at gå til lægen. Jens og Chris føler modsat ikke et konkret behov for at bruge deres læger. Det opfatter de som unødvendigt, når de ikke oplever problemer ved deres steroidbrug. Nik, en anden kropbygger, har derimod en noget anderledes oplevelse af at konsultere hans praktiserende læge.

"Min læge, ham jeg havde først, han var en klaphat. Jeg har ingen tiltro til læger mere, ikke efter det der, fordi han mente jo, at han var lidt klogere end mig. Jeg havde trods alt en del års erfaring med træning, og så også diverse skader. Det hører til, så [jeg] vidste jo godt at det ikke bare var en overbelastning [af skulderen], men altså, det mente han [lægen] bestemt. Han mente bare, at jeg skulle holde pause, og det gjorde jeg så også, for ligesom at følge hans råd, for jeg vidste ikke ellers hvad jeg skulle gøre. Men altså det hjalp jo ikke en skid. Efter næsten et halvt år, der gik jeg til lægen igen, konsekvent, og så fik jeg tilfældigvis hans kollega, og han var ikke af samme mening. Han havde en masse andre planer om at jeg skulle røntgenfotograferes, og scannes, og have en blokade, og det skulle måske have været gjort allerede fra starten af for at undgå arvæv. Lægen spurgte, hvorfor jeg ikke havde gjort det noget før, men din kollega… Min tidligere læge, han insisterede også på at jeg blev ved med at træne, selvom jeg ikke havde trænet i 4-5 måneder. 'ja det kan jeg jo se på dine arme, at du er blevet ved med at træne'. Så har han skrevet det på min sygesikring! Men hallo mand, hvor dum er man?!" (Interviewbilag/Nik)

Møde med lægen viser, hvordan kropbyggeren Nik bliver sårbar, når kroppen ikke længere kan præstere det samme som før på grund af en muskelskade. En muskelskade der højst sandsynligt er opstået på grund af steroidbrug og tung vægttræning. Som resultat medfører skaden at Nik ikke kan gøre det, han har

allermest lyst til – og det som han faktisk også lever af professionelt nemlig at forme kroppen gennem vægttræning for at komme til at ligne hans helt Arnold.

Hos lægen får Nik at vide, at han ikke må træne på grund af den overbelastning, som Nik har i sin ene skulder, men Nik deler slet ikke denne diagnose og har svært ved at følge lægens rådgivning. Lægen er ifølge Nik en 'klaphat', der samtidigt stiller sig mistroisk overfor Nik og hans træningshistorie. Lægen tror ikke på at Nik er stoppet med at styrketræne og tolker Nik som vrangvillig og dybest set som en løgner eller fornægter. Lægen virker her helt anderledes, end den læge som Dan konsulterede og fortalte om ovenover. Det virker ikke som en overtolkning at konstatere, at relationen mellem Nik og hans første læge er en anelse anspændt. Hvilket kan skyldes, at Nik fastholder sin professionelle viden som Fitnessinstruktør og subjektive oplevelse som kropbygger overfor lægens medicinske ekspertise.

Nik oplever at lægen mere eller mindre direkte siger at skaden er selvforskyldt, dels ved at han ikke følger lægens vejledning, men også ved, at Nik lever og ser ud som en kropbygger. Niks krop former i mødet med lægen rammen for den sociale relation, der opstår her. Kroppen udgør konkret i situationen en begrænsende ramme for de muligheder Nik har for at udtrykke sig overfor lægen og dermed blive set, som den person han er, og den hjælp han har behov for at kunne være sig selv.

"Hvis folk de spørger, så skal jeg sku nok sige det, det er jeg egentlig lige glad med, jeg synes at det er så latterligt, man kan som regel også se det alligevel, jo, mange gange, ikke også, jeg synes at det er så latterligt, folk de siger, øhm jeg har ikke taget noget, ikke også, men man ved konsekvent, altså, hør kammerat du kan slet ikke se ud som du gør uden at bruge noget, sådan er det, så kan du spise lige så meget du vil og køre rigtige gode kostplaner, men det kan bare ikke lade sig gøre, og så kan du jo, men omvendt du skal heller ikke gå og råbe og skrige om det, altså du bliver fandme også stemplet, altså, hvis folk de spørger mig,

så skal jeg sku nok være ærlig, men derudover så er det ikke noget jeg går og reklamerer med." (Interviewbilag/Nik)

Nik har ikke noget problem med at fortælle om hans kropbyggerpraksisser og steroidanvendelse for det trænede øje, er det alligevel umuligt at holde skjult. Nik går på den anden side heller ikke rundt og udbasunerer det forhold, at han tager eller har taget anabole steroider. Nik er ikke flov over det eller skammer sig over, hvem han er, eller hvad han har taget, men problemet er, at kropbyggere bliver 'stemplet', hvis de går rundt og 'skriger' det ud. Han vil gerne være ærlig omkring sin brug af steroider, men han vil ikke gå og reklamerer for det, siger Nik. Men det er endog meget modsætningsfuldt, i og med, at hans krop jo netop kan aflæses, som en stor reklame for en bestemt kropbygning, der er fremstillet ved hjælp af tunge og hårde vægttræningsteknologier, herunder også steroider. Så selv, hvis Nik lyver om sit kendskab til og anvendelse af steroider, så vil Niks krop tale meget højlydt og sandt.

"Der er mange de siger, de tror man gør det for pigernes skyld, men altså sådan er det sku ikke altid. Jeg gør det kun for min egen." (Interviewbilag/Nik)

For Nik handler træning og dyrkning af kroppen om ham selv. Han gør det for sin egen skyld og til sin egen glæde. Andre folk misforstår hans motiver ved at postulere, at Nik som andre kropbyggere, træner kroppen for pigernes skyld, altså for at se godt ud og være tiltrækkende. Nik handler frit og efter egne standarder, men relationen til vennerne bliver løftet op på et højt moralsk niveau.

"Altså jeg er ret dobbeltmoralsk på det område, jeg har ikke det fjerneste mod folk der tager det, de skal bare ikke stille op til konkurrencer, men jeg kan fandme ikke, jeg bryder mig ikke om folk der sælger det, det er sådan lidt dobbeltmoralsk… Hvis min bedste kammerat han dør af det, hvad nu hvis han kommer til at sidde i kørestol på grund af mig, det vil jeg simpelthen aldrig kunne leve med."(Interviewbilag/Nik)

Nik mener, at det er i orden at folk benytter anabole steroider til at 'booste' deres træning og krop med, så længe de ikke stiller op til konkurrencer, og på den måde forbryder sig mod sportens 'fair play' og snyder for at vinde konkurrencen. Ydermere fremgår det, at Nik ikke bryder sig om de 'folk', der sælger de her medikamenter, og det erkender Nik selv er dobbeltmoralsk. Nik kan ikke identificere sig med en anden person, der gennem sin virksomhed risikerer andre folks sikkerhed og sundhed måske endda ens bedste vens liv og førlighed. Der går grænsen for Nik. Det vil han ikke være med til. Det er interessant, at Nik forholder sig afvisende overfor de folk, der sælger anabole steroider, for det er de selv samme mennesker, Nik har udpeget som 'rockere'. Så tror da fanden, at Nik ikke vil slås i hartkorn med 'dem'.

Rockergrupperne er kendt og berygtet for deres hårdhændede og kontante forretningsmetoder, deres æresbegreber og meget lukkede organisation. Rockergrupper, om hvem det er udbredt viden, at de 'styrer' en stor del af det illegale narkotikamarked, herunder også handel med anabole steroider. Enhver der sælger og køber steroider illegalt i Danmark må betragtes som en del af den distributionskæde, der starter med Rockergrupperne. I lyset af den viden giver det god mening for Nik at differentiere sin relation til dem, der sælger og distribuerer steroider for på den måde at opretholde en mere normaliseret position i den sociale struktur.

I forhold til lovgivningen om doping, så er anabole steroider sidestillet med euforiserende stoffer, hvilket betyder, at det er strafbart at besidde og sælge anabole steroider, men ikke at anvende anabole steroider til egen brug. Anvendelsen af anabole steroider er til gengæld sanktioneret indenfor motions- og fitnesscentre, samt sports- og idrætsforeninger og medfører karantæne og udelukkelse fra idrætslige aktiviteter, hvis brugen påvises.

Niks anvendelse af anabole steroider er således ikke en rigtig kriminel handling, men dog en handling, hvis den blev opdaget, der vil medføre hans

afskedigelse som fitnessinstruktør. Det gør det samtidigt nemmere at forstå den indbyggede modsigelse, Nik fremstiller her.

"Ja, ja, selvfølgelig, som jeg siger, jeg har ikke noget imod at stå frem og fortælle om det men det er bare ikke sådan noget man skal gå og råbe højt om." (Interviewbilag/Nik)

Nik er ikke flov over, at han som kropbygger har anvendt anabole steroider. Nik føler sig ikke mindreværdig i forhold til lægen, forskeren eller andre personer. Men Nik oplever presset for, at han som person kan stille sig på den rette side af lovgivningen, den rette side af grænsen mellem normal og afviger, kropbygger og kriminel. Som steroidbrugende kropbygger er Nik hele tiden i fare for at blive udpeget og stemplet som afviger og som kriminel. Kropbyggerkroppen betyder at Nik må kæmpe for at opretholde en normaliseret, social relation til omgivelserne.

Henrik, den ældste af kropbyggerne, kæder kropbygning sammen med behovet for respekt og anerkendelse. For at kunne tage mere plads op i rummet og fylde mere, begynder Henrik at træne for at gøre kroppen større og bredere.

"Jeg plejer at sige, at alle der går i et styrketræningscenter, de har et eller andet kompleks, på den ene eller anden måde. Mit [kompleks] var at jeg var en lille lort. Jeg kunne ikke blive højere, men jeg kunne sgu blive bredere. Så bruger man det, som en kompensation for en manglende højde, så måtte jeg sgu bare blive lidt bredere. Så må folk få respekt for mig den vej." (Interviewbilag/Henrik)

Det er således ikke kun andre kropbyggere, men også almindelige folk omkring ham, som Henrik ønsker at få respekt fra og eksplicit bliver spørgsmålet om gensidig social anerkendelse et tema på Henriks arbejdsplads, hvor kollegaerne godt ved at Henrik er dedikeret til sin træning i motionscentret.

"Det ved de [arbejdskollegaerne] godt, og de har mig også mistænkt for at tage et eller andet, men der er aldrig nogen, der siger det direkte til mig, de er bange for mig. Mange af mine

kollegaer er bange for mig. De tror jeg er sådan en – nu er jeg også tatoveret meget på hele kroppen, og tit så render jeg bare rundt i en T-shirt, og der er mange der tror at jeg er en bandit. Det er jo ikke altid ensbetydende med at man er rocker, men man bliver sat i bås. Så får folk en eller anden respekt for én, nogen gange unødvendig. I stedet for bare at tage mig for det jeg er. Det kan godt være ubehageligt, især også fordi de er bange. Fordi jeg har et temperament engang imellem der gør at jeg er lidt højtråbende og så siger tingene lige ud. hvis jeg ikke kan lide en person, så siger jeg det til dem, og nogle gange lidt for højt." (Interviewbilag/Henrik)

Henriks arbejdskollegaer ved godt, at han også tager anabole steroider, eller det formoder de ud fra det indtryk, som de har af Henrik. Her bliver det problematisk for Henrik, at han ser ud som en Rocker, for det skaber frygt blandt kollegaerne på arbejdspladsen. Henrik siger lige ud, at hans kollegaer er bange for ham, og ifølge Henrik er det unødvendigt, hvis de blot var i stand til at 'se ham', som den han er og ikke lade deres forestillinger løbe af med dem.

Henrik ønsker forståelse, for den person han er og ønsker, at kollegaerne ser ham som den åbne og respektindgydende person, han er. Dette ønske modarbejdes af Henriks egen krop og temperament, der så at sige lever sit eget liv. Kroppen udtrykker mod Henriks ønske, lukkethed og det er dét folk ser, når de møder Henrik. Frygt og respekt er så langt fra det samme, men i Henriks tilfælde opstår der et sammenfald mellem de typer af relationer på grund af kropbyggerkroppens selvstændige handlen og kommunikation.

Når Henrik siger tingene 'lige ud' og 'lidt for højt', så truer Henriks krop samtidigt med at 'sprænge arbejdspladsen i luften'.

Henrik fortæller om en hændelse på arbejdet, hvor en kollega insisterer på at skrue op for ventilationen.

"Jeg skulle bare lade være med at røre ved det det, der var fandeme så varmt derinde. Så var jeg lige ved at sige til ham, ved du hvad det er da klart, du er så fed, det er klart at du sidder og sveder hele tiden. Vi andre sidder altså i træk og fryser. Man så sagde jeg bare til ham, at hvis du rør ved den der knap en gang til, så knalder jeg dig en. Jeg tænkte mig slet

ikke om, og det er min arbejdsplads. Det kunne måske være blevet brugt i mod mig. Men han satte sig bare ned og holdt sin kæft. Der blev helt stille og folk sagde ikke et ord." (Interviewbilag/Henrik)

Her bliver kroppens potentielle trussel til et konkret løfte om vold. Henrik er ikke den type person, der finder sig i ikke at blive lyttet til og respekteret, og det får kollegaerne at føle. I sådanne situationer er der ingen, der fastholder deres uenighed med Henrik, men det skyldes også, at de fleste trods alt godt ved, hvem Henrik er.

"De kender mig jo heldigvis så godt, jeg har arbejdet sammen med dem i mange år. De kender mig og dem nærmest, de kender mig og ved hvordan jeg er som person, og at jeg kan hidse mig op. Så sidder de og ryster lidt på hovedet af det, og så tænker de ikke så meget over det dagen efter. Men de nævner det af og til, at jeg nok skal tage og styre mit temperament. Min gamle chef sagde, at jeg var blevet chef, hvis det ikke var fordi jeg havde mit temperament, så var jeg blevet leder for en afdeling for længst. Hvis jeg har det dårligt med en ting der bliver lavet og folk ikke gør det ordentligt, jamen så fyrer jeg folk lige på stedet. Der lægger jeg ikke fingre imellem." (Interviewbilag/Henrik)

Henrik virker til at være ligeglad med, hvad andre folk tænker om ham, og så går han alligevel meget op i, om folk kender ham rigtigt. De folk, der ved at

Henrik har lidt temperament, ved også godt, at Henrik ind imellem tager nogle stoffer, der skaber spontane vredesudbrud. Arbejdskollegaerne kan således kende ham nok så godt, hvis han får et pludseligt anfald af raseri, hjælper det ingen ting. Kendskabet til Henriks personlighed bliver samtidig en beskyttelsesstrategi for kollegaerne. Det er let at tage Henrik på ordet, som en fyr der ikke lægger fingrene imellem.

Henrik går nok på arbejde, men han tilbringer også meget tid i træningscentret.

"Nu er det også fordi jeg er ældre end de fleste af mine kammerater. Dem på min egen alder, de har fået koner og børn, og er i mine øjne pisse kedelige, ikke at der er noget i vejen

med det, de har deres liv, men jeg har bare mit liv, der er lidt mere fest og farver, træning og hygge, og de venner jeg har, er træningsvenner, som jeg har mødt til træning, og som er 10-15 år yngre end mig selv, men det er der hvor jeg har det sjovest. Det er den bås jeg er i, i øjeblikket, fordi jeg ikke har lyst til det andet endnu, og ikke har haft det. Hver gang jeg møder en pige, og hun kommer ind på det emne, så løber jeg skrigende væk og siger stop, jeg skal ikke – mit liv stopper altså ikke her, jeg skal stadigvæk lige nå en masse ting." (Interviewbilag/Henrik)

Hvis arbejdspladsen er Henriks udebane, så er træningscentret hans hjemmebane. Henriks bedste venner er hans træningsvenner, og de fungerer som hans familie og det vigtigste sociale omdrejningspunkt i Henriks liv. Det er fest, sjov og ballade. Det er et liv så langt fra et almindeligt, kedeligt familieliv med kone og børn, som tænkes kan. Henrik har haft kærester, men han løber skrigende bort, hvis de vil stifte familie. For der er mange ting at nå endnu, og de ting kan tilsyneladende opleves i et træningscentre.

"Det er nok fordi man har en rimelig sådan frembrusende attitude. Det er ikke fordi, man på nogen måde er skræmmende, men man virker jo nok [sådan], især på fru Hansen, der kommer op første gang og lige skal have smidt vintermaven og ser sådan nogen som os. Det er nok ikke ligefrem det hun har lyst til. Hun vil nok bare gå og hygge sig lidt i fred. Vi er sådan nogle typer der meget snakker med folk og griner og hygger os, også fordi man går i det her center så mange gange om ugen, at det næsten er lige før man er der mere end man er hjemme hos konen, kæresten, eller ligesom sammenligner det med arbejde. Jeg er bare af natur meget åben og jeg er sgu ligeglad. Jeg har sgu ikke noget at skjule. Selvfølgelig har jeg det, men så er der de personer der skal have det at vide, og andre der bare aldrig får det at vide." (Interviewbilag/Henrik)

I et træningscenter er kropbyggeren Henrik, Fru Hansens diametrale modsætning og mareridt. Koblet til maskinerne, som en naturlig forlængelse af kroppen, er Henrik i sit rette element. Tryg og sikker i sin bås. Fru Hansen er derimod en fremmed på gennemfart, og når først Fru Hansen har smidt sit mavefedt, er hun forsvundet fra træningscentret igen. Modsat Henrik og de

andre kropbyggere, der aldrig holder fri og altid arbejder på kroppen – de hører hjemme i træningscentret.

Kroppen er adgangsgivende til træningscentrets hårde kerne af kropbyggere og med en krop som Fru Hansens er det absolut udelukket at opnå adgang til den respekt og anerkendelse, der knytter sig til kroppens udseende og form.

"Så længe jeg ikke var i miljøet var jeg ligeglad, fordi det var der ikke nogen der kiggede på [mig], men jeg ville ikke komme ned i det gamle træningscenter, det ville jeg have det dårligt med, så ville jeg være rimelig ked af at vise mig selv frem. Man ser mange der har trænet, hvis de har tabt sig meget, så begynder de at pakke sig ind i store trøjer. Fordi så vil de ikke gå og vise armene." (Interviewbilag/Henrik)

Hvis man tror, at det er en kliché, at en kropbyggers status ligger i en svulmende overarm, så tro om igen. Kroppen skal være fuld synlig og udstillet for at opnå status, som mere end krop. Det er så stærk en fordring, at kropbyggere dækker sig til for ikke at vise deres kropslige mangler frem. Vis os hvem og hvad du er, lyder adgangskravet i døren til træningscentret, og det er det første – og for andre – det sidste skridt ind i kropbyggermiljøet.

Henriks opmærksomhed mod at være åben og synlig peger tilbage på den indbyggede logik i træningscentret, men viser også hen til den modsætningsfulde betydning Henriks krop får i relationen til kollegaerne på arbejdspladsen. Henrik former kroppen i træningscentret for at indgyde respekt, men kommer til at præge frygt i relationer såvel i og udenfor kropbyggerkulturen.

Den lovpriste åbenhed, Henrik søger at udtrykke, når han er sammen med andre folk, slår om i en lukkethed, hvor kroppen kun kan indgå i forholdsvis statiske sociale relationer. Henrik er opmærksom på problematikken, og tematiserer forholdet med en god portion ironi, om end strategien fattes.

Henrik fortæller om kroppens forandrede eksistensbetingelser.

"Smidigheden den er også forsvundet, jamen bare det der med at klø sig på skulderen, jeg kan ikke, jeg kan ikke få armene sammen her, fordi brystmusklerne og armene simpelthen er så spændte og store. Jeg har altid måttet have mine kærester til at klø mig på ryggen, fordi jeg ikke kan klø mig selv på ryggen. Jeg kan ikke komme længere ned end her, vel. Så jeg har et punkt på ryggen jeg ikke kan nå. Men så længe jeg selv kan tørre mig i røven, så er det fint nok. Det kan jeg da nu, men den dag jeg ikke kan… når jeg ikke kan det mere, så er jeg blevet for stor eller også skal jeg have en hjemmesygeplejerske, der må hjælpe mig med det." (Interviewbilag/Henrik)

Smidigheden er forsvundet og kroppens plasticitet bliver mindre og mindre. Kroppen er stivnet og fastfrosset/, som et billede på Henriks vanskelighed ved at indgå i sociale relationer. Dynamikken og friheden i Henriks valgte livsstil tegner konturerne af et projekt, der konstant balancerer mod overvægten, der som et pendul svinger mod yderpunkterne i Henriks dagligdag og sociale rutiner.

Kend mig – se mig, åben – lukket, respekt – frygt er de modsatte værdier Henrik som kropbygger og krop udtrykker og nødvendigvis må forholde sig til. Endnu har Henrik ladet en dør stå åben til en verden udenfor træningscentret, men det er ikke nogen hemmelighed, at han bedst kan lide at være herre i eget hus, og Henrik føler sig mest tryg og sikker hjemme i træningscentret.

torso
hoved
ryg
mellemgulv
ben
ansigt
overarm
korpus

”It is conventional to call ‘monster’
any blending of dissonant elements.
I call ‘monster’ every original
inexhaustible beauty.”

Alfred Jarry

Kapitel 12

Krop og kropbyggers modstand og skønhed

Kroppen som forstyrrelse af sociale relationer, grænser

Kroppen kan forstås som en personlig relation til verden, en relation som den franske filosof Robert Redeker mener er under forandring i og med, at menneskekroppen er under indflydelse af billederne i sport, pornografi og reklame, og har absorberet 'jeget', og gjort det almindeligt for enhver at tænke: *jeg er krop!* En betegnelse for det nye menneske kan ifølge Redeker være 'Egobody'.[262] En anden fransk tænker, sociologen David le Breton har fremhævet den vigtige funktion, at *"kroppen er krydsningsfeltet mellem natur og kultur, mellem det sociale og det individuelle, mellem det fysiologiske og det symbolske"*, hvor kroppen er blevet personens præcise grænse til en anden person – til de andre personer.[263]

Kroppen kan forstås som samfundets kardinalpunkt. Kroppen er en af de vigtigste udtryksformer for et samfund at manifestere sig igennem. Kroppen

[262] Redeker 2009

[263] Mellemgaard 2001:14; Le Breton 1992:117

er som krydsningsfeltet mellem natur og kultur, det individuelle og det sociale, det om noget tydeligste eksempel på sammenhængen mellem menneske og samfund. Derfor er kroppen en kampzone. Et felt der, som ingen andre, på engang er absolut privat som selv og totalt offentligt som person. Det selv og person deler, er det rum, kroppen optager, og de relationer kroppen indskrives i.

Når kroppen bliver identisk med mig selv, så opløses afstanden mellem indre og ydre personlighed til fordel for det jeg, der er krop. Kroppen totaliserer jeget, og der er ingen restprodukter af denne sammensmeltning. Den forskel, der måtte være mellem jeg og krop, forsvinder indadtil og grænsen flyttes ud af. Det får således den konsekvens, at kroppen bliver en persons præcise grænse til andre, og at de andres – samfundets – identifikation af en person/selv starter og slutter med kroppen. Kroppen er blevet en så total og entydig repræsentation af en persons selv, at det ikke giver mening længere at fastholde, at der er tale om en repræsentation. Kroppen er selvidentisk og skal nødvendigvis ligne sig selv. Kroppen er mere end et komplet selvbillede – kroppen er selv.

Kropbygning er selvmaterialisering og selvrealisering. Kroppen er kommunikation og den skal være præcis, så der ikke er noget at misforstå. Kroppen er det materiale, der umiddelbart er tilgængeligt for tolkning og vurdering af andre. Derfor er kroppen, som den grænse der adskiller og forener individ og kollektiv uhyre interessant, som genstand for en analyse af, hvad kroppen betyder for de mandlige kropbyggere, og hvad de gør for, at kroppen kan fungere for dem. Hvordan opretholder og vedligeholder de mandlige kropbyggere – grænsen mellem selv og andre – som krop og hvilke udfordringer giver kropbyggerkroppen personligt for de unge mænd?

På den ene side skal kroppen fungere som et fuldstændigt spejlbillede af det selv, der kun kan udtrykke sig gennem viljens materialisering som krop. En vilje af stål og en krop af jern. Samtidig skal kroppen udtrykke handling og

status fx fitness; der modsat sundhed kan bringes på den dynamiske formel: fitness er ikke noget, man gør; nej, jeg *er* fit! Igen er det kroppens omni-fitness, der betegner, selvets omni-potens og mantraet lyder: jeg *er* og jeg *kan*. Men kropbyggerens krop er, og det er uomtvisteligt og svært ikke at erkende en kropbyggers eksistens. Det er en krop, der er svær at komme uden om og overse. Men er denne erkendelse identisk med anerkendelse af krop og bygger. Nej. Ikke strengt taget. Erkendelsen fordrer eksistens, men anerkendelsen fordrer en andens positive identifikation af relationen mellem selv og krop som en virkelig inter-subjektiv relation.

Kroppen bliver en slags 'floating signifier', genstand for mangfoldige udlægninger og vurderinger, men det er ikke nødvendigvis et forhold, der gør det lettere for kropbyggeren at kontrollere sit kropsliggjorte selvs kommunikation med omverden. Det metafysiske *'jeg er, den jeg er – jeg er krop'* forbliver uforanderlig på grund af fastlåsningen af grænsen mellem krop/verden og lever på den vis ikke op til den post-moderne og kapitallogiske forståelse af selv som dét, der kan realisere og multiplicere sig: jeg kan, og ellers ændrer jeg min krop, så kan jeg igen. Det er således ikke det uforanderlige og upåvirkelige, men derimod det plastiske og dynamiske krop/selv, der sætter dagsordenen og som udgør baggrunden for at vurdere, om den ene eller den anden krop er 'willing and able'.

Ønsket hos den mandlige kropbygger om at bevare og fastholde en bestemt form og størrelse kan oversættes til den mandlige kropbyggers ønske om at fastholde en særlig erkendelse af sig selv og selv-repræsentation i forhold til omverden. Kropsbygningen bliver monumental, men konstant sammenstyrtningstruet. Den uforandrede tilstand i relationen mellem krop og omverden, mellem selv og andre bliver meget skrøbelig og det kræver al den mandlige kropbyggers vilje og disciplin at fastholde kroppens størrelse og form som en præcis grænse til andre. Men grænsens konstituering og logik er kun uimodsigelig indadtil. Udadtil fremstår kropbyggernes krop/grænse langt fra entydig.

Tværtimod læses modvilje og tvang ind i kropbyggerens store og tunge krop. En grotesk krop, der fryser fast som en kliche, som en 'pastiche' på det sunde og gode liv og de mange muligheder, der er for at præge sig selv. Grænsen tegner adskillelsen mellem rationalitet og fornuft, hvor fornuften slår om i sin modsætning og bliver instrumentel frem for frigørende, og rationaliteten bliver begæret efter den ontologiske sikkerhed, der ligger i at eksistere i et rums anerkendte relationer. En relation der kun bliver mulig at oppebære sammen med andre medlemmer af den samme subkultur, hvor rationaliteten forbliver uantastet og ophøjet til fornuft, i et rum, hvor spejlingen altid, allerede som selv og generaliseret anden, anerkender viljen til at fylde rummet og flytte den indre grænse ud ad. Den anden krop bekræfter krop/selv udstrækning og tyngdekraft som modvægt og identifikationsmulighed. Så vel at den pågældende krop holder en større omkreds og rumfang og derved skaber en klar og entydig grænse mellem det, der er krop, og det der ikke er. Men opmærksomheden går også indad til det usynlige, for hvor går grænsen mellem jeg, mig og krop.

Fedtlaget skal væk. Som den del af kroppen der skygger for udsynet til materialiseringen af den rene vilje og det klart definerede selv. Kroppens proportioner, musklernes definition og hudens transparens udgør kropbyggerens referencepunkter. *'The bodybuilding body does not do anything, but it wants everything'*. Kropbyggeren kommunikerer og kroppen bliver i rummet mere end et stumt objekt. Kroppen slår til lyd og bliver italesat gennem relationen til andre personer og andre kroppe.

Denne relation mellem sociale kroppe er problematisk for den mandlige kropbygger. Receptionen og tolkningen af kropbyggerens krop er nemlig ikke så entydig, klar og anerkendende, som man måske skulle tro ud fra kropbyggerens eget perspektiv. Den kontrol den mandlige kropbygger lægger i sin krop, slipper kontrollen løs andetsteds i selvet. Den lettelse for selvet er også en kropslig undslippelse, hvilket på ydersiden ses ved, at kropbyggeren ikke kan kontrollere andre personers reaktioner på den kropbyggede krop.

Kropbyggerens opbyggede sikkerhed og opnåede kontrol opløses i mødet med de andre præcist der, hvor kroppen skal stå sin prøve som personens præcise grænse til den anden. Her til og ikke længere. *Her* er *jeg*!

Udfordringen er samfundet, det kaotiske og ustrukturerede sociale rum, der ikke som fitnesscentret kan, muliggøre kropbyggernes kropsbillede. Den sociale kontekst gør det usikkert at tale om, at kropbyggernes jeg eksisterer på en bestemt måde uafhængig af tid, rum og historie. Når rummet forandres ændres betingelserne for at eksistere, og *jeg* er ikke længere den jeg *er*, men den som jeg har mulighed for at *være*. I fitnesscentrets verden er dette en mulighed og udenfor fitnesscentret – en begrænsning. De andre ser netop kropbyggernes krop som en præcis grænse til personen selv eller som et dækkende udtryk for kropbyggernes personlighed. Fornuften skulle løfte mennesket ud af dets 'jernbur', men i dette perspektiv må vi konkludere, at kropbyggerne – som samfundet i en bredere forståelse – nok har formået, at vride jernburet åbent, men samtidigt anvende buret til nye former for kropslig selv-disciplinering. Samfundets teknologiske udvikling og fremskridt jf. dopingdiskussionen stiller en række grundlæggende spørgsmål til, hvad det vil sige at være menneske og udfordrer os på spørgsmålet om kroppens betydning for menneskelivets kultivering.

Kropbyggerens selv- og kropsbillede er konstant i fare for at blive destabiliseret af det offentlige billede og opfattelse af kropbyggerens krop, hvilket skaber en særlig grænseerfaring eller marginalitetsbevidsthed. Produktionen af selvhed, identitet skaber oplevelsen af marginal eksistens og utilfredshed i mødet med kategoriseringen og stemplingen af kroppens andethed. Som en overskridelse af grænsen til den sociale krop kan overskridelsen ses som 'a matter out of place', der identificerer kropbyggerne som en social afvigelse.

Paradoksalt får kropbyggerens intention om at skabe en præcis afgrænsning mellem sig og verden den konsekvens, at grænsen mellem privat og offentlig,

indre og ydre, individuel og social krop forsvinder. I forbindelse med træningen udvikler kropbyggeren tætte sociale relationer til deres træningskammerater eller mere præcist: til deres træningspartner og træningspartnerens krop. Det er i denne relation, at mere grundlæggende følelsesmæssige dynamikker har mulighed for at blive udtrykt. Her eksperimenteres og afprøves, udtrykkes usikkerhed, bekymring, glæde og frustration. Relationen til træningspartneren skaber forudsætningen for den 'full scale' satsning og totaliserende livsstil, som en kropbygger, må efterleve. Relationen skaber faste rammer omkring de krops-teknikker og –praksisser, der udgør kropbyggerens hverdagsrutiner og væsentlige menneskelig tryghed.

Den kontrol og beherskelse som kropbyggerne udsætter deres kroppe for gennem udvalgte træningsmetoder, koststrategier og kropsteknologier som anvendelsen af anabole steroider legitimeres og rationaliseres ved de resultater, kroppen kan fremvise. Men kropbyggernes forhold til kroppen er et dobbelt og til tider meget modsætningsfyldt forhold, der afslører at kroppen – som det eneste er og føles helt sikkert – er en endog meget usikker størrelse. Kropbyggerne investerer ressourcer og tid i arbejdet med og på kroppen. Det er et afgørende forhold ved kropbyggernes relation til kroppen, at kroppen skal kontrolleres for at kunne kommunikere.

Det grundlæggende forhold mellem kropbyggerne og kroppen bliver sårbart på en række måder. Kroppen fremstår hos kropbyggerne, som både manipulation og præstation; kommunikation og relation. Og kropbyggerne bliver i en række situationer meget opmærksomme på, hvordan kroppen som natur unddrager sig total kontrol. Det viser sig at kroppens disposition for at blive stor og muskuløs er givet på forhånd og ligger derfor uden for den enkelte kropbyggers indflydelse. Det handler om biologi og genetik. En anden dimension af at kroppen er levende er, at kroppen ældes for siden at skulle dø.

Kroppen unddrager sig også ved at være social. Kropbyggernes krop er iblandt os og træder ind og ud af en række forskellige rum, der kendetegnes

ved at være forskelligt kodet i forhold til kroppens præsentation. Kropbyggernes kroppe skifter betydning fra omklædningsrummet og til motionscentret, fra kontorarbejdspladsen og til byggepladsen, fra gågaden og til soveværelset.

Kroppen er som både natur og kultur på engang formet af tid og rum, hvilket former de processer, som kropbyggerne praktiserer krop igennem, og som ikke kun determineres af den enkelte kropbyggers viljekraft og viden.

Sårbarheden kan blandt andet ses, når kropbyggerne ikke kan tolke kroppens modsætningsfyldte signaler, som entydigt positive tegn på kroppens udvikling og fremskridt. Eller når kropbyggerne oplever, at deres kroppe bliver genstand for andre personers og institutioners negative vurderinger og at disse vurderinger knyttes til kropbyggernes personlighed. Eller når kropbyggerne oplever, at de tilskrives negative sociale egenskaber som følge af deres træning, deres udseende og deres steroidbrug, og derfor ikke anerkendes som værende sunde og normale mennesker, men i stedet betragtes som unormale og socialt afvigende stofmisbrugere.

Kropbyggernes oplevelse af succes er overladt til deres kroppes evne til at udvikle sig og opfylde kropbyggernes ønske om en ideal krop. Viden, erfaring og hårdt arbejde er elementerne, der udgør det, man kan kalde kropbyggernes kulturelle rationale, men det er kroppen, der udgør kropbygningens omdrejningspunkt.

Fra de mandlige kropbyggeres spæde start med at træne og forme kroppen, er de overgivet til kroppen og mulighederne for at styre og forstå kroppen. Hvordan skal man træne, hvordan skal man spise, hvor meget skal man hvile, hvilke kosttilskud er nyttige, og hvordan sammensætter man den bedst mulige 'kur' eller kombination af muskelopbyggende medicinske præparater uden at opleve nogle bivirkninger deraf.

De stoffer der gør dig større, gør dig ikke højere. De stoffer, der giver dig større vægt, giver dig mere vand i kroppen. De stoffer, der gør dig mere

muskuløs og mere maskulin, truer med at kastrere dig. Men alle disse risici individualiseres, som følge af at hver enkelt kropbygger er nødt til at lære, hvordan han selv kan vurdere om kroppen udvikler sig positivt eller negativt. Der findes ingen standardkur, men der findes en udbredt opfattelse af, at man kan finde sin egen vej.

Det er denne vej til den perfekte og ideale krop, som vi har fået en større indsigt i gennem kropbyggernes historier og fortællinger. Ikke mindst kropbyggernes hårde arbejde for at holde sammen på projektet viser, at kroppen selv er den altafgørende målestok, men kroppen er til tider også en forræderisk og upålidelig allierede for kropbyggerne. Kropbygning kan ses som den rene viljes kamp mod natur og biologi, men kan også forstås som en særlig kulturel praksis, der har til formål, at opretholde den sociale orden. En social orden, der tager sit udgangspunkt i kropbyggerens krop og de praksisser, der former kroppen, som en konkret manifestation og ideal repræsentation.

Kroppen er på engang symbolet på social orden og samtidig den fysiske entitet og det rum, hvorfra overskridelsen af den sociale orden truer.

Kropbyggeren som forstyrrelse – sundhed, maskulinitet og seksualitet

I afhandlingen får analysen af Anti Doping Danmarks kampagne vist, at kropbyggeren tildeles en bestemt funktion og en særlig betydning, som billedet på og inkarnationen af en social og kulturel syndebuk. Vi skal forstå, at kropbyggeren har forbrudt sig mod en række sociale og kulturelle normer og derfor udstilles som det synlige bevis på resultatet af et sådant lovbrud. Kropbyggernes forsyndelser viser sig i analysen at være mangfoldige, men den primære årsag har været kropbyggernes anvendelse af anabolske steroider, der

står opført på dopinglisten over forbudte stoffer, der i idrætslig og sportslig sammenhænge har en præstationsfremmende effekt.

"The storm over doping has turned out to be a defense of sport itself. It may be, however, that the greatest threat to sport is the public's desire to help a sport whose essence it does not want to understand. The dogma that the value of sport inheres in its moral qualities and character-building aspects has encouraged the belief that doping is a danger to sport. It may soon be apparent, however, that the greatest danger to sport are the many people of good will who do not seem to understand that their helping hands have sport in a stranglehold that will eventually choke the life out of it"[264]

Men som Verner Møller her anfører, er det hensynet til idrættens iboende værdi, som moralsk kvalitet og karakterdannelse, der skal beskyttes mod doping. Kropbyggeren kommer i Anti Doping Kampagnen til at inkarnere og symbolisere dopingforbryderen og -synderens manglende personlige karakter og moral, der truer med at ødelægge idrættens historiske og kulturelle betydning som billede på samfundets succesfulde sociale orden.

Denne sociale orden indenfor sportens verden har historisk vist sig at være en arena, der i udpræget grad har været udformet som et rum for mænds indbyrdes konkurrence og fremvisning af særlige hegemoniske maskulinitetsforestillinger. Maskulinitetsforskeren Michael Kimmel har betegnende beskrevet, det forhold at mænds identitet udtrykker sig på baggrund af en 'homosocial' konkurrence, som vi kender det fra sport og marked, resulterer i en frygt for andre mænd – en homofobi – hvor skam og tavshed er frygten for nederlagets kendetegn og medproducent af den maskuline præstations dynamik[265]

Kropbyggeren i Anti Doping kampagnen skal vise at kampen er tabt på forhånd, og at al modstand er forgæves mod den moralske overmagt

[264] Møller 2008:18-9

[265] Kimmel 2009

repræsenteret ved idrættens iboende værdier. Det budskab står mejslet i fremstillingen af kropbyggerens krop, der er præget med frygt, skam og tavshed. Som om det ikke er nok at tabe, så ønsker Anti Doping Danmark at fjerne en hver tvivl om kropbyggerens sociale og kulturelle status, hvilket også understreges af kampagens billedside. Kropbyggeren har tabt den homosociale konkurrence, men hans krop fremstilles tillige på en måde, så kropbyggerens seksualitet bliver tematiseret som en negation af en hegemonisk heteroseksuel maskulinitet. Kropbyggeren er ikke blot en taber i den homosociale konkurrence, han er også homoseksuel, en mand, der træder ind i rollen som en kvinde, i en underordnet relation til en anden mand.

Steroidbrug blandt kropbyggere skal ikke forstås som et spørgsmål om den enkelte kropbyggers kriminelle tilbøjeligheder, beruselse eller misbrug. De mandlige kropbyggeres vægttræning, kostvaner og steroidanvendelse er ikke et systematisk og reflekteret opgør med idrætskulturens og elitesportens forestillinger om fair play og konkurrence mellem ligemænd. Mandlige kropbyggeres steroidanvendelse er heller ikke et udtryk for en manglende generel viden hos kropbyggerne om sundhed, men kropbyggernes steroidpraksis kommer til at fremstår som et eksempel på en risikoadfærd, der gør dem til målgruppe for statslige folkesundhedsindsatser og forebyggelseskampagner. Det er dog et arbejde, der vanskeliggøres både i forhold til idrætsfolk og motionister af, at dopingkredsløbet i vid udstrækning befinder sig i gråzoner og på det sorte marked, samt at orienteringen ikke går i retning af sikkerhed og sundhed, men handler om at gøre stofferne uidentificerbare.

"Because doping is illegal, the pressure is to make performance enhancers undetectable, rather than safe. Performance enhancers are produced or bought on the black market and administered in a clandestine, uncontrolled way with no monitoring of the athlete's health."[266]

[266] Bennett and Savulescue 2007

I et sundhedsfremmeperspektiv, der betoner vigtigheden af at udvikle subjektets handlekompetencer og oplevelse af sammenhæng i forhold til egen sundhed, er det en alvorlig barriere, at vi ved så lidt om kropbyggerne samt, at det er så svært at udvikle ny viden om kropbyggeres steroidpraksisser på grund af disses grå/sorte karakter. Konsekvensen er, at kropbyggerne lever i en parallel verden, som forskningen har meget svært ved at få adgang til. Et udviklingsscenarie kunne udspille sig som et sundhedsfremmeprojekt, der integrerer et praktisk sundhedsfremmende perspektiv med et vidensudviklende i form af en ambulant og anonym klinik, hvor mandlige steroidbrugere kan møde op og få medicinsk hjælp og behandling, samt personlig rådgivning. En klinik hvor rekrutteringen til nye undersøgelser af mænd på steroider kan begynde, og produktionen af ny viden om steroidbrugens sociologiske og psykologiske konsekvenser kan følge og udvikles i forhold til psykopatologiske lidelser som anoreksi og andre former for kropsbilledeforstyrelser.

Sociologen Anders Petersen er inspireret af den franske sociolog Alain Ehrenberg[267], når han pointerer, at identitetskonstruktionen er blevet en generel samfundsmæssig handlingsmekanisme, hvor det handler om at finde sit eget unikum og søge sin originalitet, og Petersen er med sin betoning af kropsprojektet betydning ikke så langt fra Robert Redekers før omtalte begreb om 'egobody', som kroppens opslugte jeg.

"Vi bør alle kunne udskille os fra mængden, hvilket også afspejler sig i den udvikling, der er sket med kropsidealet. En disciplineret eller føjelig krop matcher ikke med en indvendighed, der skal kunne symbolisere endeløse handlingsmuligheder, og hvor konstruktionen af selvet bliver et parameter for aktiv og individuel handling. Kroppen skal være et formbart objekt."[268]

---

[267] Ehrenberg 2010

[268] Petersen 2005:68

Lars Geer Hammershøj er en anden sociolog, der i forlængelse af undersøgelsen af forskellige fremtrædende sociale patologier anser spiseforstyrelser som (udtryk for) en udbredt kulturel krise, der afspejler et i tiden forstyrret forhold til kroppen. Hammershøj refererer til den norske psykiater Finn Skårderud[269], der mener at kroppen er blevet symbolet på og det manifeste udtryk for selvet.

"Kroppen er vort første middel til at erfare grænserne og til at sætte grænser. Den er vor første erfaring med at skelne ydre og indre, selvet fra de andre. Spillet om kroppens størrelse er ritualer, som handler om at søge afgrænsninger og at skabe forskelle og distinktioner. Spillet om kroppens størrelse og vægt, de uendelige kure og sprækker, kan betragtes som kropssymbolske spejlinger af erfaringer med det udifferentierede som kulturelt og psykologisk vilkår."[270]

Kroppens tiltagende betydning får i dette perspektiv sin forklaringskraft fra det grundvilkår, at erfaringerne med eksistensens uforanderlighed som et konstant og nærværende pres spejles og rettes mod kroppens størrelse og form. Dvs. som kropslige afspejlinger af samfundsmæssige, sociale patologier.

Kroppen i spejlet og fitnesscentret

Det har handlet meget om krop. Om kroppens betydning for kropbyggerne. Om kropbyggernes betydning for samfundet. Men det er som om, at noget har unddraget sig opmærksomheden. Måske er kropbygning slet ikke et udtryk for samfundets ydre pres på det postmoderne menneske, eller et lokalt subkulturelt projekt. I den forstand bliver kropsprojektet meget mindre en æstetisk praksis end, det faktisk er et radikalt udtryk for et magt og dominans perspektiv, som vi til dels kender fra maskulinitetsforskningen. Her bliver den

[269] Skårderud 1998

[270] Hammershøj 2005:94

instrumentelle anvendelse af krop og anden teknologisk forlængelse af kroppen til et redskab og værktøj, der er kendetegnet ved at kunne indtage rummet – det sociale og kulturelle rum.

Lindquist tematiserer den tanke, at kropbygning slet ikke handler om kroppen alene, men om kropbyggerens vilje og kontrol, men kommer derved til at mindske kroppens betydning.

"Lägg märke till den inåtvända stirrande blicken hos dem som befinner sig i pausen mellem seten. Det är bakom den blicken det händer. Man kan inte öve kroppen utan att öve viljan. När man i kroppen anstränger viljan måste denna avlastas från andra kontrolluppgifter. Body building går inte ut på så mycket krop som möjligt utan så mycket vilja som möjligt. Det är kontrollen det gäller. Så här ser min vilja ut när den har blivit kropp."[271]

Lindquist fører den maskuline attribut tilbage til tanken og herredømmet. Evnen og egenskaben til at dominere og på samme tid risikere kroppen i investeringen af sig selv i projektet er det særligt maskulint udmærkende her, men samtidigt en autoritær og totalitær relation. Friheden forsvinder til fordel for pligten, og idealet er, at viljen skal legemliggøres.

Under overskriften køn (genus) som kropslig erfaring beskriver den svenske forsker i idræt og køn Jesper Andreasson, hvordan kroppen kan sammenlignes med en symbolsk meningsverden, hvor kropslige erfaringer først bliver meningsfulde i relation til den sociale og kulturelle sammenhæng i hvilke de opleves eller gøres. Andreasson refererer til Michael Messners (1992:72ff) studie af mandlige idrætsfolk, der vedbliver at dyrke sport, selvom de er skadet, og selvom sportsfolkene risikerer varige mén derved.

Studiet viser att en starkt bidragende orsak till detta är att smärta som kroppslig erfarenhet ses som härdande och att förnekandet av känslor är en vigtig del i konstruktionen av maskulinitet. I den fjärmede relationen till kroppen och förnekandet av dess varningssignaler

[271] Lindquist 1988

görs alltså kroppen till ett eget subjekt som ibland uppfyller de krav atleten ställer, och ibland "förråder" honom genom at tinte hålla ihop.[272]

Messners studie viser, hvorledes idrætsfolk omtaler og anvender deres kroppe som 'våben', som stumme redskaber, der har en funktion – men ikke nogen mening. Kroppens mening viser sig i sprækker og sammenbrud som en maskine, der er gået i stykker og ikke kan repareres, når kroppens advarsler overhøres.

Kroppens problem kan tematiseres som et forhold mellem synet og hørelsen. Hørelsen og kroppens andre sanser er underlagt synssansens dominans. Det er blikket, der fastholder kroppen i fokus, og som møder kropsbilledet i spejlet. Kropbyggeren er med spejlet udstyret med et magtfuldt værktøj. En teknologi, der gør det muligt, at udkaste selvets og viljens ideale forestilling og fantasi om den sande maskuline identitet. I spejlet bliver den utopiske maskulinitet synlig, som den person og krop kropbyggeren ikke er, men gerne vil være. I spejlet bliver kroppens funktionalitet en synlig og iagttagelig kvalitet ved den mandlige kropbygger, men det er på grund af det rum, spejlet er placeret i, at det er muligt for kropbyggeren at bevare kropbygningens meningsfuldhed. Fitnesscentret organiserer den mandlige kropbygger på en måde, der gør det muligt for kropbyggeren at træde ind i en anden betydningsfuld relation med omverden dvs. kroppen, hvilket blandt andet kommer til udtryk i, at kropbyggeren også arbejder med sin personlige identitet, når han løfter vægte af jern.

Med udgangspunkt i analysen af kropbyggeres forhold til deres krop i kropbyggerpraksis fremgår det tydeligt, at kroppen kommer til at fungere som garant, men en noget usikker sådan.

[272] Andreasson 2007:33-4

Monstre, nisser og punkere

Kropbyggernes kroppe er til tider så store og groteske, at de sammenlignes med et monster eller uhyre, altså noget, der på en grundlæggende vis adskiller sig fra vores billede og opfattelse af, hvad det vil sige at være et menneske. Men det er ikke rimeligt. Denne afhandling har vist, at kropbyggerne på trods af deres eksotiske og fremmedartede fremtoning og konsekvente valg af livsstil, der bringer dem på kant med etablerede forestillinger om identitet, maskulinitet og normalitet i samfundet, ikke desto mindre er meget menneskelige, og grundlæggende henvist til eksistensens kropslighed.

Denne kropslighed viser sig på indlysende vis i kropbyggernes livsstil og kroppraksisser. Kropbyggeren, imprægneret med teflon og præpareret med steroider er garanteret storhed, men kroppen agerer subjektivt, som en selvstændig størrelse, der forstyrrer den sociale og kulturelle orden, der søges lagt hen over den. Kroppen er at ligne med en nisse, der driller ved at stikke en pind i hjulet og spille kropbyggeren et puds.

Kropbyggeren utilpasset og udtryksfuld, som en punker, der sammensætter sin kulturelle stil, som et 'anti'. Kropbyggeren anvender de redskaber og omvender betydningen af de symboler, der ligger for hånden i en ny konstruktion af 'punk', som en samfundsmæssig opposition. Kropbyggeren er en levende bricolage, og kropbyggerens krop er både en byggesten og et hus.

Denne afhandling har vist, at kropbyggeres forhold til kroppen udgør kernen i en total livsstil og producerer positive oplevelser og erfaringer ind i et kompakt og isoleret socialt rum. Det billede, der fremstilles igennem Anti-Doping Danmarks kampagne, udstiller kropbyggeren som en socialt afvigende og kulturelt underordnet person, der har mistet sin naturlige plads og medlemskab i fællesskabet, der ikke anerkender hvordan og hvad kroppen betyder for kropbyggernes maskulinitet og subjektivitet. Som kropbyggerens maskuline status er destabiliseret og udfordret gennem kampagnens kulturelle repræsentation af kropbyggeren, som en taber i sundhed, idræt og livet i

almindelighed er det svært at se, hvordan kampagnen kan andet end at pege fingre og råbe skældsord.

BODY PUNK

K

Efterord

2003-2011

Min ottende søn er mit smertensbarn, og jeg kan egentlig ikke give nogen grund til det. Han ser fremmed på mig, og jeg føler mig alligevel faderligt tæt knyttet til ham. Meget er blevet bedre med tiden; men tidligere begyndte jeg undertiden at ryste bare jeg kom til at tænke på ham. Han går sine egne veje; har afbrudt al forbindelse med mig; og vil sikkert med sit hårde kranium, sin lille atletiske krop – kun benene var ret svage da han var dreng, men det kan godt have rettet sig i mellemtiden – kunne komme igennem overalt hvor det passer ham. ..Jeg hører at han som den eneste af mine børn har fuldskæg, smukt er det naturligvis ikke hos så lille en mand.

(Franz Kafka)

English summary

BODYPUNK - A Treatise on male body builders and the meaning of the body in the shadow of an Anti Doping Campaign

Based on a qualitative study, the thesis investigates the visual representation of the male bodybuilder found in the national anti doping campaign: 'The hunt has begun' along with an analysis of the embodied meaning of men's bodybuilding.

CHAPTER 1 The doped body in society, sport and health

The thesis wants to focus on the phenomenon of doping and development of anti-doping policies and campaigns in terms of risk prevention and health promotion. The thesis wishes to examine how drugs become a problem in exercise and fitness sports, how steroids as a parallel to EPO in cycling is the paradigmatic / diabolical substance incarnate and how kropbyggerne equivalent occupies a prominent symbolic position in the political discourse surrounding doping and health sport.

The thesis wants to examine the practical meaning in bodybuilding from a bodybuilder's perspective and understanding, thereby justifying a focus on the bodybuilder's relation to their own bodies.

The dissertation's theoretical interest ranging from a perspective on doping as a problem to an awareness of the body, developed from a perspective on

kropbyggerne as a social disturbance to a perspective on the body as a subjective disturbance.

With a concept from Mary Douglas's is possible to explore societal norms about moral, health and the body through cultural and social classifications of doping and steroids as "matters out of place". Research on the use of performance enhancement drugs has grown out of the field of sport and society's interest in regulating and preventing the spread of doping. Is anti-doping a part of a more general field of health promotion and risk prevention.

CHAPTER 2 Bricolage - a research position between experience and empathy

The study of male body builders and their relation to the body, steroids, health risk and makes use of a semi structured interview guide that gives the informant an opportunity to respond and talk more freely in relation to the researcher predetermined interview themes. The interview guide provides management and direction in relation to the interview and forms the leitmotif of the interviewer, while the situation has the opportunity to follow sudden opportunities for knowledge and insight that may arise as a result of the informant's response – not least the informant's thematizations of correlation between the studies established courtesies and concepts. The situation can surprise the interviewer and so it is important that the interviewer can follow up and ask about the informant story. Steinar Kvale identifies the qualitative interviews as the phenomenological scientific method par excellence of their reasons being that the qualitative interviews (can) provide insight into the informant's subjective life world - emotions, motives, rationales, experiences and actions - as they unfold in real-life situations. The interviewer will be like - existential scientist - and the other outside the conversation and dialogue in the qualitative interviews could not be maintained. The difference between the researcher and the subject's perspective creates the distance that must be overcome through an understanding of one, as something else, and meaning

creation is the qualitative interview as a method by which communication replaces the need for information.

CHAPTER 3 Cultural representations of identity and ideology

The thesis is mainly inspired by cultural studies, as in the bottling focus on the relationship between the development of social and societal conditions and cultural expressions and identities with a patchwork of different theoretical sources of inspiration. The tradition of Cultural Studies is diverse and is far from being unambiguous and clearly marked research position. Rather, the diversity in approaches to the study of specific political and empirical issues that CS has excelled. The reversal towards diversity in the study of culture and thus the whole discussion about what culture and cultural identity is – creates the breakthroughs that enable the creation of what we now call the CS. Hebdige fx. analyzes punk subculture as an self representation and Hall shows how cultural representations contains images of original and superior cultural identities and values simultaneously produced through the production of the sub - culture - in the right shape and therefore classified and subordinated to the prevailing notion. Images and visual representations are always also an expression of a power relation and a privileged social and cultural status.

Characteristic of the study of cultures in Cultural Studies is also the application of 'mixed methodology' or Bricolage, which originally was an analytical concept developed by Claude Levi Strauss. The concept of Bricolage describes the production of cultural meaning and symbolic significance, as a technique that uses what's available as a principle. A craftsman building a house - as a bricklayer - with the materials at hand – and has a 'collage' like character as its result. The style as bricolage and the style as homology is the function of two different principles, where homology assumes a similarity and a correlation between a particular group's cultural values and the group's key cultural artifact. Bricolage assumes a complex form and expression, which emphasizes culture ad hoc structure and inherent contradictions.

CHAPTER 4 The hunt has begun

The dissertation's second analysis is of an anti-doping campaign: 'the hunt has begun'. With the inspiration from Barthes and Hall the analytical step is to read the significance of the anti-doping Denmark campaign's visual representation of bourgeois ideology - and mythology – through the image and visualizations of the male body builder.

The thesis wishes to examine and analyze how a specific anti-doping campaign focus on doping use among male bodybuilders in the gym and fitness centers and to discuss the campaign in a more general way by looking into the body's role in health promotion and risk prevention – as a wanted or unwanted stigma strategy.

CHAPTER 5 Bodybuilding, masculinity and body - A research review

This chapter wants to read across the research literature about bodybuilding, doping and the body with the justification based on the desire to focus primarily on sociological and cultural studies of bodybuilding and doping. Historical sports studies have been omitted, as well as pathological and psychological research that has focused on different types of eating disorders and disturbed body image. The review provides insight into some of the different ways that bodybuilding, body and doping has been themed.

CHAPTER 6 Fieldwork, experience and informers in the gym

The dissertation is based on a qualitative and explorative study. The study's two principal methods of knowledge production is a fieldwork based on participant observation in a fitness center and a number of qualitative, semi-structured interviews with male bodybuilders with personal experience from steroid use.

The fieldwork produced a number of subjective experiences of what it means to train the body in a gym, and how bodies and builders behaves when using machines and other technologies to promote muscle growth.

The study's empirical material is derived as a combination of different techniques on one hand it qualifies interview and on the other hand, it also produces independent insights and discoveries.

CHAPTER 7 The body itself

The dissertation's second main theoretical inspiration is the phenomenological tradition of philosophy where the study of the phenomenon, the life world and subjectivity is the pivotal point. A perspective which focuses on the subjective experience of the life-world on one hand, and the phenomenon's presentational form on the other side. The thesis intends to develop an analytical eye for the representations and expressions of the body.

Phenomenology in the bottling, which is most relevant for this thesis is Merleau-Ponty's Phenomenology of the body, which as its main characteristics has a showdown with the idea of body-mind dualism explicitly formulated in Decartes Cogito: 'I think, therefore I am.' In Merleau-Pontys study of the body being present he develops a understanding of the body to exist in 4 different configurations or existential modes: body image, body schema, own body and body space.

CHAPTER 8 between man and man - body builder and researcher interviews

This chapter presents and describes the study of the body builders, the methods, the interactions and the production of empirical data and knowledge and reflects upon the contextualization of the interview situations.

The production of knowledge from the research body's interaction with the study's informants. The researchers' position will affect the interview status of empirical research, which at once can accommodate phenomenology and social constructionist perspectives on knowledge, which in both positions has a showdown with an absolute and objectivist understanding of human consciousness, language and reality – but with slightly different weighting.

Interpretation of hermeneutics and phenomenology of perception in the body do break with the notion that reality is reflected in the consciousness and thereby the result of such a relationship is that knowledge is static unchanging and absolutely true or false. The relevance of the phenomenon and the meaning of the text is contextual and intersubjective, and above all poly semantic, contradictory and paradoxical – not unequivocal and less of contradiction.

CHAPTER 9 The Bodybuilders self-representation

A presentation of the bodybuilders is amended the main contribution of this thesis to the development of new knowledge about body building and body through a phenomenological analysis inspired by the body in the bodybuilders' story about bodybuilding, anabolic steroids and body in relation to health and risk.

What I want so is to convey some of the knowledge and insight that is created in my meeting with the field and the informants. My fieldwork contributes to the experiences and insights that are reflected in my pre-understanding or understanding in relation to kropbyggerne which was founded in fieldwork and in the interview situation, which mostly took place privately at home kropbyggerne.

CHAPTER 10 Bodybuilders' relation to their body

A thematic analysis of male bodybuilders' relation to body and focus on the body as object and subject. The analytical method in use is partly inspired by the phenomenological gaze that combines a dual perspective on body building and body as body experience. Unlike a genuine, original and unbiased phenomenological analysis in order to serve this analysis is more of a reading and interpretation of the body through the kropbyggernes narrated relation to their bodies, as the kropbyggerne tells it through the language. The body is the focus, as the phenomenon who the bodybuilders' talks about listening to and labeled. This maintains that body building and the body is central to the

analysis. The quality of the analysis lies in the interaction between intimacy and distance, detail and variation.

CHAPTER 11 The bodybuilders social relationships

An analysis of the male bodybuilders' relationship with other persons. The relationship between different bodies and between bodybuilders' and other persons. The last lever is the body's presence in different spaces and the importance of these spaces for the body's presentations.

CHAPTER 12 Body and bodybuilder's resistance and beauty

This chapter contains conclusions of the study and analysis conducted in the thesis. The Survey design and analysis results are joined and the thesis scope and depth is discussed in the light of the character and quality of the thesis knowledge production. The Body as a disturbance of social relationships and the Body builder as a disorder according to the social order of health, masculinity and sexuality are fixed images but also possibly transcended by the bodybuilders in the gym and the body in the mirror.

Litteratur

Adler P.A. & P. Adler. (1987) Membership roles in field research. Sage University Paper Series on Qualitative Research Methods. Volume 6. Newbury Park: Sage Publications

Adorno T.W. og M. Horkheimer. (1994) Oplysningens dialektik. Filosofiske fragmenter. København: Gyldendal

Alvesson M. and K. Sköldberg. (2005) Reflexive Methodology. New vistas for Qualitative Research. London: Sage Publications

Alzaga C. (2003) Kroppens vej ind og ud af samfundsvidenskaben. In Dansk Sociologi 4/03: 11-20

Andreasson J. (2007) Idrottens kön. Genus, kropp och sexualitet i lagidrottens vardag. Lund: Lunds Universitet

Atkinson P. (1996) Sociological Readings and Re-readings. Avebury: Aldershot

Bachtin M. (2001) Karneval og latterkultur. København: Det lille Forlag

Bachtin M. (2003) Ordet i romanen. København: Gyldendal

Balvig F., L. Holmberg & A.-S. Sørensen. (2005) Ringstedforsøget. Livsstil og forebyggelse i lokalsamfundet. København: Jurist- og Økonomiforbundets Forlag

Barland B. (1997) Gymmet. En studie av trening, mat og doping. Oslo: Norges Idretshögskola

Barthes R. (1996) Mytologier, København: Nordisk Forlag

Barthes R. (2004) Forfatterens død. In Forfatterens død og andre

Essays. København: Gyldendal

Barker C. (2000) Cultural Studies. Theory and Practice. London: Sage Publications

Bauman Z. & T. May. (2003) At tænke sociologisk. København: Hans Reitzels Forlag

Becker H. S. (1986) Writing for Social Scientist. How to Start and Finish Your Thesis, Book or Article. Chicago: The University of Chicago Press

Becker H. S. (1998) Tricks of the trade. How to think about your research While you're doing it. Chicago: The University of Chicago Press

Becker H. S. Drugs. (2001) What are they? lokaliseret den 13. januar 2004 på http://home.earthlink.net/~hsbecker/

Becker H. S. (2004) The epistemology of Qualitative Research lokaliseret den 13. januar 2004 på http://home.earthlink.net/~hsbecker/

Becker H. S. (2004) The politics of presentations. Goffman and total institutions alle lokaliseret den 13. januar 2004 på http://home.earthlink.net/~hsbecker/

Becker H. S. (2005) Outsidere. Studier i afvigelsessociologi. København: Hans Reitzels Forlag

Bendelow G. & S. J. Williams. (1998) The lived body. Sociological Themes. Embodied Issues. London: Routledge

Bengs C. (2000) Looking Good. A study of gendered body ideals among young people. Umeå: Umeå Universitet

Benjaminsen L. (2002) Doping i den danske befolkning og i danske idræts og motionsmiljøer. Sociologisk rapportserie nr. 5. København: Sociologisk Institut

Benjaminsen L. & I. K. Pedersen. (2002) Doping og anvendelse af andre præsentationsfremmende midler blandt brugere af danske motions- og fitnesscentre – en statistisk analyse. Sociologisk rapportserie nr. 9. København: Sociologisk Institut

Bennett A. (2005) Culture and everyday life. London: Sage Publications

Bergmark A. (2004) Risk, pleasure and information. Notes concerning the discursive space of alcohol prevention. In Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift. Vol. 21. English Supplement 7-16

Bjurström E. (1997) Högt & lågt. Smak och stil i ungdomskulturen. Umeå: Borea Bokförlag

Bloor et al. (1998) The body as a chemistry experiment. Steroid use among South Wales bodybuilders. In Williams S. J. & G. Bendelow. Eds. The lived Body. Sociological Themes, Embodied Issues. London: Routledge. 27-43

Body/Embodiment. Symbolic Interaction and the Sociology of the Body. (2006) D. Waskul and P. Vannini Eds. Aldershot: Ashgate Publ. Ltd.

Bonde H. (1991) Mandighed og sport. Odense: Odense Universitetsforlag

Bourdieu P. (2003) Participant objectivation. Breaching the boundary Between Anthropology and Sociology – how? In Journal of the Royal Anthropological Institute. Volume 9, Issue 2. June 2003. 281–294

Bray A. (2005) The anorexic Body. Reading Disorders. In The Body. Tiffany Atkinson edt.. Basingstoke: Palgrave Macmillan. 115-128

Breck T. (2001) Dialog om det usikre. Nye veje i risikokommunikation. København: Akademisk Forlag

Burstyn V. (1999) The rites of Men. Manhood, politics and the Culture of Sport. Toronto: University of Toronto Press,

Butler J. (1993) Bodies that matters. On the Discursive Limits of Sex. London: Routledge

Bülow K. D. & T. Hahn. (2006) Brug af androgene anabole steroider, erytropoietin og væksthormon som dopingmiddel blandt patienter i almen praksis. In Ugeskrift for Læger 168/37 11. September 2006: 3121-24

Babcock B. (1978) The Reversible World. Symbolic inversion in art and society. New York: Cornell University Press

Christiansen A. V. (2005) Rene resultater: En kulturanalyse af cykelsporten – socialisation, fascination, træning, kost og doping. Syddansk Universitet: Syddansk universitetsforlag

Coffey A. (1999) The Ethnographic Self. Fieldwork and the representation of identity. London: Sage Publications

Cohen S. (1972) Folk Devils and Moral Panics. London: MacGibbon and Kee

Cohen S. (1994) Den sociale kontrols former. Kriminalitet, straf og klassifikation. København: Hans Reitzels Forlag

Connan F. (1998) Machismo Nervosa. An omnious Variant of Bulimia Nervosa? In European Eating Disorders Review 6(3). 154-159

Connell R.W. (1983) Which way is up? Essays on sex, class and culture. Sydney: George Allen & Unwin

Connell, R. W. (2004) Men's Bodies. In The Body. Critical Concepts in Sociology. The Aberdeen Body Group Eds. London: Routledge. vol. 4. 227-245

Connell R.W. (2005) Masculinities. Cambridge: Polity Press

Connell, R.W. & J. W. Messerschmidt. (2005) Hegemonic Masculinity. Rethinking the concept. In Gender & Society Vol. 19 No. 6. 829-859

Crawford. R. (1984) A cultural account of "health": Control, release and the social body. In J. B. McKinlay ed. Issues in the Political Economy of Health Care. New York: Tavistock Publishing. 60–103

Crossley N. (2004) Body-subject/body-power. Agency, inscription and control in Foucault and Merleau-Ponty. In The Body. Critical Concepts in Sociology Vol. Knowing Bodies. The Aberdeen Body Group Eds. London: Routledge 219-236

Crossley N. (2006) Reflexive embodiment in Contemporary Society. Maidenhead: Open University Press

Delamont S. (2002) Fieldwork in educational settings. Methods, pitfalls and perspectives. London: Routledge

Deleuze G. (1992) Postscripts on the Societies of Control. In October 59, winter 1992. 3-7

Deleuze G. (1994) Desire & Pleasure. In Magazine littéraire 325. October 1994. 59-65

Doping i Danmark. En hvidbog. (1999) København: Kulturministeriet

Doing Cultural Studies. The story of the Sony Walkman. (1997) Paul du Gay, Stuart Hall, Linda James, Hugh Mackay and Keith Negus Eds. London: Sage Publications

Douglas M. (1966) Purity and danger. An analysis of concepts of pollution and taboo. London: Routledge

Douglas M. (1982) Risk and Culture. An Essay on the Selection of Technical and Enviromental Dangers. Berkeley: University of California Press

Douglas M. (1992) Risk and Blame. Essays in cultural theory. London: Routledge

Douglas M. (2005) Powers and dangers, Pollution. In Transgression. Critical Concepts in Sociology. Vol.III. Chris Jenks edt. London: Routledge

Drugs & youth cultures. Global and local expressions. (2005) P. Lalander & M. Salasuo eds. Helsinki: NAD pub. 46. Helsingfors: Nordiskt center för alkohol- och drogforskning (NAD)

Dyer R. (1977) Gays and film. London: British Film Institute

Ehn B. & O. Löfgren (1982) Kulturanalys. Et etnologisk perspektiv. Malmö: Glerups

Ehn B. & O. Löfgren (1996) Vardagslivets etnologi. Refleksioner kring en kulturvetenskap. Stockholm: Natur och kultur

Eichberg H. (1999) Doping og demokratiets krop. In Demokrati og kropslighed. H. Eichberg, F. Bygballe og S. Møller eds. Gerlev: Bavnehøjbanke. 5-29

Ehrenberg A. (2010) Det udmattede selv. Depression og samfund. København: Informations Forlag

Engelsrud G. (2005.) The lived body as experience and perspective: methodological challenges. In Qualitative Research. vol.5(3) 267-284

F. Bennet & J. Savulescu. (2007) Ethics of Performance Enhancement in Sport: Drugs and Gene Doping. In Principles of Health Care Ethics. R.E. Ashcroft, A. Dawson, H. Draper and J.R. McMillan Eds. 511-519

Fog J. (1994) Med samtalen som udgangspunkt. København: Akademisk Forlag

Foucault M. (1967) Of Other Spaces. Heterotopias. Architecture /Mouvement/ Continuité. In October 1984

Foucault M.(1980) Power/knowledge. Selected interviews & other writings 1972-1977. Colin Gordon edt. New York: Pantheon Books

Frank A. W. (2001) For a Sociology of the Body. An Analytical Review. In The Body. Social process and Cultural theory. M. Fetherstone, M. Hepworth and B.S. Turner Eds.. London: Sage Publications

Frykman J. & O. Löfgren. (1985) Försvenskningen av Sverige. Stockholm: Natur & Kultur

Fussell S. W. (2003) Muscle. Confessions of an unlikely bodybuilder. New York: Harper Collins Publ. Inc.

Gallagher S. (2000) Født med en krop. Fænomenologisk og eksperimentel forskning om oplevelse af kroppen. Lokaliseret 20. januar 2011 på http://pegasus.cc.ucf.edu/~gallaghr/danishBODY.pdf

Gerschick T.J. (2005) Masculinity and Degrees of Bodily Normativity in Western Culture. In Handbook of studies on men and masculinities. M.S. Kimmel Edt. Thousand Oaks: Sage Publications. 367-378

Glassner B. (1990) Fit for Postmodern Selfhood. In H. S. Becker & M. M. McCall Eds. Symbolic interaction and cultural studies. Chicago: University of Chicago Press. 215-243

Goffman E. (1975) Stigma. Om afvigerens sociale identitet. København Gyldendalske Boghandel

Goldstein, P. J. (1990) Anabolic Steroids. An Ethnographic Approach. In Anabolic Steroid Abuse. G.C. Lin & L. Erinoff Eds. Research Monograph 102. Rockville: U.S. Department of Health and Human Services. Public Health Service. Alcohol, Drug Abuse, and Mental Health Administration. 74-96

Guqmundsson G. (2000) Nytänkande behövs inom alkohol och drogforskningen. In Nordisk Alkohol Tidsskrift Vol. 17 2000 (5-6). Helsingfors: Nordiskt center för alkohol- och drogforskning (NAD). 367-369

Gramsci A. (1991) Fængselsoptegnelser i udvalg. 2 bind. København: Museum Tusculanum

Hall S. et al. (1977) Politics and Ideology: Gramsci. Working Papers in Cultural Studies, no.10. Culture, the Media, and the "Ideological Effect". In Mass Communication and Society. J. Curran et al. eds. London: Edward Arnold

Hall S. (1980) Encoding/Decoding. In Culture, Media, Language. S. Hall, S. Hobson and P. Willis eds. New York: Routledge. 128-138

Hall S. (1992) The question of Cultural Identity. In Modernity and its futures. S. Hall, D. Held and T. McGrew eds. Cambridge: Polity Press

Hall S. (1996) On Postmodernism and Articulation: An interview with Stuart Hall. In Stuart Hall. Critical Dialogues in Cultural Studies. D. Morley and D-K. Chen. eds. London: Routledge

Hall S. (1997) Representation. Cultural Representations and Signifying Practices. London: Open University/ Sage Publications

Hansen M.B. og M.N. Svendsen. (2005) Risikokommunikation i relation til sundhedsfremme og forebyggelse. København: Sundhedsstyrelsen

Harisons J., J. Chin og T. Figarotto. (1992) Warning. Masculinity may be dangerous to your health. In Men's Lives. M. Kimmel og M. Messner eds. New York: MacMillian Publishing Company. 271-285

Helling S. (1994) Steroider och starka män. CAN Rapport serie nr. 38. Stockholm: Centralförbundet för alkolhol- och narkotikaupplysning

Hoberman J. M. (1984) Sport and political ideology. London: Heinemann

Hoberman J. M. (2005.) Testosterone dreams. Rejuvenation, Aphrodisia, Doping. Berkeley: University of California Press

Hammershøj L.G. (2005) Anoreksi som afsindigt selvdannelsesprojekt. Diagnose af en social epidemi. In Sociale Patologier. R. Willig og M. Østergaard eds. København: Hans Reitzels Forlag. 79-107

Hebdige D. (1983) Subkultur og stil. Århus: Sjakalen

Hebdige D. (1988.) Hiding in the light. On images and things. London: Routledge

Husserl E. (1997) Fænomenologiens idé. Fem forelæsninger. København: Hans Reitzels Forlag

Identity and difference. (1997) K. Woodward edt.. London: The Open University/ Sage Publications

Jacobsen E. T. (2002) Retten til usundhed? In Social Kritik nr. 84 14. årgang. 90-97

Jefferson T. (1998) Muscle, "Hard Men" and "Iron" Mike Tyson. Reflections on Desire, Anxiety and the Embodiment of Masculinity. In Body & Society Vol. 4 No. 1. London: Sage Publications. 77-98

Jenks C. (2005) Subculture. The fragmentation of the social. London: Sage Publications

Jensen M. S. (1996) Forord til Mytologier. R. Barthes. København: Gyldendal

Johansson T. (1996) Gendered spaces. The gym culture and the construction of gender. Lokaliseret den 10. februar 2004 på www.alli.fi/nyri/young/1996-3. 32-47

Johansson T. (1997) Den skulpterede kroppen. Gymkultur, friskvård och estetik. Stockholm: Carlsson bokforlag

Johansson T. (2001) Den hårda kroppen. Et oinfriet löfte? In Identitetens omvandlingar. O. Sernhede & T. Johansson eds. Göteborg: Bokförlaget Daidalos

Johansson T. (2002) What's behind the mask? Bodybuilding and Masculinity. In Lifestyle, Desire and Politics. T. Johansson and O. Sernhede eds. Gothenburg: Bokförlaget Daidalos. 87-96

Johnsen B. (2000) Kan kropper være kriminelle? Vægttrening, kropp og maskulinitet i fengsel. Sosiologi i dag. årg. 30 nr. 4. Oslo: Novus Forlag. 5-24

Jones P. (2004) Raymond Williams's Sociology of Culture. A Critical Reconstruction.. Houndmills: Palgrave

Katz D. L. & H. G. Pope Jr. (1990) Anabolic-Androgenic Steroid-Induced Mental Status Changes. In Anabolic Steroid Abuse. G.C. Lin & L. Erinoff Eds. Research Monograph 102. Rockville: U.S. Department of Health and Human Services. Public Health Service. Alcohol, Drug Abuse, and Mental Health Administration. 215-223

Key Concepts in Cultural Theory. (1999) A. Edgar and P. Sedgwick eds. London: Routledge

Kincheloe J. L. (2001) Describing the Bricolage. Conceptualizing a New Rigor in Qualitative Research in Qualitative Inquiry December 2001 vol. 7 no. 6 679-692

Kimmel M. (2005) Invisible Masculinitites. In The History of Men Essays on the History of American and British Masculinities. Albany: State University of New York Press. 2-15

Kimmel M. (2005) Masculinity as Homophobia. Fear, Shame and Silence in the Construction of Gender Identity. In The Gender of Desire. Essays on Male Sexuality. New York: SUNY Press. 24-44

Klein A. K. (1993) Little big men. Bodybuilding Subculture and Gender Construction. Albany: State University of New York Press

Klein A. K. (1995) Life's to short to die small. In Men's health and illness. Gender, Power and the Body. D. Sabo & F. Gordon Eds. London: Sage Publications. 105-121

Kouvonen P. (2000) Umgängesformer och rusmedelsbruk. Ny forskning om ungdomar och vuxna i Norden. In Nordisk Alkohol Tidsskrift Vol. 17 2000 (5-6). Helsingfors: Nordiskt center för alkohol- och drogforskning (NAD). 385-393

Kristeva J. (1982) Powers of Horror. New York: Columbia University Press

Krøjer J. (2003) Det mærkede sted. Køn, krop og arbejdspladsrelationer. Roskilde Universitetsforlag: Frederiksberg

Kvale S. (1997) InterView. København: Hans Reitzels Forlag

Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv. (2005) Interview, observationer og dokumenter. M. Järvinen og N. Mik-Meyer Eds. København: Hans Reitzels Forlag

Larsen. K. (2003) Idrætsdeltagelse og idrætsforbrug i Danmark. Århus: Klim

Lash S. (2000) Risk Cultures. In The Risk Society and Beyond. B. Adam, U. Beck and J. Van Loon eds. London: Sage Publications. 47-62

Le Breton D. (1992) La sociologie du corps. Paris: P.U.F

Le Breton D. (2004) The Anthropology of Adolescent Risk-Taking Behaviours. in Body & Society. March 2004. vol. 10 no. 1 1-15

Lee C. & G. Owens. (2002) The psychology of Men's health. Philidelphia: Open University Press

Lindquist S. (1988) Bänkpres. Stockholm: Bonniers

Lov om forbud mod visse dopingmidler. Lov nr. 232 af 21/04/1999 (Gældende). Lov nr. 69 af 04/02/2004 § 16

Lupton D. (1995) The imperative of health. Public Health and the Regulated Body. London: Sage Publications

Masculinities, Gender relations and Sport. (2000) J. McKay, M. A. Messner, D. Sabo eds. Thousand Oaks: Sage Publications

Maskuliniteter. (2001) Køn og Kunst. Rune Gade Edt. København: Informations Forlag

Mauss M. (2004) Kropp og person. To essays. Oslo: Cappelens upopulære skrifter. J.W. Cappelens Forlag

Mellemgaard S. (2001) Kroppens natur. Sundhedsoplysning og naturidealer i 250 år. København: Museum Tusculanums Forlag

Merleau-Ponty M. (2004) The synthesis of one's own body. In The Body. Critical Concepts in Sociology. Vol. Knowing Bodies. The Aberdeen Body Group Eds. London: Routledge. 56-61

Merleau-Ponty M. (1994) Kroppens fænomenologi. Frederiksberg: Det lille Forlag

Messner M.A. (2005) Still a Man's World. Studying Masculinities and Sport. In Handbook of studies on men and masculinities edt. M.S. Kimmel. Thousand Oaks: Sage Publications. 313-325

Messerschmidt, J. W. (2000) Nine Lives. Adolescent Masculinities, the Body and Violence. Boulder: Westview Press

Messerschmidt J.W. (2005) Men, Masculinities and Crime. In Handbook of studies on men and masculinities. M.S. Kimmel edt. Thousand Oaks: Sage Publications. 196-212

Mik-Meyer N. & M. Järvinen. (2005) Indledning. Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv. In Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv. Interview, observationer og dokumenter. M. Järvinen & N. Mik-Meyer eds. København: Hans Reitzels Forlag. 9-24

Mishkind Ma. E. et al. (1987) The embodiment of Masculinity. Cultural, psychological and behaviorial dimensions. In Changing men. New directions in research on men and masculinity. M. S. Kimmel Edt. Newbury Park: Sage publications. 37-52

Mogensen K. (2002) Livet begynder ved 150 km/t. En ungdomskulturel undersøgelse af unge trafikanters motivation for at foretage risikohandlinger i trafikken. Roskilde: Center For Ungdomsforskning/Amterne i Danmark

Mogensen K. (2003) Unge mænds krops- og trafikrisiko. In edt. Hølge-Hazelton, B. Perspektiver på ungdom & krop. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag. 99-109

Mogensen K. (2004) Unge mænds brug af doping. Risiko, sundhed, identitet. København: Center For Ungdomsforskning/Learning Lab Denmark

Mogensen K. (2006) Risiko, ungdom og maskulinitet i relation til forebyggelse af rygning, alkohol, stoffer og vold. København: Sundhedsstyrelsen. Viden- og dokumentationsenheden

Moltke A. (2006) Kropsbilleder ved skizofreni. Om kroppens betydning for oplevelsen af at leve med skizofreni og perspektiverne i at inddrage kroppen, når man skal komme sig oven på psykisk sygdom. In Psyke og Logos, nr. 2 2006, Årgang 27. Karpatschof et al eds. Dansk Psykologisk forlag

Monaghan L. F. (1999) Accessing a demonized subculture. Studying drug use and violence among bodybuilders In Qualitative Research in Criminology eds. F. Brookman, L. Noaks, E. Wincup. Aldershot: Ashgate. 76-90

Monaghan L. F. (2001) Bodybuilding, drugs and risk. London: Routledge

Monaghan, L. F. (2006) Corporeal Indeterminacy. The Value of Embodied, Interpretive Sociology. In Body/Embodiment. Symbolic Interaction and the Sociology of the Body. D. Waskul and P. Vannini eds. London: Ashgate Publishing. 125-140

Møldrup C. (1999) Den medicinerede normalitet København: Gyldendal,

Møller V. (1999) Dopingdjævlen. Analyse af en hed debat, København: Gyldendal

Møller V. (2005) Drugs, Cycle sports and modernity. In eds. Bouroncle A. and S. Rauhamäki. Sport and substance use in the Nordic countries. NAD publication nr. 45. Helsingfors: Nordiskt center för alkohol- och drogforskning

Mairowitz D. Z. og R. Crumb. (1997) Kafka for begyndere. Roskilde: Roskilde Bogcafé

Nielsen N. Kayser. (1997) Krop og kulturanalyser. Den levede og den konstruerede krop. Odense Universitet: Center for Kulturstudier, Medier og Formidling.

Olesen, J. (2002) Kroppens filosofi. Med baggrund i Maurice Merleau-Pontys forfatterskab. Kognition & pædagogik. Årg. 12, nr. 43. 30-39

Pedersen I. K. (2003) Lægemidlers indtog i sport og motion. In Social Kritik nr. 90. 24-35

Pedersen, I. K. (2004) Doping fremmer et andet spil end sport. Lokaliseret den 1. august 2004 på www.idrottsforum.org 02/2004

Pedersen I. K. (2004) Kropslige perfektioneringseksperter. Om doping og andre præstationsfremmende midler i motions- og fitnessmiljøer. In Kvinder, Køn & Forskning nr. 2-3. 63-80

Perspektiver på ungdom & krop. (2003) Bibi Hølge-Hazelton Edt. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag

Petersen A. (2005) Depression. Selvets utilstrækkelighedspatologi. In Sociale Patologier. R. Willig og M. Østergaard edt. København: Hans Reitzels Forlag. 61-78

Pickering M. (2001) Stereotyping. The politics of Representation, New York: Palgrave

Politikens Filosofi Leksikon. (1998) P. Lübcke edt. 1.udgave, 13. oplag. København: Politiken

Rendtorff J. Dahl. (2005) Fænomenologien og dens betydning. Videnskabsteori som improvisation i jazzmusik. In Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne. På tværs af fagkulturer og paradigmer. L. Fuglsang og P. Bitsch Olsen eds. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag. 277-309

Resistance through rituals. Youth subcultures in post-war Britain. (1976) J. Clark S. Hall T. Jefferson and B. Roberts Eds. London: Hutchinson

Rojek C. (2003) Stuart Hall. Cambridge: Polity Press

Redeker R. Menneskekroppen mellem sport, pornografi og reklame**.** Artikel i Dagbladet Information 1. november 2009

Sabo D. (2005) The study of Masculinities and Men's Health. An overview. In Handbook of studies on men and masculinities. M.S. Kimmel edt. Thousand Oaks: Sage Publications. 326-352

Sandahl B. (2006) Dopingfrågan i historisk belysning. Lokaliseret på www.idrottsforum.org 15. Oktober 2007

Sandberg A. (2008) Nordic Conference on Steroids Abuse Lokaliseret på www.idrottsforum.org 20. februar 2008

Sassatelli R. (1999) Interaction Order and Beyond. A Field Analysis of Body Culture within. Fitness Gyms. in Body & Society Vol.5 (2-3). 227-248

Schmidt L.-H. & J.E. Kristensen. (1986) Lys, luft og renlighed. Den moderne socialhygiejnes fødsel. København: Akademisk Forlag

Schmidt L.-H. (1999) Diagnosis III. Pædagogiske forhold. København: DPI

Schmidt L.-H. (2000) Kroppen i focus. Et essay om sport. København: DPI

Schubart R. (2002) Med vold og magt. Actionfilm fra Dirty Harry til The Matrix. København: Rosinante

Simonsen S. (2000) Sundhedens filosofi. Klinisk videnskabsteori med særligt fokus på sundhedsvidenskabens metodeproblemer. Århus: Klim

Skårderud F. (1999) Uro. En rejse i det moderne selv. København: Tiderne Skifter

Sport and substance use in the Nordic countries. (2005) NAD pub. 45. A. Bouroncle and S. Rauhamäki eds. Helsingfors: Nordiskt center för alkohol- och drogforskning

Steen-Johnsen K. (2001) Treningssenteret. En arena for individualisert trening? En sosio-semiotisk fortolkning. In Sociologi i dag. (årg. 31) nr. 1. Novus Forlag. 5-28

Stigmatisering. Debatoplæg om et dilemma i forebyggelsen. (2008) København: Sundhedsstyrelsen

Stonequist E. V. (1961) The Marginal Man. New York: Russell & Russell inc.

Lévi-Strauss C. (1962) The Savage Mind. Chicago: The University of Chicago Press

Svendsen L. Fr. H. (2001) Kedsomhedens filosofi. Århus: Klim

Svendsen L. Fr. H. (2005) Mode. Et filosofisk essay. Århus: Klim

Sørensen A.-S. (2000) Den sociale og (sub)kulturelle konstruktion af rusmidler blandt unge. In Nordisk Alkohol Tidsskrift Vol. 17 2000 (5-6). Helsingfors: Nordiskt center för alkohol- och drogforskning (NAD). 374-376

Sørensen J. K. (2003) Unges rekreative stofbrug og risikovurdering. Århus: Aarhus Universitet, Center for Rusmiddelforskning

The Body. Critical Concepts in Sociology. Vol. IV. Living and dying bodies. (2004) The Aberdeen Body Group eds. London: Routledge.

The Body Image Study. (1992) A qualitative Study of the Use of Performance-Enhancing Drugs. Ottawa: Non-Athletes Canadian Centre for Drug-Free Sport

The Oxford Companion to Philosophy. (1995) T. Honderich edt. Oxford: Oxford University Press

The risk society and beyond. (2000) Critical issues for social theory. Health and Responsibility. From social Change to Technological Change and Vice Versa. Adam B., U. Beck & J. van Loon. Eds. London: Sage Publications

Thompson K. (1998) Moral Panics. London: Routledge

Tones K. & J. Green. (2004) Health Promotion. Planning and Strategies. London: Sage Publications

Tulloch J. & D. Lupton. (2003) Risk and Everyday Life. London: Sage Publications

Turner B. S. (1992) Kroppen i samfundet. Teorier om krop og kultur. København: Politisk Revy

Ung & køn. (2004) Kønsperspektiver i unges trivsel og sundhedsadfærd i starten af det 21. århundrede. København: Ministeriet for ligestilling

Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne. (2004) L. Fuglsang og P. Bitsch Olesen Eds. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag

Waaddegaard. M. (2003) Krop og kontrol. Unge og spiseforstyrrelser. In Perspektiver på ungdom & krop. B. Hølge-Hazelton edt. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag. 27-44

Wacquant L. J. D. (1995) Review Article. Why Men Desire Muscles. In Body & Society Vol. 1, No. 1. London: Sage Publications. 163-179

Watson J. (2000) Male bodies. Health, culture and identity. Buckingham: Open University Press

Willig R. & M. Østergaard. (2005) Sociale patologier. København: Hans Reitzels Forlag.

Willis P. (1991) Opfostran till lönarbete. Götaborg: Röda förlaget

Willis P. (2000) Ethnographic Imagination. Oxford: Blackwell Publishers

Warming H. (2005) Erkendelse gennem oplevelse. Når indlevelse ikke er mulig. In Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv. M. Järvinen og N. Mik-Meyer Eds. København: Hans Reitzels Forlag. 145-168

Yesalis C. E. et al. (1990) Indications of Psychological Dependence Among Anabolic-Androgenic Steroid Abusers in Anabolic Steroid Abuse. Edts. G.C. Lin; L. Erinoff. Research Monograph 102 U.S. Department of Health and Human Services. Public Health Service. Alcohol, Drug Abuse, and Mental Health Administration, Rockville. 194-214